

कोंकणी कथा-कादंबऱ्यांच्या अणकाराचो भासविज्ञानाच्या आदारान अभ्यास

डॉक्टर ऑफ फिलोसोफी

हे पदवे खातीर

गोंय विद्यापीठाचे शणै गोंयबाब भाशा आनी साहित्य महाशालेचे
कोंकणी अध्ययनशाखेंत आंशीक पुर्ततायेन सादर केल्लो प्रबंध

सोदवावर करपी

रमा दिनकर मुरकुंडे

गोंय विद्यापीठ

ताळगांव पठार, गोंय

मार्च, 2023

**STUDY OF TRANSLATION OF SHORT -STORIES AND
NOVELS FROM KONKANI WITH REFERENCE TO
LINGUISTICS**

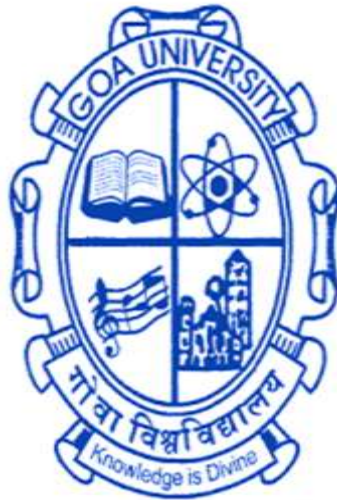
A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT FOR THE DEGREE OF

DOCTOR OF PHILOSOPHY

IN THE DISCIPLINE OF KONKANI

SHENOI GOEMBAB SCHOOL OF LANGUAGES AND LITERATURE

GOA UNIVERSITY

BY

RAMĀ DINKAR MURKUNDE

Goa University

Taleigao Plateau

Goa.

March, 2023

जाहीरनामो

हो प्रबंध म्हज्या अभ्यासाचें आनी वावराचें फळ आसा अशें हांव, रमा दिनकर मुरकुंडे, जाहीर करतां. हो सोदवावर हाचे आदीं हांवें ह्या वा दुसऱ्या खंयच्याच विद्यापीठाची पदवी, पदविका वा दाखलो हांचे परिक्षे खातीर सादर करूंक ना म्हणपाचें हांव हांगा जाहीर करतां.

थळ: ताळगांव पठार, गोंय

तारीख: 10 मार्च, 2023

रमा दिनकर मुरकुंडे

सोदवावर करपी

प्रमाणपत्र

हो प्रबंध म्हज्या मार्गदर्शना खाला पूर्ण केला. प्रबंध लिखाणांत ज्या साहित्याचो आदार घेतला ताचो फावो थंय उल्लेख केला. हो प्रबंध तिचो स्वताचो सोदवावर आसा.

उदय भेंब्रे

मार्गदर्शक

हो सोदवावर
सर्गेस्त श्री. हरि शणै मुरकुंडे
हांकां ओंपतां

उपकारी

हो सोदवावर प्रबंध रुपान सादर करताना म्हाका उपाट खोस भोगता. खंयचेंय कार्य तडीक लागतलें जाल्यार कितल्याशाच गजालींचो आसपाव आसप भोव गरजेचें थारता. देवाच्या, जाण्टेल्यांच्या आनी बऱ्या मागप्यांच्या आशिर्वादाक लागून हांव हो सोदवावर पुराय करपाक शकलें.

सगल्यांत पयलीं हांव म्हजे मार्गदर्शक अॅड. उदय भेंब्रे हांचे मनाकाळजांतल्यान उपकार मानतां. तांणी वेळोवेळ मार्गदर्शन दिलें आनी उर्बा दिली. चुकता थंय सुदारलें, सांबाळ्ळें. हांव सदांच तांच्या उपकारांत उरतलें. तशेंच गोंय विद्यापीठाच्या कुलगुरूचे प्रतिनिधी म्हण श्री. दामोदर मावजो आनी कोंकणी अध्ययन शाखेचे सहयोगी प्राध्यापक डॉ. प्रकाश पर्येकार हांणी वेळोवेळ केल्ल्या सुचोवण्यांक लागून आनी दिल्ले उर्बे खातीर तांचें भोव उपकारी. गोंय विद्यापीठाचे कुलगुरू, कुलसचीव हांचेंय उपकारी. म्हजे अध्ययनशाखेचे संचालक डॉ. हनुमंत चोपडेकार हांणी दिल्ल्या उपाट सहकार्या खातीर आनी मानसीक आदारा खातीर तांकांय हांगा खास दिनवासतां. तशेंच गोंय विद्यापीठाच्या प्रशासन कार्यालयांतल्या सगळ्यांक दिनवासतां.

सोदवावराच्या वेगवेगळ्या मुद्द्यांचेर चर्चा करपाक आनी दुबाव पयस करपाक पुणेची डॉ. कलिका मेहता आनी डॉ. शुभांगी कारडिळे हांचो खूब आदार जालो. तशेंच गोंय विद्यापीठाच्या कोंकणी विभागाची आदली विभाग मुखेली श्रीमती प्रियदर्शनी तडकोडकार आनी मराठी विभागाचे आदले विभाग मुखेली प्रोफेसर सु.म. तडकोडकार हांणी सदांच सुचोवण्यो दिल्यो आनी प्रोत्साहन दिलें. तांकां हांगा दिनवासतां.

अणकाराप्यांच्यो मुलाखती घेवप हो सोदवावराचो एक म्हत्वाचो वांटो आसलो. म्हाका आपलो मोलादीक वेळ दिल्ले खातीर हांव जुझे लॉरेन्स, माया खरंगटे, अलका सिनाय असोल्डेकार, सुनेत्रा जोग, मीना काकोडकार, किर्ती रामचंद्रन, हेमा नायक, प्रशांती तळपणकार,

तमीळ सेल्वन, शीला कोळंबकार, सर्गेस्त जयमाला दणायत आनी मुकेश थळी हांकां सगळ्यांक देव बरें करूं म्हणटां.

शीला कोळंबकार हांणी मुंबय गेल्ले कडेन दिल्ल्या आदरातीथ्या खातीर, मुलाखती खातीर तशेंच आपलें अणकारीत साहित्य छापून आयलां ताचे पुरावे दिल्ले खातीर तांकां दिनवासतां. डॉ.जयंती नायक आनी डॉ. प्रकाश पर्येकार ह्या कथाकारांनी आपलें अणकारील्लें साहित्य म्हाका उपलब्द करून दिलें म्हूण तांकांय हांगा खास दिनवासतां.

गोंय विद्यापीठाचें ग्रंथालय, विद्याप्रबोधिनी महाविद्यालयाचें ग्रंथालय, पर्वरी, कृष्णदास शामा मद्यवर्ती ग्रंथालय, तॉमास स्टीफन्स कोंकणी केंद्राचें ग्रंथालय, पर्वरी, गोवा कोंकणी अकादेमीचें ग्रंथालय, पणजी हांगा काम करतल्या सगळ्यांनी मदत केल्ले खातीर तांचें उपकार मानतां.

म्हजी माँ-पप्पा, घरकार समीर आनी म्हजो अपुरबायेचो पूत मांगिरीश हांणी सगळ्यांनी म्हाका सगळ्या वाटांनी सांबाळ्ळें, संदाच उर्बा दिली आनी धीर दिलो. एका दादल्याच्या यशा फाटल्यान एक बायल आसता अशें म्हणटात. एके बायल मनशेच्या यशा फाटल्यान एक पुरोगामी विचारांचो दादलो आसता. म्हाका संदाच उर्बा दिवपी म्हजो पप्पा श्री. दिनकर मुरकुंडे, फुडें सरपाक आदार दिवपी घरकार श्री. समीर पाटील आनी ‘म्हजी आई अजून अभ्यास करता’ म्हूण अभिमानान सांगपी आनी अभ्यास करपा खातीर वेळ दिवपी, मुळावें शिक्षण घेवपी, म्हजो पूत कु. मांगिरीष पाटील ह्या तिगांयकूय हांव दिनवासतां. म्हजी आवय श्रीमती दीपा मुरकुंडे हिणें म्हाका सदांच सांगात दिला आनी धीर दिला. तिकाय खासा दिनवासतां.

म्हज्या इश्ट परिवारांतल्या सगळ्यांक दिनवास. मारिया-झिता दास शागस ईसिल्वा, कॅटलीन सौजा, पी. ज्योतीकिरण, मेरील सिल्वा, विघ्नेश पांगम, प्रसाद बर्वे तशेंच म्हजो भाव गौरीश कुडचडकार आनी म्हजी काळजी घेवपी म्हजी भावज समृद्धी कुडचडकार तशेंच अद्वैत हांच्या उपकारांत हांव सदांच उरतलें. प्रशांती तळपणकार आनी संदेश प्रभूदेसाय हांणी सदांच उर्बा

दिल्या आनी 'पडटा तेन्ना आदार'. तांणी दिल्ल्या मानसीक बळग्या खातीर तांकां दिनवासतां.
एम. शांती आनी एम्.के. जनार्दनम हांकांय हांगा दिनवासतां.

सोदवावराच्या काळांत म्हाका अपघात जावन म्हज्या दाव्या हाताचेर शस्त्रक्रिया करची पडली. म्हजो हात पुर्ववत करून दिवपा खातीर डॉ. महेन्द्र कुडचडकार हांकां हांव मनाकाळजांतल्यान दिनवासतां. सासणाचें हांव तांच्या उपकारांत आसां. तशेंच म्हजी फिजीयोथेरापीस्ट डॉ. मिशेल, डॉ. साध्वी कोयडे आनी डॉ. क्लेरीसा हांचे उपकार. तशेंच डॉ.अविनाश कांदे हांणी वेळोवेळ केल्ल्या उपचार आनी वखद विरसदा खातीर तांकां खास दिनवासतां.

परतून एकदां देवाचे उपकार मानतां. उपकारी.

कोंकणी कथा-कादंबऱ्यांच्या अणकाराचो भासविज्ञानाच्या आदारान अभ्यास

मांडावळ

1. विशय प्रवेश.....	01
1.1 प्रबंधाची फाटभूंय.....	1-3
1.2 उद्दिष्टां.....	3-4
1.3 प्रबंधाची अनुमानीक प्रतिज्ञा.....	4-5
1.4 आवांठ आनी मर्यादा.....	5-6
1.5 पद्धत.....	6
1.6 प्रबंधाचे मुखेल स्रोत.....	7
1.7 प्रकरणांची मांडावळ.....	7-9
1.8 प्रबंधाची उपयुक्तताय.....	10
2. कोंकणी भास- भूंय, भाशेकूळ, कोंकणी भाशेचीं स्थित्यंतरां	11
2.1. भूंय.....	11-14
2.2. कोंकणीचें भाशेकूळ.....	14-20
2.3. कोंकणी भाशेचीं स्थित्यंतरां.....	20-28
3. अणकार- व्याख्या, प्रकार, तंत्रां आनी इतिहास.....	29
3.1. अणकाराची वळख.....	29
3.2. अणकाराच्यो व्याख्या.....	29
3.2.1. भारतीय विद्वानांनी केल्ल्यो व्याख्या.....	29-33
3.2.2. पाश्चात्य विद्वानांनी केल्ल्यो व्याख्या.....	33-36
3.3. अणकाराचे प्रकार.....	36-41
3.4. अणकाराचीं तंत्रां.....	41-45
3.5. अणकाराचो इतिहास.....	46
3.5.1. वैश्वीक संदर्भांत.....	46-60
3.5.2. भारतीय संदर्भांत.....	61-66

3.5.3. कोंकणी भाशे संदर्भांत.....	67
3.5.3.1 कोंकणींतल्यान हेर भासांनी जाल्ल्या अणकाराचो इतिहास..	67-73
3.5.3.2 हेर भासांतल्यान कोंकणींत जाल्ल्या अणकाराचो इतिहास ...	73-81
4. कथा, कादंबरी आनी भासविज्ञानाची वळख.....	82
4.1 कथा- व्याख्या आनी घटक.....	82-88
4.2 कादंबरी- व्याख्या आनी घटक.....	89-92
4.3 भासविज्ञान- व्याख्या आनी बुन्यादी फांटयांची वळख.....	92-98
5. कोंकणींतल्यान अणकारीत जाल्ल्या कथांचो अणकार आनी भासविज्ञानाच्या आदारान अभ्यास.....	99
5.1 अणकाराविशींची विशेश उतरां.....	99-101
5.2 जयमाला दणायत- कवासो.....	101-115
5.3 जयंती नायक- बसवो.....	115-126
5.4 दामोदर मावजो- भुरगीं म्हगेलीं तीं.....	126-142
5.5 प्रकाश पर्येकार- महाबळी.....	142-151
5.6 मीना काकोडकार- सुकण्या पिला रे.....	151-160
5.7 शीला कोंळंबकार- मॅगी.....	160-173
6. कोंकणींतल्यान अणकारीत जाल्ल्या कादंबऱ्यांचो अणकार आनी भासविज्ञानाच्या आदारान अभ्यास.....	174
6.1 दामोदर मावजो – कार्मेलीन.....	174-190
6.2 पुंडलीक नायक – अच्छेव.....	190-209
6.3 महाबळेश्वर सैल – हावठण.....	209-222
7. समारोप आनी निश्कर्श.....	223-244
संदर्भ.....	245-254
परिशिष्टां 1,2 & 3.....	255-281

पयलें प्रकरण

1. विशय प्रवेश

1.1 प्रबंधाची फाटभूंय

भास ही मनशाक सैमा कडल्यान मेळिल्ली एक मोलादीक देणगी, जी ताका मोनजाती कडल्यान वेगळायता. मनीस आपले उमाळे, विचार, ताचे कडेन आशिल्ली म्हायती, ताच्यो यादी, आनीक हेर, काळाच्या भूत, भविश्य आनी वर्तमानांत, भाशेच्या माध्यमांतल्यान उक्तायतालो आनी फुडाराकूय तशें करतलो. मनशाचे भाशेचें खाशेलेंपण म्हळ्यार मनीसकुळाची एकूच भास ना. देखून दुसरे भाशेच्या मनशा कडेन संपर्क सादपाक एक तर दुसरी भास शिकून घेवप वा अणकाराच्या माध्यमांतल्यान आपलें काम सादप हो पर्याय मनशा मुखार आसा जो ताणें खूब आदीं सावन आपणायला हाची गवाय आमकां रोजेटा स्टोन दिता.

मौखीक परंपरेंतल्यान साहित्याची सुरवात जावन लिखित, छापील पावंडे गांठत आयज तंत्रज्ञानाक लागून संगणक आनी मोबायलाचेर लेगीत साहित्य उपलब्ध आसा. हें एके भाशेंतलें साहित्य दुसऱ्या भासांनी अणकाराच्या माध्यमांतल्यान पावल्लें आसा. आदल्या अभिजात भासां वांगडाच, एका काळार बोलयो म्हण हिणसायल्ल्यो भासो आयज सक्षम तरेन साहित्य तर निर्मितातूच पूण हेर भासांतल्या मोलादीक साहित्याचो अणकार करून आपल्या निजाच्या साहित्यांत भर घालतात. तशेंच आपल्या निजाच्या भासांतल्या आगळ्या वेगळ्या साहित्यकृतींची वळख हेर भासांतल्या साहित्यमोर्गीक जावची ह्या उद्देशान त्यो हेर भासांनी अणकारतात.

कर्नाटक राज्यांतल्या हसन जिल्ल्यांत श्रवणबेळगोळ गांवांतल्या गोमटेश्वराच्या पांयां कडेन आशिल्ल्या शिलालेखांत दोन कोंकणी वळी कोंतरायिल्ल्यो. पयली कोंकणी वळ इ.स.983 ह्या वर्सा जाल्यार दुसरी कोंकणी वळ इ.स.1118 वर्सा कोंतरायिल्ली म्हणपाचें सिद्ध जालां. (कुलकर्णी, 2007)

ह्या शिलालेखांत कोंतरायिल्ल्या वळींच्या आधारान कोंकणीन आपलें भास म्हण आदीं सावन आशिल्लें अस्तित्व सिद्ध केल्लें. पूण मदल्या काळांत तिका फावो तो मान मेळ्ळो ना. इ.स. 16व्या शेंकड्यांत कृष्णदास शामा कडल्यान रामायण आनी महाभारताच्या काणयांची कोंकणींत रचना जाली. पुर्तुगेज आयले उपरान्त 16व्या-17व्या शेंकड्यांत सुरवेक मिशनरी पाद्र्यां कडल्यान कोंकणी भाशेच्या धार्मीक साहित्याक मोलादीक योगदान मेळ्ळें. पूण 1684च्या कायद्यान कोंकणी भाशेच्या काळख्या काळाक सुरवात जाली. भाशेचेर बंदी आशिल्ल्या कारणान साहित्याची निर्मणी जाली ना. हेंगाडी बोली, मराठीची बोली, क्रियादांची भास अशें आयकून व्हड जाल्ल्या कोंकणी भाशेच्या लोकांनी भोव यत्न केल्ल्या कारणान कोंकणी भाशेक 1975 वर्सा साहित्य अकादेमीची स्वतंत्र साहित्यीक भास म्हण मान्यताय मेळ्ळी. 1987 वर्सा गोंयांत कोंकणी भाशेक राजभास करपाचो कायदो केलो. 1992 वर्सा ऑगस्टांत तिचो भारतीय संविधानाचे आठवे अनुसुचींत आसपाव जालो.

1977 वर्सा सावन साहित्य अकादेमीचो भौमानाचो पुरस्कार देवनागरी लिपयेंतल्यान कोंकणींत बरयल्ल्या पुस्तकाक मेळपाक सुरवात जाली जाल्यार 1989 वर्सा सावन साहित्य अकादेमीन अणकारा खातीर पुरस्कार दिवपाक सुरु केलें. आयज भुमंडळीकरणाच्या काळांत अणकाराच्या मळार कोंकणींत हेर भासांतल्या साहित्याचो अणकार जाताच पूण संविधानाचे आठवे अनुसुचींत आसपाव जाले उपरान्त कोंकणी साहित्य हेर भासांनी अणकारपाचें प्रमाण वाडलां.

कोंकणीच्या मळार हेर भासांतल्यान कोंकणींत आनी कोंकणींतल्यान हेर भासांनी व्हडा प्रमाणांत अणकार जाता आसतना ह्या वावराचो शास्त्रीय अभ्यास कितल्या प्रमाणांत आनी कसो जाला काय असो एक प्रस्न उप्रासता.

अणकाराचो वावर हेर भासांतल्यान कोंकणींत आनी कोंकणींतल्यान हेर भासांनी असो जरी चालू आसलो तरी अणकार, तोय बी साहित्याचो अणकार, ह्या विशयाचेर अभ्यास करून बरयल्ले कांय लेख सोडले जाल्यार कोंकणींत तसो वावर केल्लो मेळना. सुरेश आमोणकार, किरण बुडकुले, नागेश करमली, माधवी सरदेसाय

आनी मुकेश थळी हांचे 'जाग', 'सुनापरान्त' आनी 'भांगरभूंय' ह्या नेमाळ्या/ दिसाळ्यांनी आयिल्ले मेजकेच लेख तशेंच किरण बुडकुले आनी नागेश करमली हांणी पुस्तकाचो भाग म्हण बरयल्ले लेख- इतलेंच कोंकणींतल्यान वाचपाक मेळटा. अणकारीत साहित्याचें केल्लें परिक्षण वा आस्वादन मात 'जाग', 'कुळागर', 'कोंकणी', 'बिम्ब', 'सुनापरान्त', 'भांगरभूंय', 'अनन्य' आनी हेर नेमाळ्यांनी जायतें मेळटा. 'कुळागर' आनी 'कोंकणी' आयज हीं दोनूय नेमाळीं नात पूण आदीं तांतूत परिक्षणां आयल्यांत. परिक्षणाचीं/ आस्वादनाचीं पुस्तकां आसात. तीं लक्ष्मणराव सरदेसाय, किरण बुडकुले, हरिश्चंद्र नागवेंकार, हनुमंत चोपडेकार हांचीं आसात.

सहाय्यक प्राध्यापक ग्लेनीस मॅन्डोन्सा हांणी कोंकणींतल्यान इंग्लीशींत अणकारीत जाल्ल्या वेंचीक कोंकणी साहित्याचो अभ्यास करून गोंय विद्यापीठाच्या इंग्लीश विभागांत 'Konkani fiction in English translation' ह्या माथाळ्याचो पीएच.डी. खातीरचो सोद प्रबंध 2017 ह्या वर्सा सादर केलो. तो गोंय विद्यापीठान मानून घेतला.

अणकाराचेर अभ्यास कित्याक?

स्वतंत्र साहित्यकृती रचपाकच म्हत्व आनी ताचो अणकार केल्यार मात ताका दुय्यम स्थान आशिल्लें पळोवपाक मेळटा. अणकार सोंपो असो एक गैरसमज साहित्याच्या मळार अणभवाक येता.

1.2 उद्दिष्टां

1. कोंकणींत आनी कोंकणींतल्यान हेर भासांनी जावपी अणकाराच्या वावराची वळख करून दिवप. कोंकणींतल्यान हेर भासांनी जाता त्या अणकाराक केंद्र स्थानार दवरून ताचो अभ्यास करप.
2. अणकारीत साहित्याची वाड वेगान जाता आसतनाय कोंकणी अध्ययन शाखेंत अणकार हो विशय घेवन पीएच.डी. खातीर सोद-वावर जाल्लो ना. देखून अणकाराच्या मळाची, ताच्या अभ्यासाची वळख करून दिवपा खातीर हो सोद-वावर.

3. अणकारांत खंयचीं तंत्रां वापरतात, अणकाराच्यो खंयच्यो संज्ञा, तांचो अर्थ आनी अणकार करतना अणकारपी तांचो उपेग प्रत्यक्ष कसो करता ताचो अभ्यास करप.
4. भासविज्ञानाचे बुन्यादी फांटे म्हळ्यार नादविज्ञान, स्वनीम- विचार, पद-विचार, वाक्य विचार, अर्थविज्ञान आनी संकेत प्रयोगविन्यास (Pragmatics) हांच्या आदारान वेंचीक कोंकणी कथा कादंबऱ्याचो अणकार कसो जाला ताचो अभ्यास करप. अणकाराचेर जावपी भाशीक रचनेच्या प्रभावाचेर उजवाड घालप.
5. सांस्कृतीक आशयघनताय आशिल्लीं उतरां अणकारप्यां खातीर आव्हान थारतात तेन्ना तांचो अणकार कसो करतात? काय तीं उतरां- त्यो संकल्पना सोडटात? अणकारून त्यो व्हेल्यार तांकां न्याय मेळटा? ह्या प्रस्नांच्यो जापो मांडपाचो यत्न करप.
6. मूळ साहित्यकृतीचो रचपी आनी अणकारपी हांची साहित्य-जगांतली सुवात तपासून पळोवप. अणकारप्यांनी अणभविल्लो, अणकारा बदलचो आशिल्लो दृश्टीकोण सगळ्यां मुखार हाडप.
7. मुलाखतीं वरवीं अणकारप्यां मुखावयल्या अणकारा संबंदीं उप्राशिल्ल्या आडमेळ्यांची तशीच तांच्या यत्नांची वळख करून दिवप. अणकार म्हळ्यार अनुकरण, नकल, तो सोंपो- हो भ्रम पयस करून आयच्या विद्यार्थ्यांक अणकाराच्या वावराची वळख करून दिवप, ह्या मळार तांकां वावुरपाक प्रेरीत करप.
8. गोंयांत पदव्युत्तर शिक्षणीक पांवड्यार अणकार ह्या विशयाचेर एक पेपर आसा. ह्या पेपराचो अभ्यास करतना विद्यार्थ्यांक ह्या विशयाचेर बरयल्ले शिक्षणीक साधन सामुग्रीचो अभाव जाणवता. विद्यार्थ्यांक अभ्यासा खातीर सोद-वावराचो लाब करून दिवप.

1.3 प्रबंधाची अनुमानीक प्रतिज्ञा

सकयल दिल्ले मुद्दे खरे आसात म्हणपाचो अंदाज/अदमास आसा:

1. भाशेचे व्याकरणी बांदावळीचो अणकाराचेर प्रभाव पडटा. नादाच्या पावंड्यार प्रभाव फकत उश्या उतरां भितर एक वेळ दिसूं येता.
2. वाक्य रचना: मेकळी शब्द रचना (Free word order) आशिल्ले भाशेचो, थीर शब्द रचना (Fixed word order) आशिल्ले भाशेंत अणकार करतना फरक पडूं येता. कर्मणी प्रयोग(Passive voice) आनी कर्तरी प्रयोग (Active voice) हांच्या भाशेंतल्या उपेगाक लागून अणकारांत फरक पडूं येता.
3. अर्थाच्या स्तराचेर प्रभाव: सांस्कृतीक आशयघनताय आशिल्ल्या साहित्याचो अणकार जातना अर्थांत बदल घडूं येता. तशेंच उतरां उश्यां घेतना अर्थविस्तार वा अर्थसंकोच जावपाची शकताय आसा. सांस्कृतीक आशयघनीत उतरां अणकारप त्रासार्चे वा आव्हानात्मक थारूं येता.
4. संकेत प्रयोग विन्यास: व्याकरण आनी समाजीक रचनेंतलो ताचो वापर हातूंत फरक आसा. मूळ संहिता बरोवपी संवाद बरयतना व्याकरणाचो वापर सहज दवरता. अणकारतना अणकारपी तो सुलभ दवरता काय हाचो सोद घेवप गरजेचें थारता.
5. अणकारिल्लें साहित्य मोख भाशेंत भर घालता.

1.4 आवांठ आनी मर्यादा

आवांठ

प्रबंधांत 1961 ते 2021 काळांतल्या कोंकणींतल्या वेंचीक बरोवप्यांच्या कोंकणींतल्यान हिंदी, मराठी आनी इंग्लीश ह्या भासांनी जाल्ल्या वेंचीक कथा आनी कादंबऱ्यांच्या अणकारांचो अभ्यास केला.

मर्यादा

साहित्यीक अणकाराचोच विचार जाला. सगळ्या साहित्य प्रकारांचो अभ्यास प्रबंधाच्या आवांठा भायर वता. देखून पद्य, नाटकां, निबंद आनी हेर साहित्य प्रकारांची उड्टी म्हायती दिल्या. कोंकणींतल्यान फक्त मराठी, इंग्लीश आनी हिंदी भासांनी जाल्ल्या अणकाराचो विचार केला. कारण ह्यो चारूच भासो अभ्यासकाक येतात.

1. कथा आनी कादंबरी ह्याच साहित्य प्रकारांचो अभ्यास केला. कारणां:

- चडांत चड अणकार ह्याच साहित्य प्रकारांचो जाला.
- घटकांच्या बाबतींत दोनूय प्रकारांत साम्य आसा.
- अभ्यास चडसो वाक्य रचनेच्या पावंड्यार केला देखून कविता घेवूंक ना.
- नाटकाच्या मळार चड अणकार जावूंक नात देखून नाटक घेवूंक ना.
- निबंदांचे चड अणकार जावूंक नात देखून निबंद घेवूंक नात.

1.5 पद्धत

1. कोंकणींतल्यान अणकारीत जाल्ल्या कथा-कादंबऱ्यांची सुची करप.
2. वेंचीक कथा-कादंबऱ्यांचो अणकार आनी भासविज्ञानीक नदरेंतल्यान अभ्यास करप.
3. अणकारप्यांच्यो मुलाखती घेवप आनी त्या मुलाखतींची विस्कटावणी करप.
4. 'MLA, Handbook for Writers of Research Papers' ह्या पुस्तकाचे आठवे आवृत्तीचो उपेग प्रस्तूत सोद-वावरांतले संदर्भ शास्त्रीय पद्दतीन दिवपाच्या हेतान उपेग करप.

1.6 प्रबंधाचे मुखेल स्रोत

प्रबंधा खातीर वेंचून काडिल्ले कथाकार आनी कादंबरीकार:

कथाकार:

1. जयमाला दणायत
2. जयंती नायक
3. दामोदर मावजो
4. प्रकाश पर्येकार
5. मीना काकोडकार
6. शीला कोळंबकार

कादंबरीकार:

1. दामोदर मावजो
2. पुंडलीक नायक
3. महाबळेश्वर सैल

1.7 प्रकरणांची मांडावळ

1. विशय प्रवेश

- 1.1 प्रबंधाची फाटभूंय
- 1.2 उद्दीश्टां
- 1.3 प्रबंधाची अनुमानीक प्रतिज्ञा
- 1.4 आवांठ आनी मर्यादा

1.5 पद्धत

1.6 प्रबंधाचे मुखेल स्रोत

1.7 प्रकरणांची मांडावळ

1.8 प्रबंधाची उपयुक्तताय

2. कोंकणी भास-भूंय, भाशेकूळ, कोंकणी भाशेचीं स्थित्यंतरां

2.1.भूंय

2.2.कोंकणीचें भाशेकूळ

2.3.कोंकणी भाशेचीं स्थित्यंतरां

3. अणकार- व्याख्या, प्रकार, तंत्रां आनी इतिहास

3.1.अणकाराची वळख

3.2.अणकाराच्यो व्याख्या

3.2.1.भारतीय विद्वानांनी केल्ल्यो व्याख्या

3.2.2.पाश्चात्य विद्वानांनी केल्ल्यो व्याख्या

3.3.अणकाराचे प्रकार

3.4.अणकाराचीं तंत्रां

3.5.अणकाराचो इतिहास

3.5.1 वैश्वीक संदर्भांत

3.5.2 भारतीय संदर्भांत

3.5.3 कोंकणी भाशे संदर्भांत

3.5.3.1.1 कोंकणींतल्यान हेर भासांनी जाल्ल्या अणकारांचो इतिहास

3.5.3.1.2 हेर भासांतल्यान कोंकणींत जाल्ल्या अणकारांचो इतिहास

4. कथा, कादंबरी आनी भासविज्ञानाची वळख

4.1 कथा- व्याख्या आनी घटक

4.2 कादंबरी- व्याख्या आनी घटक

4.3 भासविज्ञान- व्याख्या आनी बुन्यादी फांट्यांची वळख

5. कोंकणींतल्यान अणकारीत जाल्ल्या कथांचो अणकार आनी भासविज्ञानाच्या आदारान

अभ्यास

5.1 अणकाराविशींचीं विशेश उतरां

5.2 जयमाला दणायत- कवासो

5.3 जयंती नायक- बसवो

5.4 दामोदर मावजो- भुरगीं म्हगेलीं तीं

5.5 प्रकाश पर्येकार- महाबळी

5.6 मीना काकोडकार- सुकण्या पिला रे

5.7 शीला कोंळंबकार- मॅगी

6. कोंकणींतल्यान अणकारीत जाल्ल्या कादंबऱ्यांचो अणकार आनी भासविज्ञानाच्या

आदारान अभ्यास

6.1 दामोदर मावजो – कार्मेलीन

6.2 पुंडलीक नायक – अच्छेव

6.3 महाबळेश्वर सैल – हावठण

7. समारोप आनी निश्कर्श

1.8 प्रबंधाची उपयुक्तताय

ह्या सोद वावरांतल्यान कोंकणींतल्यान अणकारीत जाल्ल्या कथा-कादंबऱ्यांची मोलावणी तशेंच अणकाराच्या वावराची वळख जातली. हो प्रबंध अणकाराच्या मळार वावुरपी विद्यार्थ्यांक, अणकारप्यांक तसोच हेर संशोधकांक उपेगी थारतलो अशी आस्त आसा.

दुसरें प्रकरण

2. कोंकणी भास- भूंय, भाशेकूळ, भाशेचीं स्थित्यंतरां

2.1 भूंय

कोंकणी ही भारतांतल्या गोंय राज्याची राजभास. 2011 वर्साचे जनगणने प्रमाण भारतांत 2,256,502 इतले लोक ही भास उलयतात. हांतूतले 964,305 उलोवपी गोंयांत, 788,294 उलोवपी कर्नाटकांत, 399,255 उलोवपी महाराष्ट्रांत आनी 69,449 उलोवपी केरळांत आसात. देखूनच जरी कोंकणीची लिपी देवनागरी आसली तरी समाजांत रोमी आनी कन्नड लिपयेंतल्यान साहित्य निर्मणी जाता.

कोंकणी भाशेन बोली ते राजभास, हो प्रवास व्हडा कश्टान केला. गोंयच्या इतिहासाचेर नदर मारतकच हो मानाचो पाट मेळोवपाक तिणें शेंकड्यांनी वर्सांचो संघर्ष केल्लो आसा हें नदरेंत भरता.

गोंय हें कोंकणीचें मूळ पीठ. आयचें गोंय हें आदल्या 'कोंकण' ह्या वाठाराचो एक भाग. आयज कोंकणाचो चडसो भाग महाराष्ट्रांत येता. उत्तरे वटेन दमणगंगा जाल्यार दक्षिणे वटेन काळी न्हंय असो कोंकणाचो विस्तार मानतात. 'कोंकण' ह्या नांवाच्या व्युत्पत्ते संबंदीत संशोधकांचीं वेगवेगळीं मतां आसात. डॉ. मनोहरराय सरदेसाय हांच्या मुखेल संपादना खाल संपादीत जाल्ल्या 'कोंकणी विश्वकोशाच्या' पयल्या खंडांत (अं ते ज) 'कोंकण' ह्या नोंदी खाला ह्या उतराची व्युत्पत्ती आनी इतिहास दिला. ताचो सारांश असो आसा: 'कांग' वा 'कोंगा' ह्या 'चेर' देशाच्या नांवा वयल्यान हें नांव आयलां आसुंये. ह्याच नांवाचें राजघराणेंय तेन्ना आसलें. ताचे वयल्यान 'कोंगवत' वा 'कोंकण' हें नांव आयलां आसुंये अशें एक मत आसा. रामायणांतल्या परशुरामाच्या (विष्णुच्या सव्या अवताराच्या) आवयचें नांव 'कुंकणा' आशिल्लें आनी त्या नांवां वयल्यान ह्या वाठाराक 'कोंकण' हें नांव दिलां

आसुंये अशें आनीक एक मत. महाभारतांत 'कोंकण' आनी 'अपरान्त' वाठारांचो उल्लेख मेळटा. कोंकणाक आदीं 'अपरान्त' म्हणटाले. अपर हाचो पश्चिम असो अर्थ जाता. अपर +अन्त ह्या उतारांची संधी जावन 'अपरान्त' अशें उतर घडलां. अपरान्त म्हळ्यार पश्चिमेचो अंत. सह्याद्री खंडांत सात कोंकणां आशिल्लीं असो उल्लेख मेळटा. भायले भोंवडेकार पेरिप्लस, प्लिनी, टॉलेमी, स्ट्रॅबो, अल्बिरूनी हांणी 'कोंकण' ह्या नांवाचो उल्लेख केला. (सरदेसाय, पान क्र. 495)

ह्याच खंडांतल्या 'गोंय' ह्या उतराचे नोंदी खाला गोंया विशीं आनीक एक व्युत्पत्ती मेळटा ती अशी: आयज ज्या वाठाराक गोंय म्हूण वळखतात तें सप्त कोंकणांतलें एक आनी ताका 'गोमान्तक' वा 'गोमन्तक' ह्या नांवांनूय इ.स.प. 250 वर्सा पयली सावन वळखतालें. हें उतर महाभारताच्या 'भीष्म पर्वाच्या' णव्या अध्यायांत मेळटा. ह्या नांवाची आख्यायिका आसा ती अशी: परशुरामान बाण मारून सुपाच्या आकाराचो वाठार निर्मिलो, तो वाठार म्हळ्यार गोंय. हे आख्यायिकेच्या आदारान कांय जाणांनी 'गोमान्तक' ह्या उतराची फोडणिशी केल्या ती अशी; 'गो'-म्हळ्यार बाण, 'मा'- म्हळ्यार मार, बाणाचो अंत वा शेवट जाला तो 'गोमांत' आनी 'क' हें ह्या उतराक जोडिल्लें तोखणायेचें उतर. शणै गोंयबाब (वामन रघुनाथ वर्दे वालावलीकर) हांच्या मतान 'गो' म्हळ्यार गाय वा गोरू आनी 'मन्त' म्हळ्यार आसप, 'क' हें सुपुल्लेंपण दाखोवपी कूस अशी 'गोमन्तक' ह्या उतराची व्युत्पत्ती आसा. "सगळ्या कोंकणांतलो फक्त गोंयचोच वाठार गोरवां पोसपाचे नदरेन बरो आशिल्ल्यान आर्यांनी ह्या वाठाराक 'गोमन्त' अशें नांव दिल्लें आसुंये अशें शणै गोंयबाब हांचें मत आसा." (सरदेसाय, पान क्र. 641)

गोंयाक 'गोवा' ह्या नांवानय वळखतालें. हें नांव पोर्तुगेजांनी गोंयाक दिलां असो एक समज आसा. पूण हें नांव पोर्तुगेजा आदीं सावन घोळणुकेंत आसा. इ.स.1129 आनी 1162त सांपडिल्ल्या दोन कानडी फातरपट्यांचेर गोमन्तकाचो 'गोवा' असो उल्लेख मेळटा. 'समग्र शणै गोंयबाब खंड 2' ह्या संपादीत पुस्तकांत 'गोंयकारांची गोंयाभायली वसणूक' ह्या पुस्तकांत शणै गोंयबाब इ.स. 1391तल्या

तांब्या-पट्याचो उल्लेख करतात. ह्या तांब्या-पट्यांत विजयनगरच्या दुसऱ्या हरिहररायान ‘गोवाभिधां कोंकण राजधानिम्’ म्हळ्यार ‘गोवा’ नांवाचें कोंकणांतले राजधानीक’ असो उल्लेख केल्लो मेळटा. (शणै गोंयबाब, खंड 2 पान क्र. 10)

“हे भायर पयलीं गोंय ह्या वाठाराक गोमांचल, गोपकपूर, गोपकपट्टण, गोवापुरी ह्याय नांवांनी वळखताले.” अशी म्हायती कोंकणी विश्वकोशांतल्या पयल्या खंडांतल्या ‘गोंय’ हे नोंदी खाला म्हायती मेळटा. (सरदेसाय, पान क्र. 641)

गोंयचेर वेगवेगळ्या काळार, वेगवेगळ्या राजवटींनी शेक चलयलो. त्या त्या काळा प्रमाण गोंयच्यो राजकीय शिमो आंखुडल्यो, विस्तारल्यो. गोंय हें कोंकणाचो एक भाग आसलें. हया कोंकणाचेर इ.स.वी सना पयलीं तिसऱ्या आनी दुसऱ्या शेंकड्यांत मौर्यांनी, पयल्या शेंकड्यांत सातवाहानांनी, इ.स.नाच्या चवथ्या आनी पांचव्या शेंकड्यांत कलचुरी वंशाच्या राजांनी शेक चलयलो. सव्या शेंकड्यांत पर्थून मौर्य राज्य करूंक लागले. सातव्या शेंकड्यांत चालुक्यांनी, उपरान्त शिलाहारांनी सत्ता गाजयली. इ.स. 1260त देवागिरीच्या राजा महादेवान कोंकण आपल्या शेकातळा हाडलें. उपरान्त यादव वंशाच्या नागरदेवांनी राज्य केलें. 1489 वर्सा गोंय बिजापुरच्या युसूफ आदिलशाह हाच्या शेकातळा आयलें. 15व्या शेंकड्याचे निमणे मेरेन आदिलशाही सत्ता हांगा चालू उरली. 16व्या शेंकड्याचे सुरवेक, इ.स. 1510 ह्या वर्सा, पोर्तुगीजांनी तिसवाडींतल्या गोंय ह्या जुव्यांचेर जैत जोडून आपलें राज्य चलोवंक सुरवात केली. इ.स. 1543 वर्सा तांणी बार्देस आनी साश्टी हे वाठार जिखले. 1763 वर्सा मेरेन फोंडें, काणकोण आनी सांगें पोर्तुगेज अधिपत्या खाल आयलीं जाल्यार 1788 उपरान्त तांणी नव्यो काबिजादी म्हळ्यार पेडणें, दिवचल, सत्तरी आनी सांखळी हे वाठार आपले सत्ते खाल हाडले अशी म्हायती ‘Goa Re-discovered’ ह्या पुस्तकांत प्रो.अ.का.प्रियोळकार दिता. (Priolkar, pg.no. 1, 1967)

19 डिसेंबर, 1961 ह्या दिसा गोंय, दमण आनी दीव हे वाठार पोर्तुगेज शेकातळांतल्यान मुक्त जावन स्वतंत्र भारताचे वांटे जाले. उपरान्त तिनूय वाठारांचो मेळून एक संघप्रदेश जालो. संघप्रदेशांत सत्तेर आयिल्लो पक्ष गोंयचे महाराष्ट्रांत विलीनीकरण मागूंक लागलो. ताका विरोध जालो. त्या मुद्द्याचेर स्वतंत्र भारताच्या इतिहासांतलो पयलो आनी एकमेव असो ओपीनियन पोल जालो. लोकांचो कौल घेवन संघप्रदेशाचो राजकीय फुडार थारावपाची एकमेवाद्वितीय घडणूक घडली आनी 16 जानेवारीक, गोंय महाराष्ट्रांत विलीन करपाचें काय ताचें वेगळें अस्तित्व राखून दवरपाचें ह्या मुद्द्याचेर निर्णय जावन, गोंयान स्वतंत्र अस्तित्व राखलें. (वेरेंकार, पा न. 186, 2019)

1987 ह्या वर्सा कोंकणी संदर्भांत राजभास कायदो जालो. ह्या वर्साचे फेब्रुवारी म्हयन्याचे 04 तारखेक कोंकणी राजभास म्हण घोशीत जाली. ताचें विधेयक गोंय-दमण-दीव विधान सभेंत पास जालें. ह्या कायद्याक लागून गोंयची भाशीक अस्मिताय स्पश्ट जाली. मागीर गोंयाक घटकराज्याचो दर्जो मेळ्ळो. 30 मे, 1987 ह्या दिसा गोंय भारतीय प्रजासत्ताकाचें पंचविसावें राज्य म्हण अस्तित्वात आयलें. 20 ऑगस्ट, 1992 ह्या दिसा कोंकणी संविधानाचे आठवे अनुसूचीत नेपाळी आनी मणिपुरी ह्या भासां बरोबर भारतीय भासांच्या वळेरेंत वचून बसली.

2.2 कोंकणीचें भाशेकूळ

‘कोंकणी भाषा, प्रकृती आनी परंपरा’ ह्या पुस्तकांत डॉ. सु.बा. कुलकर्णीन, कोंकणी भाशेच्या उगमा विशीं जे विचार प्रगट केल्यात ताचो सार ह्या संशोधकान असो काडला- इंडो-युरोपियन भाशेकुळांत धा उपभाशेकुळां आसात. तांतूतल्या इंडो-युरोपियन भाशे कुळांत परत दोन फांटे आसात, ते म्हळ्यार संस्कृत आनी परशियन. संस्कृताच्या फांट्याक ‘इंडो-आर्यन’ वा ‘भारतीय आर्य’ अशींय नांवां आसात. ह्या उपभाशेकुळांत संस्कृत पयल्या पांवड्यार आसली. तिचो भौसा कडलो संपर्क उणो जालो तेन्ना

लोकांच्या भासांक म्हत्व आयलें. ह्या भासांक प्राकृत म्हणटाले. ह्या प्राकृत भासांतल्यान तीन पावंड्यांचेर, तीन वेगवेगळ्या कालखंडांत विंगड विंगड फांटे वयर सरले. तांतूतल्या तिसऱ्या पेण्यार महाराष्ट्री प्राकृत वा अपभ्रंशाची सुरवात जाली. ह्याच फांट्यांतल्यान इ.स. 6वो शेंकडो ते 10 शेंकडो ह्या कालखंडांत मराठी आनी कोंकणी भासो वयर सरल्यो. (कुलकर्णी, पान क्र. 32)

‘A History of Konkani Literature’ ह्या पुस्तकांत डॉ. मनोहरराय सरदेसाय कोंकणी भाशेच्या स्वतंत्र अस्तित्वा बद्दल अनेक विद्वानांचें एकमत आसा हें स्पश्ट करतना म्हणटातः

“A number of the most eminent linguistic scholars, both European and Indian, like Sir George Abraham Grierson, Jules Bloch, Slen Konow, Sumitra Mangesh Katre, and V.P Chavan have declared their considered opinion that Konkani is an independent Aryan language, with its own place as a sister-language to Marathi and to Gujarathi. Owing to a number of historical reasons, Konkani has been wrongly brought under Marathi.” (Sardesai, pg.no. 07)

तेच बरोबर कोंकणी भाशेक कशें चुकीचे तरेन मराठीची बोली मानल्या हें डॉ. वि. पी. चव्हाण हांचें मत आशिल्लें हेंय सरदेसाय मांडटातः

“Dr. V.P. Chavan, former Vice-President of the Anthropological Society, Bombay, emphasized four main points to disapprove the theory that Konkani is only dialect of Marathi.” (Sardesai, pg.no. 08)

‘कोंकणी भास, साहित्य आनी संस्कृताय’ ह्या पुस्तकांतल्या ‘भास’ ह्या विभागांतल्या ‘कोंकणीचेर हेर भासांचो प्रभाव’ ह्या लेखांत डॉ. ओलिव्हिन्यु गोमीश, कोंकणी ही मुळची पोरणे- मुंडारी भाशेकुळांतली भास अशें विधान करतात. प्रस्तूत संशोधकाच्या वाचपांत आयिल्ल्या विद्वानांच्या मतां

भितर हें पयलें अशें विधान आसा जंय कोंकणीची भाशीक सुवात भारतीय-आर्य भाशेकुळांत न्हय जाल्यार प्रोटो- ऑस्ट्रोलोयड भाशेकुळांत दाखयल्या. डॉ. गोमिश मुखार म्हणटात:

“कोंकणीचीं पाळांमुळां पोन्ने पुरातन मुंडारी भाशेकडेन पावल्यांत म्हणपाचें हालींच्या काळार जाल्ल्या सोदावेल्यान दिसूंक लागला. ही भास शबर म्हळ्यार प्रोटो ऑस्ट्रोलोयड आदिवासी लोकांची, जाचें पुर्वज आदल्या काळार कोंकणांत जियेताले.” (गोमीश, पान क्र. 106)

डॉ. गोमिश हें विधान खंयच्या सोद वावराचेर आधारून करतात हें स्पश्ट करनात. फुडें ते म्हणटात,

“ह्या मूळ म्हालवजार शेजारचे द्राविडी संस्कृतायेचो प्रभाव पडलो... ख्रिस्ती युगाच्या पयल्या-वयल्या शेंकड्यानी उत्तर भारतांतल्यान आर्य लोक कोंकणांत पावले आनी येतना वाटेची दख्खन भागांत उलयल्ली संगीतमय भास तांणी आपणायली आनी हांगचें लोक जमातींतले भाशेंत भरशिली. ह्या मेळगरांतल्यान कोंकणी भाशेक पुराय अशें रूप आयलें. तेन्ना ती भास संस्कृत भाशेचे व्याकरणीक बांदावळीचेर आदारून आनी ते आवयची उतरावळ घेवन आर्य कुटुंबांत बसली.” (गोमीश, पान क्र. 106)

आर्यांनी खंयची ‘संगीतमय’ भास आपणायली हाचें स्पश्टीकरण डॉ. गोमीश करनात. एकादे भाशेचेर दुसऱ्या भाशेकुळांतले भाशेचो उतरावळीच्या पावंड्यार प्रभाव आसूं येता, पूण एक भास अमूक भाशेकुळांतली म्हणपा खातीर स्वनाच्या, पदाच्या आनी वाक्य रचनेच्या बांदावळीच्या पावंड्याचेर विचार करप गरजेचो थारता. अशें आसतना डॉ.गोमीश ह्या खंयच्याच मुद्द्यांक स्पर्श करनासतना कोंकणी मूळ मुंडारी भाशेकुळांतली अशीं विधानां करतात.

कोंकणी ही आर्य-कुळांतली भास अशें विधान करपी चडशे विद्वान आपल्या मताचो स्रोत म्हण डॉ. सुमीत्र मंगेश कत्रे हांच्या सोदवावरा कडेन बोट दाखयतात. डॉ. कत्रेन कोंकणीच्या स बोलयांचो स्वनिम, रूपीम आनी वाक्यांचे बांदावळीचेर अभ्यास करून कोंकणी भाशेक दक्षिण-पश्चिम फांट्यांत बसयली.

तेच बरोबर मध्य गटाचे चिमटी भर गूण कोंकणींत आयल्यात हेंय ते स्पश्ट करतात. 1942 वर्सा उजवाडायिल्ल्या ‘Formation of Konkani’ ह्या पुस्तकांत डॉ. कत्रेन आपलो अभ्यास मांडलो आनी कोंकणीची भाशेकुळांतली सुवात स्पश्ट केली .

“Taking into account all the main features of Konkani we may now definitely assign it to the South-Western group (having Marāthī and Guajrati and it’s nearest of kin) with a tinge of the central group. (Hindi, especially in the dative postposition- ka)” (Katre, pg.no. 173)

‘The Konkan and the Konkani language’ ह्या पुस्तकांत व्ही.पी. चव्हाण कोंकणी आनी मराठी एकेच (parent) प्राकृतांतल्यान भायर सरल्यात अशें म्हणटात. बरोबर ग्रियर्सनाचें मत, आपल्या मताक दुजोरो दिता अशें म्हणटात:

“Mr. Grierson says: - Konkani is a Marathi dialect having branched off from the common Prakrit at a relatively early period. This fact accounts for the many apparent divergences between the two forms of speech. Konkani has in many respects preserved an older stage of phonetical development and shows a greater variety of verbal forms than standard Marathi (several forms are peculiar to the dialect and not needed others have come to be used in a different way from what is the case in standard Marathi.” (Chavan, pg.no. 23-24)

फुडें चव्हाण, डॉ. विल्सन, जर्सन द कुन्हा आनी फादर माफेय हांचीं कोंकणी विशींचीं मतां मांडून एकाच मुळांतल्यान, एकाच वेळार दोन वाटांनी, कोंकणी आनी मराठी कशी वयर सरली हें सांगतात:

“In fact, Gerson de Cunha, Dr. Wilson and Father Maffei all agree that both Marathi and Konkani have grown side by side from the same stem. It will be my aim to prove in the succeeding papers that Konkani is in many respects older than Marathi and has followed an independent course during its formation.”

(Chavan, pg.no. 23)

आपले विचार मांडटना डॉ. चव्हाण फुडलो मुद्दो मांडटात तो असो: आर्यांची संस्कृत भास, आर्यां वरीच देशी वा थळाव्या- बोलयां बरोबर मिसळ्ळी आनी तांच्यांत एकजीव जाली. हाचो परिणाम म्हण असंख्य प्राकृत भासो जल्माक आयल्यो. शौरसेनी, मागधी आनी हेर हांचे बरोबर ‘महाराष्ट्री’ उदयाक पावली. तांच्या मतान, कोंकणी भास मराठी आदीं उदयाक पाविल्ली, हो मुद्दो सिद्ध करप जरी कठीण आसलो तरी कोंकणी, महाराष्ट्री प्राकृतांतल्यान पयली आयल्या आसपाक जाय. कारण ती आजूनय आदलें व्याकरण आनी उतरां सांबाळून आसा जीं सध्याचे मराठींत मेळनात. उतराचें मूळ, हो निकश लावन डॉ. चव्हाण कोंकणी ही मराठी परस वेगळी म्हणटात. म्हणजेच कोंकणी ही मराठीची बोली नासून, एकाच मूळ स्रोतांतल्यान उदयाक पाविल्ल्यो दोन भासो असो निश्कर्श वयल्या मत्ता वयल्यान काडूं येता.

केरळांतल्या कोची वाठारांतले कोंकणीचो अभ्यास करून ‘Historical background of Konkani language with special reference to its relationship with Sanskrit and Prakrit phonological study’ ह्या पुस्तकांत एल. सुनिताबाय कोंकणी संस्कृत आनी प्राकृत हांकां लागीं आसा अशें मत परगटायता:

“Konkani has an ancient historical and linguistic tradition. It is a language which is closer to Sanskrit than any other vernacular of India.” (L. Suneetha

Bai, pg.no. 03)

तांच्या मतान केरळची कोचीची कोंकणी ही हेरां कोंकणी परस संस्कृताक लागीं आसा. प्रा. एल. सुनिताबाय हांचें मत कोंकणी संस्कृताक लागसाण दाखयता अशें आसा जाल्यार मोसिन्योर सेबास्तियांव रुदोल्फ दाल्गाद, कोंकणीचे उतरावळीच्या म्हालवजार संस्कृता परस बालभाशेक लागीं आसा अशें म्हणटात. 'Essays on Konkani Language and Literature' ह्या पुस्तकांत 'Place and future of Konkani in present day India' ह्या निबंदांत एन.पुरूषोत्तम मल्ल्या, मो.दाल्गाद हांचें विधान मांडटात.

“Dr. Sebastiao Rodolf Dalgado (1855-1922), a polyglot professor of Sanskrit, Lisbon University, says, “If one examines the organic and the basic vocabulary of Konkani one can clearly infer that it is imported by the hereditary process from Sanskrit, either directly without any phonetical change (tatsamas) or through Balbhasha in accordance with the evolutionary process (Tadbhavas).”

(L. Suneetha Bai, pg.no. 1-2)

फुडें मल्ल्या मो.दाल्गादांनी कोंकणीची भाशीक नकाशा वयली स्पश्ट केल्ली सुवात दाखोवपी विधान दितात ,तें अशें,

“...to quote Dr. Dalgado again, “Konkani is an Aryan language, influexive and non- Dravidian. It much resembles the Balbhasha. It is less distant from Sanskrit in grammatical organisation and vocabulary than Marathi. It is not a dialect or a corruption of Marathi. It is closer to the old Marathi, which is closer to Balbhasha than to the modern. It is closer in a phonetic structure to the Gauriyan languages from the north, mostly Bengali. It represents most

probably the Saraswati language that the Orientalists take as extinct.” (Mallya, pg. no.2)

‘The Konkani language: Historical and Linguistic Perspective’ ह्या पुस्तकांत एम. शेषगिरी प्रभू, कोंकणी भाशेचें कूळ सकयल बरयल्ले प्रमाण दितात. संस्कृत हे भाशेच्यो दोन बोलयो: वेदीक वा छांदस आनी पाणिनियन वा अभिजात संस्कृत, जाका ‘भाशा’ म्हण्टालें. काबीज करपी नव्या जमातींनी संस्कृत उलोवपाक सुरू करतकच, तिच्या उच्चारणांत फरक पडलो कारण नवीन उलोवप्यांक संस्कृताच्या भाशीक नादांचो बाज सारको जम नासलो. तातूंतल्यान आयली ती प्राकृत. प्राकृताचे परतून दोन फांटे जाले. एक, व्याकरणीक नदरेन शुद्ध असो फांटो जांतूतल्यान पाली, मागधी, महाराष्ट्री, शौरसेनी आनी अर्ध-मागधी अशीं उपभाशेकुळां आयलीं जाल्यार प्रकृतांतल्या अव्याकरणीक फांट्यांतल्यान, अपभ्रमांतल्यान, पूर्वे कडच्या फांट्यांतल्यान मैथिली, मागधी, कोंकणी ह्यो भासो आयल्यो अशें ताचें मत आसा.

विंगड विंगड विद्वांनांच्या मतांचो विचार करतकच कोंकणी भाशेच्या उगमाचे बाबतीत अजून पुराय स्पश्ट अशें चित्र दिसना. कोंकणी, मराठीची भयण भास पूण मूळ स्रोतांतल्यान आदीं कुशीक सरली, केन्ना सरली, तशेंच कोंकणी बालभाशेक लागीं कांय संस्कृताक लागीं अशे दुबाव उरतात जांचेर खोलायेन संशोधन जावपाची गरज आसा.

2.3 कोंकणी भाशेचीं स्थित्यंतरां

लिखित कोंकणी भाशेच्या इतिहासांतले मुखेल पांवडे सकयल दिल्ले प्रमाण आसात.

सगल्यांत पयलो पेणो म्हळ्यार कर्नाटक राज्यांतल्या, हसन जिल्ह्यांतल्या श्रवणबेळगोळांतल्या दोड्डपेट दोंगुल्ले वयल्या गोमटेश्वराच्या पांयां कडल्या शिलालेखांतल्यो इ.स. 983 अनी इ.स. 1118 त कोंतरायिल्ल्यो पयल्यो-वयल्यो कोंकणी वळी. ह्यो वळी अश्यो आसात:

"श्री चावुण्डराजें करवियलें" (श्री चावुण्डराजान करून घेतल्या)

"श्री गंगराजे सुत्ताले करवियले" (श्री गंगाराजान भोंवतण बांदून काडल्या.)

पयली वळ, इ.स.983 वर्सा, श्री चावुण्डराजाच्या काळार कोंतरायिल्ली जाल्यार दुसरी वळ इ.स. 1118त श्री गंगराजाच्या काळार कोंतरायिल्ली आसा. ह्यो दोनूय वळी लेवीस रायस हया भोंवडेकारान पयलीं वाचल्यो. ताणें त्यो वळी अर्धमागधी आसात अशें आपल्या 'एपिग्राफिका कर्नाटिका' ह्या पुस्तकांत बरयलें. फुडें वि.का.राजवाडे, वि. ल.भावे हांचें, ह्यो वळी मराठी भाशेंतल्यो अशें मत मुखार आयलें. पूण नागपूर विद्यापिठांतल्या, मराठी विभागाचे मुखेली सु. बा. कुलकर्णी हांणी त्यो वळी मराठी नासून कोंकणीच म्हणपाचें पुराव्या सयत दाखोवन दिलें. 'कोंकणी भाषा प्रकृती आणि परंपरा' ह्या पुस्तकांत ते म्हणटात,

“श्रवणबेळगोळच्या गोमटेश्वराच्या शिलालेखाने कोंकणी भाषेच्या प्राचीनत्वावर शिक्कामोर्तब केले आहे. कोंकणी भाषेचा तो ज्ञात असा आद्य अभिलेख होय. ह्या अभिलेखातील नागरी लिपीत लिहिलेल्या दोन्ही ओळी संपूर्णतः कोंकणी भाषेत आहेत; मराठी किंवा अन्य भाषेत मुळीच नाहीत.”

(कुलकर्णी, पान क्र. 40)

डॉ. भूषण भावे, 'साहित्य विमर्श' हया पुस्तकांतल्या 'कोंकणी भास आनी साहित्याचो इतिहास' हया लेखांत, इ.स.1000 ते इ.स.1200 हो काळ कोंकणी लोकावेदाच्या जल्माचो असो दिता. जाल्यार इ.स. 1200 ते इ.स.1500 हो काळखंड 'संभाव्य काव्युग' असो दिता (पान न.08.) इ.स.1200 ते इ.स.1500 हया काळांत म्हळ्यार संभाव्य काव्ययुगांत, कोंकणींतलीं बरींचशीं उतरां 'ज्ञानेश्वरी', 'लीळाचरित्र' अश्या ग्रंथांनीं आयिल्लीं दिश्टीं पडटात. हीं उतरां आयच्या चालंत कोंकणींतूय आसात पूण मराठींतल्यान मात ती लुप्त जाल्यांत. पोर्तुगेजांचें गोंया येवप 1510 ह्या वर्सा जालें. इ.स. 16व्या शेंकड्यांत कृष्णदास शामा कडल्यान रामायण आनी महाभारत ह्या महाकाव्यांच्या काणयांची कोंकणी रचना जाली. 'अश्वमेदु', 'रघुनाथाच्या वंशाची कथा' अशीं त्या कथांचीं नांवां आसात. हया कथांचीं

हातबरपां पोर्तुगालच्या, ब्रागा शारांतल्या ग्रंथालयांत 771, 772 अनी 773 हया आंकड्यांच्या बाडांनी मेळटात. 771 ह्या आंकड्याच्या बाडांत चडश्यो महाभारतांतल्यो कथा आसात जाल्यार 772 हया आंकड्याच्या बाडांत रामायणांतल्यो कथा वाचपाक मेळटात.

दुकळ, वेपार आनी पोर्तुगेज राजवटींत बाटाबाटीक लागून गोंयकारांचीं गोंया भायर स्थलांतरां जालीं. स्थलांतरां उपरान्त गोंयकारांनी शेजारच्या राज्यांनी राबितो केलो आनी आपली संस्कृताय तशीच आपली भासूय जपली.

हेन्रिकस व्हान व्हीड ह्या कोचीच्या डच गव्हर्नरान ‘हॉर्टस इंडिकस मलबारिकस’ नांवाचो वखदी वनस्पती वयलो बारा खंडांचो ग्रंथ ऍमस्टर्डमच्यान इ.स. 1678 ते इ.स.1703 हया वर्सा मजगती उजवाडायलो. हया ग्रंथाक आपू भट, रंगा भट आनी विनायक पंडित हया तीन थळाव्या वैजांनी कोंकणींतल्यान प्रमाणपत्र दिलां. हया पुराव्या वयल्यान स्थलांतरीत गोंयकारांनी आपली भास जतनायेन तिगोवन दवरली म्हणपाचें सिद्ध जाता. कोची वाठारांत कोंकणीचो जल्म जावप शक्य नाशिल्लो. म्हणजेच ही भास स्थलान्तरीत लोकांनी आपल्या मूळपिठांतल्यान हाडल्या असो एक तर्क करूं येता.

पोर्तुगेजांनी गोंयाचेर शेक चलोवपाक सुरवात करतकच तांणी क्रिस्ती धर्माच्या प्रसार आनी प्रचारा खातीर काम करपाक तशेंच धर्मांतर करपाक सुरवात केली. नव्या क्रिस्ती लोकांक शेरमांव सांगपाक जे पाद्री येताले ते सगळे फिरंगीच आसले. तांकां गोंयकारांक समजतले अशे, तांचेच भाशेंत धर्माची शिकवण दिवप गरजचें दिसलें. देखून तेन्नाच्या क्रिस्ती मिशनऱ्यांच्या हातांतल्यान कोंकणी भाशेंत पूण रोमी लिपयेंतल्यान धार्मीक साहित्य, म्हणी आनी ओपारींचे कोश, व्याकरणां तशेच उतरांवळींची निर्मणी जाली. इ.स.1556 वर्सा गोंयांत आयिल्ल्या छापखान्याक लागून, भारतीय भाशेचें व्याकरणाचें पुस्तक छापून घेवपाचो पयलो मान कोंकणीक मेळ्ळो. हें पुस्तक फादर तॉमास स्टिफन्स हया जेजुईत धर्मगुरुन बरयिल्लें. हें व्याकरण पोर्तुगेज भाशेंत आशिल्लें आनी ‘द लिंग्व कानारी’ हया नांवान तें

इ.स.1640 वर्सा छापून आयलें. आंद्रे व्हाझ हया गोंयकारान कोंकणीचें पयलें व्याकरण बरयलें अशें म्हणटात पूण ताचें हातबरप मेळूंक ना.

इ.स.च्या 16व्या शेंकड्यांत ख्रिस्ती मिशनरींच्या हातांतल्यान कोंकणी भाशेंत साहित्य निर्मणी जाली. डॉ. मनोहरराय सरदेसाय 'A History of Konkani Literature' (from 1500 to 1992) हया पुस्तकांतल्या 'Missionary Period' ह्या माथाळ्याच्या लेखांत धर्मप्रसारकांच्या वावराचें म्हत्व आनी म्हायती दितना बरयतात, "Fr. Thomas Stephens is undoubtedly the father of Christian religious literature in India." (Sardesai, pg.no.34)

फादर तॉमास स्टिफन्स हांच्या पावलाचेर पावल दवरून फादर गास्पार द सां मिगेल, फादर दियोग रिबैर, फादर आंतोनियो साल्दान्य, फादर जुवांव द पेद्रोज, फादर मिगेल द आल्मेदा, फादर इनासियो आर्कामोनी अश्या वेगवेगळ्या जेजुईत तशेंच फ्रान्सीसस्कन, डॉमिनिकन धर्मप्रसारकांनी सुरवेच्या काळांत धर्मीक साहित्याचे निर्मणेचो वावर केलो. हया काळांत म्हणजेच, इ.स.1517 ते कोंकणीच्या मर्णाचें फर्मान काडलें म्हणजेच इ.स.1684 मेरेन, धर्मीक शिकवणेच्या ग्रंथा संदर्भांत कांय ग्रंथांचो अणकार जाल्ल्याचो उल्लेख मेळटा. श्याम वेरेंकार आनी हेर, हांणी संपादीत केल्ल्या, 'कोंकणी भास, साहित्य आनी संस्कृताय' ह्या पुस्तकांतल्या 'भास' माथाळ्याच्या भागांतल्या 'कोंकणी शब्दकोश आनी व्याकरणां' ह्या लेखांत फेलीस्यु कार्दोज बरयतात:

“आमादर दे सांत आन हया पाद्रीन "फ्लोस सांक्टॉरु (Flos Sanctorum) लार्ती भाशेंतलें पुस्तक कोंकणींत उतरायलें आनी जुआंव दे सां मातीयश हया पाद्रीन "सिंबॉलूं फीदेंइ” (Symbolum Fidei) हें लार्ती पुस्तक कोंकणींत भाशांतर केलें.” (कार्दोज, पान क्र. 111)

स्वतंत्र कृती तशेंच अणकाराचो आधार घेवन हो काळ फुडें सरलो. उपरान्त मात क्रिस्तांव धर्मगुरूंचो देशी भास कोंकणीं, प्रतीचो दृश्टीकोण बदल्लो. धर्मांतरीत जाल्ले लोक, आपले आदले भाशेचें माध्यम वापरून आदल्यो चालीरिती सांबाळटात असो दुबाव तांच्या मनांत बळावलो. देखून

घरांत तशेच इगर्जेत, कोंकणी न्हय तर, पोर्तुगेज भासूच वापरची अशे तरेचो कायदो तांणी पोर्तुगेज सरकारा कडल्यान करून घेतलो. कोंदि दे आल्वार (condi de alvor) हया गोंयच्या गवर्नर इ.स. 1684 वर्सा 'कोंकणी भाशेच्या मर्णाचें' फर्मान काडलें. पोर्तुगेज भास शिकपा खातीर लोकांक फक्त तीन वर्सांची मुजत दिल्ली. इतल्यान हेतू साध्य जालोना तेन्ना सरकारान क्रुरताय हाताक धरून फर्माणाची अंमलबजावणी करपाचो निर्धार केलो. "1745 वर्सा लौरेंस दे सांत मारीय (Lourenco de Santa Maria) हया आरसेबिस्पान कोंकणी उलोवप्यांक हुलपावन मारपाचें फर्मान काडलें." (कार्दोज, पान क्र.118-119)

इ.स. 1731 वर्सा 'इंकिजिसांव' हया धर्मन्याय सभेनूय, गोंयच्या क्रिस्तावांनी, कोंकणी भास सोडून पोर्तुगेज भाशेंत उलोवंक जाय अशें फर्मान काडलें. इ.स. 1774 वर्सा मार्केज दे पोंबाल, पोर्तुगालचो प्रधानमंत्री जालो आनी तांच्या भाशीक धोरणाक लागून गोंयकारांक थोडोसो मेकळो स्वास घेवंक मेळ्ळो. पूण हो बरो काळ रोखडोच सोंपलो कारण इ.स.1777 वर्सा पोंबालाक पदा वयलो निखळायलो आनी आसुंसाव दे ब्रीतु (Assuncao de Brito) हया आरसेबिस्पान धर्मीक शिकवणेंत पोर्तुगेज भाशेची सक्ती केली. इ.स.1812 वर्सा शाळांनी कोंकणी शिकोवपाचेर बंदी आयली. इ.स. 1831 वर्सा सरकारान सुरू केल्ल्या शाळांनी कोंकणी सोडून हेर भासांनी शिकोवपाक मान्यताय दिली. इ.स. 1855त कुंज रिव्हार हांची गोंयचे मुखेल सचीव म्हण नेमणूक जाली. रिव्हार आयले उपरांत कोंकणी भाशेच्या पुनर्उत्थानाचे क्रियेक चालना मेळ्ळी. मनोहरराय सरदेसाय ह्या विशयाचेर आपलें मत 'A History of Konkani Language' ह्या पुस्तकाच्या 'The age of scholars' ह्या प्रकरणांत दितात तें अशें:

"After the lull of over a hundred years , a new era dawned with the arrival in Goa of Dr. Joaquim Heliodoro da Cunha Rivara in 1855". (Sardessai, pg.no. 76)

इन्क्वीझिश्नाच्या अत्याचाराक लागून इ.स. 1560 ते इ.स. 1812 म्हणसर गोंयच्यान गोंयकारांची स्थलांतरां जालीं. हया विशयाचेर डॉ. मनोहरराय सरदेसाय ‘A History of Konkani Literature’ ह्या पुस्तकांतल्या ‘Missionary Period’ हया लेखांतल्या ‘Inquisition and Konkani’ हया भागांत म्हणटात,

“The Inquisition not only had a harmful effect on the development of Konkani language and ‘literature’ it had also for result the emigration of Goans to other regions, where other languages were spoken. It can thus be said that the history of Goa created the geography of Konkani.” (Sardesai, pg. no.66)

हीं स्थलांतरां चडशी कर्नाटक आनी केरळ वाठारांनी जालीं. 1561त पयलें व्हडलें स्थलांतर जालें. दुकळ आनी धर्मांतर हीं गोंयच्यान जाल्ल्या स्थलांतरां फाटलीं मुखेल कारणां आसलीं. आयज लेगीत केरळ आनी कर्नाटकांतल्या लोकांची उतरांवळ आनी उच्चार हातूंत जरी थोडो भोव बदल दिसलो तरी वाक्य बांदावळीचे नदरेंतल्यान ती गोंयचे कोंकणीक लागसारपण दाखयता. गोंया भायर आनी पोर्तुगेज सत्ते भायर मात कोंकणीचो वावर थोड्या प्रमाणांत चालू उरलो. मंगळूराक फादर आग्नेलो माफै हांणी इ.स. 1883 त इंग्लिश-कोंकणी आनी कोंकणी-इंग्लिश शब्दकोश छापून दोळे दिपकावणो वावर केलो. कानडी मातयेंत उपरान्त रुजून येवपी साहित्याचें बीं माफैच्या वावरांतल्यान पडलें हांतूंत दुमत नासुंये.

1855त गोंयांत डॉ. ज्योकीम हिलीयोदार द कुंज रिव्हार हांची सेक्रेटरी जनरल म्हण नेमणूक जाली. हे म्हणसर गोंयकारांनी स्वताचे आवयभाशेक कुस्कुटावपाक सुरू करून वर्सां उलगल्लीं. ती भास न्हय, ती बोली, तिका व्याकरण ना अशे आरोप कोंकणीचेर तिच्याच उलोवप्यां कडल्यान तशेच मराठी मनशा कडल्यान जाताले. अश्या वेळार कुंज रिव्हारान तिचे स्थितीचो आढावो घेतलो, तिचे दशे फाटलीं कारणां समजून घेवपाचो यत्न केलो. तिका मानाची सुवात परत मेळोवन दिवपा खातीर तांणी शाळांनी कोंकणी शिकोवपाक सुरवात करपाचो यत्न केलो. पूण दुदैवान तांकां गोंयकारां कडल्यान साथ

मेळ्ळीना. कुंज रिव्हार हांणी पयलींचीं हातबरपां काडून तीं प्रकाशीत केलीं. कोंकणी खातीर केल्ल्या वावरान तांणी फुडाराच्या कोंकणी वावुरप्यां खातीर मार्ग उक्तो केलो ह्या मता कडेन विद्वान सहमत जातले. रिव्हार हांणी कोंकणी भाशेच्या पुतांक मारिल्ल्या उल्याक साद मेळ्ळी ती एदुआर्द जुझे ब्रून द सौज, शणै गोंयबाब, तशेंच जर्सन द कुन्हा हांचे कडल्यान. एदुआर्द जुझे ब्रून द सौज (एदुबुदेझा) हांणी ‘उदेंतेचें साळक’ हें कोंकणींतलें पयलें नेमाळें 1889 वर्सा सुरू केलें. ‘क्रिस्तांव घराबो’ ही कोंकणींतली पयली कादंबरी (1911), रोमी लिपयेंत बरयली. ‘सर्गीचो थेवो’, ‘एव आनी मरी’ अशीं पुस्तकां बरोवन तांणी कोंकणीच्या पुनर्उत्थानाच्या कार्याक खांद मारलो. एदुबुदेझा उपरान्त रोमी कोंकणींतल्यान रोमांसी बरोवपाचो काळ सुरू जालो. देवनागरी कडल्यान पयसाविल्ल्या लोकांनी रोमी लिपयेच्या आधारान कोंकणी भाशेंत साहित्य रचना केली. पूण हें करतना मात तांणी कोंकणीची वाक्य बांदावळ पोर्तुगेज भाशेचे बांदावळीक लागीं व्हेली अशें मत डॉ. मनोहरराय सरदेसाय ‘A History of Konkani Literature’ हया पुस्तकांतल्या ‘Konkani Renaissance’ हया माथाळ्या खाल बरयल्ल्या वांट्यांत परगटायतात:

“Being torn away from Devnagri script and with no other alternative but to keep Konkani alive only in Roman script, many Goans took to writing Konkani in Roman Script with the necessary consequence. Portuguese words were profusely used and even Konkani syntax was changed so as to resemble Portuguese syntax, thus changing the very character of the language.”
(Sardesai, pg.no.109)

कोंकणी चळवळीचो जनक म्हूण जांचे कडेन पळेतात ते म्हळ्यार वामन रघुनाथ वर्दे वालावलीकार ऊर्फ शणै गोंयबाब (1877-1946). तांणी जेन्ना कोंकणी भाशेच्या वावराक सुरवात केली त्या वेळार कोंकणीची भाशीक स्थिती अशी आशिल्ली: क्रिस्तांव कोंकणी मनीस, कोंकणी भास बरोवंक रोमी

लिपयेचो वापर करतालो जाल्यार हिंदू कोंकणी मनीस मात सभे मांडार उलोवप, औपचारीक बरोवप मराठींतल्यान करतालो. आपसांत उलोवंक कोंकणी, सभे मांडार मराठी अशी भाशीक द्वित्वाची (डायग्लोसीक) स्थिती आशिल्ली. शणै गोंयबाबान तांचे मुखार आशिल्लें शिवधनुष्य पेल्लें आनी कोंकणी मनशाक जाग हाडपा खातीर तांणी सतत मेहनत घेतली. आयज कोंकणीचो विद्यार्थी खंयचोय साहित्य प्रकार शिकता आसतना शणै गोंयबाब स्वता रचिल्ल्या आनी रुपांतरीत केल्ल्या साहित्यकृती पासून सुरवात करता. ‘म्हजी बा खंय गेली?’ ही पयली कोंकणी कथा. नाटक, भुरग्यांचें साहित्य, चरित्र, इतिहास, अध्यात्म/धर्मिक साहित्य अशे चडशे साहित्य प्रकार तांणी हाताळ्ळे. तांचें सगळ्यांत व्हड योगदान म्हळ्यार ‘कोंकणीची व्याकरणी बांदावळ’ स्पश्ट करप.

‘उदेंतेचें साळक’ ह्या नेमाळ्या उपरान्त ‘सांजेचें नखेत्र’ हें दिसाळें 1907 वर्सा मुंबय सावन सुरू जालें. मुंबय सावन नेमाळीं, साताळीं, दिसाळीं, म्हयन्याळीं सुरू जातालीं पूण कांय वर्सां उपरान्त तीं बंद पडटालीं. कोंकणी साहित्याच्या मळार गोंय मुक्ती पयलीं साहित्य निर्मणी जाली पूण ती अदीं मदीं. खरो भार आयलो तो गोंय मुक्ती उपरांत. 1961 वर्सा गोंय पोर्तुगेज सत्तेंतल्यान मुक्त जालें. 1967 वर्सा जनमत कौलाक लागून तें संघप्रदेश म्हण अस्तित्वात उरलें.

1975तल्या फेब्रुवारीचे 26 तारखेर कोंकणीक स्वतंत्र भास म्हूण केंद्रीय साहित्य अकादेमी कडल्यान मान्यताय मेळ्ळी आनी 1977तल्यान कोंकणींतल्यान, देवनागरी लिपयेंत बरयल्ल्या बरोवप्यांक साहित्य अकादेमीचे पुरस्कार, तांच्या स्वतंत्रकृती खातीर फावो जावपाक सुरवात जाली. 1961 उपरान्त कविता, निबंद, कथा, नाटकां, एकांकी, कादंबरी अश्या साहित्य प्रकारांत मोलादीक भर पडटाली. तेच बरोबर साहित्य अकादेमी पुरस्कार फावो जाल्ल्या हेर भाशांतल्या साहित्यकृतींचो कोंकणींत अणकारूय जावपाक लागलो. गोंयचे कला अकादेमीच्या कोंकणी नाटक महोत्सवांत वांटो घेवचे खातीर हेर कांय भाशांतल्या नाटकांचे कोंकणींत अणकार जाले.

साहित्य अकादेमी हे संस्थेन 1989 वर्सा सावन अणकारा खातीर पुरस्कार दिवपाक सुरू केलें. हया उपक्रमाक लागून साहित्य अकादेमी पुरस्कृत स्वतंत्र पुस्तकांचो अणकार हेर भारतीय भासांनी व्हडा प्रमाणांत जावपाक मदत जाली. साहित्याच्या मळार भाशेक लागून जीं जुर्वीं जाल्लीं आसात तीं अणकारा वरवीं सांकव बांदून दोन भाशीक संवसारां मजगतीं साहित्यीक, सांस्कृतीक विचारांची, मुल्यांची देवाण-घेवाण जावपाक सुरवात जाली. कोंकणी भाशेक, 'अणकार' हया प्रकारान वेगळे तरेचो तेंको दिलो. हेर भासांतल्यान कोंकणी साहित्य अणकारीत जातालें पूण 20व्या शेंकड्याच्या सोंपत्यार ताचें प्रमाण वाडलें. हेर भासांतलें दर्जेदार, मोलादीक साहित्य अणकार जावन कोंकणींत येवपाक लागलें. साहित्य प्रकार हाताळपाची तरा, नवे दृष्टीकोण, नवे विशय, वेगळे अणभव, राष्ट्रीय पांवड्या वयली सध्याची साहित्यीक स्थिती हांची वळख जावपाक अणकारांचें मोलाचें योगदान आसा. कोंकणी भास 1992 वर्सा 20 ऑगस्ट हे तारखेर भारतीय सविधानांचे आठवे अनुसुचींत हेर भारतीय भासां बरोबर वचून बसली. हेर भासांनी अणकारीत जाल्ल्या कोंकणी साहित्याक लागून कोंकणी हेर भासांच्या लोकांक कळ्ळी, तिची वळख घडली आनी साहित्यीक भास म्हण तिका साहित्यीक विश्वांत मान मेळपाक लागलो.

तिसरें प्रकरण

3. अणकार- व्याख्या, प्रकार, तंत्रां आनी इतिहास

3.1 अणकाराची वळख

कोंकणींत अणकार ह्या नांवान जे संज्ञेक वळखतात ताका इंग्लीशींत ‘translation’ , हिंदींत ‘अनुवाद’ जाल्यार मराठींत ‘अनुवाद’ आनी ‘भाषांतर’ ह्या दोनूय नांवांनी वळखतात. सादारणपणान एके भाशेंतलो मजकूर दुसरे भाशेंत सांगतात ताका अणकार अशें म्हणटात.

3.2 अणकाराच्यो व्याख्या

‘अणकार’ ह्या कोंकणी उतरा खातीर हेर भासांनी वेगवेगळीं उतरां मेळटात आनी तांच्यो वेगवेगळ्यो छटा, वेगळीं तासां मेळटात, तश्योच अणकाराच्यो वेगवेगळ्यो व्याख्याय मेळटात.

3.2.1 भारतीय विद्वानांनी केल्ल्यो व्याख्या

ह्या भागांत फकत कोंकणी, मराठी, हिंदी आनी इंग्लीश भासांनी मेळिल्ल्या व्याख्यांचो विचार मांडला. शब्दकोशांतल्यो तश्योच विद्वानांनी केल्ल्यो व्याख्या हांगा मांडल्यात.

अणकार ह्या कोंकणी उतराक हेर भासांनी पर्यायी उतरां सोदतात तेन्ना इंग्लीशींत ‘Translation’ हें उतर मेळटा. तशींच भारतीय भासांनी ‘अनुवाद’, ‘भाषांतर’, ‘रुपांतर’, ‘भावानुवाद’, ‘छाया’ अशीं उतरां मेळटात.

भारतांत आयचे घटकेक स भाशेकुळां आसात. तातूंतली कोंकणी ही भारतीय-आर्य कुळांतली भास. ह्या भाशेकुळांत सगळ्यांत पयलीं आमकां संस्कृत भाशे कडेन वचचें पडटा. भारतीय-आर्य कुळांतल्या हिंदी, मराठी आनी कोंकणी ह्या भासांनी अनुवाद हें उतर घोळटा. हें उतर ‘अनुवादः’ हया संस्कृत उतरा वयल्यान आयलां.

वामन शिवराम आपटे हांच्या 'संस्कृत हिन्दी शब्दकोश' ह्या कोशांत अनुवाद उतराचो अर्थ असो दिला:

अनुवाद: (पुं.) [अनु+वद्+घञ्] 1. सामान्य रूप से आवृत्ति 2. व्याख्या, उदाहरण, या समर्थन की दृष्टी से आवृत्ति 3. व्याख्यात्मक आवृत्ति या पूर्वकथित बात का उल्लेख, विशेष रूप से ब्राम्हण ग्रन्थो का वह भाग जिसमें पूर्वोक्त निदेश या विधी की व्याख्या, चित्रण या उसके टीका-टिप्पण निहित है और जो स्वयं कोई विधि या निदेश नहीं है 4. समर्थन 5. विवरण, अफवाहा (आपटे, पान क्र.48- 2019 आवृत्ति, 41-42, 1999 आवृत्ति)

म्हळ्यारूच परतून सांगप, तेंको दिवपाक, प्रसंगाचो दाखलो दिवपाक वा स्पश्टीकरण दिवपाक परतून सांगप, स्पश्टीकरण दिवपी पुनरावृत्ती वा आदीं सांगिल्लें परतून सांगप असो अर्थ स्थूलपणान जाता.

धर्मेन्द्र वर्मा हांणी संपादीत केल्ल्या 'प्रभात बृहत हिन्दी शब्दकोश, खण्ड- 1' ह्या कोशांत अनुवाद ह्या उतराचो अर्थ दिला तो असो:

अनुवाद-[स.अनु+वाद] पु. किसी भाषा से लिखित/ कथित बात का दुसरी भाषा में लेखन/कथन/ भाषान्तर। उल्था। तर्जुमा।

विशेश- संस्कृत में 'अनुवाद' का मूल अर्थ है- कही हुई बात को फिर कहना। पुनरुक्ति। और दुसरा अर्थ है- व्याख्या करने, उदाहरण देने या पुष्टि करने के उद्देश्य से ग्रन्थ के किसी अंश को बार-बार पढ़ना। ये दोनों अर्थ आजकल हिन्दी में प्रायः प्रचलित नहीं हैं। (वर्मा, पान क्र. 119)

विशेश म्हूण जी म्हायती दिल्या ताचे वयल्यान संस्कृत भाशेंत ज्या मूळ अर्थान अनुवाद उतर आशिल्लें तो अर्थ आयज हिन्दी भाशेंत उरूंक ना म्हणपाचें हे नोंदी वयल्यान स्पश्ट जाता.

जाग म्हयन्याळ्याच्या 2001 वर्साच्या एप्रील म्हयन्याच्या अंकांत 'अणकारःकांय विचार' ह्या लेखांत सुरेश आमोणकार अनुवाद ह्या उतराचें मूळ संस्कृतांत आसा ताचे विशीं बरयतात, 'अणकार

(अनुवाद) ह्या उतराची व्युत्पत्ती अशी: अनुवाद उतर ‘अनु’+ ‘वद्’ वयल्यान आयलां. ‘अनु’ म्हळ्यार फाटल्यान वचप जाल्यार वद् म्हळ्यार उलोवप.’ अनुवाद हें मूळ संस्कृत उतर. ‘अनु’ हो उपसर्ग. हाचो अर्थ फाटलें/ आदलें असो जाता. जाल्यार ‘वद्’ (वदति) म्हळ्यार उलोवप वा सांगप. देखून अनुवाद म्हळ्यार फाटलें/आदलें सांगप असो जाता. (आमोणकार, पान क्र.13)

तशेंच अनुवाद उतर खंयच्या संदर्भांत अस्तित्वांत आयलें ते विशीं ते म्हणटात,

“वेदीक काळांत यज्ञांत वा धर्मकृत्यांत वेगळ्यो वेगळ्यो कृती सांगपाचे आदेश दिल्यात. त्या मजकुराक **विधीवाक्य** अशें म्हणटात. आनी विधीवाक्याचें स्पश्टीकरण वा विवेचन करपी मजकुराक **अनुवाद** म्हणटात. ”(आमोणकार, पान क्र.13)

“अनुवाद आनी भाषांतर हीं एकामेकांक पर्यायी उतरां अशें मानतात.” हो विचारूय आमोणकार ह्या लेखांत मांडटात. (आमोणकार, पान क्र. 13)

‘भाषांतर’ ह्या पुस्तकांतल्या ‘भाषा आणि भाषांतर’ ह्या प्रकरणांत सदा कऱ्हाडे ‘अनुवाद’ उतर कशें अस्तित्वांत आयलें ते बदल बरयतात, “ ‘अनु’ या उपसर्गाचा कालांतराने ‘अनुवर्तित’ असा अर्थ रूढ झाला, यावरून ‘अनुवाद’ म्हणजे “आधी कोणी सांगितल्यानंतर सांगणे, ” असा अर्थ प्राप्त झाला”. (कऱ्हाडे ,पान क्र. 03) ‘अनु’ ह्या उतराचो काळांतरान ‘अनुवर्तित’ असो अर्थ जालो. हाचे वयल्यान अनुवाद म्हणजे ‘आदीं कोणेंय सांगिल्लें परतून सांगप’ असो अर्थ तयार जालो. आनी देखूनच ज्ञानेश्वरीक भगवद्गीतेचो अनुवाद म्हळा अशें मत सदा कऱ्हाडे मांडटात. (कऱ्हाडे, पान क्र. 03) तेच बरोबर अनुवाद ह्या संस्कृत उतराचो अर्थ समांतर उरला हेंय मतींत घेवपा सारकें आसा. आदल्या संस्कृत विद्वानां मजगतीं व्याकरण शास्त्रांत भट्टोजी दिक्षितान पयलीच खबर आशिल्ल्या अर्थाचें प्रतिपादन असो अनुवादाचो अर्थ सांगला अशें कऱ्हाडे त्याच प्रकरणांत नमूद करतात. (कऱ्हाडे, पान क्र. 03)

अनुवाद ह्या उतराचे बाबतींत आनीक एक सिद्धांत आसा तो असो: आदीं भारतांत धर्मीक आनी तत्वगिन्यानाच्या मळार विद्वान तेच भाशेंत तशेच दुसरे भाशेंत ‘टिका’ बरयताले. ही टिका दोन तरांची

आसताली. एक तरा म्हळ्यार विवरण वा भाश्य करप जाल्यार दुसरी तरा म्हळ्यार फोडणिशी करप, आपल्याक कळ्ळा तो अर्थ लावप वा दुसऱ्या उतरांनी सांगप.

टिकेचे दुसरे तरेक विद्वान आदीं ‘भाशानुवाद’ म्हणटाले. कालांतरान ‘भाशा’ हो उपसर्ग गळ्ळा वा गाळ्ळा आसपाक जाय असो तर्क करतात. (Chapter I A Historical Survey of Translation Studies in India and the West.)

आज अनुवाद आनी भाषांतराक समान मानता आसतना आमकां कांय कडेन ताचेर दुमत जाल्लें पळोवपाक मेळटा तें अशें : ‘अनुवाद’ आनी ‘भाषांतर’ हीं समानार्थी उतरां दिसलीं तरी तशीं तीं नात. तांचे प्रक्रियेंत (Process) वेगळेपणां आसात. अनुवादांत आशयाक म्हत्व आसा जाल्यार भाषांतरांत मूळ भाशेचे न्हय जाल्यार अन्य भाशेचे भास-रचनेक म्हत्व आसा अशें मत कऱ्हाडे मांडटात. जाल्यार ‘संस्कृत भाशेंत अनुवाद हें उतर आसा, भाषांतर हें उतर ना.’ अशें मत आमोणकार ‘अणकार: कांय विचार’ ह्या लेखांत मांडटात. (पान क्र. 13)

‘भाषांतर’ ह्या पुस्तकांत कऱ्हाडे विद्वानांचीं मतां मांडटातच पूण तेच बरोबर ते ह्याच पुस्तकाच्या मनोगतांत आपलें मत मांडटात. तें अशें आसा- “एका भाषेत जे व्यक्त झाले, ती भाषा न समजणाऱ्यांसाठी दुसऱ्या भाषेत व्यक्त करावे लागते. या प्रक्रियेलाच सर्वसाधारणपणे ‘भाषांतर’ म्हणतात. अन्या भाषेति भाषांतरम्...” हे तांचे व्याख्येंतल्यान अणकारांत दुसरे भाशेचें आसप अधोरेखीत जाता.

हिंदी भाशेच्या ‘बृहत हिन्दी कोश’ ह्या शब्दकोशांत अनुवाद ह्या उतराचो अर्थ दिला तो असो: अनुवाद – पु.(सं) फिरसे कहना; व्याख्या या समर्थन रूप में पुनरुक्ति; समर्थन; अपशब्द; जनश्रुति; विज्ञापन; भाषणका आरंभ, उल, भाषांतर! (कलिका, राजवल्लभ अनि मुकुन्दीलाल)

कोंकणींत आमकां सुरेश आमोणकार आनी किरण बुडकुले हांणी दिल्ल्यो व्याख्या मेळटात:

“एका भाशीक भेसांत आशिल्ली शब्दसंपत तिच्या मूळ आशयाक बाधा हाडलेविणे दुसऱ्या भेसांत सादर करप म्हळ्यार अणकार करप.” अशें मत सुरेश आमोणकार ‘जाग’ म्हयन्याळ्याच्या 2001 वर्साच्या एप्रीलाच्या अंकांत मांडटात. (आमोणकार, पान क्र. 13)

“एका भाशीक भेसांत आशिल्ली शाब्दीक संपत, तिचो मूळ आशय वगडायनायतना दुसऱ्या भाशीक भेसांत सादर करप म्हळ्यार अणकार करप”- अशें मत किरण बुडकुले ‘जाग’ म्हयन्याळ्याच्या 2001 वर्साच्या मार्च म्हयन्याच्या अंकांत ‘अणकार: आयच्या संदर्भांत एक विचार’ ह्या लेखांत मांडटात. (बुडकुले, पान क्र. 16)

वयर दिल्ल्यो दोनूय व्याख्या आशय आनी शैलीचे नदरेंतल्यान लागीं आसात.

आयज ज्या अर्थान पाश्चात्य परंपरेंत अणकारांतल्या प्रामाणीकपणाक आनी उतरांच्या अर्थाचे समानतायेक म्हत्व आशिल्लें आनी आसा, तशें आदीं भारतीय परंपरेंत नाशिल्लें, कारण मुळांत अनुवाद करप म्हळ्यार जें आदीं सांगलां तें परतून सांगप हाचेर भर आसलो. भारतीय काव्यशास्त्रांत रससुत्राक म्हत्व आशिल्लें. आचार्य भरतमुनीन ‘विभावअनुभावव्यभिचारीसंयोगादरसनशपत्ती’ हें सुत्र दिल्लें. देखून परतून सांगतना अनुवाद करपी आपल्याक ती साहित्यकृती वाचून जो अणभव मेळ्ळा, जी रसानूभुती/ रसाची/रसांची अनुभुती जाल्या ती वाचप्यांक परत दिवपाचो यत्न करतालो.

3.2.2 पाश्चात्य विद्वानांनी केल्ल्यो व्याख्या

पाश्चात्य परंपरेंत अनुवाद ह्या उतराक इंग्लीशींत ‘**translation**’ हें उतर मेळटा जें लॅटीन उतर ‘*translatio*’ ह्या उतरा वयल्यान आयलां.

The word "translation" derives from the Latin *translatio* (which itself comes from *trans-* and from *fero*, the supine form of which is *latum*—together meaning "a carrying across" or "a bringing across" (<https://en.wikipedia.org/wiki/Translation>))

पाश्चात्य परंपरेंत सिम्रो, होरेक, प्लिनी, क्विनटीलियन, सेन्ट अगस्टीन, सेन्ट जेरोम, जॉन ड्रायडन, मिंगेल दे सीरवान्तेस, नोवोलीस अश्या बऱ्याच अणकारप्यांनी अणकाराचेर आपले विचार परगटायल्यात.

पाश्चात्य देशांनी चडशा वेळार अणकाराचो योग धर्मीक ग्रंथाक लागून आयलो. धर्म आनी देवाचें उतर चुकनासतना दुसरे भाशेंत पावोवपाक जाय देखून उतरांचेर, उतरांच्या अर्थाच्या समानतायेचेर चड भर दिल्ले दिसता. कांय व्याख्या मेळटात त्यो अश्यो:

“Translation is the communication of the meaning of a source-language text by means of an equivalent target-language text.” (McArthur, pg. no 1,051)

(मूळ भाशेंतल्या मजकुराचो अर्थ मोख भाशेंत समतोल मजकुरावरवींx पावोवप म्हळ्यार अणकार.) हे व्याखेंत उतराच्या अर्थाचे समतोलतायेचेर भर आसा.

द रिडर्स डायजॅस्ट ग्रेट एनसायक्लोपिडीया डिक्शनरी वॉल्युम 3. (The Reader's Digest Great Encyclopaedic Dictionary Vol. 3) हातूंत जी व्याख्या मेळटा ती अशी आसा:

“The rendering of what is written in one language into a different language.”

(पान क्र. 1061)

(एके भाशेंत बरयल्लें दुसरे भाशेंत दिवप.)

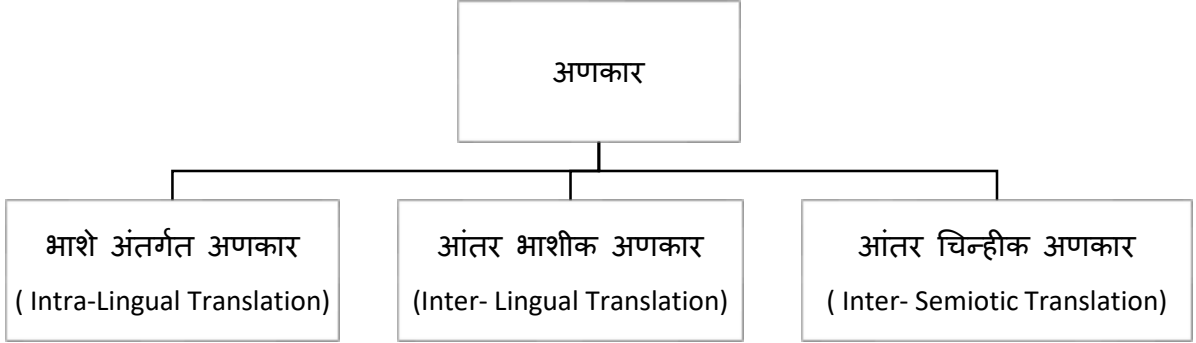
Translate -v.t. Express the sense of (word or text) in another language, be expressed or be capable of being expressed in another language. (Stevenson)

वयल्या अर्थाचे विस्कटावणेंत अर्थाक म्हत्व दिलां.

अणकाराच्या संदर्भांत अणकाराची ‘प्रक्रिया’ तशेंच ही प्रक्रिया केले उपरान्त मेळिल्ली बरपावळ अश्या दोन अर्थांनी अणकाराक पळयतात. अणकाराच्या मळार चॅक रचणूकवादी रोमन याकोबसन

(Roman Jakobson) हांणी आपल्या ‘On Linguistics aspects of translation’ ह्या प्रपत्रांत अणकाराच्यो तीन तरा सांगल्यात. (Jakobson, pg.no. 233)

त्यो अश्यो आसात-

याकोबसनाच्या मतान एकेच भाशे भितर जेन्ना वेगळीं उतरां वापरून अणकार करतात (Interpretation) तेन्ना तो **भाशे अंतर्गत अणकार** जाता. हाका तांणी ‘Rewording’ अशेंय म्हळां. दुसरी भास वापरून जेन्ना अणकार करतात तेन्ना तो **आंतर भाशीक अणकार** जाता जाका ते ‘Translation Proper’ म्हणटात. निमणो अणकार आसा जो भिन्न चिन्नांचो उपेग करून करतात तो **आंतर चिन्हीक अणकार**. हाका ते ‘Transmutation’ म्हणटात.

अणकाराचो विचार करता आसतना चालंत काळांत **आंतर भाशीक अणकाराचो** चड प्रमाणांत विचार जाता.

पारडो (Pardo) ‘Translation Studies: An Introduction to the History and Development of (Audiovisual) Translation’ ह्या पुस्तकांत इंग्लीश अणकाराच्या मळार सिद्धांत मांडपी युजीन नायडा (Eugene Naida) हांणी केल्ली, ‘Translation’ ह्या उतराची व्याख्या दितात ती अशी आसा:

“Translating consists in reproducing in the receptor language the closest natural equivalent of the source-language message, first in terms of meaning and secondly in terms of style.” (Pardo, pg. no.03)

नायडान Reproducing आनी equivalence म्हणजेच ‘परतून रचप’ आनी ‘समतोल’ ह्या संज्ञांचेर पयले खेपे भर दिलो. तेच बरोबर ते मोख भाशेंतलें लागींचें, सहज दिसपी आनी पयलीं अर्थाक लागीं आनी उपरान्त शैलींत लागीं अश्या परतून रचपाचेर भर दितात. मोख भाशेंत परतून केल्ली रचना अडेची वा उखलापी न्हय जाल्यार सहज, तेच भाशेंत केल्ली रचना अशी दिसपाक जाय हो अर्थ हांगा स्पश्ट जाता.

“The replacement of textual material in one language by equivalent textual material in another language” Statement by Kateford J.C. हांगा कॅटफॉर्ड replacement म्हणजे त्या जाग्यार दुसरें दवरपा विशीं उलयतात.

3.3 अणकाराचे प्रकार

वेगवेगळ्या विद्वानांनी वेगवेगळे निकश लावन अणकाराचे प्रकार निश्चीत केल्यात. अणकार करपाची प्रकिया, अणकाराची मोख, अणकार जावपी संहिता आनी ताची गरज ह्यो गजाली दोळ्यां मुखार दवरून अणकाराचे प्रकार केल्यात.

सतराव्या शेंकड्यांतल्या जॉन ड्रायडन नांवाच्या नामनेच्या इंग्लीश भाषांतरकारान अणकाराचे तीन पावंडे (श्रेणी) नमूद केले. ते अशे आसात:

1. Metaphrase: शब्दशा भाषांतर (उतरा-उतरी अणकार)

हे पातळेचेर अणकारपी मूळ भाशेंतलें उतरान उतर आनी ओळीन ओळ मोख भाशेंत हाडपाचो यत्न करता.

2. Paraphrase: अर्थानुवाद

हे पातळेचेर अणकारपी थोडेंशें स्वातंत्र्य घेता. तो मूळ साहित्यकृतींतलो अर्थ वा आशय सांबाळपाचो यत्न करता. पूण वाक्प्रचार, उतरां, म्हणी हांचें बंधन तो अमान्य करता. अर्थाक मात तो हातबोट लागूंक दिना. आशयांत वाड जाल्यार जाता. पूण मूळ आशयांत तो बदल जावूंक दिना.

3. Imitation: अनुकृती

अणकारपी, हे पातळेचेर साहित्यकृतींतल्या अर्थाक वा उतराक, दोनांकूय कुशीक काडून मूळ कृतींतल्यान कांय सुचोवण्यो घेवन आपले इत्शे प्रमाण कलाकृती तयार करता.

ह्या तिनूय पातळ्यां मजगतीं पयली आनी निमणी पातळी टोकाची आसा आनी देखून अणकारप्यान मदले पातळेचें प्रमाण अणकार करूंक जाय अशें ड्रायडनाचें मत आसलें. 'Introducing Translation Studies Theories and application' ह्या पुस्तकांत जेरेमी मण्डे (Jeremy Munday) म्हणटात, "Dryden thus prefers paraphrase, advising that metaphrase and imitation be avoided." (Munday, pg.no. 43)

अणकाराच्या वेगवेगळ्या आंगाचो अभ्यास करतकूच अणकाराचे प्रकार मेळटात ते अशे:

1. मूळनिश्ठ अणकार

मूळ भाशेंतली संहिता मोख भाशेंत शब्दशा सांगपाची मोख आसत जाल्यार ताका मूळनिश्ठ अणकार म्हणटात. हांतूंत मूळ भाशेच्या भाशीक आंगाक म्हत्व आसता देखून असो अणकार कांय वेळा अडेचो दिसता.

2. लक्ष्यनिश्ठ अणकार

मूळ भाशेंतले संहितेचो अणकार मोख भाशेचें भाशीक आंग लक्षांत दवरून केलो जाल्यार ताका लक्ष्यनिश्ठ अणकार म्हणपाचो. ह्या अणकारांत मूळ भाशेक दुय्यम स्थान जाल्यार मोख भाशेक म्हत्व

मेळटा. ह्या अणकाराच्या प्रकारांत मोख भाशेंतल्यो प्रतिमा, वाक्प्रचार, म्हणी ह्यो गरजेच्यो थारतात. असो अणकार मोख भाशेंतल्या वाचप्यांक चड लागींचो दिसता.

3. स्वनीक अणकार

मूळ भाशेंतल्या ध्वनिरूपाच्यो विशेशतायो मोख भाशेंत परतून निर्माण करप शक्य जालें जाल्यार ताका स्वनीक अणकार अशें म्हणटात. मूळ कृतीच्या समच्छंदी अणकाराक कांय अंशीं स्वनीक अणकार म्हणचो पडटलो. देखीक- विनोबांची 'गिताई'.

4. रेखमीक अणकार

मूळ भाशेंतले संहिते बरोबर लिपयेचीय जर मोख भाशेंत परतून निर्मणी केली जाल्यार ताका रेखमीक अणकार म्हणटात. देखीक, कोंकणींतली, देवनागरी लिपयेंतली संहिता मराठी भाशेंत अणकारीत करत जाल्यार मराठी भास बरोवंक देवनागरी लिपयेचो उपेग करता देखून लिपी मोख भाशेंत प्रतिनिर्मीत जाता. अश्या अणकाराक रेखमीक अणकार म्हणटात.

5. मुक्त अणकार/ भावानुवाद /भावार्थ अणकार /स्वैर भाषांतर

मूळ कृतीचो शब्दशा अणकार करिनासतना, कृती वा संहिता वाचले उपरान्त जो अर्थ लक्षांत उरता तो मोख भाशेंत पावोवप म्हळ्यार मुक्त अणकार. ह्या प्रकारांत अणकारप्याचेर मूळ साहित्यकृतीचें चेपण उरना आनी तो आपले शैलींत ती कृती मोख भाशेंत पावयता. ह्या प्रकाराक भावानुवाद, भावार्थ अणकार, स्वैर अणकार अश्या नांवांनी वळखतात.

भाशेच्या वेव्हाराच्या क्षेत्रांक लागून अणकाराचे कांय प्रकार अस्तित्वांत आयल्यात. तीं वेव्हाराचीं क्षेत्रां म्हळ्यार अ) शास्त्रीय भास वेव्हार आ) धर्मीक भास वेव्हार इ) साहित्यीक भास वेव्हार ई) सदचो वा दिसपट्टो भास वेव्हार ह्या क्षेत्रांक लागून अणकाराचे जे प्रकार घडटात तांची म्हायती अशी आसा:

6. शास्त्रीय ग्रंथांचो अणकार

ह्या अणकारांत आशय आसा तसो/ जशाक तसो/ काटेकोरपणान अणकारप हे क्रियेक म्हत्व आसा. हो अणकार कोणेंय, केन्नाय वाचल्यार एक आनी एकूच अर्थ अभिप्रेत जावप, दुबावाक सुवात नासप, ते खातीर नेमको एकूच अर्थ सांगपी स्वतंत्र परिभाशेची निर्मिती आनी उपेग ह्यो अश्या अणकाराच्यो विशेशतायो. अश्या अणकारा खातीर परिभाशा निर्माण करतना ती मोख भाशेच्या वाचप्यांक कृतीम आनी कठीण वा जड दिसचीना हाची जतनाय दोळ्यांत तेल घालून घेवची पडटा. विंगड विंगड अभ्यास/ज्ञानक्षेत्रांतल्या, दुसऱ्या भाशांतल्या पुस्तकांचो अणकार ह्या प्रकारांत येता.

7. धर्मीक ग्रंथांचो अणकार

ह्या अणकारांतूय आशयाक खूब म्हत्व आसता. ज्या धर्मीक ग्रंथांक देवतत्वा इतलें म्हत्व प्राप्त जाल्लें आसता, तांचो अणकार जाल्यार मूळ आनी मोख भाशेंतल्या लोकांक वाच्चे आदीं लेगीत अमान्य जावूं येता. मूळ भाशेंतल्यो सगळ्योच संज्ञा अणकारीत जातल्यो अशेंय ना. तेच प्रमाण मूळ भाशेंतल्या उतराक मोख भाशेंत दिल्लें पर्यायी उतर तितलेंच व्यापक नासपाची वा उतराच्या अर्थाची तीच छटा नासपाची शक्यताय आसता. देखीक मराठी भाशेंतल्या बायबलाच्या अणकारांत पंडिता रमाबाईन 'परमेश्वर' हें उतर घेतलें ना. ईश्वर एकच आसतना ईश्वराचे संकल्पनेंत 'परम', 'ज्येष्ठ', 'कनिष्ठ' अश्या उतरांक वा कल्पनांक वाव ना अशें तांचें मत आसलें.

8. ललीत साहित्याचो अणकार

अणकाराच्या ह्या प्रकारांत साहित्याचे सगळे प्रकार येतात. त्या त्या साहित्य प्रकाराचे घटक सांबाळत कथनाचो प्रवाह तितलेच उत्तम तरेन सांबाळप गरजेचें आसता.(कवितेचो अणकार वेगळो हाताळ्ळा.) सांस्कृतीक, सामाजीक संकल्पानांचो अर्थ मोख भाशेंत पावयतना अणकारीत कृतींतल्या कथनाचे गतीक बादिकार जायना, आडखळ जायना हाची काळजी घेवची पडटा. ह्या अणकारांत मूळ

कृती, संहिता बरयतना रचनेंतलो काळ तशेंच बोली भेदाचो उपेग केल्लो आसता. प्रविण अणकारपी हे मुद्दे लक्षांत धरून अणकार करता.

9. कवितेचो अणकार

कवितेची भास व्यक्तीकेंद्री आसता. मूळ भाशेंत लेगीत सर्वसामान्यांक समजुपाक ती कठीण जावूं येता. अश्या वेळार मोख भाशेंतल्या नेमक्या उतरांचो उपेग करून, फावो तशा छंदाचो उपेग, अलंकारांचो उपेग करून अणकारप म्हळ्यार शिवधनुष्य पेलपा इतलें जोखमेचें काम आसता. ह्या अणकारांत मूळ भाशेंतले रचनेची सोबीतकाय मोख भाशेंत अणभवपाक मेळटलीच हाची खात्री नासता.

10. मौखीक अणकार/ तात्काळ अणकार

जेन्ना दोन व्यक्तींक एकामेकांच्यो भासो येनात पूण तरीय संवाद सादप गरजेचो थारता त्या वेळार तांकां दुभाशाची गरज पडटा. एक व्यक्ती उलयता तें दुसरे व्यक्तीक तेन्नाच, तत्काल समजप म्हत्वाचें आसता. देखून दुभाश्याक चिंतपाक चड वेळ मेळना. ताचें दोनूय भासांचेर प्रभुत्व आसप खूब गरजेचें थारता. सरकारी कार्यालयां, विदेशी मंत्रालयां, विधी मंडळां, पर्यटन स्थळां अश्या सुवातींचेर मौखीक वा तत्कालीन अणकार चड प्रमाणांत जाता.

11. यंत्र अणकार

एका काळार, यंत्र अणकार हाका 21व्या शेंकड्यांत अणकाराच्या मळार जावपी एक अजाप म्हण अणकारपी लक्ष दवरून आसले. पूण आयज अणकाराचो हो प्रकार संवसारांतल्यो चड लोकसंख्या आशिल्ल्यो भासो वापरतात.

यंत्र अणकारांत, एके भाशेचो कॉर्पोरा वा भाशीक संहिता-सामग्री संगणकाचेर सांठोवन दवरतात. तेच बरोबर कोशांतली म्हायती संगणकाचेर सांठयतात. ह्या साहित्याचें, सामग्री ह्या अर्थान, भाशीक

आंगान, व्याकरणीक आंगान विश्लेशण करतात. अर्थाच्या आंगान म्हळ्यार समानार्थताय, विरोधार्थताय, एकनामीपण अश्या विंगड विंगड आंगांनी म्हायती त्या कॉर्पोरांत सांठयतात

अशी म्हायती दोन वा अदीक भासांच्या संदर्भांत सांठयल्ल्या संगणकाक फावो तशीं instructions दिवन एखाद्रे भाशेंतलो मजकूर दुसरे भाशेंत अणकारप आज सहज शक्य जालां.

3.4 अणकाराचीं तंत्रां

अणकाराचीं तंत्रां

अणकाराच्या मळाचेर मूळ भाशेंतली संहिता मोख भाशेंत समानार्थताय (Equivalence) पावची हाचेर अणकाराच्या मळा वयल्या विद्वानांनी भर दिला. युजीन नायडान Natural/Formal आनी Dynamic Equivalence ह्या मुद्द्यांचेर भर दिला. Natural/Formal Equivalenceत मूळ आनी मोख भाशेंतले संहितेच्या रूप आनी मजकुरांतल्या साम्याक म्हत्व आसा जाल्यार Dynamic Equivalenceत मोख भाशेंतल्या वाचकांक नदरे मुखार दवरून अणकारपाचेर भर आसा.

अणकारांत ही समानताय कशे तरेन हाडूं येता ह्या मुद्द्याचेर विनाय (Vinay) आनी दाबेर्ने (Darbelnet) हांणी अणकाराचीं कांय तंत्रां नमूद केल्यांत. तांणी इंग्लीश आनी फ्रँच ह्या भाशांच्या शैलींचो तुलनात्मक अभ्यास करून तांच्या अणकारांत वापरील्लीं अणकाराचीं वेगवेगळीं तंत्रां सोदून काडलीं.

1958 वर्सा 'Stylistique compare du francais et de l'anglais' ह्या नांवान प्रकाशीत जाल्ल्या तांच्या पुस्तकांत तांणी अणकाराचीं तंत्रां नमूद केल्यांत. ह्या पुस्तकाची मूळ फ्रँच भाशेंतली प्रत मेळना पूण 37 वर्सा उपरान्त उजवाडाक आयिल्ल्या 1995त इंग्लीश अणकारांत हीं तंत्रां वाचपाक मेळटात. ह्या तंत्रांची फोडणिशी करतना विनाय आनी दाबेर्ने हांणी इंग्लीश आनी फ्रँच देखी दिल्यात.

पूण प्रस्तुत प्रबंध कोंकणींत आशिल्ल्यान संशोधकान कोंकणी, इंग्लीश आनी हेर भारतीय भासांच्या आधारान देखी दिल्यात. तीं तंत्रां आनी तांचें स्पश्टीकरण अशें आसा:

1. उश्णें घेवप- Borrowing
2. काल्क-कल्क/ Calque
3. शब्दशा अणकार-Literal translation
4. स्थानांतर- Transposition
5. परिवर्तन- Modulation
6. समानार्थ-Equivalence
7. आपणावप -Adaptation

1. उश्णें उतर- Borrowing/ Loan words/ Transfer

मूळ भाशेंत आसा तें उतर तशा तशेंच मोख भाशेंत हाडप वा घेवप. मूळ भाशेंतल्या उतराच्या अर्थाक लागीं उतर मोख भाशेंत नासल्यार अणकारपी उतर उश्णें घेता वा मोख भाशेंत तें आसा तशें वापरता. अणकारपी चडशा वेळार निमणो पर्याय म्हण उश्णें उतर घेता. देखीक मोबायल (Mobile), इ-मेल (E-mail), रेनकोट (Raincoat), हेर.

2. काल्क- केलक- Calque-

मूळ भाशेंतलें एकाद्रें उतर, पदबंद (Phrase) वा अभिव्यक्ती हांचो शब्दशा अणकार मोख भाशेंत जाता तेन्ना ताचो परिणाम म्हण मोख भाशेंत अणकारा वरवीं नवें उतर वा पदबंदाची निर्मणी जाता हे प्रक्रियेक काल्क अशें म्हणटात.

देखीक- कोंकणी

Lion's share - शिंवाचो वांटो

Milestone –मैलाफातर

On Bull's horn- दोशिंगार पडप (सांत आंतोनिचीं अचर्या हांतूतली देख)

मराठी

Cold war- शीतयुद्ध

मल्याळम-

Cold war- शीतयुद्धम

हिंदी

Internet- अंतर्जाल

International Phonetic Alphabet- आंतरराष्ट्रीय ध्वन्यात्मक वर्णमाला

3. शब्दशा अणकार- Literal Translation

ह्या तंत्रा वरवीं अणकारपी मूळ भाशेंतल्या उतराक उतर दिवन अणकार करता. विनय आनी दाबेने हांच्या म्हणण्या प्रमाण दोन भासो सांस्कृतीक नदरेन लागीं आसल्यार शब्दशा अणकार अर्थ वगडाय नासतना शक्य जाता . ज्या मजकुरांत वाक्प्रचार, लक्ष्यार्थ ना असो मजकूर ह्या तंत्रान सहज अणकारूंक येता. कायद्याक संबंदीत तांत्रिक तशेच विज्ञानीक उतरावळीक फावो अशें हें तंत्र आसा.

सरळ अर्थ आसता तेन्ना ह्या तंत्रांत अर्थ वगडावना.

देखीक:

कोंकणी

हें म्हजें पुस्तक .

म्हजे कडेन दोन गायो आसात.

पूण लक्ष्यार्थ वा सांस्कृतीक संदर्भ आशिल्लीं उतरां अणकारतना अर्थाचो सांगात सोडल्यार मोख

भाशेंत अणकाराचें हाशें जावूं येता .

English

This is my book.

I have two cows.

हास्यास्पद

आयज म्हजो सोमार.

Today is my Monday.

हांव सोमार करतां.

I am doing Monday.

आयज सर्वपित्री उमास .

Today is all father's new moon.

4. स्थानांतर- Transposition

मूळ भाशेंतल्या उतराची जात मोख भाशेंत व्हरता तेन्ना बदलता पूण संदेशाच्या अर्थांत बदल घडना. उतराची नाम जात बदलून क्रियापद म्हण तें मोख भाशेंत वावरूंक शकता .

देखीक: ‘ झेरोक्स’ हें फोटोकॉपी करपी मशिनाचें नांव म्हणजेच ह्या उतराची जात – नाम, तेंवूय खास नाम वा विशेश नाम पूण आयज हें उतर कोंकणी भाशेंत फोटोकॉपी (Photocopy) करपाचे क्रिये खातीर क्रियापद जावन घोळटा.

5. परिवर्तन- Modulation

ह्या तंत्रांत मूळ भाशेंत आशिल्ल्या उतराच्या रुपांत आनी अर्थांत बदल करून मोख भाशेंत व्हरतात. मोख भाशेंत ताका मात्सो वेगळो अर्थ मेळटलो. मूळ भाशेंतलें उतर तशा तशें व्हेल्यार ताका जो अर्थ फावो जातलो तो मोख भाशेंत मान्य जावपा सारखो वा सोब सारखो नासत म्हूण हो बदल करतात. अशें वाक्यांशा बाबतीतूय जाता. देखीक: इंग्लीशींत वाक्य आसा ‘I don't think she will come.’ हें वाक्य कोंकणींत अणकारतना परिवर्तन हें तंत्र वापरलें जाल्यार वाक्य अशें जावूं येता: ‘तें भोव येतलें!’ – हाचो अर्थ ‘तें येवचें ना’. पूण कोंकणींत तो अर्थ बदलून म्हणजेच परिवर्तीत करून सांगला.

6. समानार्थ-Equivalence

एकसारक्या अर्थाचे संहिते खातीर जेन्ना भासो वेगवेगळ्या शैलींचो वा रचनेचो उपेग करतात आनी समान असो अर्थ अभिप्रेत जाता तेन्ना अणकारपी समानार्थतायेच्या तंत्राचो उपेग करता अशें विनय आनी दाबेने म्हणटात .म्हणी वा ओपारींच्या संदर्भांत ह्या तंत्राचो चड उपेग जाता अशें ते म्हणटात.

देखीक: English: Pouring water over duck's back.

कोंकणी: उमथ्या कळशार उदक.

हिंदी: आ बैल मुझे मार!

कोंकणी: चूड दाखोवन म्हारू घरांत हाडप.

7. आपणावप- Adaptation

मूळ भाशेंतल्या मजकुरांत वा संहितेंत आशिल्ले संदर्भ मोख भाशेंतले संस्कृतायेंत नासतात तेन्ना मोख भाशेंतल्या वाचकांक ते संदर्भ कळचे वा अणकारीत संहिता आपलीशी दिसची असो हेतू अणकारपी बाळगिता तेन्ना तो मूळ भाशेंतल्या संदर्भाक लागीं अशे मोख भाशेंतले संदर्भ दिता. विनय आनी दाबेने हांणी फ्रँच आनी इंग्लीश भासांच्या संदर्भांतल्यो देखी दिल्यात.अमेरिकन इंग्लीशींत सॉकर खेळाचो संदर्भ आसा थंय फ्रँच समाजांत फुटबॉल असो संदर्भ वाचकांक लागींचो दिसता. मजकुराचे उतरावळीच्या पावंड्यार, वाक्य रचनेच्या पावंड्यार आनी संदेशाच्या पावंड्यार ह्या तंत्राचो अणकार करतना उपेग करूं येता.

3.5 अणकाराचो इतिहास

3.5.1 वैश्वीक संदर्भांत

अणकाराचो इतिहास सांगतना दर एके अणकारीत कृतीची वळेरी दिनासतना मुखेल अणकार जे जाल्यात तांचो विचार हांगा केला. ही मुखेलताय अणकाराक, एक तर मूळ भाशेंतले साहित्यकृतीक लागून वा अणकाराचे भाशेक वा अणकाराक लागून, फावो जाल्ली आसा.

पाश्चात्य परंपरेंत अणकाराक वेगळी सुवात आशिल्ल्यान ताचो इतिहास हांगा सांगला. 1975 वर्सा जॉर्ज स्टेनर (George Steiner) हांणी ‘After Babel, Aspects of language and translation’ ह्या पुस्तकांत पाश्चात्य अणकाराचे सैद्धान्तिक बसकेच्या इतिहासाचे आनी अणकाराचे चार म्हत्वाचे काळ सांगल्यात ते अशे आसात: पयलो रोमन कालखंड, दुसरो बायबल अणकाराचो काळ, तिसरो 1940 उपरान्तचो, यंत्राच्या आदारान सुरू जाल्ल्या अणकाराचो आनी 1960 उपरान्त अणकाराच्या संदर्भांत मांडिल्ल्या नव्या संकल्पनांचो चवथो कालखंड जो तिसऱ्या काळा बरोबरचो आसा. तांच्या वावराचेर अभ्यासकांचीं विविध मतां आसात. ‘Translation Studies’ ह्या पुस्तकांत सुजन बॅसनेट मत मांडटा की स्टेनरांचें वर्गीकरण जरी लक्ष ओडून घेवपा सारखे आसले तरी ते भाशेच्या अणकाराच्या डायक्रोनीक अभ्यासाक मुखार आशिल्ल्या आडखळींचो विचार मुखार हाडटा:

“Steiner’s divisions, although interesting and perceptive, nevertheless illustrate the difficulty of studying translation diachronically, for his first period covers a span of some 1700 years while his last two periods cover a mere thirty years.”(Bassenett, pg. no. 48)

पाश्चात्य परंपरेंत अणकाराक वेगळी सुवात आशिल्ल्यान अणकाराचो, वेगळो विशय ह्या दृश्टीकोनांतल्यान, वेगळ्या वेगळ्या काळार विद्वानांनी विचार केल्लो आनी सिद्धान्तिक बसका मांडिल्ली दिसता. बदलत्या सामाजाचे तरंग साहित्यांतूय घडून आयले आनी अणकाराचेरूय ताचे

परिणाम दिसले. नवे विचार, नव्यो पद्धती मुखार आयल्यो, आदल्या विचारांकूय नव्या अणकारप्यां कडल्यान तेंको मेळ्ळो. अणकाराच्या अभ्यासाचो इतिहास फुडें मांडला.

रोमन अणकाराचो काळ

अणकाराची सुरवात रोमनांनी केली अशें मत एरीक याकोबसन मांडटात. सिसेरो आनी होरेक ह्या रोमन अणकारप्यांचीं अणकारा संबंदींचीं मतां अणकारप्यांच्या फुडल्या पिळग्यांक मार्गदर्शक थारलीं. अशें जरी आसलें तरी तांचीं मतां खास अणकाराचो विचार करून न्हय तर, एका साहित्यिकान आपली भास समृद्ध करपाक खंयचीं पावलां उखलूंक जाय ह्या दृश्टीकोनांतल्यान केल्लीं आसात अशें दिसता.

रोमन लोकांक स्वताची साहित्यकृती निर्माण करपाची निजाची कला नाशिल्ली असो आरोप तांचेर जाता. ताचें मुखेल कारण म्हळ्यार हे भाशेंत व्हडा संखेन इसवी. सनाच्या पयल्या शेंकड्या मेरेन जाल्ले अणकार. हे अणकार ग्रीक साहित्यकृतींचे आशिल्ले. हो आरोप अभ्यासक मानून घेनात. तांच्या मतान रोमन स्वताक ग्रीक संस्कृतायेची फुडली पिळगी ह्या नात्यान पळयताले. देखून साहित्यकृतीचो अभ्यास करतना वा ते विशीं विचार मांडटना भाशेचें वेगळेपण तांकां आडमेळें जाय नासलें.

सुजन बॅसेनेट हांणी बरयल्ल्या ‘Translation Studies’ ह्या पुस्तकांतल्या ‘History of Translation Theory’ ह्या प्रकरणांत सिसेरो ह्या रोमन अणकारप्याचें मत नमूद केलां, तें अशें आसा: सिसरो अणकाराच्या संबंदांत उतराक उतर अणकारपाच्या संबंदांत म्हण्टा,

“If I render word for word, the result will sound uncouth, and if compelled by necessity I alter anything in the order or wording, I shall seem to have departed from function of a translator.” (Bassanett, pg.no.51)

(स्वैर अणकार -हांवें जर उतराक उतर दिवन अणकार केलो जाल्यार तो अणकार हेंगाडी दिसतलो. तशेंच तसो अणकार करपाची सक्ती केल्यार अणकारपाच्या कामा पासून म्हाका कुशीक सरचें पडटलें.)

स्वताची भास आनी तातूंतलें साहित्य समृद्ध करप हो सिसेरो आनी होरेस ह्या दोगांयचो अणकारा फाटलो उद्देश आशिल्ल्या कारणान तांणी मोख भाशेंत अणकारीत कृतीच्या प्रामाणीकपणा ('fidelity') परस सुरुपतायेचेर ('Aesthetics') चड भर दिलो.

रोमन अणकाराच्या काळांत उश्णीं उतरां घेवपाची तशेच नवीं उतरां तयार करून वापरपाची चाल प्रचलीत आशिल्ली; देखून होरेस नव्या अणकारप्यांक ह्या संदर्भांत दक्षतायेन, लक्ष दिवन वापरपा विशीं शिटकायता. होरेस आनी सिसेरो ह्या दोगांयच्या मतान मूळ भाशेंतली साहित्यकृती समजून घेवन, मोख भाशेंतल्या वाचकां खातीर अर्थाक अर्थ हो मुद्दो लक्षांत दवरून अणकारप हीच अणकारप्याची जबाबदारी.

हांगा अभ्यासकांनी एक म्हत्वाचो मुद्दो लक्षांत घेवपाक जाय तो म्हळ्यार चडश्या रोमन लोकांक ग्रीक भास येताली, मूळ साहित्य तांणी ग्रीक भाशेंत वाचिल्लें आसतालें देखून रोमन अणकारप्यांक मूळ आशय तांचे मेरेन पावोवपाची गरज नासली. देखून तांचो पुराय भर शैली आनी सौंदर्याचेर आसलो.

'Classical Literary Criticism' ह्या पुस्तकांत लोन्जायनस (Longinus) हांणी बरयल्ल्या 'Essays on the Sublime' ह्या पुस्तकाचो इंग्लीश अणकार आसा. हातूंत तांणी म्हळाः

"Imitation and emulation of the greatest historians and poets of the past' as one of the paths towards the sublime and translation is one aspect of imitation in the Roman concept of literary production." (Longinus, pg. no. 119)

(स्वैर अणकारः सर्वोत्कृश्टताय मेळोवपा खातीर आदल्या महान इतिहासकार आनी कवींचें अनुकरण करप हो एक मार्ग आनी अणकार हो अनुकरणाचें एक आंग जें रोमन साहित्य निर्मणेचो एक भाग जावन आसा.)

बायबल अणकाराचो काळ

ख्रिस्ती धर्माच्या प्रसार आनी प्रचाराक लागून, बायबल ह्या धार्मीक ग्रंथाच्या जाल्ल्या अणकारान, अणकाराच्या इतिहासांत नवीं पानां जोडलीं आनी अणकाराचे प्रक्रियेक मेळिल्ल्या नव्या वळणाचेर उजवाड घालो. 'देवाचें उतर' दुसरे भाशेंत लोकां मेरेन पावोवप हो एक नवो आयाम अणकार प्रक्रियेक मेळो.

बायबलाच्या अणकाराचो इतिहास म्हळ्यार पाश्चात्य संस्कृतायेचो सुक्ष्म रुपांतलो इतिहास. (microcosm) इ.स.384 वर्सा संत जेरोमान (St. Jerome) केल्लो बायबलाचो अणकार प्रसिद्ध जालो. नव्या कराराचो अणकार हाचे आदीं प्रसिद्ध जाल्लो. सिसेरो भशेन संत जेरोमान लेगीत उतराक उतर ह्या निकश्या परस अर्थाक अर्थ ह्या निकश्याचेर अणकार केला म्हणपाचें मान्य केल्लें. हाचे उपरान्त पाश्चात्य देशांतल्या वेगवेगळ्या भासांनी बायबलाचो अणकार जावपाक सुरवात जाली. 1380 ते 1384 मजगतीं जॉन विल्कीफ (John Wycliff) हांणी पुराय बायबलाचो अणकार पयलेच फावट इंग्लीशींत केलो. ताच्या प्रभावाक लागून इंग्लीशींत बायबलाच्या अणकाराक चालना मेळ्ळी. विल्कीफांच्या मता प्रमाण दर व्यक्ती, मनीस देवाक बांधील आशिल्ल्यान ताका देवाचे नेम, तत्वां खबर आसप अनिवार्य आसलें. ह्या विचाराक धरून दर मनशाक ताचे भाशेंत, म्हणजेच थळाव्या भासांनी, देवाचें उतर समजप गरजेचें थारलें. तांच्या समविचारकां कडल्यान ह्या विचारांक समर्थन मेळ्ळें खरें पूण ताका निधर्मी, पाखंडी अशीं बिरूदां लागलीं. 1408त तांच्या अनुयायान, जॉन पर्वे (John Purvey) हाणें विल्कीफाच्या अणकाराची पयली आवृत्ती उजवाडायली. ही आवृत्ती उजवाडावचे आदीं पर्वेन आदल्या बायबलाच्यो आवृत्त्यो एकठांय केल्यो, तांची तुळा करून, तांच्यो लॅटीन भाशेंतल्यो, स्रोत भाशेंतल्यो, मूळ आवृत्त्यो खंयच्यो तें थारायलें, जाणकार व्याकरणकार आनी धर्मतत्वज्ञानांतल्या जाणकारां कडेन भासाभास करून कठीण उतरांचो अर्थ समजून घेतलो आनी अणकार अर्थाच्या निकशाक धरून केलो. ही अशी सगळी म्हायती वाचप्यांक 'विल्कीफ बायबलाचे' दुसरे आवृत्तेचे

प्रस्तावनेत मेळटा. हांगा पर्वेन अणकार करतना अणकारप्यान आयच्या काळार खंयचे नेम पाळचे हाची देख तेन्ना आपले कृतींतल्यान घालून दिली अशें अभ्यासकाक दिसता. सामान्य मनशाक हो अणकाराचो वावर, ताचे स्वताचे भाशेंत केल्ले कारणान लागींचो आनी समजूक सोंपो असो जाल्लो. एक वेळ ह्या कारणाक लागून जावये पर्वेच्या ह्या बायबलाच्या हातबरपाच्यो सुमार 150 प्रती त्या काळार तयार जाल्यो.

विल्कीफाचो बायबला विशींचो विचार आपणावपी विलीयम टन्डेल (William Tyndale) हांणी सुमार एका शेंकड्याच्या अंतरान बायबलाच्या नव्या कराराचो इंग्लीशींत अणकार केलो. तांणी अणकारिल्लें बायबल छापखान्याच्या आगमनाक लागून 1525 वर्सा छापून आयलें. 1536 वर्सा तांकां इंग्लंडांत जिते हुलपावन मारले. ते म्हणसर तांणी ग्रीक भाशेंतल्यान ‘नवो करार’ जाल्यार हिब्रू भाशेंतल्यान पोरण्या कराराचे कांय भाग अणकारिल्ले.

16व्या शेंकड्यांत छापखान्याच्या येवपान बायबलाच्या अणकाराच्या मार्गाक वेगळें वळण मेळ्ळें. वेगवेगळ्या येवरोपी भासांनी बायबलाचे अणकार छापून येवपाक लागले. 1488 वर्सा पुराय बायबल हिब्रूंत, 1516त ग्रीक भाशेंत ‘नवो करार’, मार्टीन लुथराचें बायबल 1522त जर्मन भाशेंत, 1529त डॅनीश आनी 1526-41ह्या वर्सांनी स्वीडीश भाशेंत जाल्यार 1579-93 मेरेन चेक (Czech) भाशेंत अणकार छापून आयले. अणकारप्यांनी उतराच्या अणकारा परस अर्थाक चड म्हत्व दिलें आनी आदल्या अणकारप्यांचे भुमिकेक करणेंतल्यान समर्थन दिलें. मार्टीन लुथराची ह्या संदर्भातली भुमिका ह्या विधाना वरवीं स्पश्ट जाता. christiansstudylibrary.org/article/martin-luther-translator-bible ह्या संकेत स्थळाचेर तांचें विधान मेळटा तें अशें- “Words serve and follow the meaning, not meaning the words”. (अणकार- उतरा अर्थ पावोवपाचें काम करतात, अर्थ उतरां खातीर नात.)

तशेंच ह्या संकेत स्थळार आशिल्ल्या ‘Open letter concerning translation’ ह्या लेखांत तांचे विचार दिल्यात तातूंत ते म्हणटात, “I endeavour to make Moses so German that no one would suspect he was a jew”.

(अणकार- मोजेस ज्यू आसलो असो दुबाव लेगीत येवचो ना इतलो ताका (अणकारा वरवीं) जर्मन करपाचो हांव यत्न करतां.)

थळाव्या भासांनी जाल्ल्या बायबलाच्या अणकारांचेर त्या त्या वेळार बंदी पडली पूण अणकार बंद पडले नात. हाचो परिणाम म्हूण देशी भासांक भास म्हण मान मेळ्ळो, त्यो भासो कल्पना आनी उतरांनी समृद्ध जाल्यो. बायबलाचो अणकार थळावे भाशेंत करतना तो सामान्य वाचप्याक सहज आनी आपले भाशेंतलो दिसतलो हाची अणकारप्यांनी जतनाय घेतली. बायबलाच्या हेर भासांतल्या अणकारांतल्यान धर्मप्रसार तशेच राजकीय उद्देशूय कार्यरत आशिल्ले. अभिजात भासांतल्यान नव्या भासांनी केल्ल्या अणकारांचेर खूब दुबाव उक्तायले तरी रॉजर बेकन, दान्ते अश्या विद्वानांनी अणकाराच्या कलात्मक आविश्काराक म्हत्व दिलें.

मध्ययूगः शिक्षण आनी थळाव्यो भासो

इंग्लंडांत 9व्या शेंकड्यांत राजा आल्फ्रेड हाणें लॅटीनांतल्यान खूबश्यो साहित्यकृती इंग्लीशींत अणकारीत करून घेतिल्ल्यो. हे करणे वरवीं एक म्हळ्यार डॅनीश हल्ल्यांत साहित्याचें लुकसान जाल्लें तें भरून काडपाचें काम, दुसरें म्हळ्यार थळावे भाशेंत संहिता आशिल्ल्यान लोकांक अभ्यासपाक सोंपेपण आनी तिसरें म्हळ्यार इंग्लीशींत अणकार केल्ल्या कारणान इंग्लीशीची भास म्हण प्रतिशठापना अश्यो तीन गजाली एकाच कामांतल्यान साध्य जाल्ल्यो. राजा आल्फ्रेडाक थळावे भाशेंत अणकारा वरवीं साहित्य वाडोवपाची गरज दिसली. अणकाराकूय एक वेगळो आयाम मेळ्ळो. अणकारप्यांनी अणकारा वरवीं थळावे भाशेचें, आपले आवयभाशेचें स्थान वाडोवपाचें कार्य हातांत घेतलें. 13व्या शेंकड्यांतले रोजर बेकन, दांते तशेच 20व्या शेंकड्यांतल्या जियानफ्रांको फोलेना हांच्या मता प्रमाण

मध्ययुगीन काळांत समांतर अणकार Horizontal (एके थळावे भाशेंतल्यान दुसरे थळावे भाशेंत) तशेंच Vertical (एके अभिजात भाशेंतल्यान थळावे भाशेंत) अणकाराचें वर्गीकरण स्पश्ट दिसता. रोजर ह्या काळार अणकारांत जावपी लुकसान बदल उलयता जाल्यार दांते अणकारावरवीं मूळ संहिते कडेन कितलो लागीं वचपाक मेळटा हो मुद्दो मांडटा .

मध्ययुगीन काळाचेर अनुकरणाक म्हत्व आशिल्ल्यान अस्सलपणाक (Originality) चड म्हत्व नाशिल्लें. ह्या काळार अणकार, स्वैर रुपांतर, उश्णो वेव्हार हाच्यो देखी मेळटात. दांते आनी हेर तज्ञांनी जरी अचूक अणकाराचो (accuracy) मुद्दो मांडलो तरी अणकारप्याक मूळ भाशेंतली संहिता कितली समजल्या हाचेर अवलंबून अणकार अचूक जावूं येता वा जायनासतना उरूं येता .

अणकाराची सिद्धान्तीक बसका

पंदराव्या शेंकड्यांत नव्या भूंयखंडांचो, नव्या दर्या मार्गाचो सोद लागलो. ह्या कारणान संवसारांत वेपार, वसाहती करप ह्या प्रयोजनांक लागून लोकांचीं स्थलांतरां आनी दळण-वळण (migrations and movement) जालें. छापखानोय तयार जाल्लो. हे सगळे फाटभुंयेचेर अणकारा विशींचे सिद्धांत घडोवपाचो यत्न जालो. ह्या वावरांत फ्रँच मानवतावादी विचारवंत इटियन डुले (Etienne Dolet) हांणी 1540त ‘La manière de bien traduire d’une langue en aultre’(How to Translate Well from one Language into Another) ह्या पुस्तकांत पांच तत्वां मांडलीं तीं अशीं:

1. अणकारप्याक मूळ संहितेचो अर्थ आनी आशय पुरायेन समजप गरजेचें आसा. उप्राशिल्ले दुबाव ना करपाचें स्वातंत्र्य ताणें घेवूं येता.
2. अणकारप्याक मूळ भास आनी मोख भास हांची खोलायेन म्हायती आसूंकच जाय.
3. अणकारप्यान उतराक उतर अणकार करपाक जायना.
4. अणकारप्यान सदांच्या उपेगांतलीं उतरां आनी तांच्या प्रकारांचो अणकारांत उपेग करूंक जाय.

5. फावो तसोच अर्थ आनी परिणाम सादपा खातीर अणकारप्यान फावो तीं उतरां आनी ताचो अनुक्रम थारावंक जाय.

डुलेन मूळ संहितेच्या अर्थाचेर आनी आशयाच्या समजाचेर चड भर दिलो. तांचेच विचार जॉर्ज चॅपमन (George Chapman) ह्या 'होमर' अणकारपी विद्वानान मान्य केले आनी मुखार व्हेले. तांणी उतराक उतर हो अणकाराचो प्रकार कुशीक दवरून अणकारप्यान मूळ भाशेंतले संहितेंतले चैतन्य समजून घेवन तें मोख भाशेंत हाडपाचेर विशेष भर दिलो .

पुनर्जागृतायेचो काळ

ह्या काळाची विशेशताय म्हळ्यार अणकारांत तत्कालीन उतरांचो आनी शैलीचो उपेग व्हडा प्रमाणांत जालो. कवितेच्या क्षेत्रांत व्हायट (Wyatt) आनी सरी (Surrey) ह्या अणकारप्यांच्या कवितेच्या अणकाराचेर, अणकारांत चड स्वातंत्र्य घेतलां अशें मानून रुपांतर असो शिकको बसलो .पूण खरेपणीं ह्या अणकारप्यांनी मूळ अर्थ आनी आशय समजून घेवपा बरोबर मोख भाशेंतल्या वाचकांचोय विचार केल्ल्या कारणान अणकारांत बदल केल्ले.

एकंदरींत ह्या काळार अणकार ही प्रक्रिया बुद्धीवाद्यांच्या संवसाराक आकार दिवपी अशी म्हत्वाची गजाल थारली .

सतरावो शेंकडो

सतराव्या शेंकड्यांत युरोपांत राजशाय आनी लोकशाय हातूंत संघर्ष वाडलो. तशेंच पारंपारीक ख्रिस्तीमुल्यां आनी नव्या विज्ञानीक सोदांक आनी तत्वांक लागून तांचे मजगतीं तात्वीक मतभेद उप्रासले. पर्यायान अणकारा कडेन पळोवपाचो दृश्टीकोणूय बदल्लो.

ह्या शेंकड्यांत अभिजात साहित्या विशींची ओड वाडली. 1600 ते 1625 ह्या काळांत फ्रान्सांत, लॅटीन आनी ग्रीक अभिजात साहित्याच्या फ्रँच अणकाराची संख्या वाडली. फ्रँच अणकारांचे इंग्लीशींत

अणकार जाले . ह्या काळार सर जॉन डॅन्हम (Sir John Denham) ह्या अणकारप्यान साहित्याच्या अणकाराचे नेम कवितेच्या अणकाराक लायल्यार थंय खूब लुकसान जावपाचो संभव आसता अशें मत मांडलें. कवितेचो स्वभाव असो आसता, ती अणकारतना काळजी घेतली ना जाल्यार एके भाशेंतल्यान दुसरे भाशेंत व्हरतना कांय अंश गळून वचूंक शकता .देखून अणकारप्यान कवितेचो मूळ अर्थ समजून घेवन, मोख भाशेंत अणकारतना तातूंत सुटिल्लो अर्थ आनी नवें चैतन्य भरप ही अणकारप्याची जापसालदारकी तांकां दिसतालें .

अब्राहम कावली (Abraham Cowley) (1667-1618) हांच्याय फुडले पावल उखलतात . Pindarique Odes (1656) ह्या पुस्तकाचे प्रस्तावनेंत ते आपणें आपल्याक आवडटा तें घेतलां ,नाका तें सोडलां आनी दिसता तें भरशिलां अशें स्पश्ट सांगतात .“... he boldly asserts that he has ‘taken, left out and added what I please’ in his translation...” (Bassnett, pg .no. 66)

(अणकार- आपणे आपल्याक जाय तें घेतलां, नाका तें सोडलां, जाय दिसता तें भरशिला अशे तो धरिश्ठपणान सांगता.)

कावलीन अणकारप्यांच्या स्वातंत्र्याची बाजू घेतली .

अणकाराच्या अभ्यासाच्या मळार जॉन ड्रायडनान (John Dryden) (1631-1700) आपलो छाप दवरलो. तांणी अभ्यास करून अणकाराचे तीन प्रकार, ‘Ovid’s Epistles’ (1680) ह्या पुस्तकाचे प्रस्तावनेंत मांडले ते अशे:

1. शब्दानुवाद (Metaphrase): बरोवप्याचें उतरान उतर, वाक्यान वाक्य एके भाशेंतल्यान दुसरे भाशेंत अणकारप.
2. अर्थानुवाद (Paraphrase) : सिसेरोचो विचार फुडें चलयतना अर्थ समजून अणकारप

3. आशयानुवाद (Imitation): ह्या प्रकारांत, अणकारपी ताका योग्य दिसता थंय मूळ लेखन कुशीन दवरून फक्त आशय दुसरे भाशेंत पावयता.

ड्रायडनान दुसरे तरेच्या म्हणजेच अर्थानुवादाचो पाखो घेतलो आनी ते प्रमाण आपणें ‘Dedication of the Aeneis’ (1679) हाचो अणकार केलो अशें ह्या पुस्तकांत सांगलां. ताच्या मता प्रमाण अणकारपी स्वता बरो साहित्यीक वा कवी आसपाक जाय, दोनूय भासांचेर ताचे प्रभुत्व आसपाक जाय, मूळ संहितेचो आशय, अर्थ, प्राण ताणें समजून घेवपाक जाय आनी तेच बरोबर आपल्या काळांतल्या साहित्याचे सौंदर्यनजरेची ताका जाण आसप गरजेचें. ह्या मताक अलेक्झँडर पोप (1688-1744) हांणी तेंको दिलो.

अठरावो शेंकडो

अणकारप्यान मूळ संहितेचो प्राण, अर्थ समजून घेवन समकालीन (Current) वाचप्यां मेरेन पावोवपाक जाय ह्या ड्रायडन हांच्या आनी पोप हांच्या मताक लागून अणकारप्यांनी पयलीं अणकारिल्लें साहित्य ह्या काळांत परतून अणकारलें.

“The impulse to clarify and make plain the essential *spirit* of a text led to large-scale rewritings of earlier texts to fit them to contemporary standards of language and taste.” (Basset, pg.no. 67)

(स्वैर अणकार- बरपावळी फाटली मुखेल भावना स्पश्ट करून सोंपे रितीन सांगपाच्या हावेसांतल्यान मोठ्या प्रमाणार आदल्या बरपावळींची पुनर्रचणूक जाली. ही पुनर्रचणूक त्या त्या काळांतले भाशेच्या दर्ज्याक आनी रुचीक फावो तशी जावची म्हूण तशें जालें.)

ह्या शेंकड्याच्या सोंपत्यार 1791त अलेक्झॅन्डर फ्रेजर टायलर (Alexander Fraser Tytler) हाणें ‘The Principles of Translation’ हें इंग्लीश अणकाराचे प्रक्रियेचो अभ्यास मांडपी पुस्तक उजवाडायलें . ह्या पुस्तकांत ते मुळावीं तीन तत्वां मांडटात तीं अशीं:

1. अणकारीत कृतीन मूळ कृतीची पुराय संकल्पना स्पश्ट करची.
2. अणकाराची शैली आनी धाटणी मूळ कृती भाशेनच आसचो.
3. मूळ कृती सारकेंच सहजपण अणकारीत कृतींत आसचें.

बॅसनेटाच्या मतान, टायलर ड्रायडनाच्या अणकारप्यांचेर जाल्ल्या पेराफ्रेजाच्या परिणामा विशीं नाराजी उक्तायता. टायलराच्या मतान पेराफ्रेजाच्या परिणामाक लागून मूळ कृतीकडल्यान पयस गेल्ले अणकार अस्तित्वांत आयले.

सर्जनाचे प्रेरणेचो आनी व्यक्तिगत भावना उक्तावपाचो काळ (Romanticism)

1789तले फ्रेंच राज्यक्रांतीन संवसाराक नवीं तत्वां आनी नवी नदर दिली. हाचो परिणाम अणकाराचे संकल्पनेचेरूय जालो. ‘Biographia Literaria’ (1817) ह्या पुस्तकांत इंग्लंडांत, कॉलरीजान कल्पनाशक्त ही साहित्य निर्मिती फाटली खूब म्हत्वाची अशी शक्त आसा असो विचार मांडलो. हे फाटभुंयेर ऑगस्ट विलहेम श्लेगेल (August Wilhelm Schlegel) ह्या जर्मन सिद्धान्तवादी अणकारप्यान साहित्याच्या यांत्रीक अणकाराचो विरोध करपी विचार मांडलो. अणकार म्हळ्यार सृजनप्रक्रिया कांय यांत्रीक कृती? असो प्रस्न इंग्लीश आनी जर्मन भाशेंतल्या ह्या दोनूय विद्वानांच्या विचारांतल्यान मुखार आयलो .ऑगस्ट श्लेगेलान्च्या मता प्रमाण सगळे तरेचें उलोवप, बरोवप हे अणकाराचे प्रकार कारण ह्या सगळ्या करण्यांनी संदेशाचे विसंकेतन/ अर्थ विस्कटावणी (decoding) आनी अर्थ लावपाची (interpretation) प्रक्रिया घडटा. फ्रेड्रिक श्लेगेल (Fredrik Schlegel) हांच्या मतान अणकार ही विचारांची मांडणी; फक्त भाशे कडेन आनी साहित्या कडेन संबंदीत कृती न्हय.

(Bassenet, pg.no.71)

हे सगळे फाटभुंयेर अणकारा कडेन वेगळे नदरेन पळोवपी दोन गट त्या काळार अस्तित्वांत आयले. एक गट अणकाराक यांत्रिक करणी मानतालो जाल्यार दुसरो गट अणकाराक भास आनी साहित्य समृद्ध करपी सर्जनशील कृती मानपी. शेले (Shelley) ह्या कवीन नवनिर्मणेचे तुलनेंत अणकाराक कमी म्हत्व दिलें. तांचेर अभ्यास केल्ले तिमोथी वॅब शेलेच्या उतरांनी तांचे हे विचार मुखार हाडटात. “...a way of filling in the gaps between inspirations...”(Bassenet,72)

(स्फूर्त येवपा मदली रिकामी सुवात भरून काडपाची तरा म्हळ्यार अणकार)

सर्जनाचे प्रेरणेचो आनी व्यक्तिगत भावना उक्तावपाच्या काळा उपरान्त (Post Romanticism)

फ्रिड्रिच श्लायरमारकर (Friedrich Schleiermacher) (1768-1834) हाणें अणकारा खातीर वेगळीच भास (Sub-language) निर्मुची आनी ते भाशेच्या माध्यमांतल्यान मूळ कृती आनी अणकारिल्ले कृतीचे मजगतीं तयार जाल्लें काळाचें अंतर उणें करपाक उपेग जावचो असो नवो विचार मांडलो. ह्या विचाराक एकोणिसाव्या शेंकड्यांतल्या एफ.डब्लु.न्यूमन, कार्लायल आनी विलियम मोरीस अश्या इंग्लीश विचारवंता कडल्यान आनी अणकारप्यां कडल्यान तेंको मेळ्ळो. न्यूमन, हांणी अणकारप्यान शक्य जाता थंय मूळ कृतींतल्यो विशेशतायो सांबाळच्यो असो विचार व्यक्त केलो .

व्हिक्टोरियन काळ

मूळ कृतीचो वेळ आनी सुवातेच्या संदर्भांतली प्राचीनता व्यक्त करपाचें आव्हान ह्या काळांतल्या अणकारप्यां मुखार आशिल्लें. श्लायरमारकर-कार्लायल आनी राफायलाच्या पयली जे अणकाराचे सिद्धान्त आसात तातूंत विरोधाभास दिसता अशें मत बेसनेट मांडटा. एके वटेन, अणकारीत साहित्याचे मूळ कृतीक भरपूर मान आसलो. ते कृतीचो आसपाव अणकारप्याचे भाशेंत करून घेवप गरजेचें अशें मत आसलें .पूण तो आसपाव अणकारा वरवीं करून घेतना, अणकार खूब कठीण करताले. अणकार करतना चालंत काळाच्या जिविताचे अभीरुची कडेन आडनदर करून हें घडटालें. अणकारपी साहित्यकृतीचो अणकार अप्रचलीत उतरांचो उपेग करून किचकट करताले .हाका लागून अशी कृती

समजुपी आनी आस्वाद घेवपी लोक थोडे आसले .अणकार किचकट जाल्ल्यान हेर लोकांक तो समजनाशिल्लो .अणकार करपा फाटलो मूळ हेतच अणकारप्यांनी शेणयल्लो. (Bassenett, pg.no.74)

मॅथ्यू आर्नोल्ड (Matthew Arnold) (1822-1868) हांणी होमर इंग्लीशींत अणकारलो. अणकारप्यान मूळ कृतीचेर लक्ष दिवन, मोख भाशेंतल्या वाचप्यांक, ताका जमता तितले, लागीं व्हरचे अशें मत ताणें परगटायलें. अणकारप्यान मूळ कृती प्रामाणीकपणान आसा तशी मोख भाशेंत हाडपाक जाय अशे विचार तांणी मांडले ह्याच मताक दुजोरो दीत, हो विचार आनिकूय मुखार व्हरपाचें कार्य हॅन्नी वड्सवर्थ लॉंगफेलो (Henry Wadsworth Longfellow) (1807-81) हांचे कडल्यान जालें. तांणी दांतेच्या डिवायन कॉमेडीचो अणकार केल्लो. तांच्या मतान मूळ भाशेंतले साहित्य कृतींतले विचार मोख भाशेंत पावोवप गरजेचे. बरोवप्याक अमूक दिसलां आसुये हें सांगपाचें काम अणकारप्याचें न्हय जाल्यार दुभाश्याचें. देखून अणकारप्यान मूळ साहित्यांतलें यमक, शैली ह्यो गजाली कुशीक दवरूंक जाय अशें मत तांणी परगटायलें. एडवर्ड फिज्जेराल्ड (Edward Fitzgerald) हांचे ह्या विचाराचे पुराय विरूद्ध मत येता. उमर खयामाच्या रूबायांचो अणकार करपी फिज्जेराल्डाच्या मता प्रमाण, मूळ कृतीचो अणकार चैतन्यान भरिल्लो वा सजीव आसपाक जाय. मूळ भाशेंतले कृतीक चिकण माती समजून अणकारप्यान मोख भाशेंत तिका आकार दिवपाक जाय अशें मत ते मांडटात.

ह्या पुराय व्हिक्टोरियन काळांत शब्दशा अणकार, अलंकारीकपण आनी अल्पसंख्यांक लोकांकच समजतल्यो अश्या गजालींचो अणकारांत आसपाव जालो. उद्योगीक क्रांती उपरान्त भांडवलशायेचो उदेव तें पयलें महायुद्ध मेरेन अणकाराचे कांय प्रकार आयले ते अशे आसात:

1. अणकाराचें मळ हें बुद्धिवाद्यांचें कार्यक्षेत्र. मूळ साहित्य कृती ही सदांच मोख भाशेंतले अणकारीत कृती परस वयल्या पावंड्यार आसता अशें मानप.

2. बुदवंत वाचप्याक मूळ भाशेंतले साहित्यकृती कडेन आकर्शीत करपाचें माध्यम म्हळ्यार अणकार.

3. अप्रचलीत आनी कठीण उतरांचो उपेग करून अणकार करप जो मोख भाशेंतल्या वाचप्यांक, श्लायरमारकरान मांडिल्ले प्रमाण, मूळ भाशेंतल्या साहित्याच्या वाचप्यां इतलेच बरे वाचक तयार करतलो.
4. अणकार असो करप की दर अणकारपी स्वताक जादूचे गुहेंतलो अल्लादीन(रोजेटीचे कल्पनेंतलें चित्र) समजून ताका योग्य दिसता तो फावोसो पर्याय मोख भाशेंतल्या वाचप्यां मुखार मांडटा.
5. असो अणकार ज्याचो माध्यम स्वरुपांत उपेग करून अणकारपी मूळ भाशेक उणाक दर्ज्याची मानून, उंचेल्या दर्ज्यार व्हरपाक सोदता.

अणकाराच्या ह्या सगळ्या प्रकारांतल्यान पयल्या दोन पर्यायांनी खूबशे शब्दशा पुस्तकी अणकार फक्त मेजक्याच बुद्धिवादी लोकांक समजतले अशे आसले. शेवटच्या दोन प्रकारांत अणकारप्यांनी चड सूट घेतिल्ल्यान आनी कल्पनाशक्तीक चड प्राधान्य दिल्ल्यान मोख भाशेंतले संहितेंत बदल घडोवपी अशे आसले. तिसरो अणकाराचो प्रकार न्यूमनान फामाद केल्लो पूण तातूंत कठीण आनी अप्रचलीत उतरांच्या उपेगाक लागून तो आर्नल्डाचे टिकेक पात्र जाल्लो .

विसावो शेंकडो

ह्या काळांत अणकारांक, अणकाराच्या संदर्भांतल्या विचारांक आनी सिद्धान्ताक बऱ्यां पैकी चालना मेळ्ळी. मूळ साहित्यकृती, ती रचपी, अणकारपी आनी त्या अणकाराचो वाचक ह्या चार घटकां भोंवतणी आसपी अणकार-विश्वांत प्रकाशन हो नवो घटक जोडलो आनी ताणें वाचप्यांच्या वर्गांचे परीघ वाडयले. ह्या वर्गांत सामान्य वर्गांतल्या वाचकांचो आनी हेर समाजाच्या वर्गांतल्या वाचकांचो आस्पाव जालो. हाका लागून अणकारप्यां मुखार नवीं आव्हानां उबीं रावपाक लागलीं.

1920च्या सुमाराक प्रसारमाध्यमांची उदरगत जाली तातूंत नवीं कौशल्यं येवपाक लागलीं. आधुनीक भासविज्ञान 'शास्त्र' म्हण विकसीत जावपाक लागलें. बोलोशिनाँव्ह, मुकरोव्हस्की, याकोबसन, लेव्ही सारक्या विद्वानांनी अणकाराच्या मळार म्हत्वाचे विचार मांडले. भासविज्ञानाचे

सैद्धांतीक बसकेचे (Theory) विचार अणकाराक लावपाक लागले. तशेंच भाशेचें शिक्षण , व्याकरण, कथनशास्त्र अश्या शाखांचो अणकाराच्या अभ्यासांत उपेग जावपाक लागलो. पर्यायान अणकाराच्या अभ्यासाचें क्षितीज विस्तारलें.

रशियन अभ्यासक रोमान याकोबसन हाणें अणकाराचो मुळावे आनी व्यापक पातळेचेर अभ्यास करून अणकाराचे प्रकार मांडले ते अशे:

1. भाशे भितरलोच अणकार:

खंयचेय भाशेंतलीं उतरां खटकतात वा अर्थ सारको समजना तेन्ना तांचो तेच भाशेंतलीं हेर उतरां (चिन्नां) वापरून तेच भाशेंत बरोवप. (आमचे समजणे खातीर एक देख घेवया: शेक्सपियरान बरयिल्लीं नाटकां त्या काळा वयले इंग्लीशींत आसलीं. तींच नाटकां आयचे इंग्लीशींत अणकारप.)

2. आंतर भाशीय अणकार:

एके भाशेंतल्या अर्थाचो दुसरे भाशेंत केल्लो अणकार अर्थचिन्हांत ,

3. आंतरचिन्नव्यवस्थानिष्ठ अणकार वा चिन्नांतर:

वाचीक चिन्नांचे अ-वाचीक चिन्नव्यवस्थेच्या आदारान केल्लें अर्थाचें स्पश्टीकरण.

1950-60च्या दसकांत अणकाराच्या मळार 'समानअर्थ' (Equivalence) हे संकल्पनेक म्हत्व आयलें. जे.सी. कॅटफर्ड, युजीन नायडा, पीटर नीवमार्क आनी हेर विद्ववानांनी ह्या मळार आपलें योगदान दिले. नीवमार्क हांणे इकरा तरांचे अणकार मांडले. मार्क्सवाद अस्तुरीवाद आनी हेर नव्या, विचारप्रणालींचोय अणकाराच्या मळार परिणाम जावपाक लागलो. वेन्युटी, गायत्री चक्रवर्ती स्पीवाक हांच्या मतांक अणकाराच्या मळार म्हत्व मेळ्ळें.

3.5.2 भारतीय संदर्भांत

भारतीय साहित्याचो विचार करतना भारतांतलो अणकारा कडलो आदलो दृश्टीकोण लक्षांत दवरून म्हायती सादर करपाचो यत्न केला. भारत हो भौभाशीक देश. हांगा पांच भाशेकुळां आसात. ह्या उप-प्रकरणांत सगळ्याच भासांनी जाल्ल्या अणकाराची सुची दिनाआसतना कांय भासांचोच प्रातिनिधीक स्वरुपांत विचार केला. पूण ताचेय आदीं भारतांतल्या भाशीक आनी राजकीय घडामोडीचो परिणाम जाला अश्या अणकारांचो थोडे भितर नियाळ मांडपाचो यत्न केला.

भारतांतल्या पांच भाशेकुळां मदली इंडो- आर्यन आनी द्राविडी भाशेकुळां हीं संख्येचे नदरेन व्हड. भारतांतल्यो चडांत चड भासो ह्या दोनां पैकीं एका कुटुंबांतल्यो आसात.

आदल्या काळार संस्कृत ही उत्तर भारतांतली मुखेल (Dominant) भास आसली. ‘A Historical Survey of Translation Studies in India and the West’ ह्या लेखांत मांडिल्ले प्रमाण सुजीत मुखर्जीच्या म्हणण्या प्रमाण भारतांत, संस्कृतांतल्यान आधुनीक भारतीय ‘भाशांनी’ साहित्य हाडपाक सुरू करत सावन अणकाराची सुरवात जाली. भारतांत धर्मीक ग्रंथाचोच न्हय तर काव्याचोय साहित्य हे नदरेन अणकार जातालो. पूण जनसामान्य लोक मात प्राकृत, पाली आनी अपभ्रंश हांचो उपेग संपर्का खातीर करतालो. साहित्य आनी धार्मीक कार्या खातीर संस्कृत वापरताले. पूण साहित्यांत लेगीत हेर भासांचो, बोलयांचो उपेग जातालो. देखीक, महाकवी कालीदास हांच्या ‘अभिज्ञानशाकुंतलांत’ बायलो आनी सकयल्या वर्गाचे/जातीचे लोक प्राकृत वा शौरसेनी आनी मागधीच्यो बोलयो उलयतालीं जाल्यार सवर्ण दादले संस्कृत उलयताले. एकेच साहित्यकृतींत अशे तरेन दोन-तीन वेगळ्या भासांनी/ बोलयांनी बरोवप भारतांत सहज मान्य आसलें. ह्या मुद्द्याचेर एन.गी.देवी, ‘In Another Tongue: Essays on Indian English Literature’(1993,) ह्या पुस्तकांत म्हणटात,

“The extent to which bilingual literary production has been accepted in India as normal literary behaviour, and the historical length of the existence of such

practice are indicative of India's 'translating consciousness.' (Devy, pg.no.136)

(स्वैर अणकार- सर्वसादारण साहित्या भाशेन भारतांत व्दिभाशीक साहित्याक आपणावपाचो इतिहास पळयल्यार भारतांतली अणकारा संबंदींची आदीं सावन आशिल्ली जाणविकाय स्पश्ट जाता.)

भारतांत रामायण आनी महाभारत ह्या महाकाव्यांची वेगवेगळ्या भासांनी अनुसर्जनां जाल्लीं. अणकाराच्या आयच्या पाश्चात्य व्याख्यांचे चौकटेंत तीं बसना आसुंये पूण भारताचे अनुवदनाचे परंपरे कडेन तीं नातें राखून आशिल्लीं.

इतिहासकार जाका भारताचो मदलो काळ म्हणटात तो म्हळ्यार 11वो ते 17 वो शेंकडो. ह्या काळांत भारताचेर घोरी, गजनी हांचीं आक्रमण जालीं. दिल्लीच्या शिंवासनाचेर राजा वाट्याचे बादशाह बसपाक लागले. 1560 म्हणसर पांच मुखेल अश्या घराण्यांनी राज्य केलें पूण मुगलांचे राजवटींत स्थिराय मेळ्ळी. हांगा संस्कृत भाशेचे सुवातेर पर्शियन भाशेन राजदरबाराची भास म्हण मान मेळयलो. आतां मेरेन संस्कृतांतल्यान देशी भासांनी जे अणकार जाताले ते आतां संस्कृतांतल्यान पर्शियन भाशेंत जावपाक लागले. 16व्या शेंकड्यांत अकबर बादशाहान फतेहपूर सिकरी हांगा 'मकतब खाना' म्हणजेच खासा अणकारा खातीरचें 'दफ्तर' स्थापीत करून विद्वानां कडल्यान पर्शियन भाशेंत अणकार करून घेतले. महाभारताचो अणकार 'राजमनामा' ह्या नांवान फैजी हांणी केलो. 'राजतरंगिणी', 'रामायण', 'योगवशिष्ठ', 'हरिवंशम', 'श्रीमद्भगवत गीता' हांचोय अणकार करून घेतलो. 'बदुनी' हांणी अकबराच्या आदेशा प्रामण 'रामायण' आनी 'अथर्ववेदाचो' अणकार केलो. हो अणकाराचो वावर अकबर बादशाह उपरान्त तांच्या पण्टून, दारा शुकोन आपले परीन मुखार व्हेलो. ताणें पन्नास उपनिषदां 'सिरी-ए- अकबरी' ह्या माथाळ्या खाला अणकारप्यांच्या गटा बरोबर अणकारलीं.

ब्रिटिशांचें भारतांत 'इस्ट इंडिया कंपनी' वरवीं वेपारी ह्या नात्यान 1612त आगमन जालें. 1757 वर्सा 'प्लासी' आनी 'बक्सराच्या' युद्धा उपरांत हे कंपनीच्या हातांत बरेच अधिकार आयले. वॉरन हॅस्टिंग्स ह्या फोर्ट विलियम प्रेजीडन्सीच्या पयल्या आनी de facto गवर्नर जनरलान 1773 ते 1785 मेरेन 'धर्मशास्त्रांचो' संस्कृतांतल्यान इंग्लीशींत अणकार करून घेतलो. तांच्याच प्रोत्साहनाक लागून चार्ल्स विल्किन्सन हांणी 'भगवद्गीता' 1785त पयलेच फावट इंग्लीशींत अणकारली. ताची प्रस्तावना हॅस्टिंग्सान बरयली. तशेंच 1789त सर विल्यम जॉन्स हांणी 'अभिज्ञानशाकुंतलमचो' संस्कृत आनी प्राकृतांतल्यान पयलेच फावट 'SACONTALÁ; or THE FATAL RING' असो इंग्लीशींत अणकार केलो.

राजकारबाराचे गरजेक लागून भारतीय भासांतल्यान इंग्लीशींत अणकाराचें कार्य सुरू जालें. 1857च्या स्वतंत्रतायेच्या पयल्या झुजा उपरान्त भारतीय वसाहतीचो पुराय ताबो इस्ट इंडिया कंपनी कडल्यान ब्रिटीश राजा कडेन गेलो. वसाहतीचो कारबार सांबाळपा खातीर ब्रिटिशांक इंग्लीशींत बरोवपी कारकुनांची गरज आसली. ब्रिटनांतल्यान भारतांत कारकून हाडून ही मागणी पुराय करप म्हारग पडटालें. देशी लोकांक कारकुनाच्या कामा खातीर इंग्लीश भाशेंत तयार करप होच सोंपो मार्ग आसलो. ह्या कारणा खातीर भारतांत देशी भाशांक फाटीं दवरून इंग्लीशींत आनी इंग्लीश शिक्षणाक उर्बा मेळ्ळी. तेच बरोबर त्या वेळार उच्चभ्रू समाजांतले दादले विदेशांत वचून उंचेलें शिक्षण घेताले. तांचो संपर्क फ्रँच, इटालियन साहित्या कडेन येतालो. हाचो परिणाम आमकां त्या काळा उपरान्तच्या भारतीय साहित्यांत, चड करून नाटकांनी पळोवपाक मेळटा. 'मोलियेर' ह्या फ्रँच नाटककाराच्या नाटकांचीं रुपांतरां उपरान्तच्या काळांत मराठींत, कोंकणींत पळोवपाक मेळटात.

ब्रिटीश राजवटींत कांय शिक्षित भारतीयांनी आपले आवय भाशेंतल्यान इंग्लीशींत अणकारपाक सुरवात केल्ली. तातूंतलेच एक नांव मुखेलपणान मुखार येता तें म्हळ्यार रवीन्द्रनाथ टागोर. आपणें

बरयल्ल्या 'गितांजलीचो' बांगलांतल्यान स्वता इंग्लीशींत अणकार करून तांणी 1913तलो साहित्या खातीरचो नोबेल पुरस्कार पयलेच फावट भारतीय भाशेक मेळोवन दिलो.

तेलगु भासः

नन्य भट्टाचें महाभारत हें तेलगुंतलें आदि काव्य म्हण वळखतात. 'History of Translation in India' ह्या पुस्तकांत टी.विजयकुमार 'Translation as Negotiation: The Making of Telugu Language and Literature' ह्या निबंदांत हें विशीं म्हणटात,

“His translation of the Sanskrit Mahabharatam into Telugu in 1020 C.E. is the first piece of Telugu literature as yet discovered.” (Vijaykumar, pg. no.19)

(अणकार- इ.स.वी सन 1020तलो संस्कृत महाभारताचो ताणें तेलगु भाशेंत केल्लो अणकार हो तेलगु साहित्यांतलो आतां मेरेन मेळिल्ल्या साहित्यांतलो सगळ्यांत पयलो नमुनो आसा.)

भारतांत ह्या काळा मेरेन जैन आनी बौद्ध धर्माचो प्रसार व्हड प्रमाणांत जाल्लो. ह्या वाडट्या प्रसाराक आळाबंदा हाडपाक आनी समाजाक ह्या प्रचारांतल्यान भायर काडपाक म्हण वैदीक संप्रदाय सुरू जाल्लो आनी शंकराचार्यांनी हिंदू धर्माची पुनरबांदणी केल्ली. समाज ह्या दोनूय धर्मां कडेन परतो वचूं नये म्हण धर्मीक साहित्याचो संस्कृतांतल्यान थळाव्या भासांनी अणकार जावपाक लागलो. टी. विजयकुमार ह्या विशयाचेर आपलें मत दितात तें अशेंः

“The other feature of the Vaidiki movement was its flooding of the country with the Aryan Culture, and it was in the pursuance of this objective that exclusive translation from Sanskrit into Telugu was undertaken.”

(Vijaykumar, pg. no. 21)

(अणकार- पुराय देशांत आर्य संस्कृताय पातळावप हें वैदीक चळवळीचें एक खाशेलेंपण आसलें. हो हेत साध्य करपाच्या उद्देशान संस्कृतांतल्यान तेलगु भाशेंत अणकाराचें कार्य जालें.)

हिंदू समाजांतलें सगळ्यांत लोकप्रिय साहित्य म्हळ्यार महाभारत, रामायण आनी भागवत पुराण. ह्या तिनांचोय तेलगूंत अणकार जालो. ‘महाभारत’ अणकारपाचो व्हड वावर नन्नयान इकराव्या शेंकड्यांत सुरू केलो, तिकन्ना सोमयाजी हाणें फुडें व्हेलो आनी इरान्ना वा येरापगाडा हांणे 14वो शेंकडो म्हणसर तो पुराय केलो. नन्नयान व्यासाचें मूळ कथानक तशेंच दवरून आपणाक योग्य वा फावो दिसता तशे बदल करपाची मेकळीक घेतली. हाचेर टी. विजयकुमार म्हणटात,

“He left out parts he thought were inappropriate, enlarged sections that appealed to him, contemporized the text by introducing customs and cultural habits of his own time...”(Vijaykumar, pg. no. 21)

(अणकार- ताणें आपणाक अयोग्य दिसता ते भाग वगळ्ळे, आवडटा ते वाडोवन घेतले. तशेंच संहिता समकालीन दिसची म्हण त्या काळा वयल्यो थळाव्यो चाली-रिती आसपावन घेतल्यो.)

महाभारताच्या तेलगूंतल्या अणकाराक तीन शेंकडे लागले पूण रामायण मात बरेंच लोकप्रिय आशिल्ल्यान 12वो शेंकडो ते 20वो शेंकड्या म्हणसर रामायण खूब जाणांनी अणकारलें. दर शेंकड्यांत रामायणाचो अणकार करपाचो वावर जाल्लो पळोवपाक मेळटा. हातूंतले कांय अणकार लाक्षणीक (Symbolic) अणकार म्हणपा सारके अशें आसात अशें मत टी.विजयकुमार उक्तायतात. रामायणा इतले हेर खंयच्याच महाकाव्याचे अणकार जावूंक नात अशेंय म्हणटात.

कवी श्रीनाथ (1365-1440) ह्या तेलगूंतल्या महान कवीन, जाणें ‘प्रबंध’ ह्या प्रकाराची सुरवात केली, श्री हर्षाचें ‘नैषध’ हें संस्कृतांतलें कठीण काव्य तेलगूंत अणकारलें. 1020-1509 हो तेलगु भाशेचो अणकाराचो काळ म्हण मानतात. ह्या काळाच्या सोंपत्यार तेलगूंत पुराणांचो तसोच ‘श्रीमद्भगवद्गीतेचो’ अणकार जालो. बाम्मेर पोटनान (1400-1475) हाणें संस्कृतांतल्यान ‘भागवत पुराणाचो’ तेलगूंत अणकार केलो जो मूळ कृती परस आवांठान व्हड आसा.

तेलगु भाशेचो 19व्या शेंकड्याच्या सुमाराक अणकारा वरवीं पाश्चात्य जगा कडेन चड संबंद आयलो. पूण ताचेय आदीं 16व्या शेंकड्यांत विजयनगर राज्य आनी पोर्तुगेज हांचे मदीं जाल्ल्या कबलातीक लागून संपर्क आयिल्लो. अणकाराच्या मळार 1812 वर्सा बायबलाचो अंशता अणकार जालो. हाचे आदींय संतांच्या चरित्रांचो अणकार जाल्लो पूण छापून येवंक नाशिल्लो. तेलगूंत मेळपी संतांचीं चरित्रां अणकारिल्लीं अशें मत बरोवपी उक्तायतात.

ब्रिटिशांनी राज्याची धुरा सांबाळटकच इंग्लीश अणकारा बगर पर्याय उरलो ना. विल्यम कॅरी, विल्यम ब्राउन, ए.डी. कॅम्पबल हांणी व्याकरणां, उतरां-कोश तयार केले. ब्रावनान (1817-1855) तेलगु व्याकरण, इंग्लीश- तेलगु शब्दकोश रचले. तशेंच तांणी तेलगूंतलें साहित्य अणकारलें, संकलीत केलें, संपादलें आनी पुस्तक रुपान उजवाडाक हाडलें.

कन्डयकुरी वीरसालिंगम (Kanduikuri Veersalingam) (1848-1919) हांकां आर्विल्ल्या तेलगु साहित्याचो जनक मानतात. तांणी तेलगु भास समृद्ध करपा खातीर संस्कृत आनी इंग्लीश ह्या दोनूय भासांतल्यान तेलगूंत अणकार केलो. विल्यम कावपर (William Cowper) हांची इंग्लीशींतली 'The Diverting History of John Gilpin' (1782) ही व्यंगात्मक कविता इंग्लीशींतल्यान तेलगूंत अणकारीत जाल्ली पयली कविता.

कन्डयकुरीन इसापाच्यो सुमार 150 काणयो तेलगूंत अणकारल्यो आनी त्यो दोन खंडांनी उजवाडायल्यो. अणकारतना अणकारांत थळाव्या गजालींचो आसपाव करून घेवपाची तांची पद्दत उपरान्तच्या तेलगूंत अणकारप्यांनी आपणायली.

3.5.3 कोंकणी भाशे संदर्भांत

3.5.3.1 कोंकणींतल्यान हेर भासांनी जाल्ल्या अणकारांचो इतिहास

अ)कादंबरी

कोंकणी भाशेक समाजांत भास म्हण मान मेळोवपाक संघर्ष करचो पडलो. देखून तिची अणकाराच्या मळा वयली वाटचाल मात्शी कमी आसली तरी गुणात्मक नदरेन उजवी आसा. कोंकणी भाशेच्या आर्विल्ल्या इतिहासाचेर नदर मारतकच अणकाराची देवाण-घेवाण पळयतना देवाण सामकी कमी आनी घेवाण चड आसा हें स्पश्ट जाणवता. जेन्ना कोंकणींत बरोवप वाडलें आनी हेर भारतीय भासांचे बरोबरीन कोंकणीक मान मेळपाक लागलो तेन्ना सावन कोंकणींतल्यान हेर भासांनी अणकार जावपाचे प्रक्रियेक अदीक गतीन चालना मेळ्ळी.

कोंकणींतल्यान मराठी, हिंदी आनी इंग्लीश ह्या भाशांनी अणकारिल्ल्या कथा-कादंबऱ्यांचो नियाळ फुडें मांडिल्लो आसा पूण कोंकणीचो अणकार फकत इतल्याच भासां पुरतो मर्यादीत ना. कन्नड, मलयाळम, तेलगु, आसामी, ओडिया, बंगाली, गुजराती, कश्मीरी अश्या भारतीय भासां वांगडाच पोर्तुगीज, फ्रँच, डच, इटालियन भासांनीय तिचें साहित्य अणकारा वरवीं पावलां. संशोधकाक येवपी भासांचे मर्यादेक लागून हांगा फकत मराठी, हिंदी आनी इंग्लीश ह्या भाशांनी अणकारिल्ल्या कथा-कादंबऱ्यांचो नियाळ दिला तो असो:

इंग्लीशींत पुस्तक रुपान स्वतंत्र कथा संग्रह आनी कादंबऱ्यो हांचो आंकडो उरिल्ल्या दोन भासांचे तुलनेंत चड आसा. कादंबरेच्या मळार हेमा नायक हांची 'भोगदंड' ही प्रकाश थळी हांणी कोंकणींतल्यान इंग्लीशींत साखळरुपान अणकार केल्ली 1999 वर्सा 'द नवहिन्द टायम्स' ह्या दिसाळ्यांत ती छापून आयिल्ली पूण पुस्तकरुपान ती अजून मेरेन छापून येवुना देखून पुंडलीक नायक हांचे 'अच्छेव' कादंबरेचो 'The Upheavel' हो विद्या पै हांणी 2002 वर्सा केल्लो आनी पुस्तकरुपान आयिल्लो पयलो अणकार अशें मानचें पडटा. 2003 वर्सा महाबळेश्वर सैल हांची 'काळी गंगा'

इंग्लीशींत त्याच नांवान विद्या पै हांणी अणकारली. त्याच नांवान ती मराठीतूय 2003 ह्या वर्सा छापून आयली. तिचो मराठी अणकार प्रफुल्ल गायतोंडे हांणी केला. दामोदर मावजो हांची 'कार्मेलीन' ही साहित्य अकादेमीचो पुरस्कार जोडिल्ली कादंबरी विद्या पै हांच्या अणकारा वरवीं 2004 ह्या वर्सा त्याच नांवान इंग्लीशींत आयली. हे कादंबरेच्यो इंग्लीशींत तीन आवृत्त्यो आतां मेरेन आयल्यात. पयली 2004त, दुसरी 2005 आनी तिसरी 2013त. हे कादंबरेचो नरेश कवडी हांणी केल्लो मराठीअणकार मात खूब पयलीं म्हळ्यार 1990 वर्सा छापून आयलो. साहित्य अकादेमीन ताचें 2016 वर्सा पुनमुद्रण छापून हाडलें. सैलांनी कोंकणी कादंबरेच्या मळार संख्यात्मक आनी गुणात्मक नदरेन भर घाली. विद्या पै हांणी ह्यो साहित्यकृती अणकार वरवीं इंग्लीशींत पावोवन इंग्लीश वाचप्यांक कोंकणीची झलक दाखयली. 'हावठण' ही कादंबरी इंग्लीशींत पै हांणी अणकारली आनी 2011 आनी ती 'The Kiln' ह्या नांवान ती उजवाडाक आयली. सैलांची 'अरण्यकांड' ही नवलिका 'Arynyakand, Forest Saga' ह्या नांवान पै हांणी 2015 वर्सा इंग्लीशींत अणकारली आनी ती पुस्तकरूपान आयली जाल्यार सैलांचीच 'युगसांवार' ही कादंबरी पै हांणी 'Age of Frenzy' ह्या नांवान अणकारली आनी 2017सावन ती इंग्लीशींत वाचपाक मेळटा .

हाचे भायर कोंकणींतल्यान हिंदींत अणकारिल्ली पुस्तकरुपांतली कादंबरी म्हळ्यार तुकाराम रामा शेट हांणी बरयल्ली पाखलो. ही कादंबरी डॉ. शंभू कुमार सिंह हांणी हिंदींत अणकारली आनी ती 2013 वर्सा उजवाडाक आयली. पूण हे कादंबरेचे प्रस्तावनेंत अणकारपी आपल्याक सेबी फर्नानडीस हांणी वाचून भावार्थ सांगलो आनी आपणें ते प्रमाण अणकारली अशें नमूद करतात.

ब) कथा

कथेच्या मळार आमकां कादंबरेचे तुलनेंत चड अणकार मेळटात. एकाच बरोवप्याच्या कथा संग्रहाचो अणकार तशेंच वेंचीक बरोवप्यांच्या कथांचे अणकार करून संकलनांची पुस्तकरूपान उजवाडावणी अशे दोनूय प्रकार दिसतात. हिंदी भाशेंत 'भारतीय शिखर कथा कोश कोंकणी

कहानियाँ' (भाशिक) हो कमलेश्वर ह्या हिंदी साहित्य संवसारांतल्या प्रसिद्ध बरोवप्यान संपादीत केल्लो कथा संग्रह 1992 वर्सा उजवाडाक आयलो. ह्या संग्रहांत 27 कथा आसात. अ.ना. म्हांबरो, ओलीव्हेन्यु गोमीश, चंद्रकांत केणी, गजानन जोग, गोकुळदास प्रभू, तुकाराम शेट, दामोदर मावजो, पुंडलीक नायक, शीला नायक, हेमा नायक आनी हेर हांच्यो कथा ह्या संग्रहांत आसपावल्यात. ह्या संग्रहांत चंद्रलेखा डिसौजा, शान्ति कामत आनी पी.जी. कामत हांणी प्रत्येकी एक कथा अणकारल्या जाल्यार मोहनदास सुर्लकार हांणी 10 कथा अणकारल्यात आनी 13 कथा नारायण शेजवलकार हांणी अणकारल्या. हातूंतल्यो कांय कथा हेर भासांनीय अणकारिल्ल्यो मेळटात. उदय भेंब्रो हांची 'प्रसादाफूल' ही गाजिल्ली तशी खूब वेळा अणकारिल्ली कथा. ही कथा ह्या कथा संग्रहांत 'प्रसाद का फूल' ह्या माथाळ्याखाला अणकारल्या जाल्यार 'कोंकणी कथा मराठीत' (ह्यान मुखार कोंकम) ह्या साहित्य अकादेमीन उजवाडायल्ल्या आनी किरण बुडकुले हांणी संपादीत केल्ल्या कथा संग्रहांत ती 'प्रसाद फूल' ह्या नांवान भूषण भावे हांणी अणकारल्या. ही कथा 'Ferry Crossing - Short Stories from Goa' ह्या मनोहर शेटी हांणी संपादीत केल्ल्या इंग्लीशींतल्या कथा संग्रहांत 'What the flower foretold' ह्या नांवान विद्या पैन हांणी अणकारल्या. हीच कथा किरण बुडकुले हांणी 'रश्मीरथी' ह्या लेखणे नांवान 'A Floral Prophecy' ह्या माथाळ्याखाला अणकारली. पूण ही पुस्तकांत न्हय जाल्यार 'द नवहिन्द टायम्स' ह्या इंग्लीश दिसाळ्यांत 1995 वर्सा छापून आयली.

फेलीसियो कार्दोज हांची कथा 'भाशिकांत' 'नारायण का मुला' ह्या नांवान मेळटा जाल्यार 'कोंकमांत' 'नारायणाचा मुळा' ह्या नांवान महाबळेश्वर रेडकार हांणी ती अणकारल्या. वसंत सावंत हांची 'एकलयो' ही गाजिल्ली कथा 'इकल्ला' ह्या नांवान मोहनदास सुर्लकार हांणी हिंदींत अणकारल्या जाल्यार 'Ferry crossing' ह्या संग्रहांत ती त्याच नांवान विद्या पै हांणी अणकारल्या. एन. शिवदास हांची 'गळसरी' ही कथा 'भाशिकांत' 'गलसरी' ह्या नांवान मेळटा जाल्यार 'कोंकमांत' मूळ नांवानच अवधूत कुडतरकर हांणी अणकारल्या. ह्या अणकाराचें एक वैशिष्ट्य म्हळ्यार मूळ कथेंत संवांदांत

जसो बोलयेचो(मोडीचो) फरक आसा तसोच मराठी अणकारांत मेळटा. हिंदींत सगळे संवाद प्रमाण हिंदींत आसात.

चडश्या भासांनी अणकारिल्ल्या कथां भितर दामोदर मावजो हांची ‘भुरगीं म्हगेलीं तीं’ ही फामाद कथा. मावजो हांच्यो खूबश्यो कथा इंग्लीशींत अणकारीत जाल्यात आनी जांचो पुराय कथा संग्रहच अणकारून छापिल्लो असो कोंकणींतलो हो पयलो बरोवपी. ‘These are my Children’ (2007) हो तो पयलो स्वतंत्र कथा संग्रह जो झेवियर कोता हांणी अणकारलो. ह्या संग्रहांत 9 कथांचो आसपाव आसा आनी ‘कथा’ हे संस्थेन तो उजवाडायला. ‘Mirage and the other stories’ (2014) हो कथा संग्रह विद्या पै हांणी अणकारलो. कोंकणींतल्या ‘रुमडफूल’ ह्या कथा संग्रहाचो हो अणकार आनी तातूंत पांच दीर्घ कथांचो आसपाव आसा. ह्यो कथा आदीं ‘जाग’, ‘कुळागर’ आनी ‘चित्रंगी’ ह्या नेमाळ्यांच्या अंकांनी छापून आयिल्ल्यो. खऱ्या अर्थान विज्ञान कथा म्हणपा सारकी कोंकणींतली एकमेव अशी कथा ‘विशूती’ ह्याच कथा संग्रहांत ‘विशूतायन’ ह्या नांवान आसपावल्या. 2014 ह्याच वर्सा मावजो हांचो ‘Teresa’s Man’ हो आनीक एक कथा संग्रह झेवियर कोता हांणी इंग्लीशींत अणकारलो. ह्या संग्रहांत 14 कथांचो आसपाव आसा. ह्या पुस्तकाच्या माथाळ्याची कथा सचीन पै रायकार हांणी इंग्लीशींत अणकारल्या आनी तिचो आसपाव ‘Ferry Crossing’ ह्या पुस्तकांत जाला. एकेच कथेचे एकेच मोख भाशेंत पूण दोन वेगळे अणकार हांगा पळोवपाक मेळटात.

पुंडलीक नायक हे कोंकणींतले विविध साहित्य प्रकार हाताळपी साहित्यिक. तांचे तीन कथा संग्रह उजवाडाक आयिल्ले आसात. ‘खाटकागेर एक रात’ ही तांची गाजिल्ली एकांकी पूण आदीं ती कथारूपान प्रसिद्ध जाल्ली. हिचो हिंदी अणकार ‘बुचड के घर एक रात’ ह्या नांवान मोहनदास सुर्लकार हांणी ‘भाशिका’ खातीर अणकार केला. ‘स्वातंत्र्योत्तर गोंमतकीय मराठी कथा’ ह्या संग्रहांत तांची ‘कहाणी एका मांजरीची’ अणकारीत केल्ली मेळटा. तशीच गजानन जोग हांणी तांची ‘आडवन’ ही कथा ‘कोंकमा’ खातीर अणकारल्या. विद्या पै हांणी तांच्यो ‘कासय’ ‘The Turtle’ ह्या नांवान आनी

‘बळजबरी’ ‘When the ass mounts a cow’ ह्या नांवान इंग्लीशींत अणकारल्यात आनी त्यो ‘Ferry Crossing’ ह्या झेल्यांत उजवाडाक आयल्यात.

शीला कोळंबकार हांच्या कथांनी कोंकणींत आपली खाशेली सुवात जोडल्या. तांच्यो कथा इंग्लीश, मराठी, हिंदी, पोर्तुगेज, बंगाली अश्या भासांनी अणकारीत जाल्यात. मनोहरराय सरदेसाय हांणी ‘प्रतिची’(1987) ह्या नेमाळ्या खातीर तांची ‘एक दुखाची गजाल’ ही कथा इंग्लीशींत ‘A Tale of Sorrow’ ह्या नांवान अणकारली. ‘मॅगी’ ही तांची कोंकणींत खूब गाजिल्ली कथा. ही कथा मराठी, पोर्तुगेज आनी बंगाली अश्या भासांनी अणकारल्या. हिंदींत ‘भाशिका’ खातीर ही कथा नारायण शेजवलकर हांणी अणकारल्या. ‘गॅर’ ही कथा किरण बुडकुले हांणी रश्मीरथी ह्या लेखणे नांवान ‘कोंकमा’ खातीर 2005 वर्सा अणकारल्या. ‘आशितमाना’ ही कथा ह्याच नांवान ‘समकालीन भारतीय साहित्याच्या’ 2018च्या मे-जून अंकांत हिंदींत छापून आयली. ‘द नवहिन्द टायम्स’च्या आयतारच्या पेनोरोमांत तांच्यो अणकारीत कथा उजवाडाक आयल्यात.

जयमाला दणायत हांची ‘पारिजात’ ही कथा गजानन जोग हांणी ‘कोंकमा’ खातीर अणकारली. तांची ‘अशी पाखरे येती’ ही कथा ‘स्वागोमकांत’ अणकारून उजवाडायल्या. ‘भाशिका’ खातीर नारायण शेजवलकर हांणी ‘कवासो’ ही कथा ‘केतकी’ ह्या माथाळ्याखाला अणकारल्या. 2016 वर्सा ‘प्रतिष्ठान’ ह्या नेमाळ्याच्या सप्टेंबर-अक्टोबराच्या अंकांत मराठी भाशेंत ‘पाल’ ही कथा आयल्या. ती प्रकाश भातम्ब्रेकर हांणी अणकारल्या.

मीना काकोडकार हे साहित्य अकादेमी पुरस्कार मेळयिल्ले लेखिकेच्यो कथा हिंदी, मराठी, इंग्लीश अश्या भासांनी अणकारल्यात. ‘वायस’ ही तांची कथा ‘स्वातंत्र्योत्तर गोंमतकीय मराठी कथा’ ह्या रविन्द्र घवी आनी श्रीकांत कासकर हांणी संपादीत केल्ल्या कथा संग्रहांत 1997त प्रसिद्ध जाली. ‘भाशिकांत’ तांची ‘तडपन’ ही कथा नारायण शेजवलकर हांणी अणकारल्या. ही हिंदींत वाचतना कोंकणी वाचप्यांक ताचे भाशेचो गंध मेळटा. ‘गाबणें’, ‘दुवाळे’ सारकीं उतरां ह्या अणकारांत आसपविल्ल्यान घडये हो

आभास जाता जावये. सचिन पै रायकार हांणी तांची 'आपली,परकी' ही कथा 'Ones own,yet alien' ह्या माथाळ्या खाला अणकारल्या. हे कथे खातीर रायकाराक 1994चो 'कथा' पुरस्कार मेळ्ळो आनी ती 'कथा' ह्या संग्रहांत छापून आयल्या. रायकारान 'भिकू पसरकाराची डायरी' ही कथा 'Bhiku's Diary' ह्या नांवान अणकारल्या आनी तिचो आसपाव Ferry Crossingत जाला. 'वेगळ्यो वाटो' ही कथा बुडकुले- 'रश्मीरथी'न 'Divergent pathways' ह्या नांवान अणकारली. माधव बोरकार हांणी 'कोंकमा' खातीर तांची कथा 'प्राजक्तुफुल' ह्या नांवान अणकारल्या.

प्रकाश पर्येकार हे कोंकणींतले नामनेचे प्रादेशीक/ग्रामीण कथा लेखक. तांच्यो कोंकणी कथा चडश्यो 'जाग' ह्या म्हयन्याळ्यांत उजवाडाक आयल्यात. वाचकांक बरेच तिश्टायले उपरान्त तांचो 'वर्सल' हो कथा संग्रह 2021त जाग प्रकाशनान उजवाडायलो. तांच्यो कथा अणकारून मराठी, हिंदी आनी इंग्लीश वाचप्यां मेरेन पावल्या आनी त्यो तांकां मानवल्यात. तांची 'महाबळी' कथा 'The Supreme Sacrifice' ह्या नांवान 'गोवा टुडेच्या' 1996च्या सप्टेंबराच्या अंकांत छापून आयल्या. 'काजरफळ' ही कथा जागांत 1996च्या एप्रील म्हयन्याच्या अंकांत छापून आयल्या उपरान्त 'गोवा टुडेच्या' 1997च्या फेब्रुवारीच्या अंकांत इंग्लीशींत अणकारून 'Kajraphal (The Fruits of Labour)' ह्या नांवान आयल्या. 'The Harvest' ह्या इनस्टीट्यूट मिनेझीस ब्रागांजा हांणी 2001 उजवाडायिल्ल्या आनी मनोहर शेड्डीन संपादीत केल्ल्या कथा संग्रहांत तांची 'वर्सल' ही कथा आस्पावल्या. 'आनी ते पोट घेवन गेले' ही कथा 'The trap' ह्या नांवान अणकारल्या आनी ही 'गोवा टुडेच्या' 2001च्या अक्टोबराच्या अंकांत छापून आयली. 2002त 'कथा' संस्थेच्या 'कथा' नांवाच्या इंग्लीश अणकारीत कथा संग्रहांत 'चंद्रकोर' ही कथा त्याच नांवान छापून आयल्या. 'मोनेळ माया' ही कथा 'Silent affection' ह्या नांवान 'Indian Literature' ह्या साहित्य अकादेमीच्या दोन म्हयन्याळ्याच्या 2003तल्या मार्च-एप्रीलाच्या अंकांत छापून आयल्या. 'अभयारण्य' ही दीर्घ कथा 'Abhayaranya (A Forest Sanctuary)' ह्या नांवान 2018 वर्सा छापून आयल्या. पर्येकार हांच्यो

इंग्लीशींतल्यो सगळ्यो कथा विद्या पै हांणी अणकारल्या. मराठींत तांची ‘महाबळी’ ही कथा गोपीनाथ गांवस हांणी ‘कोंकमा’ खातीर अणकारल्या.

3.5.3.2 हेर भासांतल्यान कोंकणींत जाल्ल्या अणकाराचो इतिहास

कोंकणींत अणकारीत साहित्या वरवीं आदीं आनी आतां मोलादीक अशी भर पडल्या. अणकाराच्या माध्यमांतल्यान वैश्वीक आनी भारतीय साहित्याची आनी साहित्यकारांची वळख कोंकणी मनशाक घडल्या. फकत साहित्यच न्हय जाल्यार विंगड विंगड विशयांचीय वळख अणकारा वरवीं कोंकणी मनशाक घडल्या. ह्या प्रबंधांत मुखेलतायेन अणकारीत कोंकणी कथा-कादंबऱ्यांचो जरी नियाळ दिल्लो आसलो तरी पुराय कोंकणी साहित्यांतल्या अणकाराच्या वावराचेर उडटी नदर मारपाचो एक यत्न हांगा केला.

“भारत हो अणकाराचो देश आनी आमी हेर भाशेच्या लोकां कडेन उलयता आसतना नकळत आमचे आवय भाशेंतल्यान अणकार करतात” अशें मत प्रो. के. सच्चितानंदन म्हणटात.(Talpankar, pg. no. 01)

पोर्तुगेजांनी गोंयचेर राज्य करपाक सुरवात केले उपरांत धर्म प्रसाराकूय सुरवात केली. नव क्रिस्तींक शिकोवपाक जे पाद्री आयिल्ले तांकां कोंकणी येना आसली आनी नव क्रिस्तींक पोर्तुगेज समज नाशिल्ली. त्या वेळार येवरोपी पाद्रींक कोंकणी शिकची पडली. तांकां हो शिकपाचो वावर सोंपो जावचो म्हूण शब्दकोश, व्याकरणां हांची निर्मणी जेजुईत आनी फ्रान्सीस्कन पाद्रीं कडल्यान जाली. तेच परी नव क्रिस्तींक नव्या धर्माची शिकवण वेगवेगळ्या तरांनी दिवची म्हण हेर भासांतल्यान कोंकणींत अणकाराचो वावर जालो. ‘कोंकणी भास, साहित्य आनी संस्कृताय’ ह्या श्याम वेरेंकार आनी हेर हांणी संपादीत केल्ल्या, कोंकणी भाशा मंडळ, गोंय हांणी 2003 ह्या वर्सा उजवाडायल्ल्या पुस्तकांत फेलीस्यु कार्दोज इकराव्या लेखांत म्हणटात,

“बारदेसांत आमदार दे सांत आन (Amador de Santa Ana) आनी जुआंव दे सां मातीयश (Joao de Sam Mathias) ह्या फ्रांसिस्कन पाद्रींनी कोंकणीचो बरो अभ्यास केलो. आमदार दे सांत आन ह्या पाद्रीन “फ्लॉस सांकतोरू” (Flos Sanctorum) हें लार्तीं भाशेंतलें पुस्तक कोंकणींत उतरायलें आनी जुआंव दे सां मातीयश ह्या पाद्रीन “सीबॉलू फीदेंइ” (Symbolum Fidei) हें लार्तीं पुस्तक कोंकणींत भाशांतर केलें.” (कार्दोज, पान. क्र. 111)

ह्याच पुस्तकांतल्या ‘कोंकणी भास आनी साहित्य हांचो इतिहास’ ह्या लेखांत डॉ. मनोहरराय सरदेसाय बरयतात,

“पाद्री जुआंव द् पेद्रोज (1615-1679) हाजो मुखेल ग्रंथ म्हळ्यार ‘देवाची येक्रांग बोलणी’ हो सोलिलोक्वियुश दिव्हीनुश ह्या पाद्री बेर्नादिनु द् व्हिल्येगशाच्या मूळ स्पॅनिश ग्रंथाचो कोंकणी अणकार.” (सरदेसाय, पान क्र. 183)

ह्या विधानाक डॉ. ओलीव्हिन्यु गोमीश ह्याच पुस्तकांतल्या ‘पोरणी कोंकणी सरस्पत, कालचें वैभव-आयची फायची स्फूर्त’ ह्या लेखांत तेंको दितात. ते बरयतात,

“तांतलो उत्तमांतलो म्हळ्यार फिरंगी जेझुयित, जुआंव द् पेद्रोज (1615-1672), जाणें ‘Soliloquize Divinos’ नांवाचो मूळ कास्तिल्यान (स्पानी) भाशेंतलो, बेर्नोदीन द विल्येगशान रचिल्लो ग्रंथ ‘देवाचीं एकांग्र बोळणी’ ह्या माथाळ्या खाल कोंकणींत अणकारून 1660 वर्सा छापून उजवाडाक हाडिल्लो.” (गोमीश, पान क्र. 200)

ह्या लेखांत ते आदीं हेर येवरोपी भासांतल्यान कोंकणींत जाल्ल्या अणकारा विशीं सांगतात. “...तेन्ना हेर येवरोपी भासांनी रचिल्ले, अभिजात मानिल्ले ग्रंथ कोंकणींत हाडटाले.” (गोमीश, पान क्र. 200) तशेंच हेर पाद्रींनी केल्ल्या वावराचो नियाळ दितना तांणी केल्ल्या अणकाराच्या वावराचेरूय उजवाड घालतात आनी ते वरवीं कार्दोजान नमूद केल्ल्या विधानाक समर्थन मेळटा.

उपरान्तच्या काळांत पोर्तुगेजाचें कोंकणी बाबतींतलें धोरण बदल्लें आनी शेवटाक 1684 वर्सा कायदो करून पोर्तुगेज सरकारान कोंकणीचेर बंदी घाली. कुंज रिव्हार ह्या पोर्तुगेज अधिकाऱ्यान पोरणीं पुस्तकां परत छापून काडून लोकांक कोंकणी विशीं जागोवपाचो म्हत्वाचो वावर केलो. खूब वर्सांनी तांच्या उल्याक मान दिवन, तांच्या वावरांतल्यान प्रेरणा घेवन कोंकणीच्या पुतांनी वावराक सुरवात केली.

आधुनीक कोंकणी साहित्याची सुरवात एदुआर्द जुझे ब्रून द सौज हांचे पासून जाली. तांणी बरयिल्लें साहित्य रोमी लिपयेंत आशिल्लें. 'क्रिस्तांव घराबो' ही कादंबरी, 'एव आनी मरी' हें खंड काव्य आनी गितां अशें साहित्य तांणी रचलें. कोंकणीतले देवनागरी लिपयेंतल्या साहित्याची सुरवात शणै गोंयबाबान केली. शणै गोंयबाबान 'मोगाचें लग्न' (1913) आनी 'पोवनांचें तपलें' (1948) हीं नाटकां हेर भाशांतल्यान कोंकणींत रूपांतर करून हाडलीं जाल्यार 'झिलबा राणो' हें नाटक एके काणयेचेर आदारून आसा. तीनूय नाटकां अणकारांत मोडनात. तांणी 'जादुचो जुंवो' (1968) ही काणी अणकारली अशें ते स्पश्ट करतात. ते भायर शेक्सपियराच्या काणयांची माळ तांणी रोमी लिपयेंत बरयली. तांतूत सुमार 11 काणयांचो आसपाव आसा. तांणी श्रीमद्भगवद्गीता हो संस्कृत ग्रंथ 'श्री भगवंतालें गीत' (1959) ह्या नांवान गद्यांत अणकारलो.

बाळकृष्ण भगवंत बोरकार ऊर्फ बाकीबाब बोरकार हांणी 'गीता प्रवचनां' (1956), 'गीताय' (1960), 'वासवदत्ता: एक प्रणयनाट्य' (1973), 'पैगंबर' (1973), 'संशयकल्लोळ' (1975) आनी 'भगवान बुद्ध' (1978) ही साहित्य संपदा अणकारा वरवीं कोंकणींत हाडली. ह्या अणकारांचेर नदर मारतकच विशय, साहित्य प्रकार हांची विविधताय समजून येता.

रविन्द्र केळेकार हांणी गांधी साहित्याचो अणकार करून म्हायतीपर निबंद साहित्यांत भर घाली. 'अशे आशिल्ले गांधीजी', 'सगले मनीस भावभाव' हीं पुस्तकां कोंकणींत आयलीं. तशेंच तांणी गुजराती बरोवपी झवेरचंद मेघाणी हांच्या 'माणसाइना दिवा' ह्या पुस्तकाचो अणकार 'आनी तांकां

मनशांत हाडले' ह्या नांवान केलो. ह्या अणकारा खातीर केळेकाराक साहित्य अकादेमीची कोंकणी अणकारा खातीरचो पयलो पुरस्कार 1990 वर्सा फावो जालो.

मनोहरराय सरदेसाय हांणी व्होल्तेराच्या 'कान्दीदाचो' अणकार केलो. कन्नड भाशेंतलीं डॉ. सुमतिंद्र नाडिग हांचीं 'दाम्पत्य गीतां' (2006) अणकारली. नागेश करमली हांणी 'आधे अधुरे' आनी 'जनमेजय आयक' अणकारलीं. ओलीव्हिन्यु गोमीश हांणी जोर्ज ओरवेलाचें 'Animal Farm' हें पुस्तक 'मोनजाती घरभाट' ह्या नांवान कोंकणींत हाडलें. तशेंच 'लांवां-भुतां'(1993) ह्या नांवान हेनरिक इबसन हांचें 'Ghost' हें नाटक अणकारलें.

प्रकाश थळी हांणी कोंकणींत अणकाराच्या मळार मोलादीक वावर केलो. गिरिश कार्नाडाचें 'हयवदन' हें नाटक अणकारलां. तेच भाशेन बंगाली आनी मराठी ह्या भाशांतलीं कितलींशींच नाटकां कोंकणींत हाडल्यात. पांडुरंग भांगी हांणी 'चित्रांगदा'(1990) 'आशाढांतलो एक दीस', 'दीप राजा' हीं नाटकां हिंदींतल्यान कोंकणींत अणकारलीं. रमेश वेळुस्कारान इंग्लीशींतल्यान 'एरीक' (2008), हिंदींतल्यान 'अंधेरी नगरी' (2008) आनी भासाचें मूळ संस्कृतांतलें 'उरूभंग' (2009) अशीं नाटकां कोंकणींत हाडलीं. तांणी कवितेच्या अणकाराच्या मळारूय मोलादीक वावर केला. तांणी 'आमादेर रबिन्द्रनाथेर गानगुलो' ह्या कविता झेल्याचो अणकार कोंकणींत केला. तातूंतल्यो कविता 'सुनापरान्त' ह्या कोंकणी दिसाळ्यांत 2011-12 ह्या वर्सा मजगतीं छापून आयल्यात. पूण हांचें पुस्तक रुपान संकलन जाल्लें अभ्यासकाक मेळूंक ना.

अ) कादंबरी

कोंकणींत पयली कादंबरी मेळटा ती म्हळ्यार 'क्रिस्तांव घराबो'. ही कादंबरी एदुआर्द जुझे ब्रुन द सौज हांणी रोमी लिपयेंतल्यान बरयल्ली कादंबरी. 19व्या शेंकड्याचे सुरवेक कोंकणी ही मराठीची बोली ह्या वादाक ओतो आयलो. ती भास न्हय हें सिद्ध करपा खातीर कोंकणींत खंयचे खंयचे साहित्य प्रकार नात हांची वळेरी सादर जाली. नव्या साहित्य प्रकारांची ते म्हणसर कोंकणीक वळख नासली. हो मुद्दो

हेर भारतीय भासांच्या बाबतींतूय कांय वर्सांच्या फरकान ल्हवू ल्हवू लागू जातालो. कोंकणींत नव्या साहित्य प्रकारांची भर पडली.

चंद्रकांत केणी हांणी शरतचंद्र चटर्जीचो 'काशिनाथ', महंमद वायकूम बशीर हांची 'वणटी' (1987) ह्यो कादंबऱ्यो, गुजरातींतल्या कुंदनिका कापाडिया हांचे कादंबरीचो 'सात पावलां मळबांत' (1988) ह्या माथाळ्याखाला अणकार केलो. बायलमनशेच्या मनाचो आनी स्वतंत्र अस्तित्वाचो, तिच्या मेकळो स्वास घेवपाच्या संघर्षाचें पडबिंब हे कादंबरेंत दिसता.

रबिन्द्रनाथ टागोरांचें साहित्य कोंकणींत अणकारपाच्या वावरांत हातभार लावन एन.एन. आनन्दन हांणी 'दोळ्यांतलें किशीर' (1989) ही कादंबरी कोंकणींत हाडली. ओलीव्हिन्यु गोमीश हांणी जोर्ज ओरवेलाचें 'Animal Farm' हें पुस्तक 'मोनजाती घरभाट' ह्या नांवान कोंकणींत हाडलें. 'आनंदमठ' (1991) ही बंकिमचंद्र चट्टोपाध्याय हांची गाजिल्ली बंगाली कादंबरी त्याच नांवान अणकारली. परकी सत्तेच्या गुलामपणांतल्यान देशाक स्वतंत्र करूंक सोदपी देशभक्तांच्या धाडसाचेर ही आधारीत आसा.

विरेद्रकुमार भट्टाचार्य हांची मूळ आसामी भाशेंतली कादंबरी 'आयलें आमचें राज्य' (1990) ह्या नांवान मनोहरराय सरदेसाय हांणी अणकारून कोंकणींत हाडली. ही नागा लोकांच्या जिवीताचेर आधारून आसा. शिवराम कारंथ हांची गाजिल्ली कादंबरी 'मातयेचो मोग' (1994) यशवंत पालेकार हांणी कोंकणींत हाडली जाल्यार हरिश्चंद्र नागवेंकार हांणी पी. केशव देव हांची मूळ मल्याळम भाशेंतली कादंबरी 'शेजारी' (1997) ह्या नांवान अणकारली.

प्रकाश थळी हांणी 'संस्कार' ही मूळ कन्नडांतली यु.आर.अनंतमूर्तीची कादंबरी त्याच नांवान 1991 वर्सा कोंकणींत हाडली. परंपरा आनी धर्मांतले अमानवतेक आव्हान दिवपी अशी ही कादंबरी आसा. रवीन्द्र केळेकार हांणी रबिन्द्रनाथ टागोर हांची 'दुयी बोन' ही नवलिका 'दोन भयणी' नांवान 1992 वर्सा कोंकणींत हाडली. अभिजात भाशेचो उपेग हे नवलिकेंत दिसता. 'चेमीन' (1996) ही मूळ मल्याळम कादंबरी रघुनाथ वि. पंडित हांच्या अणकाराच्या वावराक लागून कोंकणी वाचप्यांक मेळ्ळी.

रमेश लाड हांणी डॉ. कस्तुरी मोहन पै हांची 'ध्रुवतारे'(2008) जाल्यार एम. विरप्पा मोयली हांची 'तेम्बरे' (2012) ह्यो कन्नड भाशेंतल्यो कादंबऱ्यो अणकारल्यो.

सुनेत्रा जोग ह्यो अणकाराच्या मळार सध्या सातत्यान वावुरतना दिसतात. तांणी सुधा मूर्ती हांच्या बऱ्याच पुस्तकांचो अणकार कोंकणींत केला. ते भायर मालती राव हांचे कादंबरेचो 'अस्ताव्यस्त बायलो' (2018) ह्या नांवान अणकार केला.

नरेन्द्र कामत हांणी मुन्शी प्रेमचंद हांची मूळ हिंदींतली कादंबरी 'मंगलसुत्र' (2003) जाल्यार शरतचंद्र चटर्जी हांच्यो बंगाली कादंबऱ्यो 'मदली भयण' (2008), 'अबुद्धी' (2008) आनी 'बिंदूलो बाबू' (2008) कोंकणींत अणकारल्यात.

हेमा नायक ह्यो कोंकणींत कथा आनी कादंबरी लेखिका म्हण फामाद आसात. तांणी अणकाराच्या क्षेत्रांतूय पावल दवरून मोलादीक भर घाल्या. तांणी अलका सरोगी हांचे मूळ हिंदींतले कादंबरीचो 'कलि कथा: वाया बायपास' (2008), भालचंद्र मुगणेकर हांचे मराठी कादंबरीचो 'हांव असो घडलो' (2012), कमलेश्वर हांची मूळ हिंदी कादंबरी 'कितलें पाकिस्तान' (2016) अशे अणकार केले. मुकेश थळी हें निबंद आनी अणकाराच्या मळार गाजिल्लें नांव आसा. तांणी 40 वयर कथांचो अणकार केला. तांणी कोंकणींत रस्कीन बॉन्ड हांची मूळ इंग्लीश भाशेंतली कादंबरी 2008 कोंकणींत 'आमचीं झाडां अजूनय वाडटात' ह्या नांवान हाडल्या.

साहित्य अकादेमीच्या पुरस्कार मेळिल्ल्या पुस्तकांचो हेर भारतीय भासांनी अणकार करपाचे साहित्य अकादेमीचेच येवजणेक लागून कोंकणींत तशेच हेर भारतीय भासांनी अणकार व्हडा प्रमाणांत जावपाक लागले. कोंकणींतल्या कितल्याशाच बरोवप्यांनी ह्या निमतान कादंबरी अणकाराच्या मळार पावल दवरलें. माया खरंगटे ह्यो कथा लेखिका आसात आनी कादंबऱ्योय बरयतात. तेच बरोबर स्वतंत्र बाल साहित्य रचपाचो आनी अणकारून कोंकणींत हाडपाचो वावर ती सातत्यान करतात. तांणी इन्दिरा पार्थसारथी हांच्या मूळ तमिळ पुस्तकाच्या हिंदी अणकारीत कादंबरेचो 'रक्तकुंड' (2013) ह्या नांवान

कोंकणींत अणकार केला. शीला कोळंबरकार हांणी अनिता देसाय हांचे मूळ इंग्लीश भाशेंतले कादंबरेचो 'दोंगरावेलो उजो' (2011) कोंकणींत अणकार केला. चंद्रिका पाडगांवकार हांणी 'गोसाय बंगातले भूत' (2014) ही शिर्षेन्द मुखोपाध्याय हांची मूळ बंगाली कादंबरी अणकारल्या. शकुंतला भरणे हांणी 2016त 'एका शाराचें मंथन' ही मूळ डोगरी भाशेंतली ओ. पी. शर्मा हांची कादंबरी अणकारल्या.

साहित्य अकादेमीचे अणकारा खातीरचे पुरस्कार मेळिल्ले कांय अणकार अशे आसात: 1990त रघुनाथ कृष्णा राव हांकां 'दोन दंगाळी भात' कादंबरेच्या अणकारा खातीर पयलो पुरस्कार फावो जालो. 1993त 'आनंदमठा' खातीर ओलीव्हीन्यु गोमीश हांकां जाल्यार 1994त प्रकाश थळीक 'संस्कार' खातीर फावो जालो. फुडल्या वर्सांनी फावो जाल्ले पुरस्कार अशे आसात:

1997- यशवंत पालेकार- मातयेचो मोग

2000- हरिश्चंद्र नागर्वेकार- शेजारी

2001- चंद्रकांत केणी- सात पावलां मळबांत

2002- गोकुळदास प्रभू- चवकी

2003- आर. एस. भास्कर- म्हज्या आज्याक एक हस्ती आशिल्ली

2009 कस्तुरी देसाय- अधिकार अरण्यांचो

2010- शीम हुपतना- अलका सिनाय असोळडेकार

हेमा नायक हांकां 'काली कथा:वाया बायपासा' खातीर 2013 चो पुरस्कार, पांडूरंग गावडे हांकां 'उचल्या' खातीर 2014चो, जयमाला ना. दणायत हांकां श्रीलाल शुक्ल हांच्या 'राग दरबारी' खातीर 2015तलो, मीना काकोडकार हांकां अमिताव घोश हांच्या 'Shadow lines'च्या 'सावळ्यां रेगो' खातीर 2016चो, प्रशांती तळपणकार हांकां शशी देशपांडे हांच्या 'That long silence' हे कादंबरीच्या 'दीर्घ मौन तें' खातीर 2017चो आनी जयंती नायक हांकां कृष्णा सोबती हांच्या

‘जिन्दगीनामा- जिवो रूख’च्या ‘जिंदगीनामा’ ह्या अणकारा खातीर 2019वर्साचो पुरस्कार फावो जाला.

अणकारीत कादंबऱ्यांच्या विशयाचेर एक विचार करपा सारखो मुद्दो म्हळ्यार कांय कादंबऱ्यो सरळ मूळ भाशेंतल्यान कोंकणींत आयल्यात जाल्यार थोड्यो कादंबऱ्यो मूळ भाशेंतल्यान हिंदी वा इंग्लीश ह्या भासांनी आदीं अणकार जावन उपरान्त त्या अणकाराचो कोंकणींत अणकार जाला. अश्या वेळार मूळ बरोवप्याचे शैलीचो आनी लक्ष्यार्थाचो अणकार कसो आनी कितल्या प्रमाणांत जाला असो प्रस्न अणकारप्याच्या मनांत आयला आसुंये.

ब) कथा

कथेच्या मळार मेकळ्यो कथा तशेच पुराय कथा संग्रह अणकारील्ले मेळटात. 1979 ते 2018 म्हणसर 26 स्वतंत्र कथा संग्रह अणकारिल्ले आसात. लिओ टॉलस्टॉय हांच्या कथा संग्रहाचो अणकार रा.ना.नायक हांणी इंग्लीशींतल्यान 1979 वर्सा कोंकणींत केलो. आर.के.राव हांणी वायकम मुहम्मद बशीर हांच्यो मलयाळमांतल्यो कथा अणकारल्यो त्यो ‘जाग’ म्हयन्याळ्यांत कांय देखी: ‘नलारी आनी पोनुकरी’, ‘विश्वविख्यात’, ‘पावलाचो छाप’, ‘रसपाळें केळें’. उपरान्त 2013 वर्सा ह्यो कथा आसपाविल्लो कथा संग्रह ‘बशिराल्यो काणयो’ ह्या नांवान साहित्य अकादेमीन उजवाडायलो.

ओलिव्हिन्यु गोमीश हांणी 19831 वर्सा खलील जिब्रान हांचो कथासंग्रह ‘तोडिल्लीं पांखां’ ह्या माथ्याळ्याखाला अणकारलो. मनोहरराय सरदेसाय हांणी 1997त रविन्द्रनाथ टागोरांचो ‘त्रिवेणी’ आनी 2000त जां पॉल सार्त्र हांचो ‘उतरां’ हे कथा संग्रह अणकारले. यशवंत चित्राल हांची ‘काणी जाली चली’ हो कन्नड भाशेंतलो कथासंग्रह कोंकणींत 1995 वर्सा हाडलो.

2003 वर्सा रमेश लाड, प्रभाकर नाडकर्णी आनी माया खरंगटे हांणी तीन कथा संग्रह कोंकणींत हाडले. लाड- ‘मोटव्यो कथा’, नाडकर्णी-‘वेंचीक परिसाई’ आनी खरंगटे-‘काणी एका गुलामाची’. खरंगटेन ‘चान्या रातीचो दुख्खांत’ हो कर्तार सिंह दुग्गलाचो कथासंग्रह 2015त अणकारलो. ज्योती

कुंकळकार हांणी तीन कथासंग्रह अणकारले ते अशे:2005त अमृता प्रितम हांचो 'आंगणांतल्यो काणयो', 2011त विभूतिभूषण बंदोपाध्याय हांचो 'मन भुलवण्यो काणयो' आनी 2012त कुर्रतुलऐन हैदर हांचो 'पानझडीचो सळसळ'. जे.बी. मोरायश हांणी पी.लंकेश हांच्या कन्नड कथासंग्रहाचो केल्लो अणकार 'फातोर पिगळचो वेळ' ह्या नांवान 2011त उजवाडाक आयलो.

हाचे भायर मेकळ्यो कथा वेगवेगळ्या अणकारप्यांनी अणकारल्यो आनी जाग, कुळागर, बिम्ब सारक्या नेमाळ्यांनी त्यो उजवाडायल्यो. अश्या अणकारप्यां मदीं उदय देशप्रभू, रमेश लाड, माया खरंगटे, मुकेश थळी, आनी शांताराम हेदो हीं नांवा सातत्यान दिसून येतात.

चवथें प्रकरण

4. कथा, कादंबरी आनी भासविज्ञानाची वळख

4.1 कथा- व्याख्या आनी घटक

मनीस समुहांत रावपाक लागलो. ताका आयिल्ले अणभव, पळयल्ल्यो गजाली, अप्रुपां ताका दुसऱ्यांक सांगन दिसलीं आनी हे प्रक्रियेंतल्यान कथा जल्माक आयल्या आसपाक जाय. आयज आमी ह्या कथन साहित्य प्रकाराचे आनिकूय प्रकार अस्तित्वांत आशिल्ले पळयतात. लघुकथा, दीर्घ कथा, अति लघुकथा अशे प्रकार आसात. आयच्या तंत्रयुगाच्या काळांत इंटरनेटाचेर TTT म्हळ्यार चार ते पांच वर्लींची Terribly Tiny Tale असो कथेचो सगळ्यांत लघू आनी नवो प्रकार घोळटा. कथेच्या विशया प्रमाण कथेचे प्रकार आसात ते अशे: पुराण कथा, दैवत कथा, मिथक कथा, निती कथा, बोध कथा, गूढ कथा, रहस्य कथा, ग्रामीण कथा, प्रादेशीक कथा, निसर्ग कथा, विज्ञान कथा, दलित कथा, मनोविश्लेशणात्मक कथा, विनोदी कथा, आदी.

दर एका साहित्याच्या प्रकाराचीं आपलीं अशीं खाशेलेपणां आसात पूण सर्वसामान्यतायेन कथा म्हळ्यार कितें तें समजुपा खातीर जाणकारांनी दिल्ल्यो व्याख्या पळोवप गरजेचें थारता.

कांय पाश्चात्य जाणकारांच्यो व्याख्या सकयल दिल्यातः

1. एडगर एलन पो (Edgar Allan Poe):

“It is a piece of fiction dealing with a single incident, material or spiritual that can be read at one seating. It is original, it must sparkle, excite or impress and it must have unity of effect or impression. It must move in an even line from its exposition to its close.”

(“कथा म्हळ्यार एकेच व्यावहारीक वा आध्यात्मीक घडणुके कडेन संबंदीत अशी एक काल्पनीक कलाकृती आसता. ती एकेच बसकेंत वाचून सोंपता अशी आसची. ती मुळावी आनी चट लावपी आसची. वाचप्यांच्यो भावना उचांबळीत करपी वा तांच्या मनार आपलो छाप उमटावपी अशी आसची. तिचो परिणाम एकमुळो आसचो. ती सुर्वेक पसून शेवटा मेरेन ‘एकात्म परिणाम’ सादीत वचची.”)
(साहित्य नवनीत, पान क्र. 03)

हे व्याख्येंतल्यान एडगर पोन कथा कशी आसची ते विशीं आपलें मत मांडिल्लें. वाचप्यांच्या मनार आपलो छाप एके कथेन उमटावप तांकां गरजेचें दिसलें. देखून कथेन एकमुळो परिणाम सादप गरजेचें दिसलें.

4. H.E.Bates “...the short story can be anything that the author decide it shall be.”

(Raval, pg.no.1355)

(अणकार- एच. इ. बेट्स: बरोवप्याक ज्या विशयाचेर बरयन दिसता तो खंयचोय विशय कथेचो विशय जावूं येता.)

खंयचोय विशय बरोवप्याक वर्जीत ना अशें बेट्स कथेचे व्याख्ये वरवीं म्हणटात.

5. मेरियम वॅबस्टर डिक्शनरी प्रमाण कथेची व्याख्या अशी आसा:

“an invented prose narrative shorter than a novel usually dealing with a few characters and aiming at unity of effect and often concentrating on the creation of mood rather than plot.”

(<https://www.merriam-webster.com/dictionary/short%20story>)

(अणकार- कादंबरे परस आकारान ल्हान अशें तयार केल्लें कथनात्मक साहित्य. चडशा वेळार तातूंत उणीं पात्रां आशिल्लें, एकमुळो परिणाम सादपी आनी खुबशा वेळार कथानका परस मनस्थितीचेर भर दिवपी अशी साहित्यकृती.)

हे व्याखेंतूय 'एकमुळो परिणाम सादप' ह्या कथेच्या खाशेलपणाचेर भर दिला.

भारतांत खूब अभिजात तश्योच आधुनीक भासो आसात. ह्या भासांतल्या विद्वानांनी कथे संबंदीं आपल्यो व्याख्या मांडल्यात. हांगा तांतल्यो कांय व्याख्या दिल्यात:

1. मुंशी प्रेमचंद –“अनुभूतियाँ ही रचनाशील भावनासे अनुरंजित होकर कहानी बन जाति हैं!... सबसे उत्तम कहानी वह होती है जो किसी मनोवैज्ञानीक सत्य पर आधारित हो!” (सिन्हा, पान क्र. 11)

(अणकार- कथाकाराचे अणभवच रचनेच्या भावनांक लागून कथेचें रूप घेतात. सगळ्यांत बरी कथा तीच आसता जी खंयच्या तरी खऱ्या मनोविज्ञानीक सताचेर आदारून आसता.)

2. इलाचंद्र जोशी: “जीवन का चक्र नाना परिस्थितियोंके संघर्ष से उलटा सीधा चलता रहता है! इस चक्र कि किसी विशेष परिस्थिति कि स्वाभाविक गति को प्रदर्शित करनेमें ही कहानिकी विशेषता है! ”

(राठोड, पान क्र. 124)

(स्वैर अणकार- जिणेचें चाक वेगवेगळ्या परिस्थितींतल्या संघर्शाक लागून आरतें-परतें चलता. ह्या चाकाच्या खंयचेय थारावीक परिस्थितीच्या स्वाभावीक वेगाक पडबिंबीत करपांतूच कथेचें खाशेलेंपण आसा.)

प्रेमचंद आनी जोशी हे दोगूय आपआपले व्याख्येच्या आदारान जिवितांतल्या सताक साहित्यांतल्यान मुखार हाडपाचेर भर दितात.

3. ना.सी.फडके: “कमीत कमी पात्रं आणि कमीत कमी प्रसंग वापरून थोड्या वेळांत परिणामकारक रितीने सांगितलेली व ऐकणाऱ्याच्या मनावर एकच एक ठसा उमटविणारी हकिकत म्हणजे लघुकथा होय.

”(फडके, पान क्र.27)

(स्वैर अणकार- उण्यांत उणीं पात्रां आनी घडणुकांचो उपेग करून थोड्याच वेळा भितर परिणामकारक तरेन सांगिल्ली, आयकुप्याच्या मनार एकूच एक परिणाम करपी वा शिक्को उमटावपी गजाल म्हळ्यार कथा.)

कथेच्या ह्या व्याख्यांचो अभ्यास केले उपरान्त सर्वसामान्यपणान उणीं पात्रां, सताचेर उजवाड घालपी ठळक घडणुको हांचे वरवीं वाचप्यांच्या मनाचेर आपली छाप सोडपी कथनात्मक साहित्य प्रकार म्हण कथा अशें कथेचें स्वरूप लक्षांत येता.

अभ्यासाचे नदरेंतल्यान कथेचें स्वरूप स्पश्ट जाल्लें आसा. कथेच्या व्याख्यां उपरान्त आतां कथेचे मुखेल घटक खंयचे ते पळोवया. कथा हो साहित्य प्रकार अभ्यासतना जे घटक म्हत्वाचे आसात ते अशे आसात: कथाबीज, कथानक/घडणूक, पात्रां, निवेदन, वातावरण निर्मिती, भास आनी संवाद. अभ्यासा खातीर जरी आमी कथेच्या घटकांची विभागणी केली तरी हे घटक एकामेकां कडेन जोडिल्ले आसात हो मुद्दो लक्षांत दवरपाची खूब गरज आसा. देखून एखाद्या घटका संबंदांत आशिल्ल्या बरपांत हेर घटकांचेर केल्लें थोडें भोव भाश्य आसूं येता.

कथाबीज

एक असो घटक जाच्या भोंवतणी पुराय कथा गुंफिल्ली आसता त्या घटकाक कथेचें कथाबीज म्हणटात. संवसारांतली खंयचीय गजाल कथाबीज थारूं येता. हांगा बेटूसान सांगिल्ले व्याख्ये प्रमाण खंयचीय घडणूक, खबर, गजाल कथाबीज थारूं येता. थंय विशयाचें बंधन ना. बरोवपी ताका मेळिल्ल्या वा ताच्या लक्षांत आयिल्ल्या कथाबीजाचेर आपल्या अणभवाचें आंगलें चडयता, ताका कल्पनेच्या अलंकारांनी नटयता आनी वाचप्यां मुखार दवरता. वास्तव आनी कल्पना हांचो सुमेळ साधून रचिल्ली कथा वाचप्यांक भावता.

कथानक/घडणूक

कथेंत कथानकाक खूब म्हत्व आसा कारण तें कथेचेर नियंत्रण दवरता. कथानक, तांतूतल्यो घडणुको कथेची दिशा थारायतात. कथेंत घडणुको आनी ताचे क्रमवार रचनेक म्हत्व आसा. एखाद्रे कथेंत जेन्ना घडणुकांचें कथन करतना काळांत बदल केल्लो आसता तेन्ना घडणुकांचे क्रमवार रचनेक खूब म्हत्व आसात हें लक्षांत येता. देखीक- ज्योती कुंकळकार हांची 'काळजाचो घोंटेर' ही कथा

पळोवया. ही कथा वर्तमान काळांत सुरू जावन भूतकाळांत वता. परतून वर्तमान काळांत येता, कथानक थोडें मुखार वचून परतून भूतकाळांत वता. लेखिकेन हे कथेंतल्या घडणुकांची रचना पद्दतशीर केल्ल्या कारणान कथानक सहजपणान समजता.

कथेंतल्यो घडणुको दोन तरांच्यो आसतात- एक सैमीक आनी दुसरी मनशान तयार केल्ली. सैमीक घडणुको घडून ताचो मनशाच्या जिविताचेर परिणाम जाता. मुखार ह्या परिणामाक लागून मनशाच्या जिवितांत हेर घडणुको घडटात असो एक गट आसा. देखीक, त्सुनामी, हुंवार, कोवीड-19 सारकी महामारी ह्यो सैमीक घडणुको जाल्यो. पूण तांचो परिणाम मनशाच्या जिविताचेर जालो. एखादच्याची नोकरी गेली. नोकरी वचपाचो परिणाम म्हण चिंतेन ताका काळजाचो आताक आयलो. पर्यायान ताच्या जिवितांत बदल जावपी घडणुको घडल्यो. पूण घडणुकांचें चक्र सैमीक घडणुके कडल्यान सुरू जालें.

कांय वेळा कथेंतल्या एखादच्या पात्राच्या वागपाक लागून ताणें घेतिल्ल्या निर्णयाक लागून एखाद्री घडणूक घडटा वा एखाद्रो प्रसंग उबो रावता. ह्यो सैमीक न्हय जाल्यार मनशान तयार केल्ल्यो घडणुको. अश्या एकोड्या वा खूब घडणुकांचो त्या पात्राच्या जिवितांत वा हेर पात्रांच्या जिवितांत परिणाम जाल्लो दिसता. घडणुकांचो परिणाम पात्रांचेर जाता, पर्यायान घडणुको पात्रांक घडयतात. कथेंतल्या घडणुकांची सांखळ कथेची गती थारायता. सुत्रबद्दतायेन मांडिल्ल्यो घडणुको वाचप्यांची उमळशीक निमणे मेरेन दवरूंक शकतात.

पात्रां

कथेचो आवांठ ल्हान आशिल्ल्यान कथेंत पात्रांची संख्या मर्यादीत उरता. कथेंत चडशा वेळा एक वा दोन पात्रां मध्यवर्ती स्थानार उरतात. तांचे भोंवतणी कथानक विणिल्लें आसता. पात्रचित्रण हो कथेचो एक म्हत्वपूर्ण घटक. कारण पात्राचो थेट परिणाम घडणुको, वातावरण आनी भास अश्या वेगवेगळ्या घटकांचेर जाता. बरोवपी मुखेल पात्रांचें दिसप, वागप, न्हेसप, उलोवप, चिंतप अशा वेगवेगळ्या आयामांतल्यान पात्रचित्रण करता. कथेच्या आवांठाचे मर्यादेक लागून हेर पात्रांची बेश्टी

झलक कथेंत पळोवपाक मेळटा. मुखेल पात्रांच्या बाबतींतूय कांय मेजक्योच घडणुको, प्रसंग चित्रायल्ले आसतात. मुखेल पात्रांचें खूब खोलायेन चित्रण करपाक मेळना. वाचपी सहजतायेन पात्रा कडेन एकरूप जातलो अशें पात्र कथाकारान कथा बरयतना वेंचपाक जाय. वाचप्यांक ज्या पात्रांचें वागप सताक लागीं आसा अशें दिसता तें पात्र वाचप्याच्या मनांत घर करता. देखीक, शीला कोळंबकार हांचे ‘मॅगी’ कथेंतलें ‘मॅगी’ हें पात्र वाचप्यांक खूब मानवलें, तें मनांत घर करून रावलें.

निवेदन

कथा सांगपाचे पद्धतीक निवेदन म्हणटात. निवेदन उत्तम आसल्यार कथेचे गतीक चालना मेळटा. तशेंच कथा परिणामक रितीन कथन करप/मांडप शक्य जाता. कथेचें निवेदन मुखेलतायेन दोन तरांचे आसता: एक ‘पयलो पुरुशी निवेदन’ आनी दुसरें ‘तिसरो पुरुशी निवेदन’. ‘पयल्या पुरुशी निवेदनांत’ कथेंतलें मुखेल वा गौण पात्र कथा सांगता. त्या पात्राचे नदरेंल्यान पुराय कथा, घडणुको आनी हेर पात्रां वाचकां मुखार येतात. देखीक: चंद्रकांत केणी हांची ‘नातें रगताचें’ ही कथा. ही कथा ‘सदा’ हया पात्राच्या मुखांतल्यान सांगल्या. ‘तिसरो पुरुशी निवेदन’ त्रयस्थाचे भुमिकेंतल्यान जाता. सगळ्यां पात्रां संबंदांतली, घडणुकां संबंदांत सगळी म्हायती वाचप्यांक ह्या निवेदनाच्या प्रकारा वरवीं कळटा.

वातावरण

कथेंत दिसपी स्थळ-काळाचें पडबिंब म्हळ्यार वातावरण. कथा ज्या काळांत, जे सुवातेर घडटा, ज्या समाजांत घडटा, जे संस्कृतायेचे फाटभुंयेर घडटा ताचें सार्थ चित्रण जावप गरजेचें आसता. कथेक अशें चित्रण पोशक थारता. वाचप्यांक अश्या वातावरणा कडेन लागसाण दिसता, आत्मीयता दिसता. वातावरण पोशक तरेन मांडल्यार तांतूंतलीं पात्रां फावो ते रितीन खुलून येतात. वाचप्यांक अश्या पात्रांक समजुपाक सोंपें जाता. तशेंच एखाद्रो प्रसंग वा घडणूक आसा जाल्यार ती समर्पक तरेन खुलपाक, तिची तिव्रताय वाचप्यां मुखार हाडपाक तशें वातावरण मांडप कथे खातीर गरजेचें थारता.

भास

संवादाची भास

कथेंत येवपी संवादांतली भास पात्रांक अनुसरून आसप गरजेचें आसता. पात्र खंयच्या सामाजीक, भुगोलीक स्तरांतलें आसा, ताची पिराय, ताचें शिक्षण, ताचो अणभव, ताचें जिवीत अश्या साबार गजालींचो अभ्यास करचो पडटा. त्या अभ्यासाचेर अवलंबून पात्राची भास आसप गरजेचें थारता. अशें जालें जाल्यारूच पात्रां, कथानक, वातावरण वेवस्थीत रितीन खुलतात, मुखार वतात. नाजाल्यार पात्रां आनी भास हांचे मदीं विसंगती येता, अडेचें दिसता.

निवेदनाची भास

निवेदनाची भास पात्रां प्रमाण, स्थळ-काळा प्रमाण, घडणूक खंयची आसा ते प्रमाण आसप गरजेचें आसता. तशेंच बरोवप्याच्या व्यक्तित्वाचोय परिणाम म्हण कथानकाची भास थारता- ही लेखकाची स्वताची शैली आसता. एकाच विशयाचेर, एकाच वाठारांतले दोन बरोवपी भिन्न तरेन बरयतले कारण दर लेखकाची आपली अशी वेगळी लेखणेची भास आसता जाका लेखनशैली म्हणटात. तीच ताचें खाशेलेंपणूय थारूं येता. देखीक, महाबळेश्वर सैल हांची शैली.

संवाद

नाटकाचो पुराय प्राण संवादांत आसता. पूण कथेचे बाबतींत संवादाक हेर घटकांचे तुळेंत कमी म्हत्व आसा. एखाद्री पुराय कथा फकत/ पुरायतरेन संवादांतल्यान आकार घेवूंक शकता वा एखाद्री कथा संवादा शिवाय आसता. संवाद नासले म्हूण कथेचे बांदणीक बांधा येना. पूण संवाद आसल्यार पात्रां खुलपाक, आकार घेवपाक पालव मेळटा. संवाद बरयतना संवाद सबावीक दिसतले, नैसर्गीक दिसतले हाची जतनाय बरोवप्यान घेवप गरजेचें आसता. अडेचे संवाद एखाद्रे कथेचो बेरंग करपाक शकतात. सोंपे, सुटसुटीत भाशेंतले संवाद वा पात्राच्या व्यक्तिमत्वाक सोबून दिसपी संवाद बरयल्यार कथा आकर्शक जावपाक मदत जाता.

4.2 कादंबरी- व्याख्या आनी घटक

कादंबरी हो कथनात्मक साहित्य प्रकारांतलो आनीक एक प्रकार. चडशे फावटी कादंबरेत वास्तव जिविताचें पडबिंब खोलायेन दिसता. कांय कादंबऱ्यो पुरायेन काल्पनीकूय आसतात. कादंबरेच्या कथानकाक अथांग आवाठ घेवपाची मेकळीक आशिल्ल्यान कादंबरेत खूब प्रसंग, घडणुको आनी पात्रांचो आसपाव आसता. ह्या साहित्य प्रकाराक कोंकणींत 'कादंबरी' वा 'नवलिका', मराठींत 'कादंबरी', हिंदींत 'उपन्यास' जाल्यार इंग्लीशींत 'नोवेल' ह्या नांवान वळखतात.

कादंबरेचें स्वरूप समजून घेवपा खातीर जाणकारांनी केल्ल्यो कादंबऱ्येच्यो व्याख्या पळोवया.

1. मेरियम वॅबस्टर डिक्शनरी प्रमाण कादंबरेची व्याख्या अशी आसा: "an invented prose narrative that is usually long and complex and deals especially with human experience through a usually connected sequence of events".

(अणकार- (कादंबरी म्हणजे) तयार केल्लें गद्यात्मक निवेदन. हें भोव करून लांब आनी घुस्पागोंदळाचें आसता आनी चडश्या वेळा एकमेकां कडेन संबंदीत अश्या घडणुकांतल्यान मानवी अणभव व्यक्त करता.)

2. ब्रिटानिका ह्या संकेत स्थळार दिल्ले प्रमाण इ. एम. फॉस्टर 'नॉवेल्याची' व्याख्या अशी दितात: "any fictitious prose work over 50,000 words."

(अणकार- 50,000 उतरां परस लांब अशें काल्पनीक गद्य.)

3. डॉ. भगीरथ मिश्र हांच्या मता प्रमाण 'उपन्यासा'ची व्याख्या अशी आसा- "युग की गतिशील पृष्ठभूमि पर सहज शैली में स्वाभाविक जीवन की एक पूर्ण झाँकी प्रस्तुत करने वाला गद्य काव्य उपन्यास कहलाता है।" (वजरीकार, पान क्र. 16)

(अणकार- युगाच्या सातत्यान बदलतले फाटभुंयेर स्वाभावीक शैलींत जिविताचो एक पुराय आयाम मांडपी अशा गद्य काव्याक उपन्यास म्हणटात.)

वयर मांडिल्ल्या व्याख्यांचो अभ्यास केल्यार कादंबरे संबंदान कांय मुद्दे स्पश्ट जातात ते अशे:

कादंबरी हो लांबादीक गद्य प्रकार. मानवी जिवितांतले असंख्य अणभव मांडपा खातीर वापरिल्लो तो एक साहित्य प्रकार. ह्या प्रकारांत एक-दोन घडणुको न्हय जाल्यार खूब घडणुकांची मांडणी करपाक मेळटा. ह्यो घडणुको एकामेकां कडेन संबंदीत आसप गरजेचें कारण मनशाच्या जिविताचें पडबिंब दाखोवपी ह्यो घडणुको प्रत्यक्ष जिवितांतूय एकामेकां कडेन जोडिल्ल्यो आसतात, एकमेकांचेर प्रभाव घालतात. जिविताच्या एका आयामाचेर उजवाड घालून तो भाग दाखोवपाचें काम कादंबरी करता.

कादंबरी ह्या प्रकारांत विशया प्रमाण तिचे प्रकारूय आसात जे हांगा नमूद केल्यात: संस्कृतीक, समाजीक, इतिहासीक, मनोविज्ञानीक, राजनितीक, चरित्र प्रधान, आदर्शवादी कादंबरी आनी हेर. कादंबरेचे कांय म्हत्वाचे घटक अशे आसात - कथानक, पात्रां, वातावरण, निवेदन आनी भास. प्रकाश वजरीकार 'कोंकणी कादंबऱ्यांतलें समाजदर्शन' ह्या आपल्या पी.एच.डी. पदवेच्या सोद प्रबंदांत इ.एम. फॉस्टर हांणी कादंबरेचे सांगिल्ले घटक मांडटात. तातूंत ते काणी-कथानक (plot), कल्पना, नमळाय आनी विनोदी स्वभाव आनी तरा/प्रकार हे घटकूय मांडटात.

कथानक

कादंबरेचो आवांठ व्हड आशिल्ल्यान कथानक मुखेल पात्रां वांगडाच हेर ल्हान पात्रां भोंवतणी विणिल्लें आसता. एक मध्यवर्ती स्थानाचेर आशिल्लें कथानक आनी हेर ल्हान ल्हान उपकथानकां आसतात. हीं उपकथानकां मूळ कथानका कडेन जोडिल्लीं आसतात वा ताका संबंदीत आसतात. पुराय कादंबरेच्यो म्हत्वाच्यो घडणुको सुसुत्रतायेन मांडिल्ल्यो आसतात. ह्यो घडणुको पुराय सताचेर अवलंबून नासून तांकां बरोवप्याचे कल्पनाशक्तीचो पालव मेळिल्लो आसता. ह्यो घडणुको उत्सुकता वाडोवपी आसप गरजेचें आसता. वाचप्याच्या मनांत उमळशीक तयार करपाची तांक कथानकांत आसपाक जाय आसता. कादंबरेक सुरवात, मध्य आनी शेवट आसप गरजेचें.

पात्रां

कादंबरेंत पात्रांचें चित्रण खोलायेन करपाक वाव आसता. ही संद जेन्ना बरोवपी घेता तेन्ना तो कादंबरेंतल्या पात्रांक न्याय दिवपाक शकता. पात्रांचे दोन प्रकार मुखेलपणान दिसून येतात ते अशे- एक 'चल पात्र'. हाका फॉस्टर 'Round character' अशें म्हणटा. कथानकाचे सुरवे पासून शेवट म्हणसर अश्या पात्राचो अभ्यास केल्यार ताच्या स्वभावांत, वागपांत, चिंतपांत वा पुराय व्यक्तिमत्वांत बदल आयिल्लो दिसता. देखून ताका Round character म्हळा आसुंये. चडश्या वेळा चल पात्रां हींच मुखेल पात्रां आसतात. हीं पात्रां खोलायेन, बारीकसाणेन आनी खूब कश्ट घेवन चित्रायल्लीं आसतात.

दुसरे तरेचें पात्र म्हळ्यार 'स्थिर पात्र'. अश्या पात्रांनी व्हडलो बदल जाणवना. ती कादंबरेच्या सुरवेक जशीं आशिल्लीं तशींच वा थोड्या फरकान शेवटाकूय मेळटात. हांकां फॉस्टर 'Flat characters' म्हणटात. चडश्या वेळा अशीं पात्रां गौण पात्रां आसतात. अश्या पात्रांक खोलाय आसना.

निवेदन

कथे प्रमाण हांगाय निवेदन पयलो पुरुशी वा तिसरो पुरुशी आसूं येता. पूण कादंबरेच्या संदर्भांत निवेदनाच्या पयल्या पुरुशी निवेदनांत आनीक एक प्रकार मेळटा. कथेंत पयल्या पुरुशांत निवेदन करपी चडशें एकूच पात्र आसता. पुराय कथानक त्या एकाच पात्राच्या दृश्टीकोनांतल्यान वाचप्यां मुखार येता. एखाद्रे कथेंत दोन-तीन पात्रां कथानक सांगतात. पूण तीं पात्रां कथानकाचे वेगवेगळे भाग सांगतात. सांगून जाला त्या भागाचें पुनर्कथन तीं पात्रां करतात. कारण कथेंत पुनर्कथन करपाक उतरांची आनी आवांठाची मर्यादा आड येता. पूण कादंबरेचो कॅनवास व्हड आशिल्ल्यान ही संद कादंबरीकाराक घेवपाक मेळटा. कांय कादंबऱ्यांनी एकेच घडणुकेचे दोन तीन पात्रांच्या दृश्टीकोनांतल्यान निवेदन जाता. इंग्लीश साहित्यांत बरोवप्यांनी हो प्रकार बऱ्या पैकी हाताळ्ळा. ह्या निवेदनाच्या प्रकाराक 'point of view' अशें म्हणटात. PoV ह्या नांवान तो फामाद आसा. अमिश त्रिपाठी हांच्या 'Ramachandra series' ह पुस्तक माळेंत ही निवेदनाची पद्धत वापरल्या. तांणी राम, सीता आनी रावण अश्या तीन

पात्रांच्या दृश्टीकोनांतल्यान कथानक मांडलां जें एकेच मूळ घडणुके कडेन येवन थांबता. हे निवेदन पद्धतीक लागून कांय मुखेल घडणुको तिनूय पात्रांच्या नदरांतल्यान मांडल्यात. वाचकांक एकेच घडणुके कडेन पळोवपाचे तीन वेगळ्या पात्रांचे तिनूय दृश्टीकोन समजतात.

वातावरण

वातावरण हो कादंबरेचो एक अभिव्याज घटक. कादंबरेंतलीं पात्रां आनी घडणुको अधांतरी घडनात. त्यो स्थळ-काळाचे, समाजाचे फाटभुंयेर घडटात. देखून एखाद्रें पात्र वा घडणूक फुलून येवपा खातीर ताका फावो तशी वातावरण निर्मीती गरजेची आसा. हांगा लेखकान कल्पनाशक्ती बरोबर वास्तवांत आशिल्ल्यो स्थळ, काळ, इतिहासाच्यो बारीकसाणी लक्षांत घेवप गरजेचें थारता.

भासशैली

दर बरोवप्याची आपली अशी खाशेली भासशैली आसता. बरोवपी जें कथानक मांडटा ताचो काळ, समाज, संस्कृतायूय तो मांडटा आनी ती भाशेंतल्यान व्यक्त जाता. त्या कथानकाक आनी पात्रांक फावता, सोबता तशी भास, बोलयो हांचो वापर जाल्यार कादंबरी उठून दिसता. वाठारा प्रमाण आशिल्ले बोली-भेद दिसप गरजेचें थारता. संस्कृतायेचें दर्शन घडोवपी लोकगितां, लोक काणयो, म्हणी- ओपारी, थळावे संदर्भ ह्या सगळ्यांचो आसपाव कादंबरेचे भाशेंत जाता.

ह्या उपप्रकरणांत सर्वसामान्यतायेन कादंबरे कडेन संबंदीत घटकांचो आसपाव केला आनी स्पश्टीकरण दिल्लें आसा.

4.3 भासविज्ञान- व्याख्या आनी बुन्यादी फांटयांची वळख

सैमान मनशाक दिल्ल्या व्हड देणग्यांतली एक देणगी म्हणजे भास. भास म्हळ्यार चिन्नांची, कुरवांची वेवस्था. हे वेवस्थेचो विचार आनी अभ्यास मनशान खूब आदीं सावन केला. भासविज्ञानाचो जल्म जावचे पयलींच्यान मनीस उच्चार, व्याकरण हांचो अभ्यास करत आयला.

भासविज्ञानांत भास कशी वावुरता हाचें वर्णन येता, होच मुखेल उद्देश आसता. अमूक भाशेचो लोक ती भास कशी उलयता, कशी वापरता ताचें निरिक्षण भासविज्ञानीक करतात. तशें करून भाशेच्या व्याकरणाचे नेम, तांचें वर्गीकरण करतात. संवसारांत मोनजाती कडेन आपसांत संपर्क खातीर एक ‘भास’ आसा पूण ती सामकी मर्यादीत. मनशाचे भाशेचीं खाशेलेपणां तिच्यांत नात. तांच्या ‘भाशेंत’ कांय मेजकेच नाद आनी त्या नादांक मेजकेच अर्थ आसात. मनशा इतलो भाशेचो उपेग करपी प्राणी आनीक कोणूच ना ही वस्तुस्थिती. तशेच मनशाचे भाशेंतूय फकत मनशान केल्ल्या भाशीक नादांक म्हत्व आसा जांचो वापर करून एकामेकां कडेन उलोवपांत जाता. भोलानाथ तिवारी भास ह्या उतराचें स्पश्टीकरण ‘भाषाविज्ञान’ ह्या पुस्तकांत दितना मनशाचे उलोवपाचे भाशेक म्हत्व दितात:

“...क्योंकि उसमें ध्वनि उत्पन्न करने वाले सभी साधनों को स्थान न देकर केवल बोलने को स्थान दिया गया है, और बोलना भी मनुष्यों का; पशु-पक्षियों का नहीं... ऐसा बोलना, जिनके द्वारा परस्पर बातचीत की जा सकती हो।” (तिवारी, पान क्र. 02)

भाशेचो उपेग करता तेन्ना भास ‘वापरपी’ आनी जाका उद्देशून भाशेचो उपेग केला असो ‘घेवपी’ (receiver) आसतात. उलोवपाचें माध्यम आसल्यार पयलो उलोवपी जाल्यार दुसरो आयकुपी जाता. बरोवपाचें माध्यम आसल्यार पयलो बरोवपी जाल्यार दुसरो वाचपी जाता.

भासविज्ञानाच्यो कांय व्याख्या:

1. लॅटीन वा लाती भाशेंत ‘Lingua’ ह्या उतराचो अर्थ- ‘Language’ असो आसा. जाल्यार ‘-ikos’ ह्या उतराचो अर्थ Pertaining to असो जाता. म्हणजेच linguistics हाचो अर्थ भाशे विशीं असो लावूं येता.

2. मेरियम वॅब्सटर डिक्शनरी प्रमाण ‘Linguistics’ ह्या उतराची व्याख्या अशी आसा- “the study of human speech including the units, nature, structure, and modification of language”

<https://www.merriam-webster.com/dictionary/linguistics>)

(अणकार- मनशाचो उलोवण्याचो अभ्यास. ह्या अभ्यासांत भाशेचे घटक, स्वरूप, रचना आनी भाशेंतले बदल हांचो आसपाव जाता.)

खंयचेय एके भाशे विशीं न्हय जाल्यार भासविज्ञान ह्या विशयाच्या अभ्यासाची व्याप्ती मनीसकुळाक मेळिल्ले भाशीक देणगेक लागता.

3. ‘भाषाविज्ञान’ ह्या पुस्तकाच्या ‘प्रवेशात’ भोलानाथ तिवारी भासविज्ञानाची व्याख्या दिता ती अशी आसा-

“भाषाविज्ञान वह विज्ञान है, जिसमें भाषा- विशिष्ट, कई और सामान्य-का समकालिक, ऐतिहासीक, तुलनात्मक और प्रायोगीक दृष्टी से अध्ययन और तद्विषयक सिद्धान्तों का निर्धारण किया जाता है।” (तिवारी, पान क्र.07)

(अणकार- विशेष, साबार आनी समान्य अशा भाशांचो अभ्यास करपी विज्ञान म्हळ्यार भासविज्ञान. तातूंत भाशेचो समकालीन, इतिहासीक, तुलनात्मक आनी प्रायोगीक दृष्टीकोनांतल्यान अभ्यास जाता. तशेंच भाशे विशींचे सिद्धांत तपासून पळोवप जाता.)

4. ‘कोंकणी भास, साहित्य आनी संस्कृताय’ ह्या पुस्तकाच्या भास विभागांतल्या ‘भास आनी भासविज्ञान’ ह्या लेखांत भासविज्ञानाची व्याख्या मॅथ्यु आल्मैदा अशी दितात-

“विज्ञानीक नदरेन केल्लो भाशेचो अभ्यास हाका भासविज्ञान म्हणटात.” (आल्मैदा, पान क्र.18)

भाशेचो अभ्यास कशेय पद्धतीन न्हय जाल्यार विज्ञानीक पद्धीन जावपाचेर आल्मैदा भर दितात. भासविज्ञानाच्यो व्याख्या अभ्यासले उपरान्त मनशाची भास आनी तिचो वेगवेगळ्या आयामांतल्यान केल्लो अभ्यास म्हळ्यार भासविज्ञान अशें म्हणचें पडटा.

भासविज्ञानाचे बुन्यादी फांटे

भासविज्ञानाचे आयच्या खिणाक खूब नवे फांटे आसात आनी अदीक फांट्यांची भरूय पडटा. पूण जाका Core Linguistics वा Theoretical Linguistics म्हण वळखतात तांतूत सकयल मांडिल्ल्या फांट्याचो आसपाव जाता:

1. स्वनविज्ञान/ ध्वनीविज्ञान (Phonetics)-

ध्वनीविज्ञानांत मनशाचे भाशेंत उपेग जावपी नादांचो अभ्यास जाता. जे नाद वापरतात तांची उच्चारणाची सुवात खंयची आनी उच्चार करपाची प्रक्रिया कशी हाचो अभ्यास स्वनविज्ञान वा ध्वनीविज्ञान ह्या फांट्या खाला जाता. कपिल देव व्दिवेदी ‘भाषाशास्त्र -विज्ञान एवं भाषा-’ ह्या पुस्तकाच्या ‘ध्वनि-विज्ञान’ ह्या प्रकरणांत ध्वनीविज्ञाना संबंदात बरयतात ते अशें:

“ध्वनिविज्ञान प्रत्येक ध्वनि के ठीक-ठीक उच्चारण-स्थान और प्रयत्न को बताता है। ठीक उसी स्थान से और उतना ही प्रयत्न करके वह ध्वनि शुद्ध रूप में उच्चारण की जा सकती है।”
(व्दिवेदी, पान क्र. 108)

(ध्वनीविज्ञान दर एका नादाची योग्य उच्चारणाची सुवात आनी तरा सांगता. नेमके तेच सुवातेचेर आनी तेच पद्धतीन यत्न केल्यार तसो नाद वेस्थीत उच्चारपाक शकतात.)

संवसारांत मनीस जितल्योय म्हूण वेगवेगळ्यो भासो वापरतात, ज्यो अभ्यासकांक खबर आसात, तातूंत वापरतात त्या भाशीक नादांचो अभ्यास केला ध्वनीविज्ञानान केला. दर नादाक एक कुरू दिवन तिचो एक तकटो तयार केला. ह्या तकट्याच्या आदारान कोणूय मनीस खंयचेय भाशेंतलो नाद तोंडाचे पोकळेंत खंयचे सुवातेर हवेक आडखळ जाता आनी ती आडखळ कसल्या स्वरुपाची जाता हें सांगूंक, समजूंक शकता. हो तकटो International Phonetics Association हे संस्थेन तयार केल्लो आसा. ही संस्था फ्रान्स, जर्मनी, ब्रिटन आनी डॅनमार्क ह्या चार देशांतल्या नादविज्ञानीकांनी एकठांय येवन

1886 ह्या वर्सा स्थापीत केल्ली. ह्या तकट्याक International Phonetics Alphabet अशें म्हणटात. (IPA)

2. स्वनीम विचार (Phonology)

स्वनीम विचारांत भाशीक नादांचो अभ्यास जाता. दर एके भाशेचो आपलो असो भाशीक नादांचो पुंजुलो आसता. स्वनीम (Phoneme) ही भाशीक नादांची अमूर्त कल्पना जी प्रत्यक्ष स्वनांतल्यान (Phones)उक्ती जाता. दोन स्वन जेन्ना अदला बदल करून लेगीत जेन्ना उतराच्या अर्थांत बदल घडना तेन्ना त्या स्वनांक वांगडी स्वन (Allo-phones) म्हणटात. भाशीक नाद वेवस्थेंत स्वनांची मांडावळ विरोधी, पूरक आनी मेकळो बदल अशी आसता. दर भाशेची स्वनिमाच्या वापराची, मेकळ्या बदलाची वेवस्था वयक्तीक आसता. एके भाशेंत ‘स्ट’ही व्यंजन संधी उतराचे सुरवेक आयली म्हणजे हेर भासांनीय तिचो उपेग असोच जातलो अशें आसना. तशेंच एके भाशेंत स्वतंत्र आशिल्लें स्वनीम दुसरे भाशेंत वांगडी-स्वन कशें वावरूंक शकता. केन्ना केन्ना एखाद्रें स्वनीम एकेच भाशेच्या प्रमाण रूपांत स्वतंत्र स्वनीम आनी खंयचेय बोलयेंत वांगडी-स्वन कशें वावरू येता. स्वनीम, स्वन आनी वांगडी स्वन हांचो अभ्यास ह्या फांट्यांत जाता.

3. पद विचार (Morphology)-

पद विचारांत उतरांच्या पावंड्यार अभ्यास जाता. ‘रूपीम’ (Morpheme) हो भाशेचे बांदावळींतलो ल्हानांतलो ल्हान अर्थपूर्ण पूण अमूर्त घटक. रूपीम ‘रूपिकाच्या’ (Morphs) माध्यमांतल्यान उक्तें जाता. ‘रूपिका’ म्हळ्यार भाशेंत प्रत्यक्षांत घोळपी रूप. जेन्ना एक रूपीम दोन रूपिकांनी उक्तें जाता तेन्ना हीं रूपिकां एकाच रूपिमाचीं ‘वांगडी रूपिकां’ (Allo-morphs) म्हण घोळटात. रूपिमां मेकळीं तशीच बंदीं आसतात. मेकळीं रूपिमां भाशेंत मेकळेपणान येवपाक शकतात जाल्यार बंदी रूपिमां भाशेंत हेर मेकळ्या वा बंद्या रूपिमां बरोबर घोळटात.

कांय भासो पद-विचार प्रधान भासो आसतात. देखीक- कोंकणी. ‘कोंकणी ही पदविचारप्रधान - भास’ अशें मत माधवी सरदेसाय ‘भासाभास’ ह्या पुस्तकांत व्याकरण-विचार ह्या प्रकरणांत मांडतात (सरदेसाय, पान क्र. 48). अश्या भासांनी पद भरीव आसता वा रुपिमां एका परस चड आसतात. देखीक- तो आत्तां घरांतल्यान भायर सरलो. ह्या वाक्यांतलें घरांतल्यान हें पळोवपाक एक उतर आसा पूण तातूंत /घर/, /आं/ /तल्यान/ अश्या तीन रुपिमांचो आसपाव आसा. देखून वाक्य ‘**घरांतल्यान तो आत्तां भायर सरलो**’ वा ‘**सरलो तो आत्तां घरांतल्यान भायर**’ अशें वापरल्यारूय अर्थांत बदल घडना. पूण इंग्लीशींत हो प्रकार ना. वयल्या वाक्याचो अणकार केलो जाल्यार तो जातलो- He left from home just now. घरांतल्यान ह्या एका उतरा खातीर इंग्लीश भाशेंतलीं तीन उतरां एकाच बरोबर हालोवचीं पडटलीं नाजाल्यार अर्थ स्पश्ट जावचो ना. He from left now just home अशें वापरपाक गेल्यार तें वाक्य नासून फकत उतरांचो पुंजुलो थारतलो. कारण इंग्लीश ही वाक्याचे पातळेचेर भरीव भास.

4. वाक्य विचार (Syntax)

वाक्य विचारांत वाक्याची विस्कटावणी आसपावता. वाक्य हें भाशीक रचणुकेचें सगळ्यांत व्हडलें रूप. वाक्याचे प्रकार रचणुकेचे नदरेन आनी अर्थाचे नदरेन जातात. रचणुकेचे नदरेन वाक्य- सादें वाक्य, जोड वाक्य वा मिश्र वाक्य जावूं येता. जाल्यार अर्थाचे नदरेन वाक्य – विधानार्थी हयकारी वाक्य, विधानार्थी न्हयकारी वाक्य , आज्ञार्थी, प्रस्नार्थी वा उमाळी वाक्य आसूं येता. दर भाशेचो आपलो असो स्वभाव आसता जातूंत रचनेच्या पावंड्यार ती एखाद्रे रचनेचो वापर चड करता आसुंये. देखीक- कोंकणींत चडश्या वेळार सादें वा जोड वाक्य वापरतात. जाल्यार इंग्लीशींत मिश्र वाक्याचो उपेग भरपूर दिसता.

5. अर्थविज्ञान (Semantics)

भाशेंतल्या उतराक जो अर्थ जोडला ताचो अभ्यास करपी भासविज्ञानाचो फांटो म्हणल्यार अर्थविज्ञान. उतराक अर्थ दोन तरेच्या संबंदांतल्यान मेळिल्ले आसतात- एक भाशेच्या संवसारा भायल्या जगा कडेन संबंदीत अर्थ; जाल्यार दुसरो भाशेच्या संवसारांतल्यान हेर उतरां कडेन आशिल्ल्या नात्याक लागून मेळिल्लो अर्थ. उतराच्या आपसांतल्या नात्याक लागून अर्थाचे प्रकार आसात- सरळ अर्थ, आड अर्थ, एकनामीपण, आदी. भाशेचो मुखेल उपेग जाता तो अर्थ पावोवपा खातीर. दर भास तो अर्थ कितलो, कसो पावयता ताचो अभ्यास अर्थविज्ञानांत जाता.

6. संकेत प्रयोग विज्ञान (Pragmatics)

वाक्यांचो अर्थ व्याकरणा प्रमाण एक आनी संदर्भा प्रमाण दुसरोच आसूं येता. हो अर्थांत जावपी बदल कित्याक लागून जाता, बदल कसो जाता हाचो अभ्यास संकेत प्रयोगविज्ञानांत जाता. एखाद्रे भाशेंत हेळ कसो काडला ताचे वयल्यान वाक्याच्या अर्थांत बदल घडूं येता.

हे सगळे भासविज्ञानाचे बुन्यादी फांटे. भासविज्ञानाचो हेर विशया कडेन संपर्क आनी संबंद आयिल्ल्यान हेर फांटे तयार जाल्यात. ते अशे आसात- मनोभासविज्ञान (Psycholinguistics), गणीत आनी कंप्युटर भासविज्ञान (Mathematical and Computational Linguistics), वेव्हारीक भासविज्ञान (Applied Linguistics), समाजभासविज्ञान (Sociolinguistics) आनी हेर.

पांचवे प्रकरण

5 कोंकणींतल्यान अणकारींत जाल्ल्या कथांचो अणकार आनी

भासविज्ञानाच्या आदारान अभ्यास

5.1 अणकाराविशींचीं विशेश उतरां

अणकारीत जाल्ल्या वेगवेगळ्या वेंचीक कथांचेर चर्चा करचे आदीं कांय विशेश उतरांच्यो संकल्पना समजून घेवप गरजेचें आसा.

1. मूळ भास

जे भाशेंत मूळ साहित्यकृती आसा तिका ‘मूळ भास’ म्हणटात. कांय अणकारपी वा अणकाराचे अभ्यासपी तिका ‘स्रोत भास’ अशेंय म्हणटात. हे भाशेंतल्यान साहित्य दुसरे भाशेंत अणकारतात.

2. मोख भास

जे भाशेंत साहित्यकृती अणकारल्या वा जी भास अणकारपा खातीर वेंचल्या तिका मोख भास अशें म्हणटात.

3. अतीअणकार

अणकार करताना अणकारप्यान जर मोख भाशेंत गरज ना थंय चड उतरां वापरल्यात तशेंच गरज ना थंय अतिस्पश्टीकरण दिलां जाल्यार अश्या वेळा त्या अणकारांत अत्यानुवाद जाला तेन्ना हे क्रियेक अति अनुवाद वा अत्यानुवाद म्हणटात.

4. अल्पानुवाद/अल्पअणकार

अणकारांत जर मोख भाशेंतलें साहित्यकृतींत आशिल्लो अर्थ, संकल्पना वा सांस्कृतीक आशय जर मोख भाशेंत येवुना जाल्यार ती अल्पानुवादाची देख. तशेंच केन्ना केन्ना अणकारपी वाक्यांचीं

वाक्यां गाळटा आनी हें कारणाक लागून पात्रांचे चित्रणांतल्यो बारीकसाणी सुट्टात. घडणुकांचो तपशील बदलता तेन्ना ताका अल्पानुवाद म्हणूं येता.

5. नाद अणकारी उतर

दर भाशेंत एखाद्रे क्रियेचो नाद दाखोवपी उतर आसता. तातूंतल्यान वाचप्यांक नाद कसलो आसतलो हें समजता. देखीक- उदक सळसळटा तेन्ना जावपी 'सळसळ' हो नाद. ह्याच उतरांतल्यान ताच्या नादाचो बोध जाता.

6. उश्णेंपण

मूळ भाशेंतल्यान अणकार करतना अणकारपी कांय उतरां मोख भाशेंत व्हरता. हे प्रक्रियेक उश्णो वेव्हार म्हणटात. इंग्लीशींत हे प्रक्रियेक आयनर होगेन (Einar Haugen) 'Borrowing' हें उतर वापरलां.

7. उश्णीं उतरां

उश्णो वेव्हार करून जें उतर मोख भाशेंत हाडटात ताका उश्णें उतर म्हणटात.

8. सांस्कृतीक आशयघनता आशिल्लें उतर

एखाद्रे थळावे वा प्रादेशीक वा एके अमूक भाशीक वाठाराचे संस्कृतायेचें दर्शन मूळ भाशेंतलें साहित्यकृतींत जाता. तांतूत संस्कृतायेचें दर्शन घडोवपी कांय उतरांचें परीघ ते भाशे पुरतेच मर्यादीत आसूं येता. तांकां समानार्थीं उतरां मोख भाशेंत मेळपाची शक्यताय साप्प उणी आसता. अश्या उतराक सांस्कृतीक आशयघनता आशिल्लें उतर अशें म्हणटात. इंग्लीशींत हाका 'Cultural borrowing' म्हणटात. हें उतर लियोर्नॉल्ड ब्लूमफिल्ड (Leonard Bloomfield) हाणीं तयार केलां.

9. समानअर्थताय

अर्थाचे पातळेचेर विचार करता तेन्ना अणकारांत समान अर्थ आसा काय ना हें सांगपी उतर.

10. अर्थ संकोच

एखाद्रें उतर मोख भाशेंत हाडटा तेन्ना त्या उतराच्या अर्थाचें परीघ उणें करप हाका अर्थ संकोच म्हणटात.

11. अर्थ विस्तार-

एखाद्रें उतर मोख भाशेंत हाडटा तेन्ना त्या उतराच्या अर्थाचो विस्तार करप हाका अर्थ विस्तार म्हणटात.

ह्या विशेश उतरांच्या आधारान वेंचीक कोंकणींतल्यान अणकारीत जाल्ल्या कथांनी अर्थ, संस्कृताय आनी व्याकरणाचो प्रत्यक्ष भाशेंत केल्लो उपेग ह्या पातळ्यांचेर समानताय कशी आसा, आनी कितें बदल केल्यात, जाल्यात हाचो अभ्यास सकयल दिला.

अणकाराचो अभ्यास करतना मूळ संहितेंतलीं उतरां, वाक्यां आनी परिच्छेद आसात तशेंच प्रबंधांत घेतल्यात. वेगवेगळ्या काळार छापून आयिल्ल्या संहितांनी शुद्धलेखन वेगळे भाशेन आसा. आयचे शुद्धलेखनाचे नेम लावन ह्यो देखी सुधारूंक नात हाची वाचप्यांनी नोंद घेवची.

5.2 जयमाला दणायत- कवासो

कोंकणीच्या कथा आनी बाल- साहित्याच्या मळार सातत्यान योगदान दिवपी, गोंया कडल्यान भुगोलीक नदरेन पयस पूण कोंकणी भाशेक सेगीत साहित्य फुलां ओंपपी एक ज्येश्ठ लेखिका म्हळ्यार जयमाला दणायत. तांचो 'कवासो' हो पयलो कथा संग्रह 1978 वर्सा उजवाडाक आयलो. 1994 वर्सा 'करबट' जाल्यार 2006 वर्सा 'आंबाड्या भोंवतीं तीन शेवंतीं' हे दोन निबंद संग्रह उजवाडाक आयले. तांणी श्रीलाल शुक्ला हांणी बरयल्ल्या 'रागदरबारी' हे हिंदी कादंबरेचो कोंकणी अणकार केला. ह्या अणकाराक कादंबरेक साहित्य अकादेमीचो अणकाराचो 2015 वर्साचो पुरस्कार फावो जाला. 2014त तांचो 'सांज-सावळी' हो कथा संग्रह उजवाडाक आयलो. जाल्यार 2016त 'झोपाळो' हो कथा संग्रह उजवाडाक आयलो.

जयमाला दणायत हांच्यो कथा हिंदी आनी मराठी भासांनी अणकारल्यात. ‘कवासो’ ही तांची भोव गाजिल्ली कथा. भारतीय शिखर कोश ह्या संग्रहांत तिचो आसपाव ‘केतकी’ ह्या नांवान आसा. तिचो हिंदी अणकार नारायण शेजवालकार हांणी केला. सोदवावराचो अभ्यास करपा खातीर ही कथा वेंचून काडल्या.

कथेच्या कथानकाचो आपरोस-

गायतोंडे कुटुंब आपले नवे सुनेक जात्रेक घेवन गेल्ले कडेन सुनेक, नीताक भट प्रसाद म्हूण हात्याची पाकळी दिता. तें पळोवन नीता मनांतल्यान हालता. तिणें हात्याची पाकळी कित्याक माळूंक ना म्हण विचारता तेन्ना नीता आपल्याक हातो आवडना म्हण सांगता. सगळीं अजापतात आनी नकारात्मक प्रतिक्रिया आनी थोमणे आयकतना नीताचें मन भूतकाळांत वता.

नीता हें लग्ना पयलीचें रंजना काकोडकार. ताका ल्हान आसतनाच्यान फुलांचो खूब घोस्त आसलो. हातो तर ताचे सामकोच आवडीचो. भुरगेपणांतच शेजरा नव्यानच आयिल्ल्या रामनाथा कडेन हात्या वयल्यान ताची वळख जाता. रंजनान माळिल्ल्या हात्याक पळोवन रामनाथ आवयक “कवासो चल्ला” म्हण सांगता. इश्टागत जातकच रंजना कवाशाचो अर्थ रामनाथाक विचारता. हातो- कवासो हीं एकाच फुलाचीं नांवां हें ताका त्या वेळार कळटा. पूण रंजना हातो म्हणपाक जाय म्हूण हट्ट धरता आनी रामनाथ कवासो. दिशींमाशीं दोगांय व्हड जातात. किशोर वयाचें रंजना आतां रामनाथा कडेन लेगीत कमी उलयता.

एक दीस मेळिल्ले कडेन रंजना सारकें उलयना तेन्ना रामनाथ ताका कवाशा भशेन मोनें जालां काय विचारता. तेन्ना दोगांकूय भुरगेपणांतल्या हातो-कवाशाची वादावादी याद जाता. रामनाथ ताचे खातीर कवासो, न्हय रंजना म्हणटा तशें हातो, हाडून दवरता तो व्हरपाक घरा यो म्हण आपोवणें दिता. रंजना रामनाथा कडेन, हातो काडटना सोरोप चाबपाचो भंय उक्तायता. हो भंय खरो जाता. हातान कवाशाचें

बोंड घट धरिल्लो, सोरपान चाबून मरण आयिल्लो रामनाथाचो काळोनिळो देह पळोवन रंजना हांतुणार पडटा. मनोभंगांतल्यान भायर आयले उपरान्त तें कवाशाचें नांव काडना वा माळिना.

रंजना यादींतल्यान वास्तवांत येता आनी आपल्या मनाक तें आतां आदींचें रंजना न्हय जाल्यार आतां लग्ना उपरांतचें मिसेस गायतोंडे जालां हें समजायता. घोव ताका हातो माळटा तेन्ना तें “गेला तो कवासो, उरला तो हातो” अशें स्वताक खडसायता. भूतकाळ विसरून, वर्तमानांत रावपाचो ताचो प्रयत्न स्पश्ट जाता.

अणकाराचो अभ्यास केले उपरान्त केल्लीं निरिक्षणां अशीं आसात:

अतिअणकार - अणकारप्यान घेतिल्ली सवलत

1. कोंकणी: “आज माघांतली पंचम!” (पान क्र. 94)

हिंदी: “आज माघ सुदी पंचमी का दिन है,...” (पान क्र. 95)

कोंकणी मूळ भाशेंतले संहितेंत शुद्ध पंचमी दिवूंक नासतना लेगीत अणकारप्यान शुद्ध ह्या उतराचें समानार्थी उतर ‘सुदी’ अशें दिलां. गोंयांत जावपी कवळेंचे शांतादुर्गेची जात्रा माघ म्हयन्याचें शुक्ल वा शुद्ध पंचमीक जाता. चडश्या कोंकणी मनशाक हें खबर आसता वा नासल्यार गोंयांत ही म्हयती सहज मेळूंक शकता. पूण हिंदी वाचक ह्या वाठारा कडल्यान पयस आशिल्ल्यान आनी ही म्हायती ताका सहज मेळप कठीण आशिल्ल्यान अणकारप्यान ही अदीक म्हायती दिल्या असो संशोधकाचो तर्क आसा. ही अदीक म्हायती हिंदी वाचप्यांक हिंदू म्हयन्याचे दीस अदीक स्पश्ट करता अशें संशोधकाक दिसता.

2. कोंकणी: “ गोंयच्या फामाद जात्रांतली ही एक! जसो जांबावलेचो शिगमो, कुंकळेच्यो सत्र्यो, तशी ही कवळेंची पंचम!” (पान क्र. 94)

हिंदी: “कवले ग्राम का यह मेला गोमंतक के प्रसिद्ध मेलों में से एक है! जिस तरह जाबावलि गाँव का होली का मेला, कुंकल्ली ग्राम का छत्रियों का मेला, उसी तरह कवले ग्राम का यह मेला अपना विशेष महत्व रखता है!” (पान क्र. 96)

कोंकणी मूळ भाशेंतल्या संहितेंतल्यो गोंयच्या वेगवेगळ्या जात्रां बद्दल संदर्भ दिवपी वळी तश्या तश्यो अणकार केल्ल्यो जाल्यार त्यो चड करून अश्यो आसपाच्यो: “गोवा के प्रसिद्ध जत्राओ में से यह एक है! जैसे जंबावली का शिगमो, कुंकल्ली की छत्री, वैसे ही ये कवले की पंचम!” पूण हिंदी वाचप्यांक ‘जंबावली का शिगमो’ आनी ‘कुंकल्ली कि छत्री’ म्हळ्यार अर्थबोध जावपाक कठीण. देखून अणकारप्यान जरी सवलत घेवन अदीक म्हायती दिल्या तरी ती अशे तरेन दिवप संशोधकाक योग्य दिसता.

अतिअणकार- अणकाराक बाधा हाडपी

1. कोंकणी: “मधुकराली मोटार आशिल्ल्यान तीं रातचींच भायर सरिल्लीं. पुण थंय पावसर मध्यान रात जाली. गर्देक भार आयिल्लो. देवळांत वतना सगळींजणां गर्देत फासफलीं. नीता मात मधुकराफाटल्यान आशिल्लें. गर्देत बी शेणत म्हणून मधून नीताल्या हाताक धरिल्लें.” (पान.क्र. 94)

हिंदी: “मधुकर की अपनी खूद की मोटरकार है, इसीलिए वे सब रात को ही मेले में देवी-दर्शन के लिए आये हैं। किन्तु पहुँचने पर देखा कि लोगों की भीड़ में तिल रखने की ही जगह मिलना कठिन है। मेले के इस जमघट में ज्वार उठा था। उत्तरोत्तर यह जमघट बढ़ता जा रहा था। सुनीता मधुकर के पीछे-पीछे उसका हात पकड़े चल रही थी। भीड़ में आदमी के खो जाने की पूरी सम्भावना थी।” (पान.क्र.96)

मूळ भाशेंतले संहितेंत गर्देक भार आयिल्लो हे एके वळी खातीर तशेंच एका अर्था खातीर हिंदी अणकारांत उतरांची गर्दी केल्या हें स्पश्ट दिसता. हांगा अदीक म्हायतीची गरज नाशिल्ली. ‘लोगों की भीड़ में तिल रखने की ही जगह मिलना कठिन है।’ ह्या वाक्यांतल्यान अर्थ पुरायपणान पावता. पूण

आदीं अणकारप्यान ‘जांबावलेचो शिगमो’, ‘कुंकळ्ळेच्यो सत्र्यो’, ‘कवळेंची पंचम’ ह्या उतरांचो सांस्कृतीक संदर्भ सांगपाक जी अती अणकाराची मेकळीक घेतिल्ली तिचीच पुनरावृत्ती जावन अणकारप्यान गरज नासतना हांगा सवलत घेतल्या. अशी संवय अणकारा कडेन प्रामाणीक रावपाच्या मार्गार आडमेळीं निर्माण करपाक शकता. (तशेंच हेर अणकारप्यांकूय चुकीचो संदेश वचपाक शकता.)

2. कोंकणी: “ नाल्ल दवरून ताणीं भेट घेतली. भटान सांगणी करून तांकां प्रसाद दिलो. नीता देवाक पायां पडलें.” (पान.क्र. 94)

हिंदी : “देवी को नारियल- श्रीफल- अर्पण किये गये; पुरोहित ने देवी से आशिर्वादों के लिए प्रार्थना की। सुनीता ने स्वर्णालंकारों से सजी मूर्ती के आगे मत्था टेक दिया, तब...” (पान.क्र. 96)

अणकारप्यान मूळ भाशेंतल्या देवाची भेट घेवप हें उतर न वापरता ताचे पावंडे अणकारल्यात. पूण ‘सुनीता ने स्वर्णालंकारों से सजी मूर्ती’ ह्या वाक्यांतलीं अधोरेखीत उतरां मूळ भाशेंतले संहितेंत नाच. अशीं वाक्यां कणकणी अणकरापी गरज नाशिल्ली, अर्थ स्पश्ट करपाक मदत न करपी भर घालत रावल्यार तो अणकार कितलोसो प्रामाणीक थारतलो असो प्रस्न संशोधक मांडटा.

3. कोंकणी: “रंजनान वाड्यावयल्या सगळ्या भुरग्यांक पुंजावन खेळत बसचें. खंयचींय फुलां तोड, फूलांचो माळी कर- फातयो घाल, असले तागेले खेळ! पुण सगळ्या फूलांभितर हातो ताजो चड घोस्ताचो! कोणाच्याय हातांत हातो दिष्टी पडल्यार रोकडें ताज्या तोंडाक उदक सुटचें, आनी कशेयभशेन एक तरी पांकळी ताजेकडल्यान हुपटायलेबगर रंजन रावच नाशिल्लें.” (पान. क्र. 96)

हिंदी : “अपने मुहल्ले की सहेलियों को इकट्ठा करके रंजना खेलती रहती। कहीं न कहीं से सुन्दर फूल तोड़ लाती। जब कोई फूल हाथ में न आता तब उसे विद्रूप-सा बना देती। मालाएँ, गुच्छे, गुलदस्ते सजाने का उसको बड़ा शौक था। मगर सब फूलों में केतकी ही उसको प्यारी लगती थी। किसी के हाथ में केतकी

देखती तो उसकी लार-सी टपकने लगती। फिर खुशामद, लल्लो-चप्पो करके वह केतकी की कम-से-कम एक पंखुड़ी हासिल कर लेती। उसके घर कभी केतकी का फूल आता तो घर के लोगों को कम-से-कम एक पंखुड़ी रंजना को दिये बिना सुख नहीं मिलता था। केतकी के मौसम में हर दिन उसके बालों में केतकी दिखाई देती थी।” (पान क्र. 98)

वयर दिल्ल्या हिंदी अणकारांत अधोरेखीत केल्लीं वाक्यां मूळ भाशेंतले संहितेंत नात.

4. कोंकणी: “...ताजेबरोबर शाळेंत वचपाक धरून, ताज्या रांदचे वाडचेल्ल्यांच्या खेळांतलें जेंवक, ताजेबरोबर फुलां पुंजावंक- सगळ्या कामांत तोच पयलो आस्तालो. भुरगेंपण तें! ताचें मन म्हणचे निर्मळ उदक! घालता तशे रंग ताजेर चडटात. दोगांय मैत्रीच्या मायेस्त धाग्यांनी एकठांय जाल्लीं. संद मेळनाफुडें...” (पान.क्र. 96- 97)

हिंदी: “... उसीके साथ वह स्कूल जाती; खेल-खेल में झूठ-मूठ का भोजन होता। उसमें रंजना भी शामिल होने लगी। रंजना के साथ फूल चुनने के काम में रामनाथ सबसे आगे रहता। आखिर वह भोला-भाला बचपन ही ठहरा। उनका मन गंगाजल जैसा पवित्र, निर्मल और निश्छल-सा रहता। दोनों साथ-साथ खेलते, हँसी-मजाक करते। यह देख कुछ लोग उन्हें ‘दुल्हा-दुल्हन’ कहकर चिढ़ाते। मगर उन दोनों को इसकी परवाह थोड़े ही थी। दोनों घरों के लोग एक ही रिश्ते के धागे से बँधे थे। रंजना-रामनाथ का साथ-साथ खेलना, घूमना-फिरना भाई-बहन का-सा लगता, जिसमें विशुद्ध प्रेम ही होता है- निष्पाप, निष्कलंक।” (पान क्र. 96-97)

हिंदी अणकारांत अधोरेखीत केल्ल्यो वळी कोंकणींतले संहितेंत नाच. रंजन-रामनाथाक न्हवरो-व्हंकल वा आनी खंयच्याय नांवान कोणेंय चाळयिल्ल्याचो सादो उल्लेख लेगीत नासतना ह्यो घडूं नाशिल्ल्यो घडणुको आमकां अणकारांत वाचपाक मेळटात. तशेंच तांच्या घरच्यांच्या संबंदाचेरूय भाश्य फकत अणकारांत वाचपाक मेळटा. रंजना-रामनाथाची निवळ इश्टागत-मैत्री अशें लेखिका

म्हणटा. अणकारांत मात तांचें नातें भाव-भयणी सारखें अशें विधान मेळटा. एके तरेन अणकारप्यान प्रबोधन करपाचो यत्न केला अशे संशोधकाक दिसता. आपले विचार, आपलीं तत्वां हे कथेचेर लादल्यांत अशें भासता. लेखिकेन रंजना-रामनाथाचें नातें सुंदर तरेन विणत हाडलां तें अतिअणकार आनी स्पश्टीकरणाक लागून अणकार म्हणून विरूस जाता अशी खंत संशोधक उक्तायता. लेखकान बरयल्ल्या संहितेच्या मूळ अर्था कडल्यान फारकत घेतल्या हें स्पश्ट जाता. अतिअणकारा बरोबर अर्थ बदलाचीय ही देख आसा.

अल्पानुवाद/अल्पअणकार

1. कोंकणी: “काळोख पडूंक लागनाफुडें जसो सूर्यफुलाचो बोंगो जाता तशें हात्याक पळेनाफुडें ताजें हांसते तोण खीणाभीतर बावन गेलें. सांज जातगीच तायखिळ्याचीं कवडां जशीं आपलेआपुण धांपतात तशें ताज्या मनांतली खोशयेचीं कवडां फट करून आपले आपुण धांपलीं. दोळे वगीच भरून आयिल्लेभशेन जाले. ” (पान.क्र. 95)

हिंदी: "जिस तरह सूर्यास्त होते ही सूर्यफूल की पंखुड़ियाँ मुरझा जाती हैं, उसी तरह उसके हृदय की पंखुड़ियाँ कुम्हलाने लगीं! बार बार दोनों आँखें भर आने लगीं!" (पान. न. 97)

मूळ भाशेंतल्या परिच्छेदांतलें अधोरेखीत वाक्य हिंदी अणकारांत पुरायपणान गाळ्ळां वा गळ्ळां. तायखिळ्याच्या पाना कडेन सर करपी सुंदर उपमा अणकारांत ना. एक वेळ तायखिळो ही वनस्पत गोंयांत आसा तशी हेर कडेन नासत म्हूण वापरूंक ना जायत असो दुबाव उप्रासलो. पूण आंतरजाळाचेर सोदले उपरांत फोटो सयत ताचें हिंदी नांव मेळ्ळें. हिंदी भाशेंत तायखिळ्याक ‘छकूंद’ वा ‘चक्रमर्दा’ म्हणटात अशी म्हायती <http://vindhyabachao.org/inventory/medicinal-plants/727-traditional-use-chakunda> ह्या संकेत स्थळाचेर मेळ्ळी. हिंदी भाशेंत उतर आसतना, हिंदी भाशीक

लोकांक जाण आसतनाय तायखिळ्याक पर्यायी उतर न वापरपाचें आनी पर्यायान एक सुंदर उपमा अणकारांत हाडनासतना दवरपा फाटलें कारण स्पश्ट जायना.

मूळ भाशेंतल्या सगळ्या उपमांचो तशेच हेर अलंकारांचो दर वेळार अणकार जावप शक्य जातलेंच अशें ना हाची संशोधकाक जाण आसा.

मुखेल पात्राच्या नांवांत बदल

कोंकणी कथेंत मुखेल पात्राचें नांव नीता दिल्लें आसतना हिंदी अणकारांत ताचें नांव ‘सुनीता’ करपा फाटलें प्रयोजन अभ्यासकाक स्पश्ट जायना. मुद्दाम केलां जाल्यार ताचे फाटलें कारण स्पश्ट जायना आनी आडनदरेन जालां जाल्यारूय मुखेल पात्राच्याच नांवा कडेन ही आडनदर जावप हें अणकराप्याचें हलगर्जीपण अशें संशोधकाचें मत आसा.

कथेंतलें दुसरें पात्र म्हळ्यार रामनाथ कामत. हाचें आडनांव ‘कामत’ वांट्याचें ‘कामनी’ अशें बदल्लां. ह्या बदला फाटलेंय प्रयोजन स्पश्ट जायना. जेन्ना मोख भास मूळ भाशे सावन संस्कृतायेचे नदरेन खूब पयशिल्ली आसता तेन्ना अनुसर्जन करतना अनुसर्जक पात्रांचीं नांवां बदलता. मोख भाशेंतल्या वाचप्यांक त्या नांवां कडेन आनी पर्यायान त्या पात्रां कडेन आत्मीयता दिसची असो हेतू आसता. पूण हे कथेच्या संदर्भांत वयलो मुद्दो कितलोसो लागूं जाता असो प्रस्न आसा. वा हो मुद्दो लागूं जायना.

नादांत बदल

हिंदी भाशेंत /ळ/ हो स्वन नाशिल्ल्यान ‘कुंकळ्ळी’ आनी ‘कवळें’ ह्या उतरांतलो /ळ/ हो स्वन बदलून ते सुवातेर /ल/ हो स्वन उपकारायला तें स्वाभावीक दिसता. पूण ‘जांबावली’ ह्या गांवच्या

नांवाचो उल्लेख मात 'जाबावली' असो केला. अनुस्वार दिवपाचो उरला आसुंयेता. टंकलेखनाची चूक आसुंये अश्या दुबावाचोय फायदो अणकारप्याक दिवं येता.

अर्थ बदल

1. कोंकणी: “नीता मधुकराफाटल्यान आशिल्लें. गर्देंत बी शेणत म्हणून मधून नीताल्या हाताक धरिल्लें. लोकांचे धक्के खायत, वळखीचे लोकांक हडकीत नीताक घेवन गर्देंतल्यान वाट काडप म्हळ्यार कोण त्रास! पुण नव्यानच लग्न जाल्ल्या मधूक ताजेंय सुख दिसतालें. कांय वेळान हावाशिवा करून सगळें कुटूंब देवळांत एकठांय जालें.” (पान.क्र. 94)

हिंदी: “सुनीता मधुकर के पीछे-पीछे उसका हात पकड़े चल रही थी। भीड़ में आदमी के खो जाने की पूरी सम्भावना थी। इस भिड़-भड़के में धक्का-मुक्की बहुत होती थी। दोनों को एक घुटन-सी होने लगी थी। यार-दोस्त या पहचानवालों से कुशल-समाचार पूछते हुए दोनों धकेले-से जा रहे थे। दोनों का नया-नया ब्याह हुआ था, इसलिए इन धक्कों में भी उन्हें लुत्फ़ आ रहा था। बड़ी देर किसी तरह राम-राम करते यह परिवार मन्दिर के भीतर आ पहुँचा।” (पान.क्र.96)

मूळ भाशेंतले संहितेंत मधूकर नीताचो हात धरून ताका गर्देंतल्यान वाट काडीत व्हरता. हात मधूकरान धरला, नीतान न्हय. हिंदी अणकारांत मात सुनीता ताचो हात धरून चलता असो अर्थ येता. भारतीय संदर्भांत , तेंय बी 1990 च्या दसकांत जेन्ना ही कथा हिंदींत अणकारून छापल्या तेन्ना लेगीत बायल दादल्याचो हात धरता, तीय बी नवी व्हंकल हात धरता अशें विधान तिचे प्रतिमेक धक्को दिवपी थारता. आयच्या एकविसाव्या शेंकड्याचे कथेंत असो उल्लेख सहज येता आनी येतलो. पूण जें लेखिकेन बरोवंक ना, जें पात्र साकारलां ताच्या पात्रचित्रणांत बसनात अशीं विधानां अणकारांत येवप नुकसान करपी आसता.

आदींच गोंयची जी प्रतिमा भायल्या राज्यांतल्या लोकां मुखार आसा तातूंत आनी प्रत्यक्ष गोंय आनी गोंयकारां मदीं फरक आसा. नवी व्हंकल घोवाचो हात चारचौगांत धरता हें 1990च्या दसकांत हिंदी वाचप्यान जेन्ना वाचलां आसतले तेन्ना ताच्या मनांत गोंयचे बायल मनशे संबंदान आदींच आशिल्ल्या गैरसमजांचेर शिक्को बसला आसतलो असो तर्क संशोधक हांगा मांडटा.

कोंकणींतलें “पुण नव्यानच लग्न जाल्ल्या मधूक तार्जेय सुख दिसतालें.” ह्या वाक्याचो हिंदी अणकार “दोनों का नया-नया ब्याह हुआ था, इसलिए इन धक्कों में भी उन्हें लुत्फ़ आ रहा था।” असो केला जो चुकिचो अर्थ पावयता. मूळ कथेंत नीताक कितें दिसता, तें सुखावलां काय भिलां, ताका हात धरप मानवला, आवडला काय तें खाकुडलां हेंय वाचप्यांक स्पश्ट ना. नक्की कितें भावना तें त्या खिणाक अणभवता हाचें चित्रण मूळ संहितेंत लेखिकेन करूंक ना. जाल्यार अणकारप्यान नीताचो हात मधूक धरून तो ताका वाट काडीत व्हरता तेन्ना “इसलिए इन धक्कों में भी उन्हें लुत्फ़ आ रहा था।” असो अणकार खंयच्या आधाराचेर करता असो प्रस्न संशोधकाक पडटा. बायल मनशेच्या मुक्तपणान आपलें विधान, मत, मन मांडपाच्या विरोधांत संशोधक ना हेंय हांगा स्पश्ट करता. फकत अणकारांतल्यान वेगळेंच नीता तिच्या मुखार दिसता ताचेर तिचो अणकार म्हण आक्षेप आसा. “दोनों को एक घुटन-सी होने लगी थी।” हें वाक्य मूळ संहितेंत खंयच ना. हें वाक्य घालून नव्यान कथेक मुखार व्हरपी अदीक म्हयतीय मेळना. तेन्ना अश्या अतिअणकाराचेर अंकूश दवरपाची गरज आसली.

2. कोंकणी: “ बरें, सगळीं आयलीं मूं, आतां आनीक वेळ नाका भेट घेंवक!” मधून अशें म्हणनाफुडें सगळीं उठलीं आनी गर्भकुडीकडेन वचून उबीं रावलीं.” (पान. क्र. 94)

हिंदी: “ सब लोग पहुँचे हैं न? – चलो, अब पहले देवी के दर्शन करके आशीर्वाद लें।” कहता हुआ सारा परिवार गर्भगृह के सामने जा खड़ा हुआ।” (पान.क्र. 96)

मूळ भाशेंत वाक्य मधू उलयता. मधू फकत व्याकरणाच्या संदर्भातल्यान कर्तो न्हय तर घरचोय कर्तो पुरूश आसा हो अर्थूय हांगा सुचीत जाला. ताणें म्हणटकच सगळीं उठून उबीं रावतात. हिंदी अणकारांत मात मधूच्या पात्राच्या ह्या आयामाक काट मारल्या. कथेच्या प्रवाहांत बाधा येना हें जरी खरें आसलें तरी असो अनावश्यक बदल करपाची संवय अणकाराक बाधिकार थारूं येता अशें मत संशोधक मांडटा.

3. कोंकणी: “नीता भानार आयलें. आनी मधूफाटल्यान देवतेक प्रदक्षणां घालूंक लागलें.” (पान.क्र. 97)

हिंदी: “ सुनीता जल्दी ही सँभल गई और मधुकर के साथ-साथ परिक्रमा करने लगी| परिक्रमा के बाद सब लोग बाहर निकलकर बैठ गए” (पान.क्र. 97)

मूळ भाशेंतले संहितेंत ‘नीता मधूफाटल्यान देवतेक प्रदक्षणा घालता.’ जाल्यार हिंदींत ‘मधुकर के साथ-साथ’ असो अणकार केला. मूळ भाशेंतले संहितेंत नीता मधू फाटल्यान वता, वांगडा वा बरोबर अश्या उतरांचो उपेग लेखिकेन करूंक ना. हांगा दोन कारणां आसूंक येतात: एक, मधू फुडाकार घेता आनी नीता ताचे फाटल्यान , ताका अनुसरून वता. दुसरें कारण, देवळांत जात्रेक लागून गर्दी आसा, सांगातान चलप शक्य ना. देखून लेखिकेन प्रत्यक्षांत जी गजाल घडप कठीण आसा तें मतीत धरून “आनी मधूफाटल्यान देवतेक प्रदक्षणां घालूंक लागलें.” अशें वाक्य बरयलां. हिंदी अणकारांत मात जात्रेक लागून आशिल्ली गर्दी आनी देखून एकाच बरोबर चलपाक कठीण जावपी गजालीचो मुद्दो लक्षांत घेवूंक ना.

मूळ भाशेंतले संहितेंत नीता देवतेक प्रदक्षणा घालता तें स्पश्ट जाता. पूण हिंदी अणकारांत “सुनीता जल्दी ही सँभल गई और मधुकर के साथ-साथ परिक्रमा करने लगी| परिक्रमा के बाद सब लोग बाहर निकलकर बैठ गए” ह्या वाक्यांनी सुनीता आनी मधून कित्याची परिक्रमा घाली हें स्पश्ट जायना. मूळ भाशेंतली संहिता बिगर हिंदू मनशान वाचल्यार लेगीत ताका नीता आनी मधून देवतेक प्रदक्षणा घाली

हैं स्पष्ट जातलें. पूण हिंदी अणकारांत मात दुबावाक सुवात उरता जी टाळूं येताली अशें संशोधकाचें मत.

4. कोंकणी: “जांव गे, आसता एकेकाक खोड.” अशें म्हणून नण्डेन ती चर्चा पालौक केली. पुण बायलांची तोणा म्हळ्यार कोर्द सुटिल्ल्यो घड्याळी! एकदां सुरू जातगीच बेगीन थांबतात?” (पान.क्र. 95)

हिंदी: “ अब जाने भी दो न! सबका अलग-अलग स्वभाव होता है।” कहकर एक ने बात को टाल देने का प्रयत्न किया।

मगर औरतों का अपनी जुबान पर थोड़े ही काबू रहता है! औरतों की जुबानें टूटी स्प्रिंग की घड़ी-जैसी होती हैं! अचानक जुबानें चलने भी लगती हैं और रुकती भी हैं।” (पान क्र. 97)

मूळ भाशेंतले संहितेंत “जांव गे...” हें वाक्य नण्डेन म्हळां अशें बरयलां जाल्यार हिंदी अणकारांत “ अब जाने भी...” हें वाक्य ‘एक ने कहा’ अशें मेळटा. नण्डेचे एके वळीचें पात्र अणकारांत शेणटा. एक वेळ तें एके वळीचें पात्र आसा देखून अणकारांत बदल केला आसुंये.

कोर्द सुटिल्ल्यो घड्याळी- कोर्द म्हळ्यार चावी. आदल्यो घड्याळी बॅटरीचेर चल नासल्यो, तांकां चावी दिवची पडटाली. एक चावी पुराय दिले उपरांत तिचे कांटे- वरांचो कांटो आनी मिनीट कांटो -चलपाक लागताले. कांय घड्याळींक आलार्म दिवपा खातीर आनीक एक चावी आसताली, जी पुराय दिवपाची. आलार्माचो थारायल्लो वेळ जालो काय तिची कोर्द सुट्टाली आनी तिची कळ दामून बंद करसर ती वाजत रावताली. हो संदर्भ लेखिकेन कथेंत उपकारायला जंय ती बरयात, “पुण बायलांची तोणा म्हळ्यार कोर्द सुटिल्ल्यो घड्याळी! एकदां सुरू जातगीच बेगीन थांबतात?” –ह्या वाक्यांनी लेखिका बायलांच्या उलोवपाच्या स्वभावाची तुळा कोर्द सुटिल्ल्या घड्याळीं कडेन करता. एक सुंदर रूपक

अलंकाराचो उपेग तिणें केला. तशेंच वाक्याचे निमणे आशिल्लो प्रस्न “एकदां सुरू जातगीच बेगीन थांबतात?” हाचो अर्थ त्यो बायलो बेगीन थांबच्योनात असो जाता.

हिंदी अणकारांत घडयाळी आनी कोर्द- ही फाटभूंय लक्षांत घेवूंक ना. “औरतों की जुबानें टूटी स्प्रिंग की घड़ी-जैसी होती हैं! अचानक जुबानें चलने भी लगती हैं और रूकती भी हैं।” ह्या अणकारांत बायलो उलयतल्यो- थांबतल्यो असो अर्थ मेळटा. तशेंच घडयाळीची स्प्रिंग तुटल्या जाल्यार ती चलतली कशी? आनी चलनाशिल्ले घडयाळीची तुळा बायलांच्या उलोवपा कडेन जातली कशी असो प्रस्न संशोधकाक पडटा.

5. कोंकणी: “ताची बोंब आयकून थंयच्यान वतल्या कांय गावड्यांनी ताका उबारून घरा हाडिल्लो.”

(पान. क्र. 100)

हिंदी: “रामनाथ की चीखें सुनकर आसपास के आदिवासी दौड़े आए और उसे उठाकर घर ले आए।”

(पान.क्र. 101)

मूळ भाशेंतले संहितेंत गावडो हें उतर स्पश्ट आसतना हिंदी अणकारांत ‘आदिवासी’ उतर वाचून तें कित्याक घेतला हें विशीं संशोधक मात्शी घुस्पली. विचारांअंती संशोधकाक मुखार मांडिल्लो तर्क खरो आसपाची शक्यताय दिसता. गोंयांत ‘गावडो’ ह्या समाजीक गटाचो आसपाव Scheduled Tribes वा अनुसुचीत जमातींत जाता. अणकारप्यान Tribes, Tribal ह्या उतरांचो अणकार केला आनी देखून अणकारांत आदिवासी ह्या उतराचो आसपाव जाला. गोंयांतल्या अनुसुचीत जमातीं मजगतीं गावडा जमाती वांगडा कुळमी, वेळीप आनी गांवकार हांचो आसपाव जाता ही म्हायती एक वेळ अणकारप्याक नासुंये वा ती गरजेची दिसली नासुंये.

हिंदीच्या अणकारांत बेटें ‘गावडा’ हें उतर वापरिल्लें जाल्यार सारको अर्थ बोध जावचो नासलो. अश्या वेळा हिंदी वाक्य अशें जावूं येतालें: “रामनाथ की चीखें सुनकर आसपास के गावडा-आदिवासी

दौड़े आए और उसे उठाकर घर ले आए।” उशें उतर हिंदी भाशेंत व्हरपाची आनी पर्यायान हिंदी वाचकाचे म्हायतींत भर घालपाची एक उत्तम संद हांगा अणकारप्याक आशिल्ली.

अर्थाप्रमाण समानताय

1. कोंकणी: “ कितें, कितें जालें रामनाथाक?” रंजनाच्या पोटांत धस्स जालें. (पान.क्र. 99)

हिंदी : “ माँ, क्या हुआ रामनाथ को?” रंजना का कलेजा मुँह को आने लगा।” (पान.क्र.101)

कोंकणींतल्या ‘पोटांत धस्स जावप’ ह्या वाक्प्रचाराचो शब्दशा अणकार केल्लो जाल्यार, ‘पेट में घबराहत हुयी’ वा डर असो केल्लो जाल्यार ताचो अर्थ आनी अलंकारीक सोबाय , दोनूय वगडावतलीं आसलीं.

2. कोंकणी: “भुरगेंपण तें! ताचें मन म्हणचे निर्मळ उदक!” (पान.क्र. 97)

हिंदी: “ आखिर वह भोला-भाला बचपन ही ठहरा| उनका मन गंगाजल जैसा पवित्र, निर्मल और निश्छल-सा रहता।” (पान.क्र.98)

हिंदी अणकारांत उदकाची निर्मळसाण, ताचें पावित्र्य स्पश्ट करपाक अणकारप्यान हिंदी वाचकांक सगळ्यांत काळजाक लागीं आनी म्हत्व सहज पट्टलें अशी उपमा वापरल्या. गंगाजलाची उपमा जरी मूळ संहितेंत नासली तरी मोख भाशेंतल्या वाचकांक कळटली आनी मूळ संहितेक बाधा येवची ना असो अणकार हांगा अणकारप्यान केला.

3. कोंकणी: “ताणें हटकिल्यारसुद्द चार उतरां उलौन थंयच्यान नाच्च जातालें.” (पान.क्र. 98)

हिंदी : “ कभी वह अकेली ही होती और रामनाथ उसे पुकारता, तो दो-चार शब्द बोलकर नौ-दो-ग्यारह हो जाती।”(पान.क्र.99)

कोंकणींतल्या नाच्च जाता ह्या वाक्प्रचाराचो शब्दशा अणकार म्हळ्यार ‘वो वहाँ से भाग जाती’ असो जातलो आसलो. तो किरनासतना अणकारप्यान ‘नौ-दो-ग्यारह ’ असो योग्य असो वाक्प्रचार उपेगांत हाडून अणकाराक अलंकारीक सोबाय हाडल्या.

5.3 जयंती नायक- ‘बसवो’

कोंकणींतली ज्येश्ठ कथा लेखिका, लोकवेद संशोधिका अशी वळख आशिल्ल्या जयंती नायक हांची ‘बसवो’ कथा कोंकणींत ‘अथांग’ 2009 वर्सा छापिल्ल्या कथासंग्रहांत आसपावल्या. तिचो मराठी अणकार विष्णू सूर्या वाघ हांणी ‘बसवा’ ह्या नांवान केला आनी तो ‘कोंकणी कथा मराठींत’ (कोंकम) आसपावला. ‘बसवा’ ह्याच नांवान पुष्पा पई हांणी हिंदींत अणकार केला. तो ‘कथादेश’ ह्या नेमाळ्याच्या 2009तल्या नोव्हेंबराच्या अकांत आयला. जाल्यार विद्या पै हांणी ‘Basavo: A Konkani Story म्हूण 2003 वर्सा इंग्लीशींत केल्लो. तो www.women'swriter.com ह्या संकेत स्थळाचेर वाचपाक मेळटालो. मिनी कृष्णन आनी रक्षंदा जलाली हांच्या संपादना खाला दक्षीण आशियेंतल्या बायल लेखिकांच्या बरोवपचो ब्रिटिश काउंसिलाच्या प्रोजेक्टाचो हो भाग आसलो. पूण आतां हें संकेत स्थळ उपलब्ध ना अशी स्वता लेखिकेन म्हयती दिल्या.

आगुस्तो पिन्टो हांणी ‘The Salt of the Earth: Stories from Rustic Goa’ ह्या 2017 वर्सांतल्या पुस्तकांत ही कथा ‘Basvo: The Nandi Bull’ ह्या माथाळ्या खाला इंग्लीशींत अणकारल्या.

कथेच्या कथानकाचो आपरोस –

सावंतवाडीच्यान मुसलमानांच्या अत्याचारांक भिवन ठाकरांचे पयलीं एक मागीर आनीक अशीं एकूण तीन कुटुंबा चंद्रवाडीच्या वाठारांत आलाशिऱ्याक येतात. ठाणेदार 22 गांवांनी बसवो

फिरोवपाची मेकळीक किरिस्णा ठाकराक दिता. किरिस्णा ठाकर तांतूंतले 12 गांव आपल्याक दवरून पांच-पांच खेमलो आनी इठुला ठाकर हांचे मदीं वांट्टां.

स पिळग्यां उपरान्त किरिस्णा ठाकराचो वंशज, गोयींदा कडेन ठाकरवाड्याचें मुकादमपण येता. विजेची तार पडिल्ल्यान गोयींदाचे बसवो म्हण फिरोवपाक दवरिल्ले दोन आनी ताच्या गोठ्यांत जल्माक आयिल्ले दोन अशे एकूण चार बैल मरतात. बसव्या खातीर देवाक सोडिल्लो पाडो वा बैल लागता. पूण असो बैल गोयींदाक मेळनाशिल्ल्यान तो वर्सावळीचो बसवो फिरयना. शेळपेकान्नीचे जात्रेक गेल्ले कडेन परततना टॅम्पो उमथता आनी ठाकरांवाड्याचेर एकाच दिसा बारा मड्यांक खांद दिवपाचें दुर्भाग्य गोयींदाच्या वाट्याक येता. हे घटणेक लागून वाड्यार गोयींदाच्या वांट्याक थोमणे आनी उपेक्षा येता. शेवटीं गोठ्यांत जल्मल्ल्या सान पाडकाकूच, स्वताच्या मना विरूद्ध, ‘बसवो’ म्हण गांवांत फिरोवपाक गोयींद ठाकर भायर सरता.

अणकारांचो अभ्यास केले उपरान्त केल्लीं निरिक्षणां अशीं आसात:

विद्या पै आनी आगुस्तिनो पिण्टो हांणी ही कथा इंग्लीशींत अणकारल्या. चर्चा करतना तांच्या अणकारातलीं वाक्यां, वाक्याश वा उतरां मांडटना अनुक्रमान English 1 आनी English 2 अशें वापरलां.

बोली

मूळ कोंकणी भाशेंतली कथा ही गांवगिरे बोलयेंत आसा. तिचे दोनूय इंग्लीश अणकार प्रमाण इंग्लीशींत आसात. खंयच वेगळी बोली वापरूंक ना. एक वेळ इंग्लीशीची वेगळी बोली भारताच्या संदर्भांत वापरल्यार भारतीय इंग्लीश वाचप्यांक ती आडखळटली देखून घेवना आसूंक जाय असो संशोधकाचो तर्क आसा. हिंदी अणकारांत गांवगिरी बोली उपेगांत हाडपाक वाव आसलो आनी ताचो उपेगूय केला. पूण तो फक्त संवादा पुरतो मर्यादीत आसा. पुराय कथेचें निवेदन मात प्रमाण हिंदींत आसा.

मराठी अणकारांत पुराय कथे खातीर गांवगिरे बोलयेचो उपेग केला आनी मूळ भाशेंतले बोलयेच्या वेगळेपणा कडेन अणकारपी प्रामाणीक रावला अशें संशोधकाचें मत आसा. मराठी गांवगिरे बोलयेंत मात ‘ण’ ह्या व्यंजनाचो उच्चार चडशें फावटी ‘न’ जाता. देखून प्रमाण मराठींतलीं ‘आणि’, ‘पाणी’ सारखीं उतरां गांवगिरे मराठी बोलयेंत ‘आनि’, ‘पानी’ अश्या उच्चारान घोळटात. बसव्याच्या मराठी अणकारांत चडांत चड वेळार हो मुद्दो लक्षांत दवरून ‘न’ उपेग सांबाळ्ळा.

अल्पअणकार- अणकारूंक नाशिल्लीं वाक्यां

कोंकणी: “नये मठयेच्या बुन्यादीक पयलें खोरें मारचें तें गोयींद ठाकरान...” (पान क्र.148)

कोंकणी: “तेची स्थिती कोणाक रडों? आनीक कोणाक नाका? अशी जालेली आसलेली...” (पान क्र.151)

कोंकणी: “तेच्याच चुकीक लागोन ठाकरवाडयेचो घात घडलो म्हणटालीं...” (पान क्र.151)

English 2 ह्या अणकारांत हीं वाक्यां अणकारूंक ना.

कोंकणी: “थाणग्याचें उतर म्हाजनांनी, ‘हय सायबाSS!!...हय सायबाSS! म्हणोन उखलोन धल्लें.” (पान क्र. 147)

English 1 ह्या अणकारांत हें वाक्य अणकारूंक ना.

नदरचुकीन घडूं वा आनीक खंयच्या कारणाक लागून, अणकारतना वाक्यां गाळप हो चुकीचो मार्ग अशें संशोधक हांगा नमूद करतात. कथानकाक बादीकार जायना न्हय होच निकश दर वेळार दवरप चुकीचें. कारण एकवेळ ह्या विशिश्ट कथेंत अणकारूंक नाशिल्ल्या वाक्याचो कथेच्या पुराय प्रभावाचेर फरक पडना आसुंये पूण फुडाराक ही संवय माल पडूंक येता. दुसरो अणकारपी हे गजालीचें अनुकरण करूंक शकता. तेन्ना एकूण अणकाराचेर प्रभाव पडूं येता.

नाद अणकारी उतरां

1. कोंकणी: “...ठाकराचें काळीज धळ धळ जालें.” (पान क्र.161)

English 2: “Thakar’s heart began to thud faster...” (169, Pinto)

2. कोंकणी: “कर्र कर्र आवाज करीत...” (पान क्र.161)

English 2: “Creaking loudly, both sides of the door opened...” (pg. no.169, pinto)

नाद अणकारी उतरां दर एके भाशेचें खाशेलेंपण आसतात देखून तीं अणकारप शक्य ना अशें संशोधकाचें अनुमान ह्या वयल्या देखी वयल्यान खरें दिसतात.

2. कोंकणी: “पेंऽऽ!

डुम्म! डुम्म! डुम्म!” (पान क्र.162)

English 2: “Panaaaa!

Dhum! Dhum! Dhummm!” (pg. no.170, Pinto)

3. कोंकणी: “धांवत येतले सुमतीच्यो ‘हाम्माऽऽ हाम्माऽऽ.” (पान क्र. 62)

English 1: “...the pathetic moos of its mother Sumati...” (Pai)

English 2: “... the sound of Sumati hurrying behind lowing, ‘Hammaa hammaa’.”

(pg. no.172)

English 2 नाद अणकारी उतरां मूळ भाशेंतल्या नाद अणकारी उतरांक जमता तितलीं लागीं व्हरपाचो यत्न केला. (English 1त इंग्लीश भास- हामेवप- दर भाशेच्या वेगळ्या स्वनिमाच्या संवसाराक लागून एकूच नाद वेगळे तरेन आपणायता. इंग्लीश कान ‘moos’ आयकता जाल्यार कोंकणी कानाक ‘हाम्मा’ आयकूंक येता. सपीर-वॉर्फ हांच्या भाशीक सापेक्षतायेच्या सिद्धांता प्रमाण दर भाशीक समुदाय आपल्या भोंवतणाच्या संवसाराक आपल्या भाशीक नदरेंतल्यान पळयता. देखून

भारतीय मनशाक जंय खूब मावस, मामे, बापोल, मावस, आते भावंडा दिसतात थंय इंग्लीश मनशाक 'कजन्स' पुरो जाता. रंगाच्यो छटा मात इंग्लीश मनशाक चड दिसतात जंय भारतीय मनशाक उण्यो दिसतात.)

उश्णीं उतरां

इंग्लीश 2 ह्या अणकारांत कोंकणींतली बरीच नीज उतरावळ आसा तशी 'व्हेल्लीं' (Borrowed ह्या अर्थान) वाचूंक मेळटा. हीं उतरां सांस्कृतीक आशय आशिल्लीं आसात. जेन्ना संस्कृतायो भिन्न आसतात तेन्ना मोख भाशेंत तशींच सांस्कृतीक आशय आशिल्लीं उतरां मेळप कठीण वा अशक्यय आसता. अश्या वेळार एक तर अणकारपी अश्या उतरांचें वर्णन करता वा तळटीप दिता वा संहितेंत बरोवन तांचें वर्णन वा स्पश्टीकरण दिता. अणकारप्यान अणकारा वरवीं संस्कृतायेची वळख, झलक दाखोवची, घडोवची अशी अपेक्षा आसता.

पयल्या पर्यायान मोख भाशेंत फकत वर्णन वा अर्थ पावता, उतर न्हय. दुसऱ्या आनी तिसऱ्या पर्यायान दोनूय जातात. हीं उतरां मोख भाशेंत रुजलीं जाल्यार तीं उश्णी उतरावळ ह्या माथाळ्या खाला मेळटात. पूण तीं तशीं जावपाक पयलीं तीं मोख भाशेंतल्या वाचप्यां, उलोवप्यां मेरेन पावपाक जाय. असो पावोपाचो यत्न English 2त जाला. अगुस्तो पिण्टो हांणी उश्णीं उतरां कळपा खातीर संहितेंत आयटेलिक्साचो उपेग केला. तशेच कांय उश्ण्यां उतरांचो अर्थ उतरावळींत दिला. सकयल देख म्हूण थोडीच उतरां दिल्यात.

1. Thakar (पान क्र.140)
2. Jhola- his sling cloth bag (पान क्र.142)
3. Shivlinga (पान क्र.142)
4. Basvo (पान क्र.142)

5. *Sabha* (पान क्र.142)
6. *Shelpemkarni* (पान क्र.142)
7. *Thanedar*- the sardar of the Soundekar Raja (पान क्र.142)
8. *Thana* (पान क्र.142)
9. *Konkandeshi* (पान क्र.143)
10. *Mahajan* elders of the Godess Shelpemkarni temple (पान क्र.143)
11. *Saib* (पान क्र.143)
12. *Kuldevata* (पान क्र.144)
13. Full moon night of the Chaitra Poornima (पान क्र.145)
14. *Mukadam* (पान क्र.145) *
15. *Zatra* (पान क्र. 147)
16. *pandal* (पान क्र.148)
17. *Thakarvaddo* (पान क्र.146)
18. *Tank* (पान क्र.152)
19. *Mhal* (पान क्र.152)
20. *Somvar* (पान क्र.155)
21. *Pooja* (पान क्र.158)
22. *Kashti* (पान क्र.161)
23. *Dussera* (पान क्र.166)
24. *Basovkar* (पान क्र.166)
25. *Shennai* (पान क्र.169)

26. Dhol (पान क्र.169)

* अर्थ उतरावळींत दिला.

नाद बदल आनी उश्णें उतर- 'शेळपेंकान्न'

'शेळपेंकान्न' हें उतर मूळ भाशेंतले संहितेंत आसा. कोंकणींत एखाद्री बायलमनीस अमूक एका गांवची म्हूण स्पश्ट करपा कातीर गांव वा वाठाराच्या नांवा फाटल्यान 'कान्न' हें कूस लायतात. देवी संबंदांतूय अशे करतात. देखीक – फातर्पेची शांतादुर्गा हिका फातर्पेकान्न म्हणटात. कोंकणींत कान्न कूस लायतात थंय मराठींत करीण ह्या कुसाचो उपेग करतात. मराठी अणकारांत मात अणकारप्यान 'शेळपेकान्न' हें उतर व्हेला. जाल्यार हिंदींत 'ळ' हो स्वन नाशिल्ल्यान 'ल' हो स्वन वापरला. अणकारांत 'शेल्यादेवी' अशें वाचूंक मेळटा. इंग्लीश अणकारांत परतून 'ळ' ह्या स्वना बदला 'ल' हो स्वन वापरला पूण अगुस्तो पिण्टो हांणी केल्ल्या अणकारांत 'कान्न' हें कूस व्हरपाचो यत्न केल्लो दिसता. तांच्या अणकारांत 'Shelpemkarni' अशें मात्सो बदल केल्लें उतर वाचपाक मेळटा. विद्या पै हांणी केल्ल्या इंग्लीश अणकारांत Goddess of Shelpe अशें वाचपाक मेळटा. पै हांणी केल्ल्या अणकारांत कांय चूक ना. पिण्टो हांणी केल्लो प्रयोग मात संशोधकाक आवडलो हें हांगा नमूद करता.

अर्थ बदल-

1. कोंकणी: "जिवाचे सुनेचो दोतोरांनी दुबाव सांगलेलो." (पान.क्र. 150)

English 2: "... the doctors were doubtful about whether Jivo's daughter would survive..." (149, Pinto)

कोंकणींत सून आसा थंय English 2त daughter म्हळ्यार धूव हें उतर आयलां. अश्या बदलांत हे कथेंतल्या English 2च्या कथानकाक जरी फरक पडलो ना तरी अणकाराचे नदरेन हें चूक आसा. ह्या बदलाक लागून मोख भाशेंत अर्थ बदल्लो.

2. कोंकणी: “ एका दिसा घरांत चूल पेटल्यार, दुसऱ्या दिसा बुडकुल्यांत तांदूळ पडनात!” (पान क्र.151)

English 2 : “ Kitchens that once had abundant food cooking in their fire places were overnight reduced to penury.” (pg.no. 150, Pinto)

मूळ भाशेंतले संहितेंत एका दिसा आड जेवण रांदतात, जेवणा वयली वान्सा गेल्या हो अर्थ अभिप्रेत आसा. घरांतल्या तीगांचीं मरणां जाल्यान जेवणाची इत्सा उरूंक ना असो अर्थ मूळ भाशेंतले कथेंत आसा. जंय खूब जेवणाचे जिनस शिजताले थंय रातयांत दळदीर आयलां असो अर्थ इंग्लीश अणकारांत आयलां. हो अर्थ बदल जाला अशें संशोधक मांडटा.

3. कोंकणी: “...तिणें मुखार सरून तेच्या फाटीर हात थेयलो.” (पान. क्र. 160)

English 2: “...She went closer and put an arm around his back.” (pg. 168, Pinto)

हांगा उपसर्ग बदल्ला देखून अर्थांत बदल घडला. ‘फाटीर हात दवरप’ हो कोणाकूय दिलासो, आधार दिवप ह्या अर्थान मूळ भाशेंतले कथेंत आयला अशी संशोधकाची समजणी. पूण Around his back हातूंत तो अर्थ शेणटा अशें दिसता. “... and kept a comforting hand on his back or kept her hand on his back to reassure him.” असो अणकार अदीक सोबपाचो आनी अर्थ पावोवपाचो अशें संशोधकाक दिसता.

4. कोंकणी: “सकाणी तो उठलो तेन्ना हुनत बरेंच वयर सल्लेलें.” (पान क्र.161)

English 2: “He kept tossing and turning and by morning was running a higher fever.” (168, Pinto)

‘हुनत’ म्हणजे सुर्या वयर सरिल्लो असो अर्थ मूळ भाशेंतल्या वाक्यांत आसा पूण English 2 अणकारांत मात गोर्योदाक बरोच चड जोर चडला असो अर्थ मेळटा. हो चुकीचो अर्थ अणकारांत पावला.

5. कोंकणी: “...माधो म्हाल घरांत रावतालो, जाल्यार कांता आनी जिवान येग-येगळीं घरां काडलेलीं...” (पान क्र.148)

English 2: “Madho and Kanta lived in the same house, Bhiva had built a separate dwelling...”(145, Pinto)

मूळ भाशेंतल्या वाक्या प्रमाण English 2 अणकार जावूं ना. माधो जो म्हाल घरांत एकटो रावतालो ताका आनी कांताक म्हाल घरांत रावयला. जिवा वाट्याचे भिवा जाला, खास नामांत बदल केल्ल्यान घुस्पागोंदळ वाडटा.

6. कोंकणी: “ पाख्यांक बारकेले नळे...” (पान क्र.146)

English 2: “...on the rafters were low quality tiles...”(pg. no. 140, Pinto)

बारकेले हें विशेशण नळ्यांचो आकार दाखयता जाल्यार English 2 अणकारांत ताची गुणवत्ता उण्या दर्ज्याची असो अर्थ मेळटा जो मूळ भाशेंतले संहितेंत अभिप्रेत ना.

अर्थप्रमाण समानताय

1. कोंकणी: “तेचेर खरें माथीचे आकाश कोसळलेलें.” (पान क्र.149)

मराठी: “डुईवरचं आभाळ माथ्यावर कोसळून पडलेलं.” (पान क्र. 130)

हिंदी: “उस पर सच में आसमान टूट पड़ा था.” (पान क्र. 55)

English 1: “The sky seemed to collapse about his head.” (Pai)

English 2: “A sky full of hailstones had come crashing down upon his head.”

(pg.no. 146, Pinto)

मूळ भाशेंतले संहितेंत आशिल्लो अर्थ सगळ्या अणकारप्यांनी वेवस्थीत मोख भाशेंत पावयला हें वयल्या देखींतल्यान स्पश्ट जाता.

2. कोंकणी: “आयज सोरपान गळ्यांत कोंयडोपास घालचो, तशें हें मुकादमपण तेचो गळो फुगार करतालें!” (पान क्र.148)

English 2: “Today this office of mukadam was strangling the life out of him, like a snake coiled around his throat.” (146, Pinto)

गोंयीदाक जी घुस्मट जाताली ताचो सार्थ अणकार इंग्लीश अणकार वाचूंक मेळटा.

3. कोंकणी: “लक्षुमणाच्या घरांतलो तर सांसणाखातीर दिवो वाडवला!” (पान क्र.151)

मराठी : “लक्षुमणच्या घरचा दिवा तर कायम मालवलेला...” (पान क्र. 132)

हिंदी: “लछमन के घर का दीया जलाने-बढ़ाने वाला ही चला गया था।” (पान क्र. 56)

English 2: “...and in Lakshuman’s house no lamp was even going to be lit there ever again!” (150, Pinto)

कोंकणींत- दिवो वाडवलो म्हळ्यार वंशाचो दिवो वाडवलो, फुडली पिळगी आनीक आसचीना ह्या अर्थान वाक्य आसा. मराठींत तसोच अर्थ वाचपाक मेळटा. जाल्यार इंग्लीशींत हो अर्थ शब्दशा घेतला अशें दिसता.

वाक्य रचना

1. कोंकणी: “...शेणामुताच्या वासान भल्लेल्या ह्या वाड्यार आज लोक मात धा वयर नात! ”

(पान क्र.146)

English 2: “Barely ten people lived in this ward that reeked of cow urine and dung.”(pg.no.140, Pinto)

English 2 वाक्य इंग्लीश वाक्य रचनेचे बांदावळीक धरून SVO रचनेंत आसा देखून सहज दिसता, अडेचें मारना. मूळ भाशेंतलें वाक्य कोंकणी भाशेच्या बांदावळीक सोबून SOV रचनेंत आसा.

2. कोंकणी: “...फाल्यां परत असा तसा काय जाल्यार... तेचा बोल परतुनय तुजेरच येवूंचा...!”

(पान क्र. 160)

English 2: “...And if tomorrow something amiss happens again... Are you willing to take the blame once more...!?” (pg.no. 168, Pinto)

हिंदी: “कल का फिर से कुछ होय गया तो दोख तुमरै सिर...” (पान क्र. 61)

मूळ भाशेंतले संहितेंतल्या वाक्यांनी रुकमीण आपल्या घोवाक समजायतना फाल्यां कितेंय विपरीत जाल्यार ताकाच दोश दितले हें स्पश्ट सांगता. वाक्य उमाळीं आसा. हिंदीनूय वाक्य तेच धाटणीचें आसा. पूण इंग्लीशींत वाक्याचो प्रकार बदलून तें प्रस्नार्थी केलां. तरीय तें वाक्य

बांदावळीच्या संदर्भात सोबून आसा. तशेंच परिवर्तन तंत्राचो उपेग हांगा जाला अशें संशोधकाक दिसता.

3. कोंकणी: “खंय वचों? खंय रावों?” (पान क्र.146)

English 1: “Where could they go? Where would they settle down?” (Pai)

English 2: “Where would he go? Where would he stay?” (pg.no. 142, Pinto)

हिंदी: “कहाँ जाये.... कहाँ रहे समझ नहीं पा रहा था किरिस्ना ठाकर.” (पान क्र.54)

मराठी : “कुंट जाऊ? कुंट व्हाऊ?” (पान क्र.128)

‘वचों’- ह्या उतरांतलो अनुस्वार ‘हांव’ ह्या वयले वर्ळींतल्या सर्वनामाच्या अन्वयान आयला.

English 2 अणकारांत हो अर्थ तिगोवन दवरला पूण English 1 अणकारांत मात सर्वनामाच्या एकवचनाचें गरज नासतना भोववचन केला. मराठींतूय एकवचनांत मांडला. हिंदींत जरी जाये असो दिसपाक भोववचनी सर्वनामाचो उपेग दिसलो तरी किरिस्ना ठाकराक पडिल्लो हो प्रस्न.

5.3 दामोदर मावजो- भुरगीं म्हगेलीं तीं

दामोदर मावजो हे कोंकणींतले एक ज्येश्ठ कथा लेखक. ‘कार्मेलीन’ हे 1981तले कादंबरे खातीर तांकां साहित्य अकादेमीचो 1983 वर्साचो पुरस्कार फावो जालो. ‘सूड’ (1975) ही नवलिका तांणी बरयल्या. कथा लेखक म्हूण प्रस्थापीत मावज्यांचे कथा संग्रह अशे आसात: ‘गांथन’ (1971), ‘जागरणां’ (1975), ‘रूमड फूल’ (1989), ‘भुरगीं म्हगेलीं तीं’ (2001), ‘सपनमोगी’ (2014) आनी ‘तिश्टावणी’ (2020). 2020 वर्सा तांची ‘जीव दिवं काय च्या मारूं’ ही कादंबरी उजवाडाक आयली. तशेंच तांणी नामनेची लेखिका वोल्गा हिच्या एकसुत्री पांच कथांचें पुस्तक ‘विमुक्ता’ हाचो अणकार केला.

कोंकणी बरोवप्यांच्यो कथा इंग्लीश, हिंदी, मराठी आनी हेर भारतीय भासांनी अणकारीत जातात. पूण त्यो एक तर नेमाळ्यांनी छापून येतात वा कथा संग्रहाचो भाग म्हण. दामोदर मावजो हे कोंकणींतले पयले बरोवपी जांच्या कथांच्या अणकारांचीं स्वतंत्र पुस्तकां छापून आयल्यात. अणकारून हेर भासांनी प्रकाशीत जाल्यात त्या कथा संग्रहांचीं नांवां अशीं आसात- ‘These Are My Children’ (2007), ‘Teresa’s Man and other stories from Goa’ (2014), ‘Mirage and other stories’ (2014), ‘स्वप्न प्रेमी’ (2022) , आनी ‘The Wait and other stories’(2022).

‘Teresa’s Man’ ह्या तांच्या कथा संग्रहाच्या इंग्लीश अणकारांक फ्रेन्क ओकोर्नर इन्टरनॅशनल अवोर्ड खातीर 2015 ह्या वर्सा नामांकन मेळील्लें.

ह्या प्रबंधा खातीर अभ्यास करपाक तांची ’भुरगीं म्हगेलीं तीं’ ही कथा घेतल्या.

कथेच्या कथानकाचो आपरोस-

रोझालीन ही जाण्टेपणांत एकटीच रावपी विधवा बायल. तिका तीन भुरगीं. अँथनी, आंजेला आनी आबेल. ह्या तिगांयच्या भुरगेपणांत तिचो घरकार, दिनीज कामा खातीर कुवेटाक आसतालो. एक दीस आंजेला इश्कोलांतल्यान कावथो घेवन येता. आंजेलाचे यादीक म्हण रोझालीन तो कावथो दिनीजा कडल्यान लावन घेता. अँथनी भायल्या देशांत कामाक वचपाक भायर सरता तेन्ना ताचे यादी खातीर रोझालीन ताचे कडल्यान कावथो लावन घेता. आबेल आपूण जोडपाक भायर वच्चे पयली स्वता कावथो हाडून रोयता.

तिनूय भुरगीं व्हड जावन परदेशांत रावतात. तांचे यादीन रोझालीन भुरग्यांनी लायिल्ल्या कावथ्यांक उदक शिंपता, तांचे रसरशीत माड जातात ते पळयता. घरकार दिनीज भायर पडिल्ल्यान आनी भुरगीं लागीं नाशिल्ल्यान, भुरग्यांचींच नांवां तांकां दवरून, रोझालीन माडांकूच भुरगीं कशीं लेखून आपलो मोग, शीण, उमाळे, हुस्को व्यक्त करता. रेल्वे रुळाच्या विस्तारा खातीर भूंय संपादन खातें गांवांतल्या लोकांच्यो जमनी, जमनीचो वा भाटाचो भाग घेवन दवरता तेन्ना रोजालीनूय आपूण आपली सुवात

दितां अशी मान्यताय दिवपी कागदपत्रांचेर सय दिता. पूण जेन्ना प्रत्यक्ष माड मारपा खातीर म्हूण सरकारी अधिकारी आनी तांचे मानाय येतात तेन्ना रोझालीन आपले परीन तांकां आडावपाचो यत्न करता. शेवटी सरकारी अधिकाऱ्याचेर हात उबारलो म्हण ताका पुलीस धरून व्हरतात. दुसऱ्या दिसा परती येता तेन्ना कातरिल्ले माड पळोवन ती घुंवळटा. तेन्नाच आपूण पावचोंना, माडांचें घेवून बसूं नाका, जाय तितले पयशे आपूण धाडटां अशी तिका अँथनीची चीट येता. वेव्हारीक संवसारांत आपल्या पुतानूय आपल्या भावनांक मोल दिवूंकना हें समजून रोजालीनाक आपले दोळे सासणाचे बंद उरचे अशें दिसता.

अणकारांचो अभ्यास केले उपरान्त केल्लीं निरिक्षणां अशीं आसात:

अतिअणकार

1. कोंकणी: “दिनीजाक रजा मेळना जाली. तो पावलो ना.”(पान क्र. 43)

मराठी: “दिनीझला रजा मिळाली नव्हती. त्यामुळें त्याला लग्नाला यायला जमलं नाही.” (पान क्र. 45)

मोख भाशेंत कारण सामकें फोडून सांगलां. अती स्पश्टीकरणाची गरज नासली.

2. कोंकणी: “काजार जावन गेलो तो तीन वर्सां उपरांत परतल्लो. एका बाबाक घेवन.”(पान क्र. 43)

मराठी: “लग्नानंतर एकदम तो तीन वर्षांनी घरी परतला. तेव्हा एका मुलाचा बाप झाला होता.” (पान क्र. 45).

मूळ भाशेंतलें वाक्य वाचकांक अँथनी बापूय जालो ह्या निश्कर्शाचेर पावपाक पालव दिता. जाल्यार मराठी अणकारांत वाचकांक स्वता जावन अर्थ लावपाक, गर्भितार्थ समजून घेवपाक (read between the lines) वाव दवरूंकना. अतीस्पश्टीकरण जालां.

3. कोंकणी: “वचपाचो दीस लागीं पावलो तेन्ना आबेल आपूण जावन एक कावथो घेवन आयलो. ताणेंच नेम मारलें आनी आपणेंच कावथो रोयलो. तेन्ना मात रोजालीनाल्या काळजाचो बांद फुटलो. त्या दिसा कावथ्याक गोडया उदका वांगडाच रोजालीनाल्या दोळ्यांतल्या पोसोभर खाऱ्या उदकाचीय शिंपणी जाल्ली.” (पान क्र. 42-43)

English: “As the day of his departure to distant Australia drew closer, Abel fetched a coconut sapling on his own, and placed it by the side of Anthony’s. Rosalina hadn’t known the depths of his concern for her, and was deeply moved by his gesture.” (pg. no. 129)

मूळ संहितेंत मोघम स्वरुपांत रोजालीनाच्यो भावना स्पश्ट केल्यात. पूण इंग्लीश अणकारांत अतीस्पश्ट केलां. अर्थ लावपा खातीर वाचकांक वाव दवरूंक ना. ह्या कारणान सूचकतेंतलें सौंदर्य अणभवपाक वाव उरना.

अल्प अणकार

1. कोंकणी: “घरा येतकीर तो ही भानगड थाऱ्यार घालेबगर रावचो ना. ताच्यो वळखी आसात. ताचेकडेन दुडू आसात. तो सगलें बेस बरें निस्तारायतलो.” (पान क्र. 43).

मराठी: “घरी आल्यावर तो ह्या प्रश्नाचा गुंता नक्की सोडवील. त्याच्या ओळखी पाळखी आहेत. शिवाय ताच्या जवळ पैसा पण आहे.” (पान क्र. 45)

कोंकणी संहितेंतलें अधोरेखीत वाक्य मराठी अणकारांत ना. एकवेळ ‘घरी आल्यावर तो ह्या प्रश्नाचा गुंता नक्की सोडवील.’ ह्या वाक्याच्या अर्थाची पुनरावृत्ती जाता देखून घडये अणकारप्यान अधोरेखीत वाक्यां सोडलां आसूंये. पूण मूळ संहितेंत लेगीत ती अर्थाची पुनरावृत्तीच आसा. हे विचार

रोजालीनाच्या मनांतले आसात. माड कातरपा पासून अँथनी वांटायतलो कांय ना हाचेर तिच्या मनांत उठिल्ल्या वादळाक शांत करपाक ती स्वताच स्वताक समजायता. तिच्या मनांतलो दुबाव आनी स्वताक दिलासो दिवपाची तिची धडपड पुनरावृत्तींतल्यान स्पश्ट जाता. मराठी अणकारांत ही बाकीरसाण सुटल्या.

2. कोंकणी: “आनी मागीर मस्तेखोर बैलावरी त्या मानायांचेर झुडून गेली. तांकां धुकलून उडयलें. कुराडी घेवनच ते सकयल पडले. फुडल्या खिणाक रोझालीनान अँथनीक वेंग मारली. आनी मोठ्यामोठ्यान आड्डुपाक लागली.” (पान क्र. 45)

मराठी: “आणि मग एखाद्या मस्तवाल बैलाप्रमाणे त्या कामगारांच्या अंगावर धावून गेली. त्यांना ढकलून खाली पाडलं. दुसऱ्या क्षणीच तिनं एंथनीला मिठी मारली आणि मोठ्यामोठ्याने ओरडू लागली.” (पान क्र. 47)

‘कुराडी घेवनच ते सकयल पडले.’ हें पुराय वाक्यच मोख भाशेच्या मराठी अणकारांत ना. धडधाकट मानाय रोझालीनाच्या धुकलपाक लागून सकयल पडटात हातूंतल्यान मूळ भास बरोवपी तिच्या धुकलपाची (फोर्साची) तिणें लायिल्ले ताकतीची तीव्रताय स्पश्ट करता. हरशीं सादी दिसपी, भिवपी, काचाबूल जावपी रोझालीन माडा कडेन पावतकच एक आगळीच शक्त दाखयता. हें मूळ भाशेंतल्या वाचप्यांक कळटा. पूण मोख भाशेंतल्या वाचप्यांक रोजालीनाच्या पात्रचित्रणांत आयिल्ल्या ह्या बदलाची तीव्रताय मातपासून अणभवपाक मेळना.

3. कोंकणी: “चौग-पांच जाण मानाय कुराड घेवन आयिल्ले. वांगडा दोग जाण धवाडे आसले. एकल्याच्या हातांत कागदां आसलीं...” (पान क्र. 45)

मराठी: “चार पाच कामगार कुन्हाडी घेऊन आले होते. बरोबर कोण तरी आणखी दोघे होते. एकाच्या हातात काही कागदपत्रं होती.” (पान क्र. 46).

वांगडा दोग जाण धवाडे म्हणजेच कार्यालयांत, ऑफिसांत काम करपी white collared job करपी हो अर्थ अभिप्रेत जाता. मराठींत धवड हें उतर आसतना कोण तरी ह्या उतराचेर निभावप हीं निश्काळजीपणां अणकारप्यान केल्यांत अशेंच म्हणचें पडटा.

स्वनिमाच्या पावंडयार बदल (Phonological Changes in Proper names)

कोंकणींत ‘दिनीज’ ह्या खास नामांत ‘ज’ हो ताळवो अल्पप्राण आसा. मराठींत मात ताचो ‘दिनीझ’ ह्या नामाच्या स्वना भितर ‘झ’ ताळवो महाप्राण केला. ‘ज’ आनी ‘झ’ ह्या दोन वेगळ्या स्वनिमांक वांगडी स्वन कशें दाखयल्यात. खास नामाचे बाबतींत कोंकणी आनी मराठी ह्यो भासो व्यंजनाच्या स्वनिमांच्या संदर्भांत खूब लागीं अश्यो भासो आसात. ह्या बदलाची तशी गरज नासली. पूण ताका लागून नुकसानूय जावंक ना अशें संशोधकाक दिसता. जंय कोंकणींत ‘तुजे’, ‘म्हजे’ हीं सव्या विभक्तींतलीं उतरां आसात थंय मराठींत ‘तुझं’, ‘माझं’ अशीं तेच विभक्तींतलीं उतरां आसात. एकवेळ ह्या आनी अशे तरेच्या उतरांच्या प्रभावाचो परिणाम म्हण दर /ज/ ह्या स्वनिमाचे सुवातेर /झ/ हें सामान्यीकरण (generalization) जावून खास नामांचेर हो प्रभाव पडला आसूं येता.

तशेंच मूळ भाशेंतल्या ‘फेर्नादीश’ ह्या आडनांवांतूय मराठी अणकारांत बदल करून ‘फर्नाडीस’ केलां. पयल्या ‘फे’ ह्या अक्षरांत /अ/ ह्या स्वनिमा बदला /ए/, जाल्यार /ड/ ह्या मुर्धा व्यंजन स्वनिमा बदला दांत मुळये /द / हें व्यंजन आनी निमणे दांत मुळये /स/ ह्या स्वनिमा वांट्याचे /श/ दांत मुळये उपरान्तलें (Post alveolar) स्वनिम वापरलां. आडनांवां हीं खास नाम ह्या नामाच्या जातींत आसपावतात. तशेंच ह्या नांवांनी आशिल्ले स्वन मराठी भाशेंत आशिल्ल्या स्वनांत केल्ल्या बदलांची

गरज नाशिल्ली. कोंकणींतलो 'फेर्नादीश' हो उच्चार पोर्तुगेज उच्चाराचो प्रभाव स्पश्ट करता जाल्यार 'फर्नाडीस' इंग्लीश उच्चाराचो प्रभाव दर्शयता.

उश्णीं उतरां- कोंकणी उतरांचो अणकारांत आस्पाव (पदाच्या पावंडयार)(Borrowing)

कांय कोंकणी उतरां इंग्लीश तशींच मराठी अणकारांत आसपाविल्लीं पळोवपाक मेळटात. तीं उतरां अशीं आसात:

English

1. Rosalinemai (pg. no.123)
2. Here baba, here's your water". (pg no.125)
3. ... made some mackerel para... (pg. no. 132)
4. "Don't worry Bai,... (pg. no. 133)
5. Shrimati Rosaline Fernandes, is that You? (pg. no. 133)

mackerel para हो नग कितें तो जरी कळ्ळो ना तरी खावपाचो नग हो अंदाज वाचप्यांक येता. 'Rosalinemai', 'Here baba', 'Bai' हीं उतरां संदर्भांतल्यान उलोवप्याक संबोधन केलां आनी उलो मारपाची रीत आसा हें समजता. अणकारप्यान खेरीज 'Shrimati' हें उतर वापरलां जंय इंग्लीश अणकारांत Mrs. हें संबोधन वापरिल्लें जाल्यार आडखळचें नासले. पूण 'Shrimati' हें उतर वापरिल्ल्यान मूळ संहिते कडेन तर प्रामाणीक रावताच तेच परीं भारतीयपणाची विशेशताय दाखयता. (Shows characteristic of pan India.)

मराठी

1. "सगळंच वाचून दाखवायला हवं का माय?" (पान क्र. 42)

2. “रोझालीननं बल्कावांवर बसकण मारली.” (पान क्र. 42)
3. “दिनीझ गेल्यापासून कडी तर एका दिवसाआड शिजायची.” (पान क्र. 42)
4. “आंजेला मासीक मीस होईपर्यंत थांबली होती.” (पान क्र. 42-43)
5. “पण पुता, तुझ्या भल्यासाठी तुला मी अडविणार नाही.” (पान क्र. 44)

‘बल्कांव’, ‘मांय’ हीं खरीं पुर्तुगेज उतरां पूण आयज हीं उतरां कोंकणी मनशाचे नीज उतरांवळींत आसपावल्यांत. हीं उतरां मराठी अणकारांतय आसपावल्यांत. संदर्भातल्यान ‘मांय’, ‘पूत’ अश्या उतरांचो अर्थ लावूं येता. पूण सास्कृतीक आशयघनता आशिल्ल्या उतरांचो अर्थ मराठी अणकारांत स्पश्ट जाल्लो जाल्यार मराठी वाचकांक कोंकणी क्रिस्तावाचे जिणेची अदीक झलक दिसूं येताली तीं अशीं आसात: ‘बल्कांव’, ‘कडी’, ‘मासीक मीस’. ‘कडी’ हें उतर अणकारांत उपेगांत हाडलां पूण ह्या उतरां भोंवतणी अर्थाची अस्पश्टताय उरता.

अर्थ बदल

1. कोंकणी: “जालें. निमाण्या आबेलाकय आतां पांखां फुटलीं.” (पान क्र. 40)

मराठी: “झालं. अखेर आबेलला पण पंख फुटले.” (पान क्र. 42)

मूळ भाशेंतले संहितेंत ‘निमाण्या’ हें उतर आबेलाचें विशेशण म्हण येता. आबेल भुरग्यां मदीं निमाणो हो क्रम दाखयता. तो क्रमसूचक आंकडो (ordinal number) क्रमवाचक संख्या विशेशणाचें कार्य करता. म्हणजे हें भुरग्यांनी तेंच केलें. आतां निमाणो, शेवटचो भुरगो, आबेल, ताणेंय तशेंच केलें अशें सुचयता. जाल्यार मोख भाशेंत हो अर्थ शेणटा आनी निमाण्या ह्या उतराचो अर्थ सगळ्या गजालींचे अखेरेक, सगळ्या घडणुकांच्या निमण्या पेण्यार असो अभिप्रेत जाता जो मूळ भाशेंतले संहितेंत ना.

2. कोंकणी: “तलाठ्यान नोटीस दिल्ली तेन्ना रोझालीन अनमनिल्लें.” (पान क्र. 41)

मराठी: “तलाठ्यानं नोटीस दिली तेव्हा रोझालीनचा जीव कासावीस झाला.” (पान क्र. 43)

अनमनप म्हळ्यार फाटींफुडें जावप, निर्णय घेवपाक दुबाव दाखोवप. जाल्यार जीव कासावीस हुस्क्यान जाता. हांगा समा अर्थाचें उतर दिवपाक वाव आशिल्लो. ‘फाटींफुडें झाली, अनमनली’ अशें वा समानार्थी उतर जाय आसलें.

3. कोंकणी: “ऑस्ट्रेलियेंत सिडनी शारां कडसून देडशी किलोमिटराचेर एका फार्माचेर ताका भोव बरी नोकरी मेळिल्ली.” (पान क्र. 42)

मराठी: “ऑस्ट्रेलियेंत सिडनी इथे फार चांगली नोकरी मिळाली होती त्याला.” (पान क्र. 44).

कोंकणी वाक्यांत सिडनी शारा कडल्यान पयस नोकरी मेळ्ळ्या म्हण नमूद आसा. तशेंच ती कितली पयस हें किलोमिटरांनी सांगलां आनी कसले सुवातेचेर म्हळ्यार फार्माचेर हें बारीकसाणेन दिलां. मराठी अणकारांत अंतर आनी काम करपाची खासा सुवात गळ्ळ्या/ गाळ्ळ्या आनी सिडनींत नोकरी मेळ्ळ्या असो चुकीचो अर्थ दिवपी वाक्य अणकारांत आयलां. अल्पानुवाद तशेंच अर्थ बदलाचो नमुनो एकाच वाक्यांत मेळटा.

4. कोंकणी: “लोकांगेलीं आख्खीं भाटां वयतात.” (पान क्र. 41)

मराठी: “काहींच्या आख्याच्या आख्या बागा जातायत.” (पान क्र. 43)

English: “Many others had to give up large areas.” (pg.no. 127)

इंग्लीश अणकारांत भाटां खातीर large area अशें उतर वापरलां. हांगा Plantation उतर तरी येवपाची गरज आसली. कारण मुखार कथानकांत ऑफीसर तिका तिचे माडांचो दर चड देखून ते प्रमाण

चड मोबदलो दिवपा बदल उलयता. मराठी अणकारांत मात बागा हें उतर वापरिल्ल्यान मुखार कथानकांत येवपी घडणूकेक धरून अणकार जाला.

5. कोंकणी: “आतां थंयच काजार जातलो आनी थंयच रावतिका करतलो.” (पान क्र. 40)

मराठी: “आता तो लग्न करून कायमचा तिथंच राहील.” (पान क्र. 42)

मूळ भाशेंतले संहितेंत काजार ‘थंयच’ हें थळवाचक क्रियाविशेषण वापरलां देखून थंयच म्हणजेच ऑस्ट्रेलियेंत जातलो हें स्पश्ट आसा जाल्यार मोख भाशेंत ‘तो’ म्हणजेच आबेल लग्न खंय जातलो, थळाचे बाबतींत अस्पश्टताय आसा जी सहज टाळूंक येताली.

6. कोंकणी: “ओ रोझालीन मांय, आगे कावथ्या मुळांत रेब जालें. उदीक व्हांवत आहा.” कायतून दिल्ले चत्रायेंत रोझालीनाली तनरी तुटली.” (पान क्र. 40)

मराठी: “ओ, रोझालीनमाय, अग कावथ्याच्या मुळाशी बघ चिखल झालाय नुसता. पाणी वाहतेच आहे.” जाता जाता कायतून दिलेल्या हाकेसरशी रोझालीनची तंद्री तुटली.” (पान क्र. 42)

चत्राय दिवप म्हळ्यार शिटकावणी दिवप. कोंकणींत कायतू चत्राय दिता तें आदल्या वाक्यांतल्यान स्पश्ट जाता. मराठी अणकारांत मात हीच चत्राय ‘हाक’ जाका कोंकणींत ‘उलो मारप’ म्हणटात अशी येता. हाचो परतो अणकार (Back Translation- हाचो उपेग करून अणकार कसो सारको जाला वा चुकला तें तपासूंक येता.) केल्यार ‘कायतूच्या उल्या सरशीं रोझालीनाची तंद्री तुटली’ असो जातलो. ‘चत्राय दिवप’ आनी ‘उलो मारप’ ह्यो दोन वेगळ्यो क्रिया जावन आसात. पूण ह्या अणकाराच्या संदर्भांत त्यो समानार्थी क्रिया आसुये असो वाचप्याचो चुकीचो समज जावूं येता. कोंकणींत मुळांत कायतान हें पात्र रोझालीनाक चत्राय दिता, फक्त उलो मारना. ती विचारांनी घुस्पल्या, तिची तनरी लागल्या- तिका भानार हाडपाक म्हण चत्राय हें उतर कायतानाच्या वाक्यांत आसा. देखून लेखकान

हेतुपूर्वक, (consciously) उपेगांत हाडला अशें संशोधकाक दिसता. मराठी अणकारांत मात ही बारीकसाण समजून घेवना अशें संशोधकाचें मत आसा.

अर्थाप्रमाण समानताय

1. कोंकणी: “पूण दिनीज मेल्ल्याक रोझालीन सामकीच मोडून गेल्ली.” (पान क्र. 40)

English: “But Diniz’s death had broken her spirit and self-confidence.” (pg. no. 125)

कोंकणी संहितेंत रोझालीन मोडून गेल्ली अशें वाक्य आसा. ताचो लक्ष्यार्थ समजून घेवन अणकारप्यान इंग्लीश अणकारांत ताचो फावो असो अणकार केल्लो वाचूंक मेळटा. योग्य अणकाराची देख म्हण ह्या देखी कडेन पळोवंक येता.

2. कोंकणी: “फुडलें आयकुपाक रोजालीनालें मन ताळ्यार उरूंक नासलें. रातभर तळमळ्यांनी तें कूस परतीत रावलें.” (पान क्र. 41)

English: “Rosalina’s dazed mind was in no state to take in any more. It was nightmare. She tossed and turned the whole night long.” (pg. no. 127-128)

रोजालीनाच्यो भावना, तिची तळमळ योग्य उतरांनी अणकारांत व्यक्त जाल्ली वाचूंक मेळटा.

3. कोंकणी: “काळजार कोणें तरी कुराड उखलची तशें जालें रोजालीनाक.” (पान क्र. 45)

English: “It was as if somebody had aimed an axe at her hand.” (pg.no. 132)

मराठी: “ काळजावर कुणीतरी कुन्हाड चालवल्यासारखें रोझालीनला वाटलं”. (पान क्र. 46)

एकाच उपमा अलंकाराचो उपेग मूळ भाशेंतल्या आनी अणकारीत संहितेंत बेस बरो केला.

4. कोंकणी: “आमोरेचेर दिनीज पासयेक भायर सरतालो तेन्ना उगडासाची बिरी रोझालीनाक अस्वस्थ करताली.” (पान क्र. 43)

मराठी: “तिन्हीसांजेला दिनीझ फिरायला गेल्यावर आठवणीच्या थव्याचा कल्लोळ तिला अस्वस्थ करायचा.” (पान क्र. 44)

अणकारप्यान मूळ भाशेंतल्या भाशीक सौंदर्याक न्याय दिला आनी भोव सोबीत तसोच अर्थपूर्ण अणकार जाला.

5. कोंकणी: “रोझालीन आकुळपिकूळ जाली. “म्हाका नाकाय तेंगेले दुडू. ह्या माडांचें ते मेले मोल करतले. पाडा पोडों तेंचें. फोंडांत वचूं सगले.” (पान क्र. 43)

मराठी: “रोझालीन रडवेली झाली. “मला नकोत त्यांचे पैसे. या माडांचे ते मेले कसचं मोल करणार! खड्ड्यांत जाऊ देत सगळें.” (पान क्र. 45)

पाडापोडों तेंचें- ह्या कोंकणी उदगाराचें समान उतर मोख भाशेंत दिवूंक ना. तरी पूण मूळ भाशेंतल्या रोझालीन पात्राचो किंवाटो, राग आनी निराशा ह्यो भावना भोव सुंदर तरेन मोख भाशेंतल्या अणकारांत आयल्यात अशें संशोधकाक दिसता.

संकेत प्रयोग विन्यास (pragmatics)- पुरूश सर्वनामाचो उपेग

1. कोंकणी: “तूं भियेवं नाका. तुगेलो येदोसो लुगार वयता....” (पान क्र. 41).

मराठी: “घाबरूं नकोस तू. तुझी तर छोटीशीच जागा जातेय.” (पान क्र. 43).

कोंकणीभाशी समाजांत संवकळेचे बायलमनशेक संबोधन करतात तेन्ना कोंकणी मनीस ‘तूं’ ह्या एकवचनी सर्वनामाचो उपेग करतात. पूण ही संवकळ मराठी भाशेच्या स्वभाक अडेची दिसता. मराठी

भाशेंत 'तुम्ही', 'अहो ह्या आदारवाचक सर्वनामाचो उपेग संवकळेचो पूण घरांतली न्हय अशे परके व्यक्ती कडेन उलयतना करतात. तरीय पूण वर्साची संवकळ आशिल्ली देखून ज्योकी, रोजालीनाचो शेजारी तिका एकेरी उलो मारता हें मान्य करूं येता.

2. कोंकणी: "...चौग-पांच जाण मानाय कुराड घेवन आयिल्ले. वांगडा दोग जाण धवाडे आसले. एकल्याच्या हातांत कागदा आसलीं.

"श्रीमती रोझालीन फेर्नादीश तूं?" हातांत कागदां घेतिल्लो मनीस फुडें सरलो." (पान क्र. 45)

मराठी: "... चार पाच कामगार कुन्हाडी घेऊन आले होते. बरोबर कोण तरी आणखी दोघे होते. एकाच्या हातात काही कागदपत्रं होती.

"श्रीमती रोझालीन फर्नाडीस तूं?" असं विचारीत हातात कागद असलेला माणूस पुढं आला." (पान क्र. 46)

ह्या वाक्यांनी आशिल्लो संवाद मात रोझालीन आनी सरकारी अधिकाऱ्या मदीं जाला जो तिका पयले फावट मेळटा. हांगा मात मराठी अणकारांत रोझालीनाक 'तूं' अशें संबोधनासतना तिका 'आपण' ना जाल्यार कमीत कमी 'तुम्ही' अशें तरी संबोधप गरजेचें आशिल्लें अशें संशोधकाक दिसता. मराठी वाचकांक, अणकारांत परक्या दादल्यान रोझालीन ह्या पात्राक मारिल्लो एकेरी उलो खटकतलो हातूंत मात्तूय दुबाव ना.

भाशीक अलंकार

1. कोंकणी: "ज्योकीन फोडणिशी करून सांगलें, 'एक फावट तेणी सुवात विकती घेयली म्हणटकच तेंच्यानी ते सुवातेर कितेंय करूंक जाता. तुज्यान तेंकां आडांव येता?'. (पान क्र. 41).

मराठी: “एकदा त्यांनी जागा विकत घेतली की ते ह्या जागेचं काहीही करू शकतात. आपण त्यांना नाही अडवू शकत.” ज्योकीने स्पष्ट केलं. ” (पान क्र. 43)

मूळ भाशेतल्या वाक्यांत “तुज्यान ताका आडांव येता?” ह्या वाक्यांत भाषणगत प्रस्न (Rhetorical question) आसा. प्रस्नांची जाप न्हयकारी आसली तरी अशे प्रस्न हें भाशीक अलंकाराच्या रुपान येता. अलंकाराचो उपेग लेखकाच्या भाशीक सौंदर्याची गवाय दिता. मराठी भाशेंत अशा अलंकाराची संवकळ आशिल्ल्यान हो भाशीक अलंकार सांबाळूंक जाय आसलो, तें शक्य आसलें.

2. कोंकणी: “भुरगीं पयस दिगंतरा पाविल्ल्यान हांकांच भुरगीं कशीं लेखून तांचेर माया केल्ली रोझालीनान. माडांक नांवां लेगीत भुरग्यांचींच दवरिल्लीं.” (पान क्र. 42)

मराठी: “मुलं दुरदेशी असल्यांन त्यांनाच पोटची मुलं समजून त्यांचावर माया केली होती. रोझालीननं त्या माडांना नावें सुध्दा आपल्या मुलांचीच ठेवली होती.” (पान क्र. 43)

कोंकणींत “माया केल्ली रोझालीनान” कर्त्यान वाक्याचो शेवट जाता. जाल्यार फुडल्या वाक्यांत कर्त्याचो प्रत्यक्ष उल्लेख ना. कर्तो अदृश्य आसा. मराठींत मात पयल्या वाक्यांत कर्तो अदृश्य दवरलां, दुसऱ्या वाक्यांत सदृश्य केला. हो अदला बदल भाशेचे बांदावळीक धरून केला आसुंये.

अणकार तंत्रांचो उपेग (Use of translation techniques)

परिवर्तन तंत्र

कोंकणी: “जाणा मुरे अँथनी, पयस गेलो म्हण हे भाशेन वर्सा वर्सा घरा येनासतना रावो जायना.”

(पान क्र. 44)

मराठी: “काय रे एंथनी, दूर जायच म्हणजे दर वर्शी घरी यायच नाही असं का आहे ?” (पान क्र. 45)

मूळ भाशेंतले संहितेचो अर्थ मोख भाशेंत पावता पूण व्याकरणीक रचणुकेच्या संदर्भातल्यान आज्ञार्थी वाक्यांत रचनांतर (transformation) जावून तें प्रस्नार्थी जालां. हें तंत्र ह्या मराठी अणकारांत योग्य तरेन वापरलां.

आपणावप तंत्र (Adaptation)

1. कोंकणी: “ही गोंयसायबाची इगर्ज.” (पान क्र. 44)

मराठी: “ही गोंयच्या सायबाची चर्च.” (पान क्र. 46)

मराठी भाशेंत ‘इगर्ज’ आनी ‘चर्च’ हीं दोनूय फिरंगी भाशेंतलींच उतरां. खंयचेंय उतर घेतल्यार तें उश्णें उतरच (Borrowed) जाता. पोर्तूगेज भाशेंतलें उतर उश्णें घेतल्यार इगर्ज आनी इंग्लीश भाशेंतलें घेतल्यार चर्च. पूण अणकारताना अणकारप्यान तातूंतले तातूंत मराठी मनशाक संवकळीचें आसा तें उतर घेतलां. उश्णें उतर घेतना लेगीत जाचे खातीर घेता त्या भाशीक सामाजाक खंयचें उतर रुचतलें, पचतलें आनी कालांतरान ते भाशेंत तें तिगतलें हो विचार अणकारप्यान केल्लो हांगा दिसून येता.

सांस्कृतीक समानार्थताय (Cultural equivalence)

कोंकणी: “वंय निखळायात तुमी ही सगळी सुवात लेगीत व्हरात. पूण देवा पासत हे माड कातोरे नाकात. हांव दिमी मोडटां तुमचे मुखार”. रोझालीन काकुळटेक आयली.” (पान क्र.45)

मराठी: “कुंपण मोडा, ही जागा सुध्दा घेऊन चला. पण देवाची शपथ, हे माड मात्र कापू नका. मी तुमच्या पाया पडते. रोझालीननं काकुळतीला येऊन म्हटलं.” (पान क्र.47)

1. देवा पासत- देवाची शपथ.
2. हांव दिमी मोडटां तुमचे मुखार – मी तुमच्या पाया पडते.

अणकारांत सांस्कृतीक नदरेन समानताय (Cultural Equivalance) अणकारप्यान दिल्या. कोंकणींत ‘देवाची शपथ’ हो वाक्यांश आसा. तसोच देवा पासत आसा. दोनूय वेगळ्या अर्थान वापरतात. ‘देवाची शपथ’ हो वाक्यांश चडश्या वेळार आपलें खरेंपण सिध्द करपाक वापरतात. जाल्यार ‘देवा पासत’ हो वाक्यांश आपल्याक /उलोवप्याक कितेंय माफ कर वा कितेंय सोड ह्या अर्थान उपेगांत आसा.

मराठी अणकारांत देवाची शपथ हो वाक्यांश कोंकणींतल्या ‘देवा पासत’ ह्या वाक्यांशाक सारको वापरला अशें संशोधकाचें मत आसा. तशेंच कोणाय मुखार ‘दिमी मोडप’ हो वाकप्रचार (Phrase) आपूण शरण आयला ह्या अर्थान आसा. दिमी मोडप ही संकल्पना पाश्चात्य संस्कृतींतल्यान आयल्या. पोर्तुगेज येवरोपी तशेंच मध्ययुगीन राजा, पातशाह वा सुल्ताना मुखार प्रजा वा कनिश्ट दिमी मोडटाले. ही संकल्पना पोर्तुगेजा मार्फत गोंया पावली आनी कोंकणींत ‘दिमी मोडप’ ह्या वाक्यांशांत तिणें मूळ धरलें. मराठींत हांकां समान (Equivalent) म्हण ‘पांयां पडणे’ - शरणागती पत्करली’ अश्या वाक्यांशांचो उपेग अणकारप्यान बेस बरो केला. हो वाक्यांश भारतीय परंपरेची देख आसा आनी मराठी वाचकांक लागीं आसा.

काळ

कोंकणी: “हालींसराक भुरगीं आदले ओडीन परतनासली.” (पान क्र. 43)

मराठी: “अलीकडे मुलं पूर्वीच्या ओढीनं घरी येत नाही.” (पान क्र. 45)

‘परतनासली’- हें क्रियापद सातत्याचो अर्थ सुचयता. भुरग्यांच्या घरा न परतुपांतलें सातत्य दिसतां. जाल्यार मराठी अणकारांत “अलीकडे... येत नाही” वांट्याचें ‘येत नव्हती’ अशें जावूं जाय आसलें, जाल्यार सातत्य समजुपाचें.

पात्राच्या नांवांत बदल

कोंकणी: “सायकलीचो दोंको तेंकोवन पोस्टमन सुरेश वंयेचो दरवटो हुपून भितर सरलो.” (पान क्र. 39)

English: “... asked Vasu the postman, entering through the gate...” (pg. no. 124)

इंग्लीश अणकारांत पोस्टमनाचें नांव बदल्ला. पात्र दोन वर्ळींचेंच आसा, नगण्य आसा. पूण बदल करपा फाटलें कारण कितें तें स्पश्ट जायना. अणकारा संबंदान फरक पडना. पूण अशीच संवय आसल्यार वा उरल्यार मागीर मुखेल पात्रांचीं नांवां, वेवसाय, पात्रा संबंदी हेर म्हायती बदलपाक सुरवात जाता.

5.5 प्रकाश पर्येकार- महाबळी

प्रकाश पर्येकार हांचो पयलो कथासंग्रह ‘वर्सल’ 2021 वर्सा जरी उजवाडाक आयलो तरी कोंकणी कथाकार म्हूण तांची वळख फाटलीं दोन दसकां कोंकणी तशेंच भारतीय कथेच्या मळार आसा. ‘काजरफळ’, ‘चंद्रकोर’, ‘मोनेळ माया’, ‘गळ्यांतलो खुरीस’, ‘आनी ते पोट घेवन गेले’ आनी ‘महाबळी’ ह्यो तांच्यो गाजिल्ल्यो, इनामां फावो जाल्ल्यो आनी कोंकणी कथेच्या इतिहासांत अज्रंवर जाल्ल्यो अश्यो कथा आसात. तांच्या ‘काजरफळ’ आनी ‘मोनेळमाया’ ह्या कथांच्या कथानकाचेर चित्रपट तयार जाल्यात.

पर्येकाराची ‘महाबळी’ ही कथा 1995 वर्सा ‘जाग’ नेमाळ्याच्या दिवाळी अंकांत छापून आयली. ही कथा ‘The Supreme sacrifice’ ह्या नांवान विद्या पैन इंग्लीशींत अणकारली. ती ‘गोवा टुडे’ नेमाळ्याच्या 1996 वर्साच्या सप्टेंबर म्हयन्याच्या अंकांत उजवाडाक आयल्या. हे कथेचो हिंदी अणकार डॉ. रवींद्रनाथ मिश्र हांणी केला. तो ‘भाषा’ ह्या मासिकाच्या 2002 वर्साच्या नोव्हेंबर-डिसेंबराच्या अंकात ‘महाबळी’ ह्या नांवान उजवाडाक आयला. ही कथा ‘महाबळी’ ह्याच नांवान

गोपिनाथ गांवस हांणी मराठींत अणकारल्या. ह्या अणकाराचो 'कोंकणी कथा मराठींत' ह्या 2004 वर्सा साहित्य अकादेमी, दिल्ली हांणी उजवाडाक हाडिल्ल्या अणकारीत कथांच्या संग्रहांत आसपाव जाल्लो आसा.

कथेच्या कथानकाचो आपरोस-

होळी खेळपाच्या निमतान होळयेक घालपाक बारकेलो ह्या गांवांतल्या एका मनशाची फुटाक आयिल्ली/ चवंरिल्ली आंबुल्ली ताचे परवानगे बगर मारतात. बारकेलो घरा येतकच ताच्या कानार ही खबर पडटा आनी तो तिडकता. तोरां विकून ताणें आदले खेपेक चार पयशे जोडिल्ले. हे फाटभुंयेर आपल्या पोटार खोंट मारिल्ले भशेन ताका दिसता. तिडकीन तो होळी खेळटा थंय वता आनी बाचाबाची जावन ती व्हड झगड्यार पडून रक्तां व्हांवतात. बारकेल्याचो बळी ते होळयेंत पडटा. दवशेतांत ताचो जीव गेल्ल्यान त्या वर्साच्यान होळी सासणाची बंद जाता. उत्सव सासणा खातीर बंद पडिल्ल्यान गांवचेर सुतकी सावट पातळटा पूण सैम मात खोशेचो हुस्कारो सोडटा अश्या पेण्यार ही कथा सोंपता.

अणकाराचो अभ्यास केले उपरान्त केल्लीं निरिक्षणां अशीं आसात:

उश्णीं उतरां-

'महाबळी' हे कथेच्या हिंदी अणकारांत सांस्कृतीक आशय आशिल्लीं उतरां उश्णीं घेतल्यांत. दोन कडेन तांचो अर्थ तळ टिपो म्हण दिला.

1. शिगमो (पान क्र. 149)
2. घोडेमोडणी (पान क्र. 149)
3. रोमट (पान क्र. 153)

4. चोरोत्सव (पान क्र. 149) आनी करूल्यो (पान क्र. 149) ह्या दोनूय उतरांचो अर्थ 'पाद-टिप्पणी' म्हण कथेचे अखेरेक दिला.

पूण उल्या विभक्तीचीं नामां कोंकणी भाशेंतलीं उश्णीं घेनासतना हिंदी भाशेंतलीं वापरल्यांत. ह्या मुद्द्याच्यो दोन बाजू अश्यो आसात: एक - हिंदी भाशेंतलीं उल्या विभक्तीचीं नामां वापरिल्ल्यान हिंदी वाचप्यांक सहज दिसता, कथे कडेन लागसाण दिसता. जाल्यार अणकारांत जर कोंकणी भाशेंतलीं उल्या विभक्तीचीं नामां वापरिल्लीं जाल्यार हिंदी वाचकांक कोंकणी भाशीक सवंसाराची इल्ली वळख जातली आसली, जशी इंग्लीश अणकारांत जाता. इंग्लीश अणकारांत अणकारप्यान कोंकणी उल्या विभक्तीचीं उतरां व्हेल्यांत. हीं उतरां मेजकींच आशिल्ल्यान मोख भाशेंतल्या वाचप्यांक अर्थ कळोना जाल्यार लेगीत वाचनाचे गतीन आडखळ येना. पूण वाचक सदांच हुशार आशिल्ल्यान तो अंदाज बांदता.

देखीक:

कोंकणी: “तायो, तेकां सांग मुगो,...” (पान क्र. 38)

हिंदी: “दीदी, उनसे कहो की हमारे आम के पेड़ को मत काटो” (पान क्र. 152)

मराठी: “ताया, त्यांस्नी सांग ना, आमच्या आबुंलेस तोडू नगा म्हनावं.” (पान क्र. 172)

English: “Tayo, tell them to leave our mango tree alone.” (pg no. 63)

इंग्लीश भाशेंतल्या अणकारांत आसपाविल्लीं हेर उश्णीं उतरां अशीं आसात:

उत्सव

Shigmo (pg. no. 62)

वस्त

dhol (pg. no. 63)

Mogra (pg. no. 63)

संबोधन

“*Hai saiba, yes my lord...*” (pg no. 63)

“Tayo, tell them to leave our mango tree alone.” (pg no. 63)

“If only *Aai* were here.” (pg. no. 63)

“*Bapa re...*” Vithu screamed... (pg. no. 66)

मराठी अणकारांत मात उश्णीं दिसचीं अशीं उतरां अणकारांत मेळनात. सांस्कृतीक आशयाचीं उतरां जरी मराठी अणकारांत तश्या तशीं व्हेल्लीं आसलीं तरी ह्यो दोनूय भासो- कोंकणी आनी मराठी सांस्कृतीक नदरेन हेर भारतीय भासांचे तुलनेंत लागींच्यो आसात. तशेंच कथानक ज्या वाठारांत घडटा, जो समाज कथानकांत झळकता तो मराठी भाशीक वाठाराक लागींचो आशिल्ल्यान अशीं उतरां त्या वाठारांतूय सहज घोळटात. देखून मराठी अणकारांत उश्णीं उतरां मेळनात.

सांस्कृतीक आशयघनता आशिल्लीं उतरां- समानताय आनी अल्पअणकार

शिगम्याच्या दर दिसा खंयची क्रिया वा रीत जातली ताची म्हायती मूळ भाशेंतले कथेंत दिल्या.

कोंकणी: “ पुनवे दीस होळी, पाडव्या दीस चोर, तिसरे दीस देवीची पालखी, चौथे- पांचवे दीस करूल्यो, सवे दीस घोडेमोडणी आनी सातव्या दिसा देवाचीं न्हावणां...असो सात दिसांचो शिगमो. सात्या दिसा हुलगता.” (पान क्र. 36)

मराठी : “पुनवेच्या दिवशी होळी, पाडव्याला चोर, तिसऱ्या दिवशी देवाची पालखी, चवथ्या-पाचव्या दिवशी करवल्या, सहाव्या दिवशी घोडेमोडणी आनी सातव्या दिवशी देवीचे न्हाण. असा हा सात दिवसांचा शिगमोत्सव, सातव्या दिवशी समाप्ती...” (पान क्र.151)

हिंदी: “पूनम के दिन होली, दुसरे दिन चोरोतस्व¹, तीसरे दिन देवी की पालकी, चौथे-पांचवे दिन करूल्यो², छठे दिन घोडेमोडणी और सातवें दिन देवताओं को स्नान—इस तरह से सात दिन का शिगमोत्सव समाप्त होता है।” (पान क्र. 149)

English: “Holi on the night of the full moon, homage and prayers the next day; the ritual of carrying the goddess in the palanquin on the third day of the celebrations; other age-old rites on the fourth and fifth days; the sixth day of the festivities devoted to more celebrations and, with the sacred ritual at the end of the week, the Shigmo would come to a close”. (pg. no 62)

कोंकणी संहितेंत ‘देवीची पालखी’ आसा पूण मराठींत लिंग बदल जावन ‘देवाची पालखी’ जालां. इंग्लीश आनी हिंदींत मात लिंग बदल करुना. कोंकणींत शिगम्याच्या दिसांनी जावपी चाली-रितीचो उल्लेख आसा. हो उल्लेख मराठी अणकारांत मेळटा आनी हिंदी अणकारांत तळ टिपे सकट मेळटा. मराठी तशेंच हिंदी अणकारांत सांस्कृतीक आशय आशिल्लीं उतरां सांबाळ्ळ्यांत. पूण इंग्लीशींत ‘पाडव्याचो चोर’, ‘करूल्यो’ ह्यो रिती आनी ‘घोडेमोडणी’ हो लोकनाच हीं गाळ्ळ्यांत.

‘पाडव्याचो चोर’ हे रितीचो अणकार ‘Homage and prayers,’ करूल्यो’ हे रिती खातीर ‘age-old rites’ असो अणकार केला. ‘Age-old rites’ ह्या उतराची व्याप्ती खूब व्हड आशिल्ल्यान इंग्लीश अणकार नेमकेपणान सांगपाक पावना. ‘घोडेमोडणी’ ह्या लोकनाचाचो उल्लेख इंग्लीश अणकारांत जायना. फकत ‘festivities’ अशें व्हड व्याप्तीचें उतर मेळटा. ‘देवीचे न्हावणां’ खातीर इंग्लीशींत “... with the sacred ritual...” अशीं उतरां मेळटात.

सांस्कृतीक आशय आशिल्ल्या उतरांच्या संदर्भांत इंग्लीश अणकारान व्हडलीशी तकालस घेना आसतना व्हड व्याप्तीं आशिल्लीं उतरां दिवन अणकारप्यान हात वयर काडल्यात अशें म्हणचें पडटा. इंग्लीश वाचप्यांक हे आगळ्यां वेगळ्यां सांस्कृतीक रितीची वळख करून दिवपाची संद अणकारपी

वगडायता अशें अभ्यासकाक दिसता. परतून हीच कथा जर कोंकणींत अणकारली वा हेर खंयच्यान हेर भासांनी अणकारली जाल्यार ते अणकार अणकाराचे सांडेर कितले कसाक लागतले असो प्रस्न अभ्यासकाक पडटा.

अर्थ बदल- चुकीचो अणकार

1. **कोंकणी:** “होळी झुजोवंक येता मरे आपोऽऽ? ह्या आंब्याक जमनीक लोळोवया,’ वेंगेंत मावना तेद्या आंब्याक बोट दाखयत घोळक्यांतल्या एकट्यान ठसच्या आपाची मस्करी केली. सगळे खोऽऽ खोऽऽ करून हांसले.” (पान क्र. 36-37)

English: “So you want to come and help carry the palanquin, do you Appa? How about cutting the mango tree down?” One of the youngsters in the crowd pointed jokingly at a massive mango tree that stood nearby and the whole group dissolved in laughter.” (pg. no. 62)

इंग्लीश अणकारांत अधोरेखीत केल्ल्या वाक्याचो मूळ संहितेंत उल्लेख ना. हें वाक्य चुकीचो अर्थ समजून घालां काय बेठेंच घालां हाचें अनुमान करप कठीण जाता. पालखेचो उल्लेख ना. तरी आसतना अणकारांत पालखी उखलपा बदल वाक्य येता. पूण तें वाक्य अणकारांत लेगीत ते घडणुकेक वा संवादांत सारकें तर बसचना; वयल्यान अर्थाचे सुसुत्रतायेक आडखळटा. पालखेचो उल्लेख कित्याक, ताचो संबंद होळयेचे तयारे कडेन कसो आनी आंब्या कडेन कितें संबंद अशे प्रस्न इंग्लीश वाचप्यांक पडूंक येता.

2. **कोंकणी:** “कानग्या गांवकाराच्या कार्जींतलीं भिरंड अनू होळयेक मारल्यार बरीशी दिसता.” एकल्यान मत उक्तायलें.

“तेची सोडून आनी कोणायचीय मारात. तें खापुल्लें आसा तितलें पुरो. गाळींनी सोंपयतलें तुमकां”
(पान क्र. 37)

English: “I’d like to cut down one of those cashew saplings in Kangya Ganvkar’s orchard.” Another youngster in the group said but the others were quick with their warnings. “We’ll raid anyone else’s orchard but not that one. He’ll kill you with his abuse, that man!” (pg. no. 62)

मराठी: “कानग्या गावकारच्या काजू बागायतीमधील कोकमाचं झाड होळीसाठी तोडल्यास बरं हुईल बगा” एकट्यानं सुचविले.

“त्यांचं सोडून आनकी कुनाचं बी तोडा. त्याची खापुल्ली आहे तेवढी पुरे. नुसत्या शिव्यांनीच जीव घील तुमचा.” (पान क्र. 152)

हिंदी: “इस वर्ष गाँवकार के बगीचे का कोकम का पेड़ इस वर्ष की होली के लिए अच्छा है।” एक ने अपना मत व्यक्त किया।

“उसे छोड़कर किसी दुसरे को काटो, अन्यथा वह काली कलूटी औरत गालियों की बौछार करेगी।”
(पान क्र. 150)

मूळ भाशेंतलें संहितेंत भिंडा झाड वा भिरण कापया असो प्रस्ताव एकटो मांडटा. मराठी आनी हिंदी अणकारांत भिरंडीचोच उल्लेख आयला. पूण इंग्लीश अणकारांत one of those cashew saplings असो अणकार मेळटा जो चुकीचो आसा. तशेंच कोंकणी संहितेंत तें खापुल्लें म्हूण कानग्याचे बायलेचो उल्लेख केला. हिंदी अणकारांत सुंदर तरेन काली कलूटी औरत असो ताचो अणकार करून तें वाक्य म्हणटल्याच्या मनांतले भाव टिपल्यात. कानग्याची बायल झगडटा देखून ताच्या काळ्या रंगार सामको खर शेरो मारला. ताचो उल्लेख खापुल्लें असो केला. मराठी अणकारांत जाल्यार हें उतर तश्या तशें घेतलां. पूण इंग्लीश अणकारांत मात कानग्याचे बायले संबंदीं केल्ले हे

उच्चार शेंणटात. ते कानग्याच्या नांवार जातात. कानगो गाळी घालता असो अर्थ अणकारांत मेळटा. फक्त उल्लेखांत आशिल्ले एके वळीचें कानग्याचें बायलेचें पात्र इंग्लीश अणकारांत शेंणटा.

तें नासलें म्हण काणयेच्या प्रवाहांत कांयच बदल घडना. पूण अणकारांत न सांबाळिल्ल्यो ह्यो बारीकसाणी कांय वेळार म्हारग पडूं येतात.

3. कोंकणी: “आंबुल्ली बरी आसा हां; घराक कोनवासो बरो जातलो.” पांडल्यान आपली वखवखी नदर वरशी करून आंबुल्लेक नियाळली. फाटलीं कांय वर्सां पांडलो चोरयाण्या मदेराचें नेगोस करीत आयला.

“तुका वांशे आनी कोनवाश्यां बगर कांयच थार्यें पडना. आखर्चीं रानां काबार केलीं तरी भूक भागना.” गणपतान पांडल्याचीं कुतां काडपाक सुरवात केली. (पान क्र. 38)

English: “A fine tree. Will make a good beam for a house.” Pandlya cast a critical eye over the tree as though to prove his experience in this matters since he had spent the last three years trading the forest products.

“You can see nothing but posts and beams. Eaten up the forest almost, but still hungry for more!” Ganpat chided Pandlya. (pg. no. 62)

मूळ भाशेंतले संहितेंत पांडलो कांय वर्सा चोरून मदेराचो धंदो करता हें वास्तव मांडलां जें इंग्लीश अणकारांत वगळ्ळां. तो हो धंदो कांय वर्सा जालीं करता. अणकारांत मात तीन वर्सा अशीं वर्सा नमूद केल्यांत. इंग्लीश अणकारांत पांडलो गुन्यांवाकार दिसना पूण मूळ संहितेंत तो आसा. हांगा एका पात्राचें चित्रण करतना इंग्लीशींत तें सारखें जावूंक ना. पांडल्याच्या स्वभावाक लागून गणपताचें उलोवप आसा, ताका ताच्या कर्तुबा खातीर थोमणे मारप आसा. पूण इंग्लीशींत गणपतान ताका थोमणे मारपाचें कारण स्पश्ट जायना.

अर्थाचे पातळेर अणकारांत अर्थ पुराय तरेन पावोवप चुकलां जाल्यार कथानकाचे पातळेर पात्रचित्रण जावपांत उणीव उरल्या.

4. कोंकणी: “कानग्या गांवकारान ... कुशीकच बशिल्ल्या उसप्याक थोमणो मारलो.” (पान क्र. 36)

मराठी: “कानग्या गावकारानंबाजूला बसलेल्या ‘उसप्याला’ टोमणा मारला.” (पान क्र. 151)

हिंदी: “कानग्या गांवकार ने... अपने समीप बैठे उसप्या को इशारा करते हुए कहा।” (पान क्र.150)

English: “Kango, the villager , whispered to Uspi who squatted beside him.”
(pg.no. 62)

मूळ भाशेंतले संहितेंत थोमणो माल्लो अशीं उतरां आसात. ताचो मराठी अणकार ‘टोमणा मारला’ असो केला. हिंदींत ‘इशारा किया’ असो अणकार दिला जो चुकला. तशेंच इंग्लीश अणकारांत “Kango, the villager , whispered to Uspi who squatted beside him.” असो दिला. इंग्लीशींत ‘taunted’ हें उतर सहज घोळटा आसतना ताचो उपेग कित्याक टाळा असो प्रस्न पडटा. कानग्या गांवकाराचो दृश्टीकोनाची जी बारीकसाण स्पश्ट जावूं येताली अशें अभ्यासकाक दिसता.

संकेत प्रयोग विन्यास

1. कोंकणी: “ ‘हय सायबा’ म्हणत अक्षता माल्ली. तिळग्या म्हारान धोलार तोंडी माल्ली. ”(पान क्र. 38)

English: “ *Hai Saiba, yes my lord ...*” as Tilgya, the low caste drummer struck the dhol and the whole atmosphere resounded with beat.” (pg. no. 63)

मूळ भाशेंतलें संहितेंत तिळग्या म्हारान धोलार तोंडी मारल्या अशें वाक्य आसा. ताचो अणकार इंग्लीशींत ‘Tilgya, the low caste drummer’ असो केला. तो पुराय अर्थ पावय ना. तांतूत

cobbler अशें उतर आयिल्लें जाल्यार अर्थ स्पश्ट जावपाचो. तातूंत जाती वेवस्थेक धरून खूब जातींचो आसपाव जाता. पूण हो अर्थ बरोवप्याक अपेक्षीत ना. कारण कथे प्रमाण हो मान खंयच्याय मनशाक, कुळाक वा जातीक ना जाल्यार अमूकच एके जाती पुरतो मर्यादीत आसा. अणकारतना ह्यो बारीकसाणी लक्षांत घेवपाची गरज दिसता.

2. कोंकणी: “अनू खंय रे होळी बगल्यात?” उसप्यान विडयेचो झुरको मारीत वासपूस केली.’ (पान क्र. 36)

हिंदी: “इस वर्ष होली को पेड़ कहीं देखा है?” उसप्या ने बीड़ी को जोर से सुड़कते हुए पूछताछ की।” (पान क्र. 150)

English: “Have you found a tree suitable for Holi yet? (pg. no. 62)

मूळ भाशेंतलें संहितेंत उसपी ‘होळी बगल्यात?’ असो प्रस्न करता. ताचो अर्थ होळी जळोवपा खातीर झाड पळयलां? असो जाता. अणकारप्यांनी ही बारीकसाण, हो संकेत प्रयोग विन्यास लक्षांत घेतला आनी देखून अणकारांत झाड मेळ्ळें असो प्रस्न केला. ही बारीकसाण लक्षांत घेवू नासतना अणकार केल्लो जाल्यार होळी करचे पयलींच होळी पळयल्या काय? अश्या अर्थाचो अणकार जातलो आसलो जो अर्था पासून पयस आनी वाचप्यांच्या मनांत घोळ घाळपी जातलो आसलो.

5.6 मीना काकोडकार - सुकण्या पिला रे

कोंकणी कथेच्या मळार आपली वेगळी अशी छाप उमटावपी, सातत्यान साहित्य रचना करपी अशी कथा लेखिका म्हण मीना काकोडकार हांणी नामना जोडल्या. 1976त तांचो पयलो कथा संग्रह ‘दोंगर चंवल्ला’ उजवाडाक आयलो. जाल्यार ‘सपनफुलां’ हो कथा संग्रह 1990 वर्सा आनी 2001 वर्सा ‘आमी’ हो तिसरो कथा संग्रह उजवाडाक आयलो. ‘सपनफुलां’ ह्या कथा संग्रहाक 1991 वर्साचो

साहित्य अकादेमीचो पुरस्कार फावो जाला. 2014 वर्सा तांची 'वास्तू' ही कादंबरी प्रकाशीत जाली. अमिताव घोश हांच्या 'The Shadow Lines' ह्या पुस्तकाचो कोंकणी अणकार 'सावळ्यां रेगो' ह्या नांवान तांणी केला. ह्या अणकाराक साहित्य अकादेमीचो अणकाराचो 2016 ह्या वर्साचो पुरस्कार फावो जाला.

'सुकण्या पिलारे' ही तांची खूब फामाद अशी कथा. 'दोंगर चवल्ला' आनी 'सपनफुलां' ह्या दोनूय कथा संग्रहांनी तिचो आस्पाव जाला. ही कथा 'रे चुरूगन' ह्या नांवान हिंदी भाशेंत किरण पोपकार हांणी अणकारल्या. ज्योती कुंकळकार हांणी संपादीत केल्ल्या प्रभात पेपरबैक्स हांणी 2022त उजवाडायिल्ल्या 'कोंकणी की लोकप्रिय कहानियाँ' ह्या पुस्तकांत हे कथेचो आस्पाव जाला.

कथेच्या कथानकाचो आपरोस-

रघल्या ह्या आठ वर्सांच्या भुरग्याची आवय भायर पडटा. ताचो बापूय कामाक वतलो तेन्ना ताचें हाल जातले हें कारण दिवन ताची मावशी ताका आपल्यागेर व्हरता. स्वताचें भुरगें नाशिल्ली ही मावशी रघल्याक खूब जीव लायता. भयणीच्या आर्थीक परिस्थिती परस बरी आशिल्ल्या मावशेगेर रघल्याक सगळ्यो सुखसोयी मेळटा पूण ताचें मन रमना. मावशेच्या पदराक येवपी घमघमीत साब्बा वासा ताका आवडटा पूण आपलोसो दिसना. तेपरस शेजराच रावपी, रघल्याच्याच आर्थीक परिस्थितींतल्या सुरंग्याच्या पदराक आवयच्या पदरा सारखोच धुवराचो वास येता तो ताका सवंकळीचो दिसता. मावशी ताका शाळेंत घालता. शाळेक वतना रघल्यान फाटीं वळून तिका हात हालोवचो अशी तिची इत्सा आसता. रघल्या मदीं विसरता तेन्ना मावशी ताका ही मनांतली गजाल उलोवन दाखयता. मावशेचें मन सांबाळपाक रघलो यादीन शाळेक वतना फाटीं पळोवन तिचो निरोप घेता.

स म्हयने घरा आशिल्लो बापूय रघल्याक घरा व्हरपाक मावशेगेर येता. बापायन दुसरें लग्न केलां, हें आयकून सवती आवयच्या नांवान धास्ताविल्लो रघल्या बापूय जेन्ना शेजारच्याच सुरग्यां कडेन लग्न जाला हें आयकता तेन्ना तो खोशी जाता. आवय वरीच सुरगें अशी भावना ताका जाता. घरा बेगीन

परतुपाच्या भिरकेंत तो सदां वरी भायर सरतना मावशोक फाटीं वळून पळयतालो तें विसरता. बसीर बसून बस सुटल्या उपरान्त आपणें मावशोक हात हालोवन दाखयलो ना तें ताका याद जाता. मावशेन ताका एकदां सांगिल्ल्या काणयेंतल्या सुकण्या पिलाक ताची आवय मरतकच पिलाक मावशी वाडयता. पूण व्हड जातकच तें पील उडून वतां, मावशोक विसरतां. मावशी मात ताचे यादींनीं दुकां गळयतां. कथेंतल्या मावशेन रघल्याक सांगिल्ल्या त्या सुकण्या पिला कडेन लेखिकेन रघल्याचें समीकरण केलां.

अणकारांचो अभ्यास केले उपरान्त केल्लीं निरिक्षणां अशीं आसात:

उश्णीं उतरां

कोंकणी कथेंतली कांय मेजकींच उतरां अणकारप्यान हिंदी अणकारांत व्हेल्यांत.

आयो- ह्या उतरानूच हिंदी कथेची सुरवात जाता. कंसांत माँ हें उतर दिलां जाका लागून हिंदी वाचप्यांक अर्थ स्पश्ट जाता. पुराय कथेंत ‘आयो’ ह्याच उतराचो उपेग करून अणकारप्यान हिंदी वाचप्यांच्या उतरांवळींत अस्सल गांवगिऱ्या कोंकणी उतराची भर घाल्या.

बाप्पा- पूण हाचो अर्थ दिवूंक ना. संदर्भातल्यान समजता आनी बाप ह्या उतराक नादाच्या आनी अर्थाच्या पावंड्यार लागीं आशिल्ल्यान वेगळो अर्थ सांगचो पडूंक ना आसुंये.

‘गजरे’-(फलियों से निकले सूखे दाने) – कोंकणी उतर वापरून कंसांत अर्थ दिल्यान उतराची देवाण-घेवाण जाली आनी अर्थूय कळ्ळो. दर वेळार सगळ्याच वस्तू वा नगा खातीर हेर भाशेंत उतर आसतलेंच अशें ना तेन्ना कंसांत अर्थ स्पश्ट करपाची पद्धत कांय अणकारपी आपणायतात ताची ही एक देख आसा.

पात्रांच्या नांवांक कोंकणीचे नाद वेवस्थेचें आंगलें

रघलो- हें नांव मूळ रघू ह्या नांवा कडेन संबध दाखयता. अश्या वेळार हिंदी वाचप्यांच्या कानाक सवकळीचें आसचें म्हण नांव बदल्ला काय असो दुबाव आसलो. आदीं अभ्यास केल्ल्या कथांनी कांय

अणकारप्यांनी तसो प्रयोग केल्ल्या कारणान ही संभावना आशिल्ली. पूण अणकारप्यान ‘रघलो’ आनी ‘मोगरू’ हीं दोनय नांवां मात्तूय बदलूंक नात. पूण ‘सुरंगे’ ह्या नांवांत /ए/ स्वरान सोंपपी नांवाक /ई/ स्वरान बदल केला. कोंकणींत ‘सुरंगे’ आसा जाल्यार हिंदींत ‘सुरंगी’ असो निमण्या स्वरांत बदल केला. ह्या तीनूय नांवांचो उच्चार सरासरी हिंदी लेखणेंत न आयिल्ल्यान हिंदी वाचप्यांच्या कानाक आडखळटा आसतना लेगीत अणकारप्यान नीज कोंकणीं नांवां अणकारांत व्हेल्या ही तोखणाय करी सारखी गजाल आसा.

वाक्प्रचार- अर्था प्रमाण समानताय

1. कोंकणी: “तें झेतान उडोक लागलें. मावशी खोशयेन फुल्ली.” (पान. क्र. 21)

हिंदी : “ अब वह उडने लगा. मौसी की खुशी का ठिकाना न रहा।” (पान. क्र 59)

खोशयेन फुल्ली ह्या कोंकणी वाक्प्रचाराचो अर्थ खोशयेक शिम-मेर उरली ना असो जाता. ताचो शब्दशा हिंदी अणकार केल्लो जाल्यार मौसी खुशी से फूल गयी असो विद्रूप आनी हास्यास्पद जावपाचो. अणकारप्यान हिंदी भाशेंत प्रचलीत समा अर्थाचो वाक्प्रचार वापरला.

2. कोंकणी: “पिलाची मावशी पिलाक ल्हानाची व्हड करोंक लागली. तेचेर मावशेचो सगळो जीव आसलो” (पान. क्र. 21)

हिंदी : “चुरूंगन की मौसी उसका पालन-पोषण करने लगी। मौसी की जान उसी पर थी।” (पान. क्र. 59)

कोंकणी कथेंतल्या वाक्यांत मावशेचो जीव तेचेर म्हळ्यार त्या पिलार आसलो असो वाक्प्रचार आयला. तेचेर मावशेचो सगळो जीव आसलो हाचो शब्दशा अणकार मौसी की जान उसी पर थी असो हिंदींत जाला अशें मत संशोधक हांगा मांडटा. मौसी की जान उसमें बसती थी वा वो मौसी की जान था

असो अणकार हिंदीक सहज दिसपाचो. कोंकणींतल्या ‘चेर’ ह्या अधिकरण कारक संबंदाच्या कुसाचो (locative markerचो) अणकार तशा तसो केला. हिंदी भाशेंतूय अधिकरण संबंदाचें कूस पूण पर न्हय जाल्यार में चो उपेग केल्यार योग्य जातलो आसलो.

3. कोंकणी: “ मावशेन ताका उडोंक शिकयलें. पिलाक पांखां फुटलीं.” (पान. क्र. 21)

हिंदी : “मौसी ने उसे उड़ना सिखाया। बच्चे के पंख फूटे। ” (पान. क्र. 59)

कोंकणींतल्या मूळ भाशेंतल्या कथेंत पांखां फुटलीं हाचो शब्दशा अणकार हिंदींत केला आनी तो आडखळटा. अणकारप्यान पुराय कथेच्या अणकारांत अणकारतना बरीच जतनाय घेतल्या अशें संशोधकाचें मत आसा. हिंदी अणकारांत बच्चे के पंख फूटे ह्या अणकारा वाट्याचो बच्चे के पर निकल आए अशें बरयल्लें जाल्यार ताचो सरळ अर्थ (Denotative Meaning) न्हय जाल्यार आड अर्थ (Connotative meaning) येतलो आसलो. भुरगो चड सुबेज जाला तेन्ना तो अर्थ सांगपाक ‘पर निकल आए’ हो वाक्प्रचार योग्य आसतलो आसलो. सद्यस्तितींत ‘बच्चे के पंख निकल आये’ हो पर्याय हिंदी अणकारांत योग्य बसतलो अशें संशोधकाचें मत.

अल्पानुवाद

कोंकणी: “ मावशे कडेन घे म्हणून गजरे आसले. गडें काय फाडें खेळोंक मज्जा येताली. हांव रडी केल्यार मावशेक समजच नासली.” (पान. क्र. 20)

हिंदी : “मौसी की पास ढेर सारे ‘गजरे’ (फलियों से निकले सूखे दाने) थे। वह खेल खेलने में भी बहुत मजा आता। मेरी बेईमानी मौसी समझ नहीं पाती।” (पान. क्र. 58)

अणकारप्यान जशे गजरे म्हणचे कितें तें वेवस्थीत कंसांत बरोवन स्पश्ट केलां तशे ‘गडें काय फाडें’ हीय खेळा बदलची अदीक म्हायती अणकारांत सहज दिवूं येताली. ह्या खेळा बदलची कल्पना वाचकांक अदीक स्पश्ट जावपाची.

नाद अणकारी उतरां

1. कोंकणी: “ आमी जायते फावटीं व्हाळार वताले. बुचूक, बुचूक करोन बुचकळ्यो मारून न्हाताले.”

(पान क्र. 19)

हिंदी : “हम कई बार वहाँ जाते थे| उसमें डुबक-डुबक डुबकियाँ लगाते|(पान क्र. 57)

2. कोंकणी: “ मावशी सुर सुर करोन बांयच्यो कळसुल्यो काडोन म्हाजे तकलेर ओती. (पान क्र. 19)

हिंदी : “ मौसी सर-सर करके कलसी से पानी निकालकर मेरे सिर पर उडेल देती.” (पान क्र. 57-58)

कोंकणींतल्या कथेंत वापरिल्ल्या नाद अणकारी उतरांची दखल अणकारप्यान घेतल्या आनी हिंदी अणकारांत सहज दिसतली अशीं नाद अणकारीं उतरां वापरल्या. ही बारीकसाण लक्षांत घेवन अणकारांत हाडिल्ल्यान हिंदी भाशेंतल्या वाचप्यांक मूळ लेखकाच्या शैलीचो आस्वाद घेवपाक मेळटा.

पुनरावृत्ती

1. कोंकणी: “ तिच्या उगडासान म्हाका परथोन परथोन रडोंक येतालें.” (पान क्र.16)

हिंदी : “ उनकी याद में रह-रहकर मुझे रोना आ रहा था|” (पान क्र. 56)

2. कोंकणी: “तेकाय आयोचो उगडास येता जातलो हें चिंतून म्हाका हुमसो हुमसोन रडोंक येयलें.”

(पान क्र. 16)

हिंदी : “शायद उसे भी आयो की याद आ रही थी, यह सोचकर मुझे सिसक-सिसककर रोना आ गया|”

(पान क्र. 56)

मीना काकोडकार हांचे हे कथेंत नाद अणकारी उतरां आनी हेर क्रियापदां हांची पुनरावृत्ती केल्या. बरोवप्याची ही शैली वाचतल्यांक ठळकपणान जाणवता. हिंदी अणकारांतूय अणकारप्यान हिंदी वाचप्यां मुखार तीच शैली दवरपाचो यत्न केला. खंय तरी ताचो प्रभाव अणकारप्याचेर जाला आसूंये आनी जय मूळ लेखिकेन पुनरावृत्ती करूंक ना थंय लेगीत अणकारप्यान ती शैली वापरल्या हें लक्षांत येता. सकयल दिल्ल्या देख 3, 4 आनी 5 क्रमांकाच्या देखींतलीं हिंदी वाक्यांतलीं ठळक केल्लीं उतरां पळयल्यार वयर मांडिल्ल्या मुद्द्याक समर्थन मेळटा.

3. कोंकणी: “आयोचो उगडास काडोन, काडोन तिणें तोंड तांबडे करोन घेतलें.” (पान क्र. 17)

हिंदी: “आयो को याद कर-करके उसका चेहरा *रो-रोकर लाल हो गया था।” (पान क्र 55)

4. कोंकणी: “... आनी पिलाचो उगडास काडीत घोंटेरांत *रडत बसताली.” (पान क्र. 22)

हिंदी: “और उसे याद कर वह *रोती रही, रोती रही” (पान क्र. 60)

5. कोंकणी: “...बुरसो खंयचे कडलो!’ अशें म्हणोन मावशी म्हाज्या आंगाक शाबू घश्टताली.” (पान क्र. 20)

हिंदी: “गंदे कही के।” कहकर मौसी मेरे शरीर पर *घिस-घिसकर साबून लगाती।(पान क्र. 58)

अणकारप्याच्या अणकाराच्या शैलीचेर मूळ लेखिकेच्या शैलीचो प्रभाव पडला देखून आसा थंय तशेच ना थंय लेगीत आमकां ही पुनरावृत्ती पळोवपाक मेळटा अशें संशोधकाचें मत आसा.

काळ बदल- अर्थ बदल

कोंकणी: “... आनी पिलाचो उगडास काडीत घोंटेरांत *रडत बसताली.” (पान क्र. 22)

हिंदी: “और उसे याद कर वह *रोती रही, रोती रही” (पान क्र. 60)

‘रडत बसताली’- हातूंतलें ‘बसताली’ हें क्रियापद ही अपूर्ण भूतकाळाची देख. खंयचीय क्रिया भूतकाळांत परत परत जाताली, घडटाली तें दाखोवपाक, तो अर्थ कळीत करपाक ह्या काळाचो उपेग करतात. हिंदींत ‘रडत बसताली’ हाचो अणकार ‘रोती रही, रोती रही’ असो केला. ‘रोती रही’- हाचो अर्थ कर्तो- ह्या वाक्या संदर्भांत ती सुकण्या पिलाची मावशी एकच फावट रडत रावली असो अर्थ जाता. कोंकणी वाक्या प्रमाण मात कर्तो याद काडून अनेक वेळा रडत बसताली. हो अर्थ हिंदींत येवपा खातीर ताचो हिंदी अणकार ‘रोती रहती’ असो जावंक जाय आसलो अशें संशोधकाक दिसता.

सर्वनामां

कोंकणी: “आयो (माँ) को गुजरे दो दिन हो गए थे। उनकी याद में रह-रहकर मुझे रोना आ रहा था।”

(पान क्र. 54)

हे कथेंत रघल्याक आवयची माया आशिल्ली. कोंकणी भाशीक रघलो तिच्या उगडासान सांगता तेन्ना “तिच्या उगडासान म्हाका परथोन परथोन रडोंक येतालें.” (पान क्र. 17) अशें म्हणटा. तो खंयच ‘तांच्या उगडासान’ ह्या सर्वनामाचो उपेग करना. ‘तांच्या’ हे सर्वनाम कोंकणींत भोववचन तशेच आदरार्थी अशे दोन उपेग दाखयता:

तो वरूण. तो तांच्या घरा रावता.

ते दोन भाव. ते तांच्या घरा रावतात.

ते वरूणबाब. ते तांच्या घरा रावतात.

हिंदी भाशेंत अणकारिल्लो रघलो हिंदी भाशेच्या स्वभावाक धरून उनकी असो आवयच्या आवयच्या संदर्भांत उलयता तेय स्वभावीक दिसता. पूण आवय खातीर उनकी ह्या सर्वनामाचो उपेग करपी रघलो जेन्ना बापूय आनी मावशे खातीर उसकी ह्या सर्वनामाचो उपेग करता तेन्ना अणकारांत तो आडखळटा.

“बाप्पा चूप रहा।” (पान क्र.55)

आवय खातीर उनकी ह्या सर्वनामाचो प्रयोग करपी हिंदी अणकारांतल्या रघल्या कडल्यान बापाय खातीर एकेरी उल्लेख अडेचो दिसता. हिंदी भाशेच्या संस्कृतायेच्या स्वभावाक लागून बापाय खातीर आदरार्थी सर्वनामाचो उल्लेख अपेक्षीत आसा. हें वाक्य “बाप्पा चूप रहे।” अशें अणकारप योग्य आसपाचें.

कोंकणी भाशीक समाजांत बापायक, आज्याक लेगीत एकेरी उलो मारतात, संबोधन करतात. ही सामाजीक आनी देखून भाशेंत पडबिबींत जाल्ली खाशेलपणां दाखोवपाच्या उद्देशान जर रघल्यान बापायचो एकेरी उल्लेख करपाचो प्रयोग हिंदी अणकारांत केला जाल्यार आवय विशींचो उल्लेख कटाक्षान एकेरी येवपाक फावो आसलो जो येवूंक ना.

हिंदी: “दुसरे दिन मौसी आ गई। आते ही उसने मुझे गले से लगाया...।”(पान क्र. 55)

हिंदी: “आयो या मैं उन्हें दीये के उजाले में ‘यहाँ से टपक रहा है या वहाँ से टपक रहा है’ ऐसा बताते।”

(पान क्र. 57)

हांगा परत बाप्पा ह्या पात्राक संबंदीत तिसरो पुरुश सर्वनाम ‘उन्हें’ वापरला. हें सर्वनाम आदरार्थी आसा. हांगा एकेरी उल्लेखाक अन्वय धरून अणकार केल्लो जाल्यार तो ‘उसको’ असो येवपाक फावो आसलो.

हांगा अणकारपी स्वता कोंकणी भाशीक आशिल्ल्यान आनी अणकारप्याची आवयभास कोंकणी आशिल्ल्यान हो आवयभाशेचो प्रभाव अणकारांत वापरिल्ल्या सर्वनामांचेर जाला आसपाची शक्यताय संशोधक हांगा उक्तायता.

बोली

कोंकणींत आशिल्ली ही कथा रघलो नांवाचें पात्र सांगता. ही पुराय कथा पयल्या पुरूश निवेदनांत आसा. ही पुराय कथा गांवगिऱ्या वाठारांतल्या भोवजनांचे बोलयेंत आसा. (जातीवाचक जातले काय असो दुबाव दिसता.) हिंदी वाठारांतूय प्रमाण बोलये बरोबर गांवगिऱ्या वाठाराच्यो बोलयो आसात. ताचो उपेग करूं येतालो अशे संशोधकाक दिसता. कोंकणींतले गांवगिरे बोलये सारकेच हिंदी गांवगिऱ्या बोलयेचो आस्वाद वाचप्यांक मेळपाचो. तशेच कथानकाची फाटभूंय गांवगिरी आशिल्ल्यान गांवगिऱ्या बोलयेंतलें निवेदन अणकारांतूय सोबून दिसपाचें.

5.7 शीला कोळंबकार- मॅगी

शीला कोळंबकार ही कोंकणींतली एक ज्येष्ठ लेखिका जिणें आपले लेखणेंतल्यान कोंकणी कथेच्या मळार खाशेली सुवात मेळयल्या. बालमनाचो थाव घेवपी अशी लेखिका. बाल मनाचें विश्व कोंकणींतल्यान आपल्या कथां वरवीं तशेंच बाल साहित्या वरवीं तांणी उक्ताडार हाडला. ‘भूंयचाफीं’ ह्या तांच्या कथा संग्रहाक साहित्य अकादेमीचो 1997 वर्साचो पुरस्कार फावो जाल्लो आसा.

‘मॅगी’ ही तांची भोव गाजिल्ल्या कथां मदली एक. ही कथा 1973त छापिल्ल्या ‘ओली सांज’ ह्या तांच्या पयल्या कथा संग्रहांत आसा. अ.ना. म्हांबरो हांणी संपादीत केल्ल्या ‘स्वतंत्र गोंयांतली कोंकणी कथा (काळ: 1962-1976)’ ह्या कथा संग्रहांत तिचो आस्पाव जाला. ‘मॅगी’ ह्या नांवानूच इंग्लीश आनी हिदींत हे कथेचो अणकार जाला. मुकेश थळी हांणी हे कथेचो अणकार इंग्लीशींत केला. नारायण रा. शेजवालकार हांणी हिदींतलो अणकार केला. हो अणकार ‘भारतीय शिखर कहानियाँ’ हातूंत आसपावला.

कथेच्या कथानकाचो आपरोस

मॅगी नांवाचें एक शाळेंत शिकपी चली. परिस्थीतीन गरीब मॅगी आनी ताचे आवय-बापूय एके खोपींत रावतात. बापूय काम करना फकत सोरो पियेता. ताची आवय बाजारांत नुस्तें विकता. आवय बापाय कडल्या दुर्लक्षीत मॅगीन आपल्यो इत्सा पुराय करपा खातीर दिसा सपनांचो आदार घेतला. दिसा सपनां (day dreaming) ही पळवाट ताचे नकळटा ताणें आपणायल्या. आपल्या दिसा सपनांत आपल्या वांट्याचें बेबी हें पात्र ताणें रंगयलां. मॅगीच्या खऱ्या जिवितांत तें खोंपटांत रावता. आवय नुस्तें विकता, घरा येवन मॅगीक रांदचें पडटा, शाळेचो अभ्यास करपाक ताका वेळ मेळना. शाळेंत ताका मदले सुटयेंत आयसफ्रूट खावपाक पयशे नासतात. ताचो बापूय सोऱ्या खातीर आवयक मारता. शाळेंत चडश्या टिचरां कडल्यान तें मार खाता. पूण ताच्या सपनांच्या विश्वांत मात मॅगी बरें बरें रूचीचें रांदून बेबीक दिता. बेबीचें बरें व्हडलें घर आसा. मॅगी आनी बेबीच त्या घरांत रावतात. आवय बापायन भुरग्या बाबतींत घेवपाची सगळी काळजी मॅगी बेबी बाबतींत घेता. बेबीक खावपाक, जेवपाक वेळार दिवप, ताका वेवस्थीत गणवेश घालून वेळार शाळेक धाडप, मदल्या वेळार खावपाक दिवप, वेल्यान कितेंय घेवपाक पयशे दिवप अश्यो जितल्योय गजाली- भौतीक वा भावनीक- ज्यो मॅगी स्वता खातीर आंवडेता तितल्योय बेबीक तें आपल्या सपनांच्या विश्वांत दिता.

जेन्ना जेन्ना मॅगीक टिचर मारता वा ताका कितेंय खावपाक मेळना तेन्ना तेन्ना मॅगी दिसा सपन रंगयतना वाचप्यांक दिसता. चडश्यो शिक्षिका ताका समजून घेनात. उलटो ताका मार खावचो पडटा. फकत कथेचे निमणे कडेन जेन्ना मॅगी काणी सांगपा वेळार आपलीच काणी बेबीच्या रूपान मांडटा तेन्ना मात ती शिकोवपी ताका पुराय वर्गा मुखार शाबासकी दिता, ताका माया दाखयता. पुराय वेळ निर्विकार भावना दर्शोवपी मॅगीचो त्या वेळार भावनीक बांद फुड्या आनी तें हुडक्या हुडक्यांनी रडटा.

अणकारांचो अभ्यास केले उपरान्त केल्लीं निरिक्षणां अशीं आसात:

नाद बदल

मूळ भाशेंतली संहिता हिंदींत अणकारले उपरान्त कांय उतरां जीं हिंदी अणकारांत उश्णीं व्हेल्यांत (Borrowed words) तांतूंत कांय उतरां हिंदी भाशेचे नाद वेवस्थेंत सहज बसतलीं अशीं केल्यांत हें लक्षांत येता. देखीक:

कोंकणी	हिंदी
मॅगी	मैगी
चॉकलेट	चाकलेट
आयस्फ्रूट	आइसफ्रूट
शिर्विशोक	सर्विस

उश्णीं उतरां- कांय निरीक्षणां (हिंदी अणकार)

साय-स्कर्ट, इश्कोल- स्कूल, आल्फिनेत- पीन, विस्तीद- फ्रॉक,

क्लास- कक्षा

मूळ भाशेंत कांय उतरां पोर्तुगेज भाशेंतलीं आसात. हिंदी अणकारांत तीं उतरां व्हरूंक नात. पूण त्या उतरांच्या समान अर्थाचीं इंग्लीश उतरां हिंदी अणकारांत वापरल्यात. कोंकणी कथेंतलीं पोर्तुगेज उतरां तशींच उश्णीं उतरां म्हण हिंदी अणकारांत व्हेल्यार वाचप्यांक कळचीं नाशिल्ली. देखून तांकां समानार्थी इंग्लीश उतरांचो उपेग केला आसुंये. हिंदी वाचकांक इंग्लीश उतरांची संवकळ आसा हो मुद्दो आसुंये. हांगा Adaptation तंत्र आपणायलां हें स्पश्ट जाता. फकत क्लास ह्या उतराचो अणकार केला.

उशणीं उतरां (इंग्लीश अणकार)

इंग्लीश अणकारांत कोंकणी मूळ भाशेंतलीं कांय उतरां उशणीं घेतल्यांत तीं अशीं आसात:

Shit-koddi (rice and curry)

Pai (father)

‘interro’ (funeral)

अणकारांत वयर दिल्ल्या कोंकणी उतरांचो अर्थ कंसांत दिला. ‘पाय’ हें उतर मूळ भाशेंतले कथेंत 10 वेळा येता पूण अणकारांत फकत दोन खेपो येता. अणकारप्यान अर्थ दिवन जेन्ना ‘pai’ हें उतर वापरलांच जाल्यार दर खेपे तें कित्याक वापरुना असो प्रस्न येता. तशेंच ‘pai’ हें उतर आनी अर्थ कथेच्या निमण्या भागांत वापरलां. आतां मेरेन वाचिल्ल्या अणकारांनी अणकारपी उशें उतर वापरपाचें आसल्यार संहितेंत पयलेच खेपे येता तेन्नाच वापरतात. ह्या अणकारांत अशें उतर आदीं दिनासतना मागीर दिवपा फाटलें प्रयोजन स्पश्ट जायना आनी सुसंगतीक बाधा येता.

अर्था प्रमाण समानताय

1. कोंकणी: “पाड पडूं! आदींच कळाव जाला आनी तांतूंत हें.” (पान क्र. 155)

English: “What the hell... it’s already late and now this problem.”

हिंदी: “कम्बख्त, फिर मुसीबत! एक तो पहले ही देरी, उस पर यह आफत!” (पान क्र. 200)

कोंकणींत भावना व्यक्त करतना म्हणिल्ल्या ‘पाड पडूं’ ह्या उमाळ्याचो शब्दशा अणकार करिनासतना ताका सम असो उमाळो इंग्लीश तशेंच हिंदी अणकारांत वापरला. मॅगी हें पात्र इंग्लीशींत वा हिंदींत कशी प्रतिक्रिया दितलें आनी ती ते ते भाशेंत कशी सबावीक दिसतली हाच्यो ह्यो देखी आसात.

वाक्य रचना

कोंकणी कर्ता कर्म क्रियापद वाक्य रचना पाळपी भास. तेच बरोबर ती पद-विचारप्रधान आशिल्ल्यान वाक्य रचनेंतल्या उतरांची सुवात बदल्ली तरी अर्थांत बदल घडना. तशेंच कांय वेळा क्रियापद म्हळ्या वा बरयल्या शिवायूय अर्थ लावूं येता.

कोंकणी: “ आनी ताजो पाय बेबदो, टीचर आनी टीचर, ताजी मांय बाजारांत निसर्ते...” (पान क्र. 156)

English: “ And you know teacher, her father is a drunkard... and her mother sells fish in the market.”

हिंदी: “-और टीचर, उसके पिताजी तो पियक्कड़ है- और माँ उसकी बाजार में बैठकर मछली बेचती है!” (पान क्र. 201)

मूळ भाशेंत ‘पाय बेबदो’ अशें बरयलां. हातूंतल्यान ‘आसा’ ही स्थिती समजता. ती प्रत्यक्ष उतरांनी सांगपाची गरज ना. पूण इंग्लीश अणकारांत मात ‘is’ बगर वाक्य रचना अडेची आनी अपूर्ण दिसता. तशेच हिंदींतूय ‘है’ बगर ‘उसके पिताजी पियक्कड़’ अशें म्हळ्यारूय इंग्लीशीवरी ही रचना कानाक आडखळपाची.

तशेंच मूळ भाशेंत “ताजी मांय बाजारांत निसर्ते...” इतल्याचेर वाक्य सोंपयलां पूण क्रियापद नासतना लेगीत कोंकणी वाचप्याक अर्थ स्पश्ट आसा. हांगा संकेत प्रयोग विन्यास म्हणजेच Pragmatics हे भासविज्ञानाचे शाखेक लागून उलोवपी जरी सांगपाक सोदता ती दर गजाल उतरांनी स्पश्ट करना तरी आदीं उलयल्ल्या वाक्यांच्या संदर्भाक लागून वा गर्भित अर्थ समजुपाच्या नीज उलोवप्याच्या (Native Speaker) भाशेच्या आकलनाक लागून व्याकरणीक नदरेन अपूर्ण वाक्याचो वेवस्थीत अर्थ वाचपी लायता. इंग्लीश भाशेंत अणकार करतना मात अणकारापी ‘is’ चो उपेग तशेंच

मॅगीची आवय बाजारांत नुस्तें विकता हाचोय अर्थ स्पश्ट ‘Sells fish’ ह्या क्रियापदाच्या उपेगान कळीत करता. इंग्लीश भाशेंत क्रियापदा बगर वाक्य अणकारिल्लें जाल्यार तें व्याकरणीक नदरेन चूक आसपाचें. “her mother fish in the market.” हाका अर्थ उरचोना. इंग्लीशींत क्रियापद वाक्याचे मदीं येता. ती SVO (Subject Verb Object) भास. तशेंच ती वाक्य-विचारप्रधान भास आशिल्ल्यान उतरांच्या क्रमाचो बदलूय शक्य ना.

हिंदींत मात ‘उसकी माँ बाजार में बैठकर मछली’ इतल्यार वाक्य कोंकणी वाक्यांत तोडिल्लें तशें तोडिल्लें जाल्यार लेगीत वाचकांक पुराय कथेच्या संदर्भातल्यान अर्थ कळपाचो आनी तेच परी मॅगी दारा कडेन दिशिल्ल्यान हें वाक्य म्हणपी भुरग्यान संकोचून एकदम ओगी रावप हे क्रियेकूय न्याय मेळपाचो अशें संशोधकाक दिसता.

संकेत प्रयोगविन्यास /वेव्हारीक अर्थविज्ञान (Pragmatics)

1. कोंकणी: “ज्युली, म्हजी सुवात म्हाका दी.”

तें बरे भशेन सांगता. म्हळ्यार ज्युली हालना.

“टीचरीक सांगू?” (पान क्र.156)

English: “Julie, I want to sit in my place”.

Julie turns down her polite request.

“Should I complain to teacher?”

हिंदी: “ज्युली, मुझे अपनी जगह पर बैठने दो!” मैगी नम्रता से कहती है! मगर ज्युली

अकड़-सी जाती है!... हिलती ही नहीं!

“टिचर से कह दूँ?” (पान क्र. 201)

मूळ भाशेंत मॅगीच्या वाक्याचो अर्थ आदल्या वाक्यांच्या संदर्भातल्यान स्पश्ट जाता. कोंकणींत सदच्या उलोवपांत जावपी भाशीक वेव्हाराची ही एक देख जाता. मूळ भाशेंत ‘हांव’- कर्ता, ‘कागाळ’- नाम/ कर्म ह्या उतरांच्या उपेगा बगर मॅगी आपूण टिचरी कडेन कागाळ करूं काय विचारता. हिंदी भाशेंतूय “ टिचर से कह दूँ?” अश्या उतरांनी वयर सांगिल्लोच अर्थ स्पश्ट जाता. दोनूय भासो आर्य-भारती कुळांतल्यो आशिल्ल्यान ही समांतरता दिसता आसुंये. पूण इंग्लीशींत मात अणकारप्याक स्पश्ट उतरां वापरून अर्थ कळोवचो पडटा. अणकारप्यान मूळ भाशेंतल्या ‘सांगू’ ह्या उतराचो शब्दशा अर्थ घेवुना देखून अणकारांत मूळ भाशेंतलो गर्भितार्थ आयला आनी तें येवप अपेक्षीतूय आसा अशे संशोधकाक दिसता.

अल्पानुवाद

1. कोंकणी: “मागीर मोटरांत बसोवन तें बेबीक इशकोलांत धाडटालें. बेबी वोगतार इशकोलांत पावतालें.” (पान क्र. 157)

English: “Then she would reach Bebi to school by car.”

मॅगी शाळेंत चलत वता. ताका पावपाक कळाव जाता. पूण ताच्या सपनांतल्या विश्वांत बेबी मोटरांत बसून इशकोलांत वता. ते वोगतार पावता हें मॅगी खातीर म्हत्वाचें आसा. आपूण प्रत्यक्ष करूंक शकना तितल्योय गजाली बेबी करता. देखून अधोरेखीत वाक्य म्हत्वाचें आसा.

2. कोंकणी: “मागीर ड्रॉइंगाची टीचर येता. ती बोर्डार फुलां काडटा. मॅगीक ड्रॉइंगाचो पिरेड खूब आवडटा.” (पान क्र. 159)

English: “Then the drawing teacher enters. She draws flowers on the board. She then tries to draw those flowers. – “I shall never beat Bebi...”

मूळ भाशेंतले संहितेंतल्यो वळीं इंग्लीश अणकारांत नात.

3. कोंकणी: “-मॅगी वोग्गी रावता. तें कांयच उलयना. तें उलयना देखून टीचराक राग येता.” (पान क्र. 157)

English: “Maggie keeps mum. The teacher gets angry.” (03)

मूळ भाशेंतली अधोरेखीत वळ पयल्या वळीच्या अर्थाची पुनरावृत्ती आसा. इंग्लीश अणकारांत ते टाळपाचें एकवेळ हेंच कारण आसूयें.

4. कोंकणी: “ त्या घरांत तें आनी बेबी दोगांच रावतालीं. मॅगी सकाळीं उठ्ठालें. काफी करतालें आनी मागीर बेबीक उठयतालें. काफी पिवन जातकीच बेबीक तें ड्रेस घालतालें.” (पान क्र. 157)

हिंदी: “उस घर में मैगी और बेबी-दोनों रहती हैं। कॉफी पीने के बाद मैगी बेबी को फ्रॉक पहनाती है।” (पान क्र. 201)

कोंकणींतल्या देखींनी अधोरेखीत केल्लीं वाक्यां हिंदी अणकारांत गाळ्ळ्यांत.

अतिअनुवाद

1. कोंकणी: “ तें सदांच शीत कोडी करता...मांस रांदता... तोरकारीय शिजयता.” (पान क्र. 157)

English: “She always prepares *shit-koddi* (rice and curry). Then she prepares soup... then meat and then cooks vegetables.”

हिंदी: “मैगी हमेशा भात और कढ़ी तैयार रखती; सूप या शोरबा तो बनता ही था, मांस भी पका दिया करती, कुछ तरकारी भी।” (पान क्र. 202)

इंग्लीश अणकारांत Then she prepares soup हें वाक्य आयलां जें मूळ कोंकणी सहितेंत ना. हेंच वाक्य मागीर आमकां हिंदी अणकारांतूय मेळटा.

इंग्लीश ही Filter भास घेवन हेर भासांनी अणकार करतात तेन्ना Filter भाशेंत अदीक- उणें जाल्यार हेर भासांनी जावपी अणकारांतूय ताचे तरंग उड्यात. पूण मॅगीच्या अणकाराच्या संदर्भांत हिंदी अणकार पयलीं जाला आनी इंग्लीश अणकार उपरान्त. तशेंच इंग्लीश अणकार करपी स्वता कोंकणींतलो प्रस्थापीत बरोवपी आशिल्ल्यान हिंदी Filter भास म्हण वापरपाची शक्यताय ना. तशेंच अणकारपी मुकेश थळी हांचे मुलाखतींतल्यान तांणी कोंकणींतल्यान इंग्लीश अणकार केला हें स्पश्ट जाता. पूण एखाद्या वेळार Filter भाशेंत अदीक- उणें जालां आनी ताचो अणकार तिसरे भाशेंत जालो जाल्यार पयल्या अणकाराक स्रोत समजून अणकार करप जातलें. त्या वेळार तिसरे भाशेंतल्या अणकारांत फरक पडूं येता ही शक्यताय मात नाकारपाक मेळना.

2. कोंकणी: “सांग पयलीं!...सांगना? बडी हाड गो ती... एकलें भुरगें रोकडीच बडी हाडून दिता. टीचर प्रश्न विचारता.” (पान क्र.157)

हिंदी: “बता पहले...नही बताती...? जा रोजी, बेंत ले आ...!” (पान क्र. 203)

हिंदी वाक्यांत अधोरेखीत केल्लें पात्राचें नांव मूळ कोंकणी सहितेंत नासतना अणकारांत अशे तरेन घालप कितलें योग्य असो प्रस्न पडटा. हे देखींत फकत एका पात्राचें नांव आसा, अर्थांत व्हडलो बदल घडना न्हय हो एकूच मुद्दो घेवन अशा अतिअणकाराक मान्यताय दिल्यार ताचे परिणाम खर जावूं येतात.

अर्थ बदल

1. कोंकणी: “ काफी करतालें आनी मागीर बेबीक उठयतालें. काफी पिवन जातकीच बेबीक ते ड्रेस घालतालें. ताका बरे मेय-बूट घालतालें. (पान क्र. 157)

English: “ Magie would get up early in the morning, make coffee and awaken Bebi. After having Coffee, she would dress up Bebi. She would put on bebi nice socks and shoes.”

मूळ भाशेंतले संहितेंत मॅगी बेबीक एक थारावीक पोशाख घालतालें म्हूण बरयला पूण इंग्लीश अणकारांत ड्रेस घालतालें हाचो अर्थ मॅगी ताका न्हेसयतालें अशा अर्थान आयलां. Dress up- न्हेसप, Wear a dress- ड्रेस घालप असो स्पश्ट फरक आसा. ही बारीकसाण ड्रेस ह्या उतराक लागून सुटल्या जावये.

2. कोंकणी: “ मदल्या वेळार तें खावपाक उंडो आनी वयल्यान धा पयशे दितालें... पांच पयशांचें आयसफ्रूट आनी पांच पयशांची चॉकलेट घेवंक.” (पान क्र. 157)

English: “She would give her a bread to eat during interval and a rupee as well... to buy ice candy and chocolate.”

हिंदी: “मैगी उसे मध्यान्तर में नाश्ते के लिए डबल रोटी और दस पैसे भी देती है- पाँच पैसे का आइसफ्रूट और पाँच पैसे की चाकलेट...। ”(पान क्र. 201)

मूळ भाशेंतले संहितेंत मॅगी बेबीक धा पयशे दितालें पूण इंग्लीश अणकारांत ताचो एक रुपयो जाला. मूळ लेखिकेन कथा बरयल्ली तेन्नाचो काळ आनी अणकार जाला तो काळ हांतूत कमीत कमी 30 वर्साचो फरक आसा. मूळ कथा 1973 वर्सा ‘ओली सांज’ ह्या संग्रहांत छापून आयिल्ली आनी अणकार 2008 वर्सा जाल्लो. रुपयाचें अवमूल्यन जाल्ल्यान पयशाचें मोल वाचप्यांक कळचें ना, नवे पिळगेक दुडवांचें मोल लक्षांत येवचे म्हण एकवेळ पयशा वांट्याचें रूपया वापरला आसुंये असो संशोधकाचो अंदाज आसा. हिंदी अणकारांत मात पयशा संबंदान कांयच बदल करूंक ना. एकवेळ ‘भारतीय शिखर कोश’ 1992 वर्सा प्रकाशीत जाल्ल्यान आसुंये. हो बदल करूंक नाशिल्ल्यान

वाचप्यांक तेन्नाचे पयशाचें मोल कळटा. इंग्लीश अणकारांतूय अशें करप योग्य आशिल्लें अशें संशोधकाक दिसता. आदलीं नांवां, मापां, चाली-रिती, चलन हांच्यो कुरवो त्या काळार बरयल्ल्या साहित्यांत आयल्यात जाल्यार त्यो सांबाळच्यो अशें संशोधकाक दिसता.

3. कोंकणी: “बेबी वोगतार शिकता देखून ताका टीचर मारना...”(पान क्र. 157)

English: “Bebi studies regularly and so never gets any punishment from the teacher...”

कोंकणी वळींनी टिचर बेबीक मारना. मारप हो ख्यास्तीचो एक प्रकार. इंग्लीश अणकारांत मात never gets any punishment म्हणजे केन्नाच कसलीच ख्यास्त मेळना असो अर्थ जाता. कोंकणींतल्या मारना ह्या एका उतरा खातीर इंग्लीश अणकारांत Punishment हो Umbrella term वापरला जो प्रथम दर्शनी जरी चुकीचो दिसलो तरी मूळ संहिता वाचतना मॅगीच्यो भावना कसलीच ख्यास्त ना ह्याच विचारा कडेन झुकतात अशे संशोधकाक दिसता. देखून इंग्लीश अणकारांत आयिल्लें Punishment हें उतर योग्य आसा, भावार्थ पावोवपी आसा अशें संशोधकाक दिसता.

4. कोंकणी: “ थंय मागीर बेबी आसता. बेबीक तें खुब खायक दिता. बेबीले कुडींत ताणें जिनसां-भासांचें खाण दवल्लें आसता...” (पान क्र. 158)

English: “There, she finds Bebi. She offers her lot of eatables. She has stored a lot of food items in Bebi’s room...”

हिंदी: “फिर... वहाँ एक बेबी है, बेबी को वह खूब मिठाई खिला देती है... उसने बेबी के कमरे में भिन्न-भिन्न खाद्य पदार्थ बनाकर रख दिये है।” (पान क्र. 202)

मूळ भाशेंतले संहितेंत खाणांची तरेकवारपणां आसात म्हणजेच गुणात्मक विशेशणाचो उपेग खाण ह्या उतरा खातीर केला. जाल्यार इंग्लीशींतल्या अणकारांत lot of food ह्या उतरांनी खाणां खातीर संख्यात्मक विशेशणाचो उपेग केला. Variety of food items असो अणकार योग्य जावपाचो. तशेच Stored हें उतर ‘दवरलां’ ह्या उतरा खातीर वापरला. पूण Stored म्हळ्यार सांठोवन दवरलां. ‘दवरलां’ हाचे खातीर kept अशें उतर योग्य पर्याय आशिल्लो अशें संशोधकाचें मत.

हिंदी अणकारांत ‘बेबीक तें खुब खायंक दिता’ ह्या वाक्यांतल्या अधोरेखीत उतरां खुब खायंक हाचे खातीर खूब मिठाई असो अणकार दिला जो संशोधकाच्या मतान चुकिचो आसा, अर्थ बदलपी आसा. हाचो परतून अणकार वा जाका Back translation म्हणटात ती प्रक्रिया केली जाल्यार खूब मिठाई हाचे back translation खूब गोडशे पदार्थ असो जातलो जो मूळ संहिते पासून पयस आसा. हांगा ‘अनेक प्रकार के व्यंजन’ असो अणकार फावोसो आसपाचो. जिनसां-भासांचें खाण हाचे खातीर केल्लो भिन्न-भिन्न खाद्य पदार्थ हो अणकार मात अर्थ सांबाळून केला.

5. कोंकणी: “इतल्यान ताका टीचर दिश्टी पडटा.” (पान क्र. 158)

English: “By then, she eyes her teacher”.

She eyes her teacher म्हणजे तें मॅगी टिचरीक तेळटा वा रोखून पळयता असो अर्थ जाता पूण मूळ भाशेंतले संहितेंत मॅगी वतना वाटेर ताची टिचरीचेर नदर पडटा असो सरळ अर्थ येवपी वाक्य आसा. अणकारांत हो अर्थ बदल्ला.

6. कोंकणी: “चेड्यानी तिका कितेंय केल्यार जाता. तांकां कांय म्हणना.” (पान क्र. 158)

English: “She tolerates anything that the boys do. Doesn’t show them any resentment at them.” (04)

हिंदी: “ ...बाकी बच्चे सिर पर भले ही छत उठा लें...चूँ तक नहीं करती। ”(पान क्र. 202)

मूळ भाशेंत चले म्हूण स्पश्ट दिलां जाचो इंग्लीश अणकारांतूय boys म्हूण उतर दिलां. पूण हिंदींत ‘बच्चे’ असो अणकार केला जो मूळ भाशेंतले हे टीचरीच्या दृश्टीकोणाचेर उजवाड घालपाक उणो पडटा, अर्थ बदलता. मूळ भाशेंतले संहितेंत चल्यांनी कशेंय वागल्यार चलता हो टिचरीच्या स्वभावाचो विशेशगुण व्यक्त जाता पूण हिंदींत तो शेणटा. टिचर लिंगभेद करपी व्यक्ती हें स्पश्ट जायना. हिंदींत ‘बच्चे’ वांट्याचे ‘लडके’ उतर आयिल्लें जाल्यार अर्थ सारको येवपाचो.

7. कोंकणी: “ बेबीक घरांतल्यान शाळेंत वचपाक पंचावन मिनटां लागतात आनी शाळेंतल्यान घरा वचपाक पंचावन्न मिनटां लागतात...” (पान क्र. 158)

हिंदी: “बेबी को घर से निकलकर स्कूल तक पहुँचने में पचास मिनट लगते हैं, फिर स्कूल से घर आने में पचास मिनट!” (पान क्र. 203)

मूळ भाशेंतले संहितेंत जर पंचावन मिनटां आसात जाल्यार हिंदी अणकारांत ताची पचास जावप हें स्पश्टपणान निश्काळजीपण अशें संशोधकाक दिसता.

अर्थाप्रमाण समानताय- अलंकारीक भास

1. कोंकणी: “ताजे दोळे भरून येता, आनी दोन दुकां त्या उदकांत पडटा.” (पान क्र. 155)

English: “Tears flood her eyes. And two tears trickle into the water.”

2. कोंकणी: “आतां इस्कोलांत टिचरिचीं उलोवणी...” (पान क्र. 155)

English: “And now I will have to face the music of the Teacher...”

मूळ वाक्यांनी अलंकाराचो उपेग नासून लेगीत वयल्या दोनूय इंग्लीश अणकाराच्या देखींनी अणकारप्यान अलंकाराचो उपेग केल्लो आसा जो सबावीक दिसता. हांगा अलंकाराचो उपेग अणकारांत करपाची मेकळीक अणकारप्यान घेतल्या.

अणकारप्यांनी अणकारतना घेतिल्ले कश्ट जशे दिसतात तशेंच निश्काळजीपणां दाखयल्यांत तेंय लक्षांत येता. अणकार करतना अणकारप्यान मूळ संहितेच्या अर्था कडेन प्रामाणीक रावप गरजेचें आसता. जेन्ना अणकारपी ह्या तत्वा कडेन फारकत घेता तेन्ना अणकाराच्या प्रामाणीकपणाचेर प्रस्न उबो रावता. अणकारप्यान मेहनत घेतल्या तेन्ना तेन्ना मोख भाशेंत सोबता आनी मूळ भाशेंतले संहिते कडेन प्रामाणीक आसा अशी सोबीत आनी अर्थपूर्ण संहिता मोख भाशेंतल्या वाचप्यांक मेळटा.

सर्वे प्रकरण

6 कोंकणींतल्यान अणकारीत जाल्ल्या कादंबऱ्याचो अणकार आनी भासविज्ञानाच्या आदारान अभ्यास

6.1 दामोदर मावजो- कार्मेलीन

दामोदर मावजो हांच्या साहित्याची वळख पांचव्या प्रकरणांत दिल्या देखून हांगा पुनरावृत्ती करप टाळ्ळां.

कादंबरेच्या कथानकाचो आपरोस

कार्मेलीन कुवेटाक निसार आनी नोरीया ह्या अरबांगेर आया म्हूण कामाक आसता. ताचो घोव जुझे भायर पडलो हें ताका कळ्ळे उपरान्त ताचें मन भूतकाळांत वता. भुरगेपणांतूच ताचो भाव आनी आवय-बापूय टायफॉडाच्या जोरांत सांपडून भायर पडटात. आपले आतेगेर तें ल्हानाचें व्हड जाता. मेट्रिकेक आसतना तें आपल्या आते भावाच्या मोगांत पडटा. पूण आतेचो विरोध आसता देखून ती गडगंज हुंडो दिवपी व्हंकल सून म्हूण हाडटा. आग्नेल- आतेभाव ह्या काजराक तयार जाता आनी कार्मेलीनाक उतर दिवनूय तो फटयता. कार्मेलीनाचें काजार मागीर जुझे कडेन जाता. जुझे कडल्यान ना ताका सारकें घोवाचें सुख मेळटा ना तांचे धुवेक बापायचें सुख. सोऱ्यांत स्वताक बुडोवन जुझे संवसाराची दुर्दशा करता. नोकरी वगडायता, कार्मेलीनाचें भांगर वोगडायता. घरांत रावपाक आनी खावपाक पातिशेर जाता तेन्ना कार्मेलीन एक-दोन वर्सां शेत रोवन निभायता. पूण जेन्ना तेंय दार बंद जाता तेन्ना नाइलाज म्हण कुवेट येता. आया म्हण काम करता तेन्ना ताका निसारा कडेन शारिरीक संबंद दवरचो पडटा. आपल्या जिवाच्यो आनी चारित्र्याचो भोयो जाल्यार उपकारता पूण धुवेक, बेर्लींदाक तें निश्कलंक दवरूंक सोदता. गोंया आयिल्ले कडेन बेर्लींदा ताका आपुणूय बी कार्मेलीना बशेन जोडपाक कुवेट वतलें म्हणटा तेन्ना कार्मेलीनाचो आपले वयलो संयम सुट्टा आनी बेर्लींदाच्या पोल्यार ताच्या हाताचीं पांचूय बोटां उदेतात.

अणकारांचो अभ्यास केले उपरान्त केल्लीं निरिक्षणां अशीं आसातः

अल्पअणकार

1. कोंकणी: “...इतल्यांत पाय सालांत आयलो. आनी उलोवणें तुटलें*** (पान क्र.77)

कार्निव्हाला पयलींच चडशी तयारी जाल्ली. शेट कातालग घेवन आयिल्लो. कार्मेलिनान धा लिब्रांत बसपाचो ज्योग आनी सेमान पसंत केले. त्या भायर हेर बारीकसारीक. गिलेर्म दर्जी आयिल्लो तेन्ना एल्सा मुजरत आयिल्लें.

रेजिस्त सिव्हिल करून उडयलें. त्या उपरांत तें दोंतोनीक वचून आयिल्लें. कळटाली ताका पुण तरिकूय पर्थून वाचून पाठ केल्ली ताणें. हो पादीगार खूब कडक खंय ! उपरांत फाटल्या दोन आयतारांक इगर्जेंत चिटी वाचून जाल्ल्यो. निमणी चीट ह्या आयताराक उरिल्ली. आनी फुडल्या आयतारा दिसा काजार ! दीस बोवाळांत गेले ! मागीर भात उकडप जालें. काजार तेंकलें. शुक्रारा पेटी भरून त्याच दिसा माटवाक वांसो घालो. सोमतीच रोशी घालून उडयली.

शेनवारा सात जाण भिकाऱ्यांक एंत्रादांत देवासकयल जेवण घालें. पाय खाशा सगलें पळयतालो. सकाळीं भिकाऱ्यां जेवणाक बरो दुकोर मारिल्लो, पायन वेंचून मोटे दुदी हाडिल्ले. त्या भायर चण्यां दोश. पायन तांकां पोटभर जेवंक घालें. पत्रावळी पुसून ते उठले.

भिकाऱ्यांलें बेंसांव जायना फुडें व्हंकलेलें देणें उठलें. देणें भरून लिस्ट घेवन ताज्याबराबर मिनीन जेझूची पात्रोन मुर्त आनी एका सिसाचे दुडू म्हुण तीन रुपये घेवन शेजारचो मार्यान गेलो.

न्हवरेकारांक देणें मानवल्यार पुरो अशें मागीत कार्मेलीन इगर्जेंत वचून कुमसार जावन पाद्री कडल्यान चीट घेवन आयलें. ही चीट रेस्पेरा वेळार ते इगर्जेंत दिवपाक जाय म्हुण ताणें सोमतीच रेस्पेराच्या ड्रेसकडेन दवल्ली.” (पान क्र. 78)

हिंदी: “इतने में पप्पा वहाँ आ गये और बातें धरी की धरी रह गयीं। ***

बड़े तड़के मंडप में – सभी विवाह- संबंधी सरकारी कागजात, पादरी की चिट्ठी पाने के बाद ‘रोस’ याने ‘उबटन’ की परिपाटी अदा हो गयी।” (पान क्र. 68)

हिंदी अणकारांत भांगर करपा धरून दोतोनीचो अभ्यास, इगर्जेत वाचपाच्यो चिटी, भिकच्यां जेवण, तांचो आशिर्वाद, देणें ह्यो सगळ्यो सांस्कृतीक आशय आशिल्ल्यो, काजराच्या विधीक म्हत्वाच्यो आशिल्ल्यो गजाली गाळ्ळ्यात. मराठी अणकारांत ह्यो आयल्यात आनी इंग्लिश अणकारांतूय तांचो आस्पाव जाला. अशा वेळार हिंदी अणकारांत ह्यो कित्याक लागून गाळ्ळ्यो असो प्रस्न संशोधकाक पडटा. ख्रिस्ती संस्कृतायेचें दर्शन घडोवपी ह्यो घडणुको अणकारपाक कठीण अशें धरलें जाल्यार मराठी अणकारांत ताचो आस्पाव आसा आनी इंग्लिश अणकारांत तर ‘दोश’ सारकें उतर उशणें व्हरून ताचें स्पश्टीकरण दिलां.

अल्पअणकार आनी अतीअणकार

एकेच देखीत अणकाराच्यो दोनूय देखी आसपावल्यात.

1. कोंकणी: " खरी मजा येताली ती दोन म्हारू मुखारसामकार जाताले तेन्ना. दोनूय वाडयांवैल्या भुरग्यांक नेट येतालो . मागीर सर्त लागताली कूय घालपाक.

‘आमगेऽ म्हार गोवेर्नादोर , तुमगेऽ म्हार एरिकादोर. 'कुऽहूय ...'

मागीर दुसरे आड्डताले 'आमगेऽ म्हार दुडवांचो , तुमगेऽ म्हार गुवाचो . कुऽऽहूय'. केन्ना केन्ना झगडीं लेगीत जातालीं.” (पान क्र. 56)

हिंदी : "मज़ा तब आता जब दो मुहल्लों के दानव आमने सामने आ डट जाते। बच्चों में जोश का सागर उमड़ पड़ता । नारे लगाने में भी बाजियाँ लगतीं; एक- दूसरे पर व्यंगभरी फब्तियो कसने और तानों की वर्षा होती। हाऽ हा हा ऽऽ हो ऽ हो का बाज़ार गर्म हो जाता, ऐसा हंगामा मच जाता कि पूछो मत। थुक्का

फिजीहत के साथ साथ केवल कहा-सुनी ही नहीं; गाली गलौच-मैं मैं - तू तू तक की नौबत आ जाती। कभी कभी एक दूसरे पर हाथ तक उठ जाया करते। " (पान क्र. 48)

चाळोवप वा घोशणा आसात त्यो हिंदी अणकारांत गाळ्ळ्यांत. गद्यांत लेगीत आयिल्लें पद्याचे अंश अणकारपाक कठीण जावये. हिंदी अणकारांत अधोरेखीत केल्लीं वाक्यां मूळ संहितेंत मोघम स्वरूपांत आयल्यांत. अणकारांत केलां तशें वर्णन मूळ संहितेंत ना. अणकारांत मात ह्या घडणुकां बदल अति विस्तारान मांडलां. अणकारपी अणकारतना स्वताचे कल्पनाशक्तीक चड प्राधान्य दिता अशें संशोधकाक दिसता. बाकीच्यो गजाली चड स्पश्ट केल्यात. ना तें भरशिलां.

अल्पअणकार/अतिअणकार/ चुकीचो अणकार

1. कोंकणी: “काजार जालें ताज्या दुसऱ्या दिसा लेगीत जुझेन कार्मेलिनाचो घुसमटमार केल्लो. आपोवण्याकडेन खबर ती. दुसरे राती पायन दांस दवरिल्लो. मांयक हरशीं लादीन करून सोंपोवपाचे आसलें. पुण पायनच हट केल्लो. दासांकडेन केस्तांव जालें. खरें म्हळ्या मोट्यार पडपाचें. न्हवरेकारा वटेनच्या कोणेतरी फातिमाचीं फकाणां माल्लीं- तींय बी पोजडीं. फातिमा लागलें रडपाक.” (पान क्र. 20)

हिंदी: “शादी के दूसरे ही दिन जूजे ने कार्मेलीन की नाक में दम कर दिया था। छोटी- सी बात को लेकर कहा-सुनी होने लगती। ‘डान्स’ की रात उद्धाटन कौन करे, इस बात पर मैं-मैं तू-तू करते-करते हाथा-पायी तक नौबत आयी थी। दुलहेवालों की ओर से किसी ने मज़ाक उड़ाया था; फातिमा भी रो पड़ी थी।” (पान क्र. 17)

कोंकणी संहितेंत अधोरेखीत केल्लें वाक्य गाळ्ळ्यांत. त्या वाक्यांतल्यान माय कशी कार्मेलीनाच्या काजराच्या वावरांतल्यान मोकळी जावपाक सोदताली तें समजता. तशेंच पायची इत्सा अजून

कार्मेलीना खातीर डान्स बी दवरपाचो अशी आसली हेंय कळटा. पूण हिंदी अणकारांत हे मुद्दे दिसनात. ही अल्पअणकाराची देख आसा.

हिंदी अणकारांत डान्स कोणें सुरू करचो म्हूण झगडीं सुरू जालीं असो उल्लेख आयला जो मूळ संहितेंत खंयच ना. अणकारांत मात भर घाल्या.

हिंदी अणकारांत दुल्हेवालों की ओर से किसी ने मज़ाक उड़ाया था; फातिमा भी रो पडी थी। हें वाक्य आसा. ह्या वाक्यांतल्यान फातिमा कित्याक रडलें हें स्पश्ट जायना. कोंकणी संहितेंत फातिमाची पोजडीं फकाणां मारिल्ल्यान तें रडलें हें इतलें स्पश्ट बरयलां आसतना हिंदी अणकारांत जोडपी उतरां, कारण स्पश्ट करपी वाक्यांश गाळपाचें कारण स्पश्ट जायना.

एकाच परिच्छेदांत अणकारप्यान पाय-मांयच्या वागपाचेर उजवाड घालपी वाक्यां गरज नासतना गाळ्ळ्यांत, डान्स कोण सुरू करतलो हे मूळ संहितेंत नाशिल्ले घडणुकेची भर घाल्या आनी फातिमा ह्या पात्रा भोंवतणी घडिल्ली घडणूक चुकीची समजून अणकारप्यान निश्काळजीपण दाखयलां अशें मत संशोधक हांगा मांडटा.

अर्थ बदल- स्वन/स्वनीमाक लागून

केन्ना केन्ना दोन भासांनी दोन वेगळे अर्थ आशिल्ल्या उतरांत आशिल्ले नाद एक सारके आसतात वा एक सारके दिसतात. पूण तांच्या अर्थांत फरक आसता. नादांतलो सुक्ष्म फरक लक्षांत घेतलो ना जाल्यार स्वन चुकीचो समजून, उतर चुकीचें पडूं येता. चुकीचें उतर घेतिल्ल्यान अर्थांत फरक पडटा.

1. **कोंकणी:** “... गावा पियेवन जिवाक थाकाय आयिल्ली, तकली ताजी- ताल्ल जाल्ली, पुण तरीकूय भिरांत दिसताली.” (पान क्र. 05)

मराठी: “गावा पिऊन जीव थकला होता... डोकं ताजं, तरतरीत झालं होतं, पण काहीशी भीती वाटत होतीच...” (पान क्र. 05)

थाकाय आनी थकप ह्या दोनूय उतरांतले सुरवेचे स्वन लागीं आशिल्ल्यान अणकारप्यान समजूंक गफलत केल्या आनी चुकीचो अर्थ दिला. थाकाय मेळप म्हणजे जिवाक सुशेग मेळप. गावा पियेवन कार्मेलीनाक थाकाय मेळ्ळी, जिवाक सुशेग दिसलो अशें लेखक म्हणटा. जाल्यार पुरो जावप असो अर्थ आसपी उतर आनी मराठींत सहज वापारांतलें उतर थकप मराठी अणकारांत वापरिल्ल्यान अणकारांत चूक आनी विरोधार्थी अर्थ पावला. गावा पिवून कार्मेलीन थकलें आनी ताका तरतरी आयली असो विरोधाभास मराठी अणकारांत वाचपाक मेळटा.

2. **कोंकणी:** “कुन्यावैलें फुलामेन मेल्लें तेन्ना तागेलो घोव बोमोयसून ताकतिकेन आयिल्लो.” (पान क्र.

16)

हिंदी: “डाकघर वाली फिलोमीन मर गयी तब उसका पति बंबई से भागा-भागा आ गया था।” (पान क्र.

14)

कुन्यावैले- कुरैय ह्या दोन उतरांच्या नादांत आशिल्ल्या साम्याक लागून अणकारप्यान चुकीचो अर्थ लायला आनी चुकीचें उतर अणकारांत वापरलां. कुन्यावैले म्हळ्यार कुन्ये हे सुवातेर रावपी फुलामेन असो कोंकणी संहितेंतलो अर्थ जाता. कुन्ये आनी कुरैय हीं उतरां नादाचे पातळेचेर लागीं आसात. कुरैय म्हळ्यार पोश्ट ऑफीस. कुन्याक कुरैय अशें समजून हिंदींत डाकघर हें उतर वापरलां.

3. **कोंकणी:** “येदें व्हडलें झारीन पडनाफुडें फुटलें. केदो व्हडलो आवाज जालो. कोर्मेलीन कांचवेलें.

मांयन खाशा वावर करून रोझेली लायिल्ल्यो तातूंत. व्हडले जातीच्यो.” (पान क्र. 40)

मराठी: “भली मोठी ती कुंडी पडल्याबरोबर फुटली. केवढा आवाज झाला. कार्मेलीन दचकलीच.

मांयन खास प्रयत्न करून त्यात गुलाब लावला होता. एका चांगल्या जातीचा.” (पान क्र. 40)

हिंदी: “...वहाँ रखे हुए गमले को जरा-सा धक्का लगा और वह फर्श पर गिरा; बड़ी आवाज़ हुई, कार्मेलीन का चेहरा सफेद-सा रह गया; बड़े कष्ट से कहीं से लाकर गुलाब के पौधे रोप रखे थे। पीला गुलाब!” (पान क्र. 34)

English: “Bending to throw it away a large flowerpot standing on the railing suddenly crashed to the ground. It was such a big pot... smashed to pieces. What a big noise it made! Karmelin was terrified. Mai had planted an expensive rose bush in that pot.” (Pg. 49)

कोंकणी फूल ‘रोज’ आनी गुलाबा खातीर आशिल्लें इंग्लिश उतर ‘Rose’- ‘रोज’ हीं स्वनाच्या पावंड्यार लागसाण दाखयतात.

रोज- /rɔsə/ Rose- /rɔsə/

अणकारप्यान स्वनाचे लागसाणीक लागून गैरसमजान रोजा वांट्याचें गुलाब वापरलां. मराठींत ‘झेंडू’, हिंदींत ‘गुलदाउदी’ आनी इंग्लीशींत ‘Chrysanthemum’ हीं त्याच फुलाचीं ते ते भाशेंतलीं नांवां सवंकळीचीं आनी वापरांतलीं आसून न वापरपाक स्वनांची लागसाण कारण आसा अशें संशोधकाक दिसता.

4. **कोंकणी:** “जुझे कडेन उलयतना तें घाळ जातालें, बेलिंदाक सांबाळटना तें घुसपतालें. सैमाचें वागें पडिल्लें ताजेर.” (पान क्र. 115)

मराठी: “जुझेशी बोलताना ती घायाळ होत होती. बेलिंदाला सांभाळताना ती गोंधळत होती. निसर्गाची तिच्यावर भूल पडली होती.” (पान क्र. 113)

हिंदी: “जूजे से बातें करते समय वह घायल- सी हो जाती थी। बेलिंदा को सँभालते-सँभालते वह बेदम हो रही थी। प्रकृति की सुंदरता ने उस पर मोहिनी- सी डाल दी थी।” (पान क्र. 100)

कोंकणी संहितेंतलें 'घाळ' हें उतर घायाळ ह्या उतराक नादाच्या पावंड्यार लागसाण दाखयता. घाळ हाचो अर्थ सतर्क नासप असो आसा. 'घायाळ' ह्या उतराचो अर्थ दुखापत जाल्लो असो जाता. अणकारांत मात ह्या उतराचो अर्थ नकारात्मक घेनासतना कामूकता सुचोवपी अर्थान घेतला.

घाळ /ghaɽ/ घायाळ /ghayaɽ/

'घाळ' आनी 'घायाळ' ह्या उतरां मदीं नादाच्या पावंड्यार 'या' ह्या नादाचो फरक उरला. तशेंच अणकारप्यांनी उतर बारीकसाणेन समजून घेवूंक नाशिल्ल्यान घाळ ह्या उतराक घायाळ हो नादांचो अर्थपूर्ण पुंजुलो लागीं आशिल्ल्यान हें उतर अणकारांत वापरलां.

संकेत प्रयोग विन्यास/ वेव्हारीक अर्थविज्ञान (Pragmatics)

कार्मेलीन कुवेटाक निसार आनी नोरीया कडेन आया म्हूण काम करता. निसार कार्मेलीना कडेन शारिरीक संबंद दवरता. तांचे मदीं जावपी संवादांतल्यान तांच्या संबंदान घेतिल्ली मेकळीक समजता.

1. कोंकणी: “आज तुजो जल्मदीस. तुका जाय तशें! ताणें म्हळें, “बाथरूमांत वचूंक जाय?”

“तुका ताकतीक आसा परतो वचपाची?” (पान क्र. 10-11)

हिंदी: “आज तुम्हारी साल गिरह... जैसे तुम चाहो,” वह बोला... “पहले टॉयलेट तो नहीं हो आना है?”

“आपको लौट जाने की जल्दी तो नहीं?” (पान क्र. 09)

मराठी: “आज तुझा जन्मदिवस. तुला हवं तसं करू! बाथरूममध्ये जाऊन यायचंय?” त्यानं विचारलं.

“तुला परत जायची घाई आहे का?” (पान क्र. 10)

मूळ संहिता कोंकणींतल्यान आशिल्ल्यान थंय मालकाक लेगीत तूं अशें संबोधप कोंकणी भाशेच्या सभावाक धरून आसा. हिंदी अणकारांत हिंदी भाशेच्या सभावाक धरून तशेंच कार्मेलीन आनी निसार हांचे मदल्या नात्याक धरून आप ह्या सर्वनामाचो उपेग फावो आसा. पूण असोच भाशीक सभाव वा

सर्वनामांचो उपेग करपी मराठी भाशेंत मात तुला ह्या सर्वानामाचो उपेग खटकता. कार्मेलीन आनी निसार हांचे मदल्या मालक- नोकर ह्या नात्यांत तांचे मदल्या संबंदाची भर पडल्या म्हूण ही मेकळीक कार्मेलीनान घेतल्या अशे म्हणटलीं जाल्यार निसाराचो स्वभाव, कार्मेलीनान कितेंय म्हळ्यार चड दिनार ताका दिवन ताका खूश करपाचो स्वभाव आनी घरांत नोरियाच्या आशिल्ल्या स्थानाचें वर्णन वाचल्यार निसार खंयच आपूण मालकं आसा हें विसरला वा विसरपाक दिता अशें सुचयल्लें दिसना. देखून मराठी अणकारांत कार्मेलीनान निसाराक ‘तुला’ संबोधपा वाट्याचें ‘तुम्हाला’ संबोधन केल्लें जाल्यार प्रसंगांक, पात्राक आनी मराठी भाशेच्या स्वभावाक योग्य दिसपाचें अशें संशोधकाचें मत आसा.

2. कोंकणी: “तू आयच्यान आग्नेलाकोडेन सुबेज उलोवपाचें पारार कर. तेज्या बराबर सायकलान भोंवं नाका आनी लिसांव करपाक लेगीत तेगेऽ आदार घेवं नाका...” (पान क्र. 59)

हिंदी: "आज से तू आग्नेल से अधिक बातें न किया कर । उसके साथ घुमने न जाया कर, पढ़ाई के बहाने भी उसका मुँह न जोह !" (पान क्र. 50)

कोंकणींत पाय समंजस आसा. ताका कार्मेलीन आनी आग्नेलाचें नातें खंयच्या वळणार वता वा आसा तें खबर आसा. पूण वयांत आयिल्ले चलये मुखार पाय आपली पत सोडनासतना जशें सांगपाक जाय आनी सुचोवपाक जाय तशें सुचयता. पूण हिंदी अणकारांत मात पप्पा कार्मेलीनाक, अभ्यासा निमतान लेगीत आग्नेलाचें तोंड पळय नाका म्हणटा तें खटकता. ‘मुँह ना जोह’ हाचो अर्थ ताच्या तोंडाक तेळत बसनाका असो जाता. सभ्यतायेची एक बारीक शीम पप्पा हिंदी अणकारांत हुपता अशें दिसता.

अर्थ बदल- समजणी चुकल्या

1. कोंकणी: “...पयलीं ताका घुंवडायलें आनी दोनूय हातांनी तागेलो ब्रेसिअरचो हूक सोडयलो.... कार्मेलिनालो स्वास जड जालो, उस्वास हून जालो. ताणे दुसऱ्या अंतर्वस्त्राक हात घालचे पयलींच तें फाटीं सल्लें.” (पान क्र. 12)

हिंदी: “वह खुद आगे बढ़ा; पहले उसने कार्मेलीन को अपने में दबोच लिया; फिर दोनो हाथों से उसकी ‘ब्रेसियर’ के हुक खोल दिये;... कार्मेलीन का मानो दम घुटने लगा... साँस लेना भी मुश्किल हुआ; दूसरे ‘ब्रा’ को छूने से पहले ही वह पीछे हट गयी!” (पान क्र. 10)

अंतर्वस्त्र म्हळ्यार भितरलीं वस्त्रां. कोंकणी संहितेंत बायल मनीस वापरता त्या दोन अंतर्वस्त्रांतल्या थानां खातीर वापरता त्या कपडयाचो स्पश्ट उल्लेख केला जाल्यार कमरा वयल्या वस्त्राचें नांव घेवूंक ना पूण स्पश्ट सुचयलां. हिंदी अणकारप्यान ही नाजूक सुचोवणी लक्षांत न घेतां चुकीचें समजून घेतलां. “दुसरे ‘ब्रा’ को” ह्या उतरांतल्यान कार्मेलीन एकाच प्रकाराचे दोन नग वापरतालें काय कितें असो घुस्पागोंदळ वाचप्यांच्या मनांत जावूं येता.

2. कोंकणी: “जुझेन नाकानाका जाल्लें वयर काडलें. पायन इतली दोत आग्नेला वेळार घेतिल्ली पुण जुझेक मात फटयलो तें पोस्कें म्हण.” (पान क्र. 20)

मराठी: “जुझेनं नको नको त्या मागच्या गोष्टी उकरून काढल्या. आग्नेलच्या लग्नात बापानं इतका हुंडा घेतला अन् जुझेला मात्र तो दत्तक गेलेला म्हणून फसवलं.” (पान क्र. 20)

कार्मेलीनाच्या पायन आग्नेला वेळार दोत घेतिल्ली तशीच घसघशीत दोत कार्मेलीनाच्या काजरा वेळार जुझेक दिवपाक जाय आशिल्ली अशें जुझेक दिसतालें. पूण पायन आपल्याक कमी दोत दिली ती कार्मेलीन ताची धूव न्हय ; पोस्कें म्हण. देखून पायन हो भेदभाव केलो अशें जुझेक दिसता अशें कोंकणी संहितेंत आसा. पूण मराठी अणकारांत मात कार्मेलीना वांट्याचे जुझे दत्तक गेला अशें वाक्य

दिलां जें अर्थान मूळ संहिते कडेन प्रतारणा करताच पूण तेच बरोबर कथानक समजुपाकूय आडखळ करता. कारण जुझेक दत्तक घेतिल्ल्याचो पुराय कादंबरेत खंयच उल्लेख ना.

अर्थ बदल- उतर चुकीचें वापरलां

1. कोंकणी: “आब्बा आमी सगले राबताय तुका थिंगा आनी तूं हिंगा व्हंकलेक वेंग मान्न बसला?” (पान क्र. 70)

मराठी: “ वा रे! आम्ही सगळे तुझी वाट पहातोय तिकडे अन् तू इथं बायकोला मिठी मारून बसलायस?” (पान क्र. 68-69)

2. कोंकणी: “ही आपणाली व्हंकल म्हणपाची ताका जाणविकाय जाली आनी ताणें हात ताजे फाटीर हात घालून ताका म्हऱ्यांत ओडलें. कार्मेलीनान ताका आडायलो ना.” (पान क्र. 74)

मराठी: “ही आपली बायको आहे याची त्याला जाणीव झाली अन् त्यानं हात तिच्या मागे घालून तिला जवळ ओढलं. कार्मेलीनान त्याला अडवलं नाही.” (पान क्र. 72)

मराठींत बायको म्हणजे लग्न जाल्ली बायल असो अर्थ जाता. देखून अणकारांत होणारी बायको वा नवरी अशें उतर येवप समा आशिल्लें. कथानकांत कार्मेलीनाक बायको म्हूण संबोधलां जाल्यार मुखार जी काजराची घडणूक आसा ती वाचतना वाचक गोंदळूंक शकता. देखून मराठी अणकारांत कार्मेलीनाक बायको म्हण जें संबोधन जालां तें चुकीचें आसा, अर्थाचे पातळेर आनी पर्यायान कथानक समजुपाचे पातळेर घुस्पागोंदळ करपी आसा.

3. कोंकणी: “ मागीर हें भुरगें कशें बेलिंदावरी दिसतलें? बेलिंदा दिसता म्हजेवरी! ” (पान क्र. 03)

हिंदी: “फिर यह बालिका बेलिंदा के जैसी क्यों दीखने लगी? बेलिंदा तो बिलकुल मुझी को पड़ी है।”

(पान क्र. 03)

4. कोंकणी: “बाब काय बाय? बाब जाल्यार जुझे भाशेन जातलो. नाकाच.” (पान क्र. 99)

हिंदी: “बेटा या बेटी? बेटा हो तो वह जूजे को ही पड़ जाया नहीं...” (पान क्र. 86)

देख 3 आनी देख 4, ह्या दोनूय देखींनी अधोरेखीत केल्लीं वाक्यां अर्थ विद्रूप करतात. त्या वांट्याचें देख 3नांत “बेलिंदा मुझ जैसी दिखती है।” अशें अणकारिल्लें जाल्यार आनी देख 4 त “बेटा हो तो वह जुझे जैसा होगा।” वा “बेटा हो तो वह जुझे जैसा दिखेगा।” जाल्यार ते सारकें दिसपाचें. अधोरेखीत केल्लीं वाक्यां अडेचीं दिसतात आनी वाचतना आडखळटात.

अर्थ बदल -सर्वनाम

कोंकणी: “आनी तुका खरेपणीं सांगतां. म्हाका चेडवाची पर्वा ना. म्हाका हुसको चेड्याचो. तेजो फुडार पिड्ड्यार जावंक फावना. देखून सांगतां - तूं सांग तेका. तें तुगेल्या उतरा भायर वचपार ना .” (पान क्र 58)

मराठी: “अन् तुला खरोखर सांगते, मला त्या मुलीची पर्वा नाही. मला काळजी आहे, माझ्या मुलाची. त्याचं पुढचं आयुष्य वाया जाता कामा नये. म्हणून म्हणते तू सांग त्याला. तो तुझ्या शब्दाबाहेर जाणार नाही.” (पान क्र. 57)

मूळ संहितेत मांय येवन पायक सांगता, ताचे कडेन कागाळ करता. पायन कार्मेलीनाक समज दिवची अशें ती पायक सांगता. पूण मराठी अणकारांत आग्नेलाक सांगचे, तो पायचे आयकतलो अशें वाक्य येता. हांगा अणकारपी समजुपाक चुकला. कारण मुखार पाय कडल्यान समजणी कार्मेलीनाक मेळटा, आग्नेलाक न्हय. वाक्य कोणा संबंदान आसा, कोणाचो संदर्भ आसा हाचो घोळ सर्वनामाच्या वापराक लागून जाला. “तूं सांग तेका” ह्या वाक्यांतलें तेका हें सर्वनाम कार्मेलीन आनी आग्नेलाक – दोगांय खातीर उपकारावपाक येता पूण मुखारल्या “तें तुगेल्या उतरां भायर वचपार ना.” ह्या वाक्यांतलें ‘तें’ हें सर्वनाम कार्मेलीनाकूच उद्देशून उपकारावपाक मेळटा. ही बारीकसाण अणकारप्या कडल्यान सुटल्या.

कोंकणी- मराठी जरी भयण भासो आसल्यो तरी त्यो एक न्हय हाची गवाय हें सादें अशें दिसपी सर्वनाम दिता. देखून अणकारतना लागीं आशिल्ल्या भासां संबंदान अणकारप्यांनी जतनाय घेवप गरजेचें.

अर्थाप्रमाण समानताय -वाक्प्रचार

1. **कोंकणी:** “आनी जेन्ना जुआंवफिलीपाक तें कळटालें तेन्ना ताका मूठभर मांस चडटालें.” (पान क्र. 31)

मराठी: “अन् ती ऐकून जुआंव फिलीपला मूठभर मांस चढल्यासारखं वाटे.” (पान क्र. 31)

हिंदी: “अध्यापक सदा ही उसकी प्रशंसा किया करते और तब जुआँव फ़िलीप को यह मालूम हुआ करता, तब उसका कलेजा दूना हो जाया करता।” (पान क्र.26)

English: “When Juao Philip heard this he was delighted, it was as though he had suddenly put on a pound of flesh out of sheer happiness.” (पान क्र. 38)

कोंकणींतल्या ‘मूठभर मांस चडलें’ ह्या वाक्प्रचाराक मराठी अणकारांत समा वाक्प्रचार वापरला जो कोंकणी वाक्प्रचाराक अर्थाच्या पावंड्यार लागीं आसा. हिंदी अणकारांत कलेजा दुना हो जाना म्हळ्यारूच खूब उमेद, खोस जावप हो अर्थ प्रकटावपी वाक्प्रचार वापरला. हो वाक्प्रचार समा दिसता, भाशेच्या सभावाक सोबून दिसता. पूण इंग्लिश अणकारांत put on a pound of flesh out of sheer happiness हो आंगार मूठभर मास चडलें ह्या वाक्प्रचाराचो जो अणकार दिला तो अडेचो दिसता, उखलापो दिसता.

अर्था प्रमाण समानताय

1. **कोंकणी:** “ रडटा रडटांच कार्मेलीनान मिनीन जेझूक आंगवण केली.” “सायबा मिनीन जेझू, पायक बरो कर. फामा दिसा हांव बावलें करुन ओंपतां.” (पान क्र.60)

हिंदी : “रोते- रोते ईसा को मनौती की "मेरे साहब... बालक जीजस, पप्पा स्वस्थ हो जायँ... 'फाम' के त्योहार पर पुतला बना चढ़ा दूँगी। ”(पान क्र. 51)

मराठी: “रडता रडताच कार्मेलीननं मिनीन जेझूला नवस केला 'सायबा मिनीन जेझू पायला बरं कर. 'फामाच्या' दिवशी मी बाहुली करून तुला अर्पीन.” (पान क्र. 59)

English: “ Karmelin was crying, too.

'Lord, let Paai get well! I'll offer a wax doll at your altar on the day of Fama, the festival' She prayed to the Infant Jesus.” (Pg no. 72)

मूळ कोंकणी संहितेंत आसा ते प्रमाण अर्थाच्या पांवड्यार योग्य अणकार हिंदी, मराठी आनी इंग्लिश भासांनी जाला. फामाच्या दिसा बावलें करून ओंपपाची गजाल तिनूय मोख भासांनी कसलोच अर्थ बदल कर नासतना पावल्या.

उश्णीं उतरां

1. कोंकणी: “ थंयसून भायले भायर बाबोयाल्या मांडार गेलीं. ग्रिनाल्दु, बोटाय, तेर्स, धडयागेलें फूल, व्हेल, दोन कार्तेरी, एक धवी रेस्पेरा दिसाक, तांबडी सेगुंद दियाक. थंयच्यान सापोतेरागेर. रेस्पेराक धवे सापात, सेगुंद दियाक तांबडे. त्या भायर जोत्यां पार आल्ताकांव...” (पान क्र. 76)

हिंदी: “वहाँ से बरी होने के बाद दुलहे के लिये खास सजधज की चीजें खरीदी गयीं। टाई के नमूने तो देखते ही बनते थे; चमचम करते जूते, टायपिन, और भी कुछ बहुत जरूरी वस्तुएँ खरीदी गयीं।” (पान क्र. 67)

मराठी: “तिथून परस्पर बाबोयच्या दुकानात गेले. ग्रिनाल्दु, बोटाय, तेर्स, बेस्टमॅनसाठी फूल, व्हेल, दोन कार्तेरी, एक पांढरी रेस्पेराच्या दिवसासाठी, तांबडी दुसऱ्या दिवसासाठी. तिथून गेले चांभाराकडे.

रेस्पेरेसाठी पांढऱ्या सपाता दुसऱ्या दिवसासाठी तांबड्या. त्याशिवाय चप्पल जोड, आल्ताकांव..”

(पान क्र.75)

कोंकणी संहितेंत काजाराक लागून न्हवऱ्या व्हंकलेक लागपी ज्यो न्हेसपा- घालपाच्यो वस्ती आसतात त्यो मराठी अणकारांत उश्यो व्हेल्यात हें देखींतल्यान स्पश्ट जाता. मराठी अणकारांत उतरांचो अर्थ जरी सांगूं नासलो तरी ख्रिस्ती लग्नाक कितें कितें लागता ताची एक वळख मराठी मनशाक जाता. ते बाबतींत जिज्ञासा आशिल्ली व्यक्ती चार लोकांक विचारून म्हायती मेळोवपाक शकता पूण हिंदी अणकारांत ही जिज्ञासा वा उमळशीक वाडोवपाक उतरां उश्णीं व्हरूंक नाशिल्ल्यान वाव ना. अणकारप्याक हीं उतरां कळनात म्हूण अणकारूंक नात असो दुबाव येता.

सांस्कृतीक आशयघनता आशिल्लीं उतरां

1. कोंकणी: “आलमूस जावन वराभरयान सगलीं भायर सल्लीं. बेर्ता, एल्साली धाकली भयण, धेडी जाल्लें.” (पान क्र. 80).

हिंदी: “सब कुछ ठीक ठाक हो चुकने पर सभी चलने को हुए। अपनी खास सेविका के साथ कार्मेलीन गिरजाघर चली।”(पान क्र.70)

धेडी आनी खास सेविका हांतूंत अंतर आसा. आदल्या काळार व्हंकल ल्हान वयाची आसताली. नव्या घरा वावुरतना ती घुसपूं नये, काचाबूल जावन वचूं नये म्हूण तिच्या कुळारच्यान कोणूय पोक्त बायल धेडी म्हण तिच्या सांगाता तिच्या घरा येताली. कालांतरान व्हंकलेच्या लग्न जावपाच्या वयांत बदल घडलो. ताचो परिणाम म्हण व्हंकलेचे ल्हान भयणीक वा नात्यांतले वा कोणूच नासल्यार शेजारचे वा इश्ट परिवारांतल्यान खंयचे ल्हान चलयेक धेडी म्हण लग्ना दिसा लग्न विधींत वांटो घेवपाक मेळटालो. ‘खास सेविका’ हाचो अर्थ व्हंकलेचीच सेवा करपी व्यक्ती असो जाता. जशी उच्च ब्रिटीश समाजांत Lady आसताल्यो तांच्यो Lady’s maid आसताल्यो ज्यो फकत आपले ते खास

मालकिणीची काळजी घेताल्यो. त्या अर्थान हिंदी अणकारांत खास सेविका हें उतर वापरलां आनी तें चुकीचें आसा अशें संशोधकाचें मत आसा. हिंदी अणकारांत आदीय जंय कोंकणी संहितेंत ‘धेडी’ उतर आयलां. थंय ‘बहन’ उतर वापरलां. (देख सकयल दिल्या.)

कोंकणी: “पूण दोगांनीय वऱेलेचाराक बरें म्हळें. मागीर धेडयेक लुगड, हेर रोप.... म्हण्टसर वेळ वैर सल्लो.” (पान क्र. 76)

हिंदी: “ मगर दोनो नें मुँह देखी की। फिर बहनों के लिये साड़ी और दूसरे कपड़े खरीदते देर हो चली।”
(पान क्र. 67)

2. कोंकणी: “वतना ताणें शंबर रूपया कार्मेलिनाल्या हातार दवरिल्ले खर्चाक म्हण.... दुडू मेळ्ळे म्हण तें खुशाल जालें ना, तर जुझेन पयलेच खेपेक हात उबारू दिले म्हण: घोवान बायले कडेन दिवंचे तशे.” (पान क्र. 108-09)

हिंदी: “चलते समय उसने कार्मेलीन के हाथ में सौ रूपये रख दिये खर्च के लिये। ... मगर कुछ भी क्यों न हो, उसने खुशी- खुशी रूपये रख लिये। इसलिये नहीं कि उसको रुपये मिले बल्कि इसलिये कि किसी ऐरे गैरे को गॉडफादर या गॉडमदर बनाया गया।” (पान क्र. 94)

ह्या अणकारांत गॉडफादर या गॉडमदर हो उल्लेख मदींच आयला आनी साप्प चुकीच्या अर्थान आयला. कथानका प्रमाण कोणाकूय गॉडफादर वा गॉडमदर केला म्हूण कार्मेलीन खूश जावपाचो प्रस्नच येना. अणकारप्यान पाद्रीन- माद्रीन, हांकां इंग्लीशींत गॉडफादर वा गॉडमदर म्हणटात हें समजून घेवंक ना हें अणकाराच्या दुसरे आनी तिसरे देखींतल्यान स्पश्ट जाता.

3. कोंकणी: “आतां एक दीस दोगांय बायेक घेवन इगर्जेत वचून आयलीं. येतकीर चौगांक आफोवन लादीन केली. जालो बाल्तीम. पाद्रीनमाद्रीन लेगीत जुझेन कोणाक तरी धरून हाडून केलें. ” (पान क्र. 109)

हिंदी: “फिर दोनों एक दिन बेटी को लिये गिरजा घर हो आये। आते ही ‘लादीन’ (एक प्रार्थना) की गयी, जिसमें चार -पाँच व्यक्ति ही शामिल थे। फिर किसी के हाथों पादरी- मादरी को बुलावा भेजा और जरूरी धार्मिक विधी भी संपन्न कर दी।” (पान क्र. 94)

तिसरे देखींत जुझेन कोणाक तरी धरून हाडून तांकां पाद्रीन- माद्रीन करून वावर काडला, बेलींदाच्या फुडारा संबंदान जबाबदारी घेवपी व्यक्ती सोदपाची ताणें तकालस घेवंक ना हें स्पश्ट जाता. पूण अणकारांत हो अर्थ मेळना. इतलेंच न्हय जाल्यार पादरी आनी मादरी हीं उतरां पाद्रीन आनी माद्रीन ह्या उतरांक नादाच्या पावंड्यार लागीं आशिल्ल्यान अर्थ समजूंक ना आनी देखून चूक जाल्या.

पाद्री -Priest पाद्रीन- God father

माद्री-Nun माद्रीन- God Mother

सांस्कृतीक आशयघनता आशिल्ल्या उतरां कडेन अणकारप्यान लक्ष दिलें ना जाल्यार अर्थ चुकीचो पावता वा अर्थ नाशिल्लें अणकारांत पावता हाचो ह्यो देखी पुरावो जावन आसात.

6.2 पुंडलीक नायक- ‘अच्छेव’

कोंकणी साहित्याच्या मळार एक अष्टपैलू साहित्यीक म्हळ्यार पुंडलीक नारायण नायक. तांणी नाटकआनी एकांकीच्या मळार दोळे दिवपकावपी संहितांची भर घाल्या. ‘खण खण माती’ (1997), ‘सुरींग’ (1982), ‘श्री विचित्राची जात्रा’ (1986), ‘चैतन्याक मठ ना’ (1992), ‘प्रेमजागोर’ (2011), ‘फिरंगी फटास’ (2012) ह्यो तांच्या भोव थोड्या नाटकांच्यो देखी. ‘दिगंत’ (1990) आनी ‘चौरंग’ -

1982 हे एकांकी संग्रह. 'चौरंग' ह्या एकांकी संग्रहाक 1984 चो साहित्य अकादेमीचो पुरस्कार फावो जालो. 'बांबर' ही 1976 वर्सा उजवाडाक आयिल्ली नवलिका. 'पिशांतर' (1997), 'मुठय' 1997, 'अर्दूक' (1987) सारके दर्जेदार कथा संग्रह, 'रानसुंदरी' (1947) मनू (1988) सारकें बाल साहित्य, 'गा आमी राखणे' आनी 'नवचेतना' सारके कविता संग्रह उजावाडाक आयल्यात. कोंकणी साहित्य संपदेंत मोलादीक भर घालपी ह्या बरोवप्यान खुबश्या प्रकारांनी मैला फातर म्हूण मानचें अशें साहित्य रचलां.

'अच्छेव' ही कादंबरी 1977 वर्सा जाग हे प्रकाशन संस्थेन उजवाडाक हाडली. ती आदीं 'जाग' ह्या म्हयन्याळ्यांत 'मीन पिकलां खाणयांनी' ह्या माथाळ्या खाला उजवाडायल्ली. ही कादंबरी दुसरे खेपे अपुरबाय प्रकाशनान उडवाडायली. विद्या पै हांणी 'The Upheaval' ह्या माथाळ्या खाला तिचो इंग्लिश अणकार केला. हो अणकार 2002 वर्सा Oxford University Press हे प्रकाशन संस्थेन उजवाडायला.

कादंबरेच्या कथानकाचो आपरोस

मिनाच्या खणींच्या वावराचो सैम, समाज-जीण- संस्कृताय, शिक्षण, आर्थीक स्वातंत्र्य, निती-मुल्यां हाचेर जाल्ल्या विनाशकारक परिणामाचें दर्शन ही कादंबरी घडयता. कोळंबा रावपी पंढरी हो शेतकार, ताचें कुटुंब आनी कोळंब गांव, थंयचे रहिवाशी- आबू, येसो, शंकर, एका काळार कोळंबा शिकोवपी मास्तर, पलतडचो बाबुसो, चिचेंदेवण्यार मिना प्लॉटाचेर वावुरपी मुकादम, कामेच्यां, ट्रक ड्रायवर, देवकी अशीं पात्रां कादंबरेचें कथानक मुखार व्हरतात.

कोळंबा रावपी पंढरी हो शेतकार, ताची बायल रुक्मिणी, पूत नानू आनी धूव केंसर असो हो ल्हान आनी सुखी घराबो. चड आनी बरें पीक काडपी शेतकार अशी पंढरीची नामना आसता. बाबुशाक लागून कोळंबार मिना खणीचेर वावर करपाची कीड रिगता. आपल्या शिकपी भुरग्याच्या, नानूच्या, हातांतलें पुस्तक काडून पंढरी ताचे मानेर मिनाचे फातर दिता. रुक्मिणी बाबुशा सारक्या उवाळिल्ल्या

मनशा कडेन अनैतीक संबंद दवरता. सगळ्यांक शिटकावपी-दटावपी, गांवा खातीर झरपी पूण गाळी घाले बगर न उलोवपी आबू मरता तेन्ना होच कोळंबगांव ताचो विलो करनासतना ताच्या नांवान न्हावन मेकळो जाता, ताचें मरण लेगीत करना. मास्तराक निमणें बाबुशा सारक्या मनशाक घेवन आबूचें मडें पुरचें पडटा. भुरग्यांक शाळे वांट्याचे मिना खणीर धाडिल्ल्यान मास्तराक नाइलाजान गांव सोडचो पडटा पूण ताका आडावंक कोण वचना. ह्या टप्प्यार कादंबरेचो पयलो भाग सोंपता.

दुसऱ्या भागांत केंसर कामेरें म्हण चिंचे देंवण्या वयल्या मिना खणीचेर आनी नानू ड्रायव्हर म्हण शेनोरेर काम करतात. केंसराचो मानुयेल ह्या ड्रायवरा कडेन संबंद येता. आयिल्ल्या गुरवाचारांतल्यान तें स्वताक मेकळे करून घेता. ही घडणूक नानूक, ताच्या भावाक, चंगळवादाच्या सपनांतल्यान भायर हाडपाक कारणीभूत थारता. बापायच्या दुकाना कुशीक खानावळ चलोवंक दवरिल्ले देवकी कडेन आशिल्ले अनैतीक संबंद तो तोडटा. घरा कडेन येवपाक सुरवात करता. भयणीक काम सोडोवन तो घरा दवरता म्हणसर तें मानुयेला वांगडा पळून वता. मिनाच्या वावराचो परिणाम म्हण पंढरीक बारीक जोराचें दुर्येंस जाता. निमणें मिना खणीचेर नानूच्या माथ्यार पावडरीची रास पडून तो सोंपता.

न्हंय, उदक, शेत, झाडांपेडां, घर, मनीस, मानसीकताय, नैतीकताय, भलायकी अशें सगळे उध्वस्त करपी मिना वावराच्या अच्छेवाचें सार्थ चित्रण 'अच्छेव' हे कादंबरेत बरोवपी करता.

हे कादंबरेत दोन भाग आसात. पयल्या भागांत 6 प्रकरणां जाल्यार 4 प्रकरणां दुसऱ्या भागांत अशीं पुराय कादंबरेत धा प्रकरणां आसात. हे कादंबरेचें निवेदन पुरायेन तिसऱ्या पुरुशांत आसा. 196 पानांनी सोंपपी ही कादंबरी. तिचो अणकार 'The Upheaval' 139 पानांचो आसा.

अल्पअणकार

1. कोंकणी:

"ती शाणूली मळणी"?

"हय"

"कुत्तल पळय केदें?"

"पिकलांय बरें तेका"

"पूण उदकाक मेलें म्हण पिरंगतालो मरे तो"

"कुथनोन कुथनोन भुरगीं काडपाची संवय तेका"

"कितलीं पोरं रे तेका?"

" एकलोच चेडो"

"एकलोच? भुरगीं काडूंक फोर्स ना जाल्यार बायलेक दिवंची आमचेकडेन कितें रे येशा?"

"येशाक बाबुशाचें उलोवप मानवलेंना. पूण ताणें कांय म्हणलें ना. मोन्यांनी मळण्यांक उरिल्ली कणशी

तो खरसटूंक लागलो."

"येशा, तुकां कितलीं रे भुरगीं?"

"तेकाय एकलोच. शंकर."

"एकलोच?"

आतां येशाक बाबुशाचो राग आयलो. शाणूवरी आपल्यो बकच्छायो करतलो अशें ताका दिसलें. पूण

बाबुशान तशें कांय म्हणलें ना. येसो तापलो तसोच न्हिवलो. बाबुसो पंढरीकडेन बडबडत रावलो.

"रूक्मिणआका आसा घराकडेन?"

" आसा. येतलें पेज घेवन." (पान क्र.62-63)

English:

" Is that Shanu's thrashing?"

" Yes"

"Look at that stack"

"Good crop he's had this year "

"But didn't he say he didn't get enough water and all that..."

" That's his habit forever complaining"

"Where's Rukminakka? At home?"

"Yes shall be here with the rice gruel soon" (pg. 42)

कोंकणी परिच्छेदांत अधोरेखीत केल्लीं वाक्यां इंग्लिश अणकारांत गाळ्ळ्यांत. हाका लागून बाबुशाच्या व्यक्तिमत्वाचीं जीं वेगळीं वेगळीं तासां बरोवपी वेगवेगळ्या घडणुकांतल्यान वाचकां मुखार उक्तीं करता तातूंत मात्सो खंड पडिल्ले वरी जाता.

अल्पअणकार- गाळी भायरायल्यात

1. कोंकणी: "भुरगे मुखार बसात रे. हरशी शापोतां बरी सांगतात. आतां गाणीन शेंपड्यो कित्याक ओडटात?" एकलो जाणटेलोसो आड्डलो." (पान क्र. 33)

" करा रे सुरवात. रात कित्याक?" दुसऱ्यान फर्मायलें."

English: "You Children! Come up in front!"

"Why don't you start? It's getting late". (pg. no 22)

2. कोंकणी: "भुरग्यांक शिकोवपाक, भजनां गावपाक, तालगडी नाचोवपाक मास्तर जाय झवऱ्यांनो?"

(आबू) (पान क्र. 35)

English: "You think of him only when you want him to teach your children, or to sing bhajans for you..." (pg. no. 23)

3.कोंकणी: " भैझवऱ्या, देवाच्या कामांक उशीर? तो वयर बसोन पळयता मरे तुमचे पराक्रम.

आवशीझवऱ्यांनो" (आबू) (पान क्र.35)

English: “You _____! Late for a sacred event! Don't you know that He sits up there and sees everything, you wretch!” (pg.no. 24)

आबू हें पात्र जितल्यो बुरशो गाळी वापरता तितल्यो गाळी हेर खंयचेंच पात्र मारी ना. जिबेर सातत्यान पोजड्यो गाळी पूण मनान शुद्ध, पवित्र, गांवा खातीर धडपडपी, निस्वार्थी असो आबू. त्यो गाळी ताच्या पात्रचित्रणाचो एक म्हत्वाचो भाग. कारण जिबेर गटार आनी काळजांत अमृत असो आबू आसा. ही विसंगती अच्छेवांत स्पश्ट दिसता. आबू बदलचें मतूय ह्याच गाळींक लागून बरें/वायट आसा. बाबुसो, गांवचीं बायलां गाळीं वयल्यान ताका खेपतात पूण येसो, शंकर, मास्तर ताका मानतात. आबूच्यो गाळी मनांतल्यान न्हय, दुखोवपाक न्हय जाल्यार आबूचे भाशीक विशेशतायेचो भाग हें तांणी लक्षांत घेतलां. पूण अशी तुळा, अशें पात्रचित्रण अणकारांत वाचूंक मेळना आनी ती तुळाय जायना. तशेंच, इंग्लिश साहित्य गाळी, लैंगीक वर्णनां हांच्या विशयांत सोवळें नाशिल्ल्यान इंग्लिश वाचकांक सांस्कृतीक धक्कोय बसपाची शक्यताय नासतना गाळी गाळपाचें कारण स्पश्ट जायना.

शब्दशा अणकार- म्हणी आनी वाक्प्रचार

मूळ भाशेंतल्या उतराक उतर दिवन करतात तो शब्दशा अणकार. पुराय वाक्याचो अर्थ, तातूंतलो गर्भितार्थ समजून घेना आसतना जेन्ना शब्दशा अणकार करतात तेन्ना तो मूळ संहितेचो अर्थ सारको मोख भाशेंत पावोवपाक असमर्थ थारता. कांय वेळा मोख भाशेंत असो अणकार विचित्र आनी हास्यास्पद जावं येता.

1. कोंकणी: “कित्याक वगी रावों? घोवान दिये लायल्या म्हणोन काय घराक उजो लावंक भार सरला म्हणोन? रूक्मीणीचो आवाज चडत आशिल्लो.” (पान क्र. 18)

English: “The day after? Why? Because my husband has lit a lamp? or because he's setting out to burn this house down? (pg. no.14)

कोंकणींतल्या 'घोवान दिये लायल्या म्हण' ह्या वाक्याचो शब्दशा अणकार इंग्लीशींत अधोरेखीत केल्ल्या वाक्यांत पळोवपाक मेळटा. इंग्लिश भाशेच्या वाचप्यांक असो शब्दशा अणकार वाचतना आडखळटलो. ताचो अर्थूय तांकां समजुपाक कठीण जातलो वा कळचो ना.

2. कोंकणी: " न्हू कित्याक, हाडां मासां आसा ती! तोंडाचीं बातां आनी भीक मागोन खातां." दादान ताचेर आडनदर करीत म्हणलें." (पान क्र. 08)

English: "Of course you are. You're flesh and blood too. You talk so much... and then you beg for a meal" (pg. no 07)

3. कोंकणी: "तो काळ खंय उल्ला रे आतां ! ते फिरंगी गेले आनी ते उंडेय गेले." (पान क्र. 05)

English: "Yes, is there anything left of the past? The Firangis went away and so did everything that was connected with them.. those leaves of bread, that easy life.." (pg. no. 05)

म्हणींचो शब्दशा अणकार केल्ल्या कारणान अर्थबोध जायना. अणकारपी कितें सांगूंक सोदता हें स्पश्ट जायना. तातूंत वाचपी फकत इंग्लिश भास जाणपी आसत जाल्यार ताका You're flesh and blood too. You talk so much... and then you beg for a meal हाचो कितें अर्थ लागतलो हे विशीं दुबाव आसा. तशेंच दुसरे देखींत The Firangis ह्या उतराक धरून फुडलें भाश्य केल्लें आसा. फिरंगी हें उतर हेर भारतीय भासांच्या वाचप्यांक सवंकळीचे आसूं येता पूण फकत इंग्लिश जाणप्यांक तें कशें कळटलें हो मोठो प्रस्न ह्या म्हणींच्या शब्दशा अणकाराक लागून उद्भवता. अश्या वाक्यांक लागून वाचप्यांचो घुस्पागोंदळ जावूं येता.

3. कोंकणी: " रोव दवरच्या आदीं ताका हे गजालीचो उगडास नाशिल्लो. न्हाल्ल्या आंगार पाल पडिल्ले भशेन ताका जालें." (पान. क्र. 06)

English: "He hadn't remembered this when he'd set the seeds to sprout for the sowing. He felt as if he had just emerged from the bath only to have a lizard fall on him." (pg. no. 05)

कोंकणींत वा हेर भारतीय भासांनी संस्कृतायेचे कांय भाग समान आशिल्ल्यान कांय वाक्प्रचार, म्हणी, उक्ती हातूंत भासां मजगतीं साम्य दिसता. पूण इंग्लिश भाशे खातीर कांय अणभव वेगळे आनी नवे आसतले. न्हाल्ल्या आंगार पाल पडप म्हळ्यार फुडाराक घडपी अपशकुनाची सुलूस मेळप असो अर्थ कोंकणीभाशी समाजांत घोळटा. अशा अर्थाचे वाक्प्रचार भारतीय भासांनी सहज मेळटले पूण इंग्लिश भाशेंत हो संदर्भ नाशिल्ल्यान इंग्लीशींत He felt as if he had just emerged from the bath only to have a lizard fall on him हातूंतल्यान कोंकणींतलो अर्थ अभिप्रेत जायना. आंगार कितें तरी घाण, बुरशें पडलें इतलोच अर्थ इंग्लिश वाचकाक कळटा. वायटाची सुलूस, अपशकून हो अर्थ इंग्लिश भाशेंत पावना.

4. कोंकणी: "मनीसपण आसा तेका?" (बाबुसो)

"पावसाळे पळयल्यात तेणें" (येसो) (पान क्र. 67)

English: "What an insolent old man! Pokes his nose into everyone's affairs!"
(Babuso)

"He's old and wise. Seen many rains", Yeso quietly remarked. (pg no. 44)

पावसाळे पळोवप हो वाक्प्रचार गांठीक अणभव आसा, संवसारांतल्यो चार गजाली खबर आसात हो अर्थ कळोवपा खातीर उपेगांत आसा. कोंकणी संहितेंत तो मुदयेर थीक कसो बसताय. पूण इंग्लिश

अणकारांत seen many rains ह्या वाक्यांशाक आड अर्थ (Connotative meaning) कांय ना, तातूंतल्यान कोंकणींतले संहितेंतलो अर्थ अभिप्रेत जायना. Seen many rains वांट्याचो He has seen ups and downs of life वा He has seen highs and lows of life असो वाक्प्रचार आयिल्लो जाल्यार आबूच्या अणभवांचेर येसो बोट दवरता तो अर्थ अणकारीत संहितेंतूय येतलो आसलो अशें मत संशोधक हांगा मांडटा.

5. कोंकणी: “गाढवा मुखार वाचली गिता.” (पान क्र. 65)

English: “It's like reading the Gita to a Donkey.” (pg.no. 43)

6. कोंकणी: “घर मोडून माटोव घालपाच्यो पाड्यो बुद्धी ह्यो!” (पान क्र. 67)

English: “It's like pulling down a great house to build a shack!” (pg. no. 44)

7. कोंकणी: “घराची कळा आंगण सांगता.” (पान क्र. 64)

English: “But you can tell the state of the house by looking at the courtyard itself.” (pg. no. 42)

8. कोंकणी: “जाल्यारूय वडे, मेल्यारूय वडे.” (पान क्र. 79)

English: “You join in the feasting if it's a birth and you eat with the mourners if it's a death.” (pg. no. 53)

देखी 5,6,7, आनी 8 हांतूंत म्हणी मोख भाशेंत शब्दशा अणकारल्यात तें स्पश्ट जाता. शब्दशा अणकार केल्ल्यान तांचें सौंदर्य मोख भाशेच्या अणकारांत शेणलां अशें म्हणचें पडटा. तशेंच मोख भाशेंत अर्थूय वेवस्थीत पावना.

अर्थ बदल- सांस्कृतिक आशयघनता आशिल्लें उतर-भावीण

1.कोंकणी:

"खोटलेक पांचशी? कितें भावणी कांसाटो?"

"खंयच्यो भावणी? म्हाड्डोळच्यो?"

" शेटी, शेटी खंय वयता?" (पान क्र. 46)

English: "Five hundred? How's that? Are you a Prostitute?"

"Which Prostitute? The one from Mardol?" (pg.no. 30)

2. कोंकणी: "आबू मुखार उलोवंक लागलो. "

" सर्द लुंवोन जालें. मळोन जालें. हय मरे?"

"खावन सोंपत येयलें." एकल्यान जाप दिली.

" हय मरे? भटाक दिलें?" आबून विचारलें.

" तो सोडटा? जळू कसो लागोन मळणेर येवन घेवन गेलो."

" मडवळानूय हेलां जातलें"

"भावणीन व्हरोना" कोणाक तरी विनोद करपाची कूय माल्ली.

"कोळंबाक भावीण लागना." तागेल्या शेजरा बसलेल्यान जाप दिली.

"तुमच्यो बायलो जांगां पांगांनी बऱ्यो आसतकूच भावीण कित्याक तुमकां?" आबून तांकां पाडले."

(पान क्र. 34)

English: "Abu continued, ' so the monsoon crop has been harvested and threshed..?"

"Almost eaten up too."

"Has the priest taken his share?"

“Of course! Came to the threshing platform to collect it too!”

“And the washerman?”

“Yes”

“And the bhavin?”

“There are no bhavins in Kolamba” (pg.no. 23)

पयले देखींत मूळ संहितेंत जंय भावीण उतर आसा थंय मोख भाशेच्या अणकारांत prostitute हें उतर आयलां. दुसरे देखींतूय अशेंच जालां.

मळणी जाले उपरांत भात कोणाकोणाक दिलें हें आबू विचारता. तांतूंत जाप म्हण भाविणीन व्हरूंक ना अशें एकटो सांगता. तेन्ना आबू तांच्यो बायलो सदृढ आसात म्हण तांकां गरज ना अशें सांगता. इंग्लिश अणकारांत priest म्हळ्यार भट, washerman म्हळ्यार मडवळाक भात दिलें हें सांगता आसतना विधान न्हय जाल्यार प्रश्न येता. ' And the bhavin? There are no bhavins in Kolamba अशी जाप येता. इंग्लिश वाचप्याक भावणीचो अर्थ खबर ना. देखून ताणें glossaryत पळयत जाल्यार भावीण ह्या उतराचो अर्थ असो दिला:

bhavin: A particular community whose women are devoted to the service of God.

हो अर्थ मतींत घेतल्यार ' There are no bhavins in Kolamba' हाचो अर्थ इंग्लिश वाचपी कोळंबा देवाच्या पांयां कडेन सेवेक भावीण ना. देखून तिका भात दिवपाचो प्रस्नूच येना असो तर्क सहज काडटलो. गोंयच्या संदर्भांत आनी 'अच्छेव' हे कादंबरेच्या संदर्भांत येवपी 'भावीण' ह्या उतरा फाटलो सांस्कृतीक वा सामाजीक वेव्हारांतलो अर्थ इंग्लिश अणकारांत सुटलाच. ते विशीं दूमत ना पूण भावीण कोळंबा ना आनी ताका जाप म्हण, 'Your wives are strong and healthy, so you don't need them'. हें विधान येता. हाचो अर्थ इंग्लिश वाचप्यांनी कसो आनी कितें लावपाचो? भावीण आसली

वा नासली, ताचो कोळंबकारांच्यो बायलो 'strong and healthy' आसपा कडेन संबध इंग्लिश वाचप्यांनी कसो जोडप? हो प्रस्न संशोधकाक पडटा.

भावीण देवाची सेवा करपा बरोबरच त्या त्या देवळाच्या म्हाजनांची 'सेवा' करताल्यो. म्हाजनांचे भाविणीं कडेन अनैतिक संबध आसताले देखून म्हाजन भाविणींचेर खर्च करताले, तांकां आर्थीक मदत करताले वा तांचो खर्च आपूण पळयताले. पूण हो अर्थ इंग्लिश अणकारांत खंयच ना.

Glossaryत मूळ अर्था वांगडाच समाजांत चालंत आशिल्लो 'आड अर्थ' दिवपाची चड गरज 'भावीण' ह्या उतरा संबंदांत, ह्या प्रसंगा संबंदांत आसली जी अणकारप्यान पुराय करूंक ना, आडनदर वा दुर्लक्षीत केला. (अणकारप्यान 'हावठण' - 'The Kiln' हे कादंबरेच्या अणकारांत 'देवळी' हाचो अर्थ the village prostitute असो दिल्लो. अणकारप्याच्यो सांस्कृतीक विशया कडेन संबंदीत उतरांचो अभ्यास उणो पडटा अशें मत संशोधक मांडटा.)

अर्थ बदल- चुकीचो स्वन मानला

कोंकणी: “धगमोड्या उदकांत कुळडांचें पीठ घालून रांदपी धवळटले आसले आनी मागीर गोड, सोय घालून खीर कशी चिकचिकीत पिठी रांदतले आसले. धा-बारा आदोळ्यां वयलें आळूं एकठांय करून व्हडल्या तोपल्यांत शिजयतले आसले आनी दबदबीत जातकीच दवरतले आसले. उपरांत तासलेल्या आंबाड्यांचो फोण्णी मारून हळडुवोच कुंवळ जातलो आसलो.”(पान क्र. 91)

English: “Wiping their perspiring faces on towels, the cooks stirred flour into tepid water and added jaggery and coconut, cooking it into a sticky kheer, Potato chunks bubbled in a huge cauldron awaiting the final garnish of raw mango, and spices that would be added later.” (pg. no. 61)

मूळ संहितेंत 'आळूं एकठांय करून व्हडल्या तोपल्यात शिजयतले आसले' आनी 'तासलेल्या आंबाड्यांच्यो फोण्णी' अशीं उतरां येतात. हांतूंतल्या 'आळूं' आनी 'आंबाडो' ह्या दोनूय उतरांच्या नादाक लागून अणकारप्यान घोळ घाला.

आळू- /aɭu/ हे स्वन /alu/ ह्या हिंदींतल्या 'आलू' ह्या स्वनिमाक नादाच्या पांवड्यार खूब लागीं आसा. 'आलू' ह्या हिंदी उतराचो अर्थ इंग्लिशींत Potato (बटाट) असो जाता आनी अणकारप्यान इंग्लिश अणकारांत त्याच उतराचो उपेग केला.

दुसरें उतर आसा 'आंबाडो' हें उतर 'आंबो' ह्या उतराक स्वनिमाचे पातळेर लागीं आसा. आंबाडो - /ambɑɖɔ/ आंबो- /ambɔ/

अणकारप्याचो ह्या उतरां बाबतींतूय समजुपाक घुस्पागोंदळ जाला. आंबाड्याचो, 'आंबो' असो अर्थ अणकारांत आयला. 'Final garnish of raw mango' असो अणकार इंग्लिशींत मेळटा. अणकारांत दिल्लो जिनस आनी ताची कृती कोंकणी संहितेंतल्या जिनसा कडेन वा कृती कडेन अर्थाच्या पांवड्यार संबंद दाखयना पूण स्वनाचे पातळे वयल्या साम्याक लागून हो घोळ जाला अशें संशोधकाक खात्रीन दिसता.

अर्थाप्रमाण समानताय

1. **कोंकणी:** “खरें म्हणल्यार पयल्याच दिसा रूक्मीणी कडसून ताका मेर्दामेर्द मेळपाचें पूण ताच्या सांगाताक अनवळखी गुजीराक पळोवन तिणें राग गिळिल्लो.” (पान क्र. 39)

English: “She would have given him piece of her mind that very evening but the presence of that strangers, the Gujarati gentleman, forced her to hold her tongue.”

(pg. no. 26)

हे देखींत अणकारप्यान कोंकणी संहितेंत बरयल्ल्या वाक्यांचो अर्थ समजून इंग्लिश भाशेंत सहजपणान घोळपी अशा योग्य वाक्प्रचाराचो उपेग केला. देखून इंग्लीशींतलें वाक्य योग्य तरेन अणकारलां.

अर्थाप्रमाण योग्य अणकार -अलंकार साम्य

1. **कोंकणी:** "तातुंतलीं धवीफुल्ल चांफीं सवण्यावरी पावसाच्या थेंब्यांक चोंची उकत्यो करून रावलीं." (पान क्र. 81)

English: "The bunches of white flowers peeping out between them like chataka birds sitting motionless, beaks open to catch the first drops of rain." (pg no 55)

मूळ संहितेंत नासतनाय चातक पक्षाचो जरी उल्लेख आसलो तरी मूळ संहितेंतल्या पक्षांची अधिरताय, तो भाव अणकारांत उतरल्यात.

2. **कोंकणी:** "मदींच काळ्याशार कापडाचो चर्च करून पिंदिल्ल्या फाळ्या सारकी जोगलावणी जोगलुवपाक लागली." (पान क्र. 81)

English: "Suddenly lightning flashed, it seemed as though the black fabric of the sky had been ripped apart and all of Kolamba shimmered in its glow." (pg. no. 55)

मूळ संहितेंतल्यान बरोवप्यान वाचकांच्या दोळ्यां मुखार मळब, जोगलावणी हांकां धरून जी प्रतिमा तयार केल्या, तिची तुळा कापडा कडेन केल्या. तशे तरेची प्रतिमा इंग्लिश अणकार वाचतकच वाचकांच्या मनांत निश्चीत तयार जाता आसपाक जाय.

3. **कोंकणी:** “पौशांतली मान्नी पुनव लागीं आयली. सांवरिचीं बोणां कशें चान्ने फुटलें. शियान धयावरी धवळूंक लागलें”. (पान क्र. 42)

English: “It was time for the Malni Punav, The full moon night in the month of Poush. Moonlight Splashed across the sky like strands bursting out of a silk cotton in a shimmering glow, white as curd.”(pg. no. 27)

मूळ संहितेंत जंय उपमा अलंकाराचो उपेग केला तसोच मोख भाशेंतल्या अणकारांतूय उपमा अलंकार वापरला. वाचप्यांचे नदरे मुखार एक सुंदर वर्णन मांडपाक अणकारपी यशस्वी जाता.

4. **कोंकणी:** " पावसाची सुलूस लागनाफुडें सैमान आदींच साजशिणगार करून दवरलो." (पान क्र. 81)

English: "It was as though all of nature had adorned itself to greet the rains.”
(pg.no. 54)

5. **कोंकणी:** “खरें म्हणल्यार पयल्याच दिसा रूक्मिणी कडसून ताका मेर्दाक मेर्द मेळपाचें पूण ताच्या सांगाताक अनवळखी पळोवन तिणें राग गिळिल्लो.” (पान क्र. 39)

English: “She would have given him piece of her mind that very evening but the presence of that strangers, the Gujarati gentleman, forced her to hold her tongue.”
(pg. no. 26)

अणकारप्यान वाक्प्रचारांचो शब्दशा अणकार करूंक नाशिल्ल्यान वाक्प्रचार वेवस्थीत अणकारांत पावला. अणकारप्यान अशी काळजी घेवप अपेक्षीत आसा.

6. कोंकणी: “मिर्गाच्या वाऱ्यान केळीच्या चार्वटांची बोंदरां जालीं. एकाद्रया कलावंतान मुद्दाम कात्रीन कतरिल्ल्या सारकी दिसूंक लागलीं.” (पान क्र. 81)

English: “The winds of Meerg shredded the plantain leaves and it was as though a capricious artist had run amok with a pair of scissors, leaving behind tattered strips.” (pg. no. 55)

7. कोंकणी: “पिठ्ठ चान्न्यांत ताका काळ्या किट्ट काळखाची कीट खंयतरी दिसूंक लागली.”
(पान क्र. 76)

English: “Speaks of darkness cut through the brilliant moonlight that spread before him.” (pg.no. 51)

देख 6 आनी 7 , दोनूय अलंकारांचें आनी भाशेचें सौंदर्य अणकारांत बरे तरेन पावलां हाची गवाय दितात. मूळ संहितेच्यो ह्यो सौंदर्य खुणो अणकाराची सोबा वाडयतात.

उश्णीं उतरां

अणकारप्यान मूळ संहितेंतलीं उतरां अणकारांत व्हेल्यांत. हेर अणकारांतूय अशींच उतरां उश्णीं व्हेल्यांत. इंग्लिश वाचप्यांक अशीं सातत्यान उश्णीं उतरां वाचपाक मेळ्ळ्यार तांकां कोंकणी भाशेची आनी संस्कृतायेची वळख खोलायेन जावपाक मदत जातली.

1. नातीं आनी संबोधन- कोंकणीं समाजांतल्या नाते-संबंधाचीं नांवां तशेंच उलो मारपा खातीर उपेगांत हाडिल्लीं नांवां इंग्लिश अणकारांत अशीं पळोवपाक मेळटात:

1. Avai (pg.no.09)

2. Bappa (pg.no.14)

2. म्हयने- भारतीय हिंदू पंचागांतल्या म्हयन्यांचो उल्लेख अच्छेवांत वाचूंक मेळटा.

1. Margshirsha (pg.no.20)

2. Pousha (pg.no.25)

3. Bhadrapad (pg.no.57)

4. Malni Pinav, The full moon night in the months of Poush. (pg.no.27)

3. झाडां-फुलां- निवेदनांत सरभोंवतणीच्या झाडांपेडांची झलक दिसता. ती आमकां जी अणकारांतूय वाचूंक मेळटा.

1. Orange pitkoli (pg.no. 03)

2. Kedgi bushes (pg.no. 15)

3. Santon tree (pg.no. 15)

4. Aboli (pg.no. 27)

5. Lajja Bushes (pg.no. 25)

6. Taikilo (pg.no. 26) (the dey pods of the taikilo burst open ...)

7. Pods of Chavi (pg.no.46)

8. Husky (pg.no.47)

4. देव-देवस्पण आनी लोकवेदा कडेन संबंदीत उतरां- अच्छेवांत देव-देवस्पणा कडेन संबंदीत उतरां खूब आयल्यांत. देख म्हूण मेजकीच उतरावळ हांगा दिल्या.

1. Jalmi (pg.no. 05)

2. Barmo (pg.no. 16)
3. Gram Purush (pg.no. 20)
4. Ashtaka (pg.no. 24)
5. Vasapursa (pg.no. 28)
6. Ganvapursa (pg.no. 28)
7. Akarea (pg.no. 28)
8. Jana (pg.no. 28)
9. Purva charea (pg.no.28)
10. Pancharama (pg.no. 28)
11. Jagea Devchara (pg.no.28)
12. Baras (pg.no.60)
13. Naivedya (pg.no.61)
14. The mharu (pg.no.62)
15. The ghadi (घाडी) (pg.no.63)
16. Yajman (pg.no.22)
17. Bhavin (pg.no.23)
18. Dhalo (pg.no. 28)
19. Maand (pg.no.28)
20. Shigmo (pg.no.45)
21. Nami night (pg.no. 45)
22. Jhaddo, the invocation (pg.no.46)

23. Bhang (pg.no. 32)

5. **खाणां-जेवणां-** गांवगिऱ्या वाठारांतली खाणां-जेवणां कडेन संबंदीत उतरां

1. Nivolo (pg.no. 08)

2. Ambil (pg.no.16)

3. Bhakri (pg.no.16)

4. Pancha khadya (pg.no.22)

5. Kanji (pg.no.43)

6. Khichdi of paraboiled rice (pg.no.57)

7. Coconut stuffed pattolis steamed in turmeric leaves (pg.no.57)

8. Dosa(pg.no.57)

6. **वास्तू कडेन संबंदीत-** रावपाऱ्या आनी बसपांऱ्या सुवातींऱीं नांवांय अणकारांत आसपावल्यात.

1. Gadi (pg.no.06)

2. Sompo (pg.no. 08)

3. Chouk (pg.no. 22)

7. **वस्त-**

1. Beedi (pg.no.23)

2. Kajal (pg.no.28)

3. Kumkum (pg.no.28)

8. संगीत आनी वाद्यां कडेन संबंदीत उतरां

1. Pakhwaj (pg.no.22)
2. Bhajans (pg.no.20)
3. Abhang (pg.no.22)
4. Bhairavi (pg.no.24)
5. Aarti (pg.no.57)
6. Phugadis (pg.no.28)
7. Jyot, a hymn of praise [(jot) not y)] (pg.no.46)
8. Taalgadi (to dance the talgadi) (pg.no.47)
9. Divli dance (pg.no.47)
10. Kachey (pg.no. 32)
11. Ghagra (pg.no.32)

वयर दिल्यात त्यो थोड्यो देखी आसात. देडश्यां परस चड उतरां The Upheavel हे कादंबरेंत अणराप्यान व्हेल्यांत. कांय कडेन एक- दोन उतरांनी जाल्यार कांय कडेन वाक्याच्या आदारान अर्थ पावोवपाचो यत्न केला. हो तोखणाय करी सारको यत्न आसा अशें संशोधकाचें मत आसा.

6.3 महाबळेश्वर सैल- हावठण

कोंकणी कथा-कादंबऱ्यांचो इतिहास बरयतना मुखेलपणान जांच्या साहित्यकृतींची दखल घेतले बगर मुखार वचपाक मेळना असो साहित्यीक म्हळ्यार महाबळेश्वर सैल. ‘काळी गंगा’ (1996), ‘अद्रुश्ट’ (1997), ‘अरण्यकांड’ (1997), ‘युगसांवार’ (2004), ‘खोल खोल मुळां’ (2005), ‘विखार

विळखो' (2016), 'अग्रदूत' (2018) सारक्यो चौकटी भायल्यो वेगळ्यो अश्यो साहित्यकृती तांणी कोंकणी भाशेक दिल्यात. शोशीत, चिड्डल्ल्या लोकांचे उत्फर्के तांणी कादंबरेंतल्यान मांडल्यात. कोंकणी कादंबरेच्या मळार देव-मिथक ह्या विशयाक क्वचीत हात घाल्लो दिसता पूण अग्रदूत कादंबरी दिवन सैल आपलें वेगळेपण दाखयता.

'पलतडचें तारूं', 'तरंगां', 'दोन मुळांचें झाड' अश्या वेगळ्या विशयांक हात घालपी कथांचे संग्रह दिवन सैल हांणी कोंकणी साहित्यांत मोलादीक भर घाल्या.

कुमारांच्या जिविताचें सार्थ दर्शन घडोवपी 'हावठण' ही सैल हांची कादंबरी 2009त बिम्ब प्रकाशनान उजवाडायली. हे कादंबरेक विश्व कोंकणी केंद्राचो विमला वि. पै कोंकणी साहित्य पुरस्कार 2010 वर्सा फावो जालो. इंग्लिश, मल्याळम आनी कन्नड ह्या भासांनी हे कादंबरेचो अणकार वाचपाक मेळटा. 'The Kiln' ह्या नांवान कोलकाता रावपी श्रीमती विद्या पै हांणी इंग्लीशींत अणकार केला. हो अणकार 2011 वर्सा कोंकणी भास आनी संस्कृती प्रतिशठान हे संस्थेन उजवाडा हाडला.

कादंबरेच्या कथानकाचो आपरोस

'हावठण' ही कादंबरी 'कुमार' ह्या मुखेल पात्राक मध्यवर्ती दवरता. (पुराय कादंबरेंत बरोवप्यान 'कुंबार' असो उल्लेख केला.) एका गांवा भायर कुमारवाड्यार कांय मेजकेच कुमार आपआपल्या घराब्या सयत रावतात. गिमा दिसांनी उदक आटले उपरान्त लागींच आशिल्ल्या तळ्यांतल्यान मेळपी माती ही कुमाराची खरी साधन संपत्ती. तिच्या म्हालवजार तो परंपरेंतल्यान मेळिल्ले विद्येचो उपेग करून मडक्यो, तोपलीं, हेर मातयेच्यो वस्ती घडयता आनी त्यो गांवागांवांनी विकून आपलें पोट भरता. सरकाराची न्हंयेक बांद घालून उदक आडावपाची येवजण चालीक लागपाचीं चिन्नां दिसतात तेन्ना आतां फुडाराचें कशें अशी रासवळ चिंता पुराय कुमार वाड्याक पडटा. ह्या वेवसायांतल्यो बारीकसाणी,

संकटां, हेवेदावे हे कादंबरेत स्पश्ट दिसतात. समाजीक, राजकी आनी उद्योगीकरणाच्या मळार बदल घडटात आनी ताचे पडसाद कुमाराच्या जिवितांत वाचूंक मेळटात.

कुमारांची समाजवेवस्ता, तांची मानसीकता, श्रद्धा, अंधश्रद्धा हांचेंय दर्शन 'हावठणांत' जाता. धर्मू, शिवराम, रामचंद्र हे कुंभार दिसतात. तशींच घोवान, मांवान घडोवन दिल्लीं आयदनां विकपी आनंदी, देवकी मेळटात. तांकां आयदनां विकतना जाल्ले त्रास दिसतात. खांची कोंयड्यांनी एकटींच भोंवतना ह्या बायलांक मानसीक बळगें दिवपी आख्यायिका कळटात. विधवा आशिल्ल्यान चाकार आयदनां घडोवंक मेळनाशिल्ली सिताय आवो, तिची विधवा सून तारा आपलें दुख्ख आनी विवंचना घेवन मुखार येतात. बदलत्या उद्देगीकरणाची झळ ह्या वेवसायाक आनी पर्यायान ह्या समाजाक कशी बसता ताचें चित्रण आमकां पुराय कादंबरेत वाचूंक मेळटा. परंपरागत वेवसाय पुतान चलोवचो अशी इत्सा दवरपी यशवंत तशेंच तो धंदो सोडून शिक्षणाच्या मळार पावलां घालून शाळा, कॉलेज शिकपी ताचो पूत सदानंदूय मेळटा.

बदलत्या जिविता कडेन जुळोवन घेतना सरकाराच्यो येवजणो, नवे कायदे समजुपाचो शिकपाचोय तो यत्न करता. कुंभार वेवसाय आतां सोंपपाक पावला हें होलमूनय आपल्याक जमता ते मेरेन करपाचो ताचो हावेस, ताची जिद्द आमकां स्पश्ट दिसता. सरकाराचे बांद घालपाचे येवजणे मुखार मात ताका दिमी मारची पडटा असो शेवट हे कादंबरेत आमकां वाचूंक मेळटा.

अणकाराचो अभ्यास केले उपरान्त केल्लीं निरिक्षणां अशीं आसात:

स्वनांची लागसाण- स्वनीम- अर्थ बदल

कोंकणी: “तुमच्या तळ्यांत म्हसरां गोड्यात म्हण तुमची माती शेणाची. हेरांच्या पोळ्यांक बुराक जाल्यार तुमच्या तळ्याक बुराक.” (पान क्र. 57)

English: “The Potters from neighboring villages often teased them saying ‘People have dimples on their cheeks. But your pots and pans have pits and holes! That’s because the clay in your lake is full of dung. Buffalos wallow in the water all the time.” (pg.no. 50)

मूळ भाशेंतल्या वाक्यांत तव्यार घाला त्या पोळ्याक (चड करून तांदळाच्या) बुराक पडटात म्हळां. पोळो हो खावपाचो एक जिनस. ताचें सारण तव्यार घालतकच पीठ बरें फुगल्यार पोळ्याक बुराक पडटात. हेर कुमार चाळयताना असनोटीच्या कुमारांक पोळ्या वांटयाचे तव्याक बुराक पडटात म्हण चाळयतात.

अणकारप्यान ‘पोळे’ आनी ‘पोले’ ह्या दोन उतरांच्या स्वनाचे लागसाणीक लागून स्वन समजून घेवपांत गफलत केल्या. ताचो परिणाम म्हण चुकीचो स्वनीम वापरला. देखून मोख भाशेंत केल्ल्या अणकारांत अर्थाचे सुसुत्रतायेक आडमेळें येता. “People have dimples on their cheeks. But your pots and pans have pits and holes!” ह्या वाक्यांत इंग्लिश वाचप्याक dimples आनी pits and holes हांचो एकामेकां कडेन संबंद कितें असो प्रस्न सहज पडटलो जो कोंकणी वाचप्या मुखार उप्रासना.

पोलो- /pɔlɔ/

पोळो- /pɔɔ/

‘ल’- हें दांतयें व्यंजन आसा (dental) जाल्यार ‘ळ’ हो स्वन मुर्धन्त्य व्यंजन (Retroflex) आसा. ‘ळ’ स्वना जाग्यार ‘ल’ वापरिल्ल्यान आनी कोंकणींत हे दोन वेगळे स्वन, दोन वेगळ्या स्वनीमाचे ते प्रतिनिधीत्व करतात देखून तो अणकारतना इंग्लिश अणकार चुकला.

इंग्लिश अणकारांत लोकांच्या पोल्यार खळी पडटा आनी हांच्या तव्याक बुराक पडटा अशीं दोन एकामेकां कडेन संबंद न दाखोवपी विधानां मेळटात; ताचें कारण म्हळ्यार ‘ल’ आनी ‘ळ’ हांकां वेगळीं

स्वनीमां अशें समज नासतना एकाच स्वनीमाचे वांगडी स्वन मानल्यात. ह्या कारणाक लागून मूळ बरोवप्यान जी मिशिकलता वाक्यांत उतरायल्या ती अणकारांत शेणटा.

उश्णीं उतरां

अणकारप्यान कोंकणींतलीं कितलींशींच उतरां इंग्लिशअणकारांत व्हेल्यांत. भूमंडळीकरणाक लागून तशेंच आंतरराष्ट्रीय भासांतली एक म्हण नामना मेळयल्ले इंग्लिश भाशेंतलीं असंख्य उतरां भारतीय भासांनी सहज वापरांत, उपेगांत आसात हें पळोवपाक मेळटा. अशा वेळार उलोवपी कमी आशिल्ले ‘ल्हान भाशेंतलीं’ निजाचीं उतरां अणकारप्यान इंग्लीशींत व्हेल्यांत.

नातें दाखोवपी तशेंच उलो वा संबोधन दाखोवपीं विभक्तीचीं उतरां कोंकणी कादंबरेंत जशीं आसात तशीं व्हेल्यांत. कोंकणी भाशेंतल्या नातें-संबंधाच्या नांवांची वळख इंग्लिश भाशेंतल्या वाचप्यांक अणकारपी हांगा घडयता.

अ. नातीं वा संबोधन- कोंकणी समाजांतल्या नातें-संबंधाचीं नांवां तशेंच उलो मारपा खातीर उपेगांत हाडिल्लीं नांवां इंग्लिश अणकारांत अशीं पळोवपाक मेळटात:

1. Unna, my husband and my aunt keep beating me...(pg.no.03).
2. Why do you say that Aai? (pg.no.04).
3. Pandu dada had been adept at making...(pg.no. 25)
4. Sita avo, she doesn't listen to me. (pg.no.30)
5. Devki akka you're going into the village anyway...(pg.no.35)
6. Kushta ajja told such wonderful stories... (pg.no.86)
7. Yes. Nagesh mam has retired, now.(pg.no. 120)
8. Bappa doesn't eat anything, these days. (pg.no. 128)

आ. भारतीय म्हयने- आयज जगांतले खूब देश आनी पर्यायान भारत देशूय सदच्या वेव्हारांत म्हयन्यांच्या इंग्लिश नांवांचो उपेग करता. अशें जरी आसलें तरी शारांनी आनी गांवांनी परबां संबंदान हेर वेळार लेगीत हिंदू पंचागांतल्या म्हयन्यांचो उल्लेख जाल्लो पळोवंक मेळटा. ताचें पडबिंब हावठणांत तर दिसताच पूण ताच्या अणकारांतूय दिसता.

1. This month of Vaishak had barely started... (pg. no.1)
2. Roininakshatra, the star that heralded the rains...(pg. no. 01)
3. As a result, the water level would begin to sink in the month of Magh, and by the end of Phalgun...(pg. no.06)
4. During the holy month of Sravan...(pg. no.10)
5. It was the month of Kartick... (pg. no.110)

इ) झाडां-फुलां- हावठणांत निवेदनांत सरभोंवतणीच्या रुखावळीची झलक आमकां दिसता जी अणकारांतूय दिसता.

1. There is small shrine beneath the surangi tree to the west of the potter's colony. (pg. no.10)
2. The old woman took to wearing chain of tulsi bead about her neck... (pg.no.10)
3. An atmi tree, a rumadi tree... (pg. no.96).
4. She was very fond of the abole flowers... (pg. no.129).

ई) सुवात- वेगवेगळ्या भासांनी सुवातीचो विस्तार दाखोवपी खास उतरां आसतात. देखीक, हिंदींत मोहल्ला, गली अशीं उतरां आसात. कोंकणींतलें वाडो हें अशेच तरेचें उतर. हें खाशेलेपण The Kiln ह्या अणकारांत मेळटात.

1. ...to the Bhagatvaddo for the pots... (pg. no. 35).
2. Vivek, from the kajuvaddo has bought a truck.(pg. no.120)

उ) जात्रा- हावठणांत उत्सवांचो उल्लेख आयला. अणकारांत तो कांय कडेन स्पश्टीकरण सयत जाल्यार कांय कडेन सुटोच आयला. देखी अश्यो आसात:

1. Divjajatra, a festival where women danced before the deity carrying lighted lamps,... (pg. no. 37)
2. Since the Markepunav when Bhandijatra was celebrated at Majale(pg. no.129)
3. “The jogvani rituals were conducted to thank the spirits for protecting the crop and the land. (pg.no. 93)

ऊ) वस्त/खाण-जेवण- खाण-जेवणांत तशेंच निजाच्या वस्तींनी थारावीक वाठाराची संस्कृताय झळकता.

1. What a fine pancharati to wave before the gods!(pg.no. 11).
2. Rukmini, had applied kukum on her forehead.(pg.no. 04)
3. ...serve par- boiled rice, sol -kadi...(pg.no. 14)
4. ...ground rice into batter for making polis. (pg.no. 129)

ए) जात- हिंदू समाज वेवस्थे पासून आयज लेगीत जातीक वेगळावंक मेळना. पाश्चात्य संस्कृतायेत वर्गभेद आनी वर्णभेद मेळटा. पूण जाती भेद तांकां नवो. इंग्लिश वाचपी भारतीयूच आसल्यार लेगीत दर प्रांता प्रमाण जातीच्या वर्गीकरणांत भेद आसतात. देखून अणकारांत जातींचें निखटें नांव दिना आसतना थोडें स्पश्टीकरण गरजेचें थारता.

1. One of the families in the settlement bore the surname Bhagat and belonged to the warrior or Khetri caste. (pg.no. 09)
2. claimed decent from the Devli caste...(pg.no. 10).

सांस्कृतीक आशयघनता आशिल्लीं उतरां

अणकारप्यान अणकारांत उश्णीं उतरां घेतना सांस्कृतीक आशयघनता आशिल्लीं उतरां मोख भाशेंत आसात तशीं व्हेल्यांत. कांय कडेन उश्ण्या उतरांचो अर्थ मोख भाशेचे सहितेंत स्पश्ट केला. ‘रोहिणी नक्षत्र’, ‘खेत्री’, ‘श्रावण म्हयनो’ ‘दिवजां जात्रा’ अश्या उतरांचें स्पश्टीकरण दिल्ल्यान तांचो अर्थ तर वाचप्यांक कळटाच पूण तेच बरोबर वाचप्यांक वाचतना मूळ संहितेंत चित्रायल्ल्या समाजाची आनी ताचे संस्कृतायेची वळख घडटा.

अर्थ बदल

1. **कोंकणी:** “तांच्या पुर्वजांली आवय देवळासर देवळीण आसली. ती दिसा देवळांतलो हरतरेचो वावर करताली. सान्न मारताली, दिवे, पंचपात्रां घांसताली आनी रातची शेट, शेणेंक घरांत घेताली.” (पान क्र. 11)

English: “Their ancestor’s mother was the Devleen, who swept the floor and cleaned the lamps and vessels during the day and served as the village prostitute at night.” (pg.no. 10)

मूळ संहितेंत देवळीण रातची फकत शेट, शणैक घरांत घेताली अशें नमूद केलां. शेट- शणै हे त्या काळच्या समाजांत प्रतिष्ठीत आनी गिरेस्त आसले. देवळीणी कडेन दवरिल्ल्या संबंदाक लागून ह्या समाजाचे दादले देवळीणीच्या खर्चाचो थोडो- भोव भार स्वता घेताले. कांय देवळीणी तर एकाच येजमानाक कडेन संबंद दवरून आसताल्यो. इंग्लिश अणकारांत मात हो संस्कृतायेचो भाग समजून घेनाआसतना देवळीणीक Village prostitute म्हळ्यार वेश्या म्हळां. साप्प चुकीचो अर्थ अणकारांत इंग्लिश वाचप्यांक मेळटा. तशेंच मूळ संहितेंत देवळीण रातची शेट, शणैक घरांत घेताली अशें वाक्य आयलां. तातूंतल्यान बरोवप्यान ती तांचे बरोबर संबंद दवरताली हें नकसूदपणान सुचयलां. ही सूचकताय अणकारांत शेणल्या.

2. कोंकणी: “आमकां जात नाशिल्ल्या कुंबरांपरस उणी जात न्ही तेगेली. आमच्यांतय देवळी कुंबार आसात. तेंच्या बराबर आमी जेवण-खाण, सोयरिको आतां करतात.” (पान क्र. 71)

English: “She can’t be of a lower caste than many of us, potters!” Sitai exclaimed. ‘Some of our potter families are descended from prostitutes. Don’t we maintain social ties and get our children married into their homes?’ (pg. no. 62)

ह्या देखींतूय मूळ संहितेंत जंय देवळीण आयल्या थंय अणकारांत prostitute हें उतर आयलां. परतून एकदां चुकीच्या अर्थाचेर अणकारपी शिक्को मारता. तशेंच ‘Some of our potter families are descended from prostitutes’ हें वाक्य वाचप्यांच्या मनांत आनीक प्रस्न तयार करता.

अल्पानुवाद- अणकार करतना मूळ भाशेंतले संहितेंतल्यो म्हत्वाच्यो गजाली जेन्ना सुट्टात वा मुद्दाम सोडटात तेन्ना तो अणकार मोख भाशेंतल्या वाचप्यांक मूळ भाशेंतले साहित्यकृतीचो पुरायेन आस्वाद दिवपाक पावना.

1. कोंकणी:“...हातांतलें पेटणे, पेटण्या फातर तांणी भुंयेर तेंकयले.” (पान क्र. 01).

English: “The potters paused, dropping their implements to the ground.” (pg.no. 01)

2. कोंकणी: “चोंयवटेच्या शेतांनी कुळवाड्यांनी कसूंक, रोवंक जोतां बांदिल्लीं.तांच्यो बायलो सारें वारयताल्यो, दिपळे फोडटाल्यो. तांच्या कामांचो घडघड चलिल्लो.” (पान क्र. 05).

English: “There was a lot of activities in the fields as the farmhands guided the plough and the women broke up clods of earth and spread fertilizer.” (pg.no. 05)

3. कोंकणी: “बायलांनी चाकाक हात घालूंक फावना, चाक घुंवडावन तांचेर चालां-गळे काडूंक फावना, मडकी पेटूंक हातांत पेटणें, फातर घेवंक फावना, पेटून ती सरी करूंक फावना. रांडाव बायलेन चाकार मडके गळे काडप म्हणजे भुरग्याक जल्म दिल्ली खबर खंय.”(पान क्र. 13)

English: “A widow must not mould a lump of clay on the potter’s wheel, she must not beat a pot into shape. Throwing clay on the wheel and giving it shape is like giving birth to a child, they say.” (pg.no. 12)

मूळ भाशेंत कुमारांनी खंयचीं आवतां सकयल दवरलीं ते स्पश्ट आसा पूण अणकारांत मात implements ह्या एका उतराचेर निभावून व्हेलां. दर एका वेवसायाची खास उतरावळ आसता जिका इंग्लीशींत ‘Jargons’ आनी कोंकणींत ‘वेवसायीक उतरावळ’ अशें म्हणटात. ताचो उपेग, उल्लेख करूनच तीं भाशेंत तिगोवंक जातात, तांचें खाशेलेपण राखूंक शकतात.

दुसरे देखींतूय, अणकारांत lot of activities म्हूण कवळपाचो प्रयत्न दिसता पूण तरी farmhands guided the plough हांतूंत कसपा बदल सांगलां देखून शेतांतल्या वावराचीं थोडीं भोव उतरां अणकारांत आसात हें मानचें पडटा. अणकारतना अणकारप्यान ह्या वेवसायीक उतरां कडेन लक्ष दिवपाची गरज आसा अशें संशोधकाक दिसता.

4. कोंकणी: “एक दीस सदानंद उठून आपले भयणीगेर असनोटी गेलो. ताचे परस चार वर्सांनी व्हडली भयण विश्रांती थंय दिल्लें. हें विश्रांती कपलाक येदो व्हडलो कुकूम लायतालें. पयसल्ल्यान तें दिसचें पयली ताचो कुकूम पयली दिसतालो. लग्ना पयलीं घरांत वावर करिना म्हण आवय ताका सवताली. दीस भर वाड्या वयलीं घरानघरां भोंवत आसतालें. सर्वकाळ आवय व्हडाव्हडान आफयत आसताली. मागीर खंयच्या तरी घरांतल्यान ‘येयलेंगे’ म्हण धांवत येतालें. बांयचेर गेल्यार खंयच्या तरी घरांत पयली दोड घालप आनी मागीर आपल्या घरा दोड भरून घेवन येवप. लग्न जातकीर ताणें घोवा घरा राज्य केलें. मनांत मोगाळ आनी हातात मेकळें, आदींच हांसो, सगळे वावर हांसतच करप. मांय केन्ना शेजानीक सांगताली, ‘आमच्या घरांत वर्सभर जायचे कळे.

कुंभारधंघा वांगडा तांकां इल्लें शेतय आसलें. स म्हयन्याचें पोट जाव इतलें. ” (पान क्र. 56-57)

English: “One day Sadanand went to his sister’s house in Asnoti. His sister Vishranti, who was four years older than him, was a generous, kindhearted creature with a ready smile on her lips. Her husband was a potter but they also owned a small field that yielded enough grains to last them six months.” (pg.no.50)

वयल्या परिच्छेदांत अधोरेखित केल्लीं वाक्यां इंग्लिश अणकारांत नात. ह्या वाक्यांत विश्रांती ह्या पात्रा बदलचें वर्णन आसा. हें वर्णन आनी पर्यायान हीं वाक्यां कित्याक गाळ्ळ्यांत हें स्पश्ट जायना.

5. कोंकणी: “गोंया बामण किरिस्तांवांक मातये भाणांतल्या सोऱ्याचो घोस्त...(पान क्र. 27)

English: “Goan Brahmins and Christians prefer liquor brewed in mud pots.

(pg.no. 24)

वैश्वीक पांवड्याचेर क्रिस्तांव धर्मांत जात ही संकल्पना ना. पूण गोंया मात क्रिस्तांव समाजांत ती आसा आनी अजून चलता. लेखकान क्रिस्तांव समाजाचो हो आयाम नोंद केल्ल्या कारणान ताच्या बरपांत ताचो उल्लेख जाला. पूण अणकारप्यान ही बारीकसाण लक्षांत घेवूंक ना आनी अर्थ समजुपांत घुस्पल्या. गोंयचे बामण आनी क्रिस्तांव अशे दोन समाज अणकारांत मेळटात जे मूळ संहितेंत नात.

समानार्थताय

1. कोंकणी: “ हाचेर यशवंतान म्हटलें, “माती हाडली कितें धुल्ल हाडलो कितें, कुंबरान पावसांत तीन म्हयने आपली आंतडी बरगूनच खावची मुरे. भुके भुके सोस भूक मागता म्हस. सोड,अडेचो पावस तो. येतलो आनी वयतलो.” (02)

English: “What difference does it make, whether we stock up on mud or not. A potter’s guts will shrivel up with hunger during the three months of the rains, anyway. But this is an un-seasonal shower, it will pass soon” Yeshwant declared.”

(pg.no. 2)

अणकारांत मूळ भाशेंतलो जो यशवंत पात्राचो वितराग आसा, असहायता आसा ती इंग्लिश अणकारांत पुराय तरेन आयल्या अशें संशोधकाचें मत आसा.

2. कोंकणी: “गोपाळा, तूं म्हाका सांगू नाका. म्हजे कडेन खेळू नाका. हांव जाणां तुवे कितले वाग माल्ल्यात ते.”(08)

English: “Don’t mess with me, Gopal I know what great feats you’ve achieved.”

(pg.no. 08)

अणकारांत गोपाळाक उद्देशून आशिल्ल्या वाक्यांतलो राग आनी तुच्छताय वेवस्थीत आयल्या. दर वेळा अणकारप्यांक मूळ संहितेंत आशिल्ल्या म्हणी आनी वाक्प्रचारां खातीर मोख भाशेंत समान अर्थाच्यो म्हणी वा वाक्प्रचार मेळप कठीण आसता. अशें आसलें तरी अणकारप्यान मूळ संहितेंतलो अर्थ पावोवप गरजेचें आसता. वयल्या देखींनी अणकारप्यान तसो यत्न केला अशें संशोधकाक दिसता.

3. कोंकणी: “मळबांतलो कुपां धुंवर घरांनीय देंवन येतालो.” (पान क्र. 79)

English: “It was as though the dark clouds had descended like smoke, into the potters homes.” (pg.no. 69)

मूळ भाशेंतल्या वळींनी रूपक ह्या अलंकाराचो उपेग केला. मळबांतलो कुपां धुंवर म्हळा, धुवरा सारकीं कुपां म्हणूक ना. इंग्लिश अणकारांत ‘like smoke’ म्हणजेच धुंवरा भाशेन कुपां म्हळ्यांत. उपमा ह्या अलंकाराचो उपेग केला. तरी अणकारीत मजकुरांत अणकारप्यान भाशेंचें सौंदर्य खुलयलां अशें संशोधकाचें मत आसा.

4. कोंकणी: “रांडाव बायलांनी करचीं बिन गळ्याचीं मातये आयदनां- मायट्यो, तवे, कदीं, साणकां, कायली, पण्ट्यो सीताय आनी सितायली सून तारा दोगांय रांड बायलां मेळून करतालीं.” (पान क्र. 56)

English: “Sitai and her daughter- in -law Tara shaped clay lamps, plates and saucers, flat pans and earthen vessels without rims...” (pg.no. 52)

ह्या देखींतल्या इंग्लिश अणकारांत कुमारांच्यो विधवा तयार करतात त्या मातयेच्या आयदनांचीं नांवां दिल्यांत. हाका लागून त्यो दोगीय करतात त्या आयदनांची विविधताय इंग्लिश वाचप्या मेरेन पावता.

तिनूय कादंबरांच्या अणकारांचो अभ्यास केले उपरान्त अणकारप्यांनी केल्ल्या वावराची जाण जाता. शारी वातावरणाची वळख दाखोवपी कादंबरेचो अणकार मूळ संहितेक चड लागीं दिसता. संस्कृताये संबंदीत अणकार करतना मात अणकारप्यांनी मात्शी आनीक तकालस घेवपाची गरज आसा अशें संशोधकाक दिसता. उश्णीं उतरां अणकारीत साहित्यांत व्हरपाक अणकारपी फाटीफुडें जायना हाची नोंद संशोधक घेता. वाक्प्रचार, म्हणी हांचो अणकार जेन्ना अर्थ समजून केला तेन्ना तो मोख भाशेचे सोबीतकार्येंत भर घालपी थारला. पूण शब्दशा केला तेन्ना तो अणकार विद्रूप जाला हेंय तितलेंच मान्य करचें पडटा.

सातवें प्रकरण

7 समारोप आनी निश्कर्श

समारोप

मनीस हो सामाजीक प्राणी. एकोडो रावप ताच्या स्वभावांत ना. जमातींनी रावप हो मनीसकुळाचो स्वाभावीक गूण. मनशाच्या अश्या एकठांय रावपांतल्यान समाज तयार जालो. समाजांत रावतना एकामेकां कडेन संपर्क केले बगर काय रावप शक्य नाशिल्लें. उलोवपांतल्यान मनीस हेर मनशां कडेन मेळत- मिसळत रावलो. अशेच साबार समूह आशिल्ल्यान आनी तांचे मजगतीं संपर्काची गरज भाशिल्ल्यान एके भाशेच्या नाड्यार संपर्काचो अख्खो गाडो ओडप शक्य नाशिल्लें. भास कळना पूण संपर्क सादपाक जाय अशे गरजेतल्यान अणकाराचो जल्म जालो आसुंये.

गरजे पुरतें अणकारून सांगपाचे गरजेतल्यान सुरू जाल्ले अणकाराचे हे क्रियेचें क्षेत्र तितलेंच मर्यादीत उरलें ना. म्हायती दिवप- घेवप ह्या कार्या इतलो अणकार मर्यादीत उरलो ना. भावना, उमाळे तितलेच म्हत्वाचे थारले. साहित्य हो समाजाचो हारसो. तातूंत समाज आपलें बरें-वायट रूप पळयता. आपले उमाळे, भावना, सपनां तशेंच भिरांत, अणभव साहित्यांत व्यक्त करता. तेच बरोबर आपले सरभोंवतणीचो सैम, आपली संस्कृताय, आपलो इतिहास तो व्यक्त करता. पूण हें सगळें फकत ताचे स्वताचे एकेच भाशे पुरतें मर्यादीत उरता. एके भाशेंतल्यो ह्यो संवेदना दुसरे भाशेंत पावोवपाचें काम अणकार करता. अणकार अशें माध्यम जाचे वरवीं एक भाशीक समाज आपलो हारसो दुसऱ्या भाशीक समाजाक दाखोवपाचो यत्न करता.

ह्या प्रबंधांत कोंकणींतल्या कथा-कादंबऱ्यांचो हेर भासांनी अणकार करतना अणकाराचो प्रयोग कसो जाला हाचो अभ्यास मांडला. हो अणकाराचो अभ्यास भासविज्ञानाच्या आदारान अभ्यासपाचो

यत्न केला. हो अभ्यास करतना कांय मर्यादा मानून घेवच्यो पडल्यो त्यो ह्या प्रबंधाच्या पयल्या प्रकरणांत मांडल्यात. हो सोद-वावर करतना कांय अडचणी आयल्यो त्यो हांगा मांडटां. पयलीं म्हळ्यार अणकाराचो सिद्धांतीक अभ्यास करपा खातीर कोंकणी भाशेंत उपलब्ध अशीं पुस्तकां नात. कांय मेजकेच लेख मेळ्ळे पूण अणकाराची सिद्धांतीक बसका पुराय तरेन स्पश्ट जायनाशिल्ल्यान हेर भासांतलीं प्रपत्रां, पुस्तकांचो आदार घेवचो पडलो.

कोंकणींत भासविज्ञानाच्या संदर्भांत बरयल्ल्या पुस्तकांचो आंकडो हाताच्या बोटांचेर मेजपा इतलोच आसलो तरी मूळ संकल्पना स्पश्ट करपाक ह्या पुस्तकांचो आदार जालो. ते भायर भासविज्ञानाच्या हेर फांट्यांची बारीकसाण समजून घेवपाक हेर भासांतल्या पुस्तकांचो पालव मेळ्ळो.

अणकारा विशीं अभ्यास करतना कितलोय जरी सिद्धांतीक बसकेचो अभ्यास केलो तरी प्रत्यक्ष अणकारप्यांच्या गांठीक आशिल्लो अणभव म्हत्वाचो आसता. देखून कोंकणींतल्यान हेर भासांनी आनी हेर भासांतल्यान कोंकणींत कथा-कादंबऱ्यांचो जांणी अणकार केला अश्या अणकारप्यांच्यो मुलाखती घेवप गरजेचें दिसलें. ते प्रमाण मेजक्याच अणकारप्यांच्यो मुलाखती घेतल्यो. मुंबय पावट मारून खेरीत शीला कोळंबकार आनी जयमाला दणायत हांच्यो मुलाखती घेतल्यो.

सुची करपाच्या वावराक हात घाले उपरान्त कादंबऱ्यांची सुची करप सोंपी थारली. एकाच कथा संग्रहाचो अणकार केल्लो खूब कमी मेळ्ळो. वेगवेगळ्या बरोवप्यांच्यो कृती वेगवेगळ्या अणकारप्यांनी अणकारून तांची संकलनां उजवाडायिल्ली चड मेळटात. नेमाळ्यांनी अणकारिल्ल्यो कथा मेळ्ळ्यो. लेखकांची आनी अणकारप्यांची भेट घेतिल्ले कडेन अप्रकाशीत अणकारीत कथाय तांणी दिल्यो.

कोंकणींतल्यान हेर भासांनी जे अणकार आयज मेरेन जाल्यात तांतूंतल्या वेंचीक कथा-कादंबऱ्यांच्या अणकारांचो अभ्यास भासविज्ञानाच्या आदारान केला. ह्या अभ्यासाच्या आदारान

निश्कर्ष मांडल्यात. हे निश्कर्ष फुडाराच्या अणकारप्यांक मार्गदर्शक थारतले आनी अणकार अभ्यासपूर्ण करपाक चालना दितले अशी आस्त प्रस्तूत संशोधक धरता.

प्रबंधांत वट्ट सात प्रकरणां आसात. दर प्रकरणाचो आपरोस सकयल दिला:

पयलें प्रकरण: 1. विशय प्रवेश

ह्या प्रकरणांत सोद-वावराच्या विशयाचें स्वरूप मांडलां. सोद-वावर करचे आदीं ह्या विशयाक अनुसरून प्रबंधाची फाटभूंय स्पश्ट केल्या. ह्या प्रकरणांत हो सोद-वावर करपा फाटलीं ध्येयां, सोद-वावरा संबंदीं अनुमानीक प्रतिज्ञा मांडल्या. कोंकणींतल्यान अणकारिल्ल्या सगळ्या साहित्य प्रकारांचो एका सोदप्रबंधा खातीर अभ्यास करप हें आटापा भायलें जावन आसा. ह्या प्रकरणांत सोद-वावराचो आवांठ आनी मर्यादा, सोद-वावर करपाची संशोधकान आपणायल्ली पद्धत, आदीं छापून आयिल्ल्या साहित्याचो नियाळ, प्रबंधाचे मुखेल स्रोत आनी प्रकरणां अशी मांडावळ केल्ली आसा.

दुसरें प्रकरण: 2. कोंकणी भास: भूंय, भाशेकूळ, भाशेचीं स्थित्यंतरां

ह्या प्रकरणांत ‘कोंकण’, ‘अपरान्त’, ‘गोमन्तक’ अशीं गोंयचीं आदलीं नांवां, तांचे व्युत्पत्ती फाटलीं कारणां अभ्यासून मांडल्यांत. मौर्यांचो शेक ते गोंयची मुक्ती आनी घटक राज्य मेरेनचो राजकी इतिहास अभ्यासून थोडे भितर मांडला. कोंकणी भाशेच्या भाशेकुळांच्या संदर्भांतलो इतिहास, तसोच वेगळ्या वेगळ्या जाणकारांच्या मतांचो अभ्यास आसपावन घेतला. सु.मं.कत्रे, व्ही.पी.चव्हाण, सु.बा.कुलकर्णी, एल.सुनिताबाय, एन.पुरुषोत्तम मल्ल्या अश्या विद्वानांनी मांडिल्ल्या मतांचो आनी पुराव्यांचो अभ्यास करून नमूद केला. तशेंच इ.स. 983त श्रवणबेळगोळांतल्या शिलालेखांत कोंतरायिल्ल्या कोंकणी वळीं सावन कोंकणीचो 1992त भारतीय संविधानाचे आठवे अनुसुचींत आसपाव जाय म्हणसरचीं कोंकणीचीं भाशीक स्थित्यंतरां अभ्यासून बरयल्यांत.

तिसरें प्रकरण: 3. अणकार: व्याख्या, प्रकार, तंत्रां आनी इतिहास

तिसऱ्या प्रकरणांत 'अणकार' ह्या उतराच्यो भारतीय तश्योच पाश्चात्य जाणकारांनी केल्ल्यो व्याख्या अभ्यासून बरयल्यात. इतिहासांत काळाच्या वेगवेगळ्या पावंड्यांचेर अणकार कसो आसचो, कसो करचो हाचे विशींचीं विद्वानांनी उक्तायल्लीं मतां अभ्यासून तीं नमूद केल्यांत. वेगवेगळ्या उद्देशांक लागून अणकार केल्ले. ह्या अणकारांक लागून अणकाराचे प्रकार प्रस्थापीत जाले. तांचो अभ्यास मांडला. अणकाराचो इतिहास सांगतना संवसारांत अणकाराक म्हत्व मेळिल्ल्या ग्रीक, लॅटीन भासांतल्या अणकाराची दखल घेतल्या. क्रिस्ती धर्माच्या प्रचार आनी प्रसारा बरोबर अणकाराचो इतिहास हातांत हात घालून चलता ताचो अभ्यास मांडला. भारतांत ब्रिटीश वसणूक सुरू जावचे आदीं केल्ले अणकार आनी तांचें स्वरूप हांची चिकित्सा केल्या. हातूंत भारतीय संत कवींनी केल्लो अणकार, तसोच मुगल साम्राज्यांत केल्ल्या अणकारांचोय इतिहास मांडला. कोंकणी भाशेच्या संदर्भांत अणकाराचो इतिहास दोन विभागांनी मांडला. हेर भासांतल्यान कोंकणींत जाल्लो अणकार आनी कोंकणींतल्यान हेर भासांनी केल्लो अणकार कथा आनी कादंबऱ्यांचे अणकार केन्द्र स्थानार दवरून स्पश्ट केला.

चवथें प्रकरण: 4. कथा, कादंबरी आनी भासविज्ञानाची वळख

कथा आनी कादंबऱ्यांच्यो व्याख्या आनी घटक अभ्यासून ह्या प्रकरणांत मांडल्यात. तशेंच भासविज्ञान ह्या फांट्याची वळख, तिच्या बुन्यादी फांट्याची वळख अभ्यासून बरयल्या. भासविज्ञानाच्या स बुन्यादी घटकांची म्हळ्यार नादविज्ञान, स्वनीम- विचार, पद-विचार, वाक्य विचार, अर्थविज्ञान आनी संकेत प्रयोगविन्यास वा वेव्हारीक अर्थविज्ञान (Pragmatics) हांची संकल्पना स्पश्ट केल्या.

पांचवें प्रकरण:5. कोंकणींतल्यान हेर भासांनी अणकारिल्ल्या कथांचो अणकार आनी भासविज्ञानाच्या आदारान अभ्यास

ह्या प्रकरणांत अणकाराच्या अभ्यासांत गरजेच्यो संकल्पना आसात त्यो मांडल्यात. कोंकणींतले नांवाजिल्ले कथा लेखक जांच्यो कथा हेर भासांनी (मराठी, हिंदी आनी इंग्लीश) अणकारीत जाल्यात अश्या स लेखकांच्या वेंचीक कथांच्या अणकारांची भासविज्ञानाच्या आदारान चिकित्सा केल्या.

अभ्यासा खातीर घेतिल्ल्यो कथा आनी तांचे लेखक हांचीं नांवां अशीं आसात- जयमाला दणायत- 'कवासो', जयंती नायक- 'बसवो', दामोदर मावजो – 'भुरगीं म्हगेलीं तीं', प्रकाश पर्येकार- 'महाबळी', मीना काकोडकार- 'सुकण्या पिला रे' आनी शीला कोळंबकार- 'मॅगी'.

मूळ स कोंकणी कथा आनी अणकारीत 13 मेळून वट्ट 19 कथांचो अभ्यास ह्या प्रकरणांत मांडला. अणकाराचे निकश- अतिअणकार, अल्पअणकार, चुकीचो अणकार, समा अणकार, कथानकांत बदल अश्या मुद्द्यांक धरून अभ्यास केला आनी मांडला. अल्पअणकारांत- कांय अणकारीत संहितांनी वाक्यांच गाळ्ळ्यांत. सांस्कृतीक चाली रितींच्या अणकाराचो अभाव अभ्यासून मांडला. अतिअणकारांत नाशिल्लीं नातीं, पात्रांचीं नांवां, मूळ साहित्यांत सांगूंक नाशिल्ल्या नात्यांच्या वेगळ्या आयामांची भर घाल्या, तीं अभ्यासून बरयल्यांत. चुकीचो अणकार- पात्रांच्या नांवांत बदल, दोन पात्रां मदल्या नात्यांची अदलाबदल अशे दोश मेळ्ळ्यात. समा अणकारांत- अलंकार, वाक्प्रचार तशेच वर्णनांची समानताय अभ्यासून बरयल्या.

भासविज्ञानाच्या संदर्भांत नादविज्ञान, स्वनीम-विचार, पद-विचार, वाक्य- विचार, अर्थ विज्ञान आनी संकेत प्रयोग विन्यास/वेव्हारीक अर्थविज्ञान (Pragmatics) हांचो अभ्यास केले उपरान्त स्वन चुकीचो समजून स्वनिमांत बदल केला, हाचो अर्थाचेर परिणाम जाला तो अभ्यासून मांडला. नाद अणकारी उतरांचो सपीर-वोर्फ हांणी मांडिल्ल्या भाशीक सापेक्षतायेच्या संदर्भांतल्यान अभ्यास केला.

उशर्णी उतरां चडशीं सांस्कृतीक आशयघनता आशिल्लीं उतरां, तांचो अर्थ स्पश्ट जाला वा ना, उतरां उशर्णी घेतले उपरान्त तांच्या नादांत बदल केला वा कुसां बदल्ल्यांत वा तशींच सांबाळ्ळ्यांत हे विशीं अभ्यास करून प्रबंधांत देखीं सयत विस्तारान मांडला.

सर्वे प्रकरण:6. कोंकणींतल्यान हेर भासांनी अणकारिल्ल्या कादंबऱ्यांचो अणकार आनी भासविज्ञानाच्या आदारान अभ्यास

ह्या प्रकरणांत कोंकणींतल्या तीन बरोवप्यांच्या वेंचीक कादंबऱ्यांच्या अणकाराची भासविज्ञानाच्या आदारान चिकित्सा केल्या. दामोदर मावजो हांची ‘कार्मेलीन’, पुंडलीक नायक हांची ‘अच्छेव’ आनी महाबळेश्वर सैल हांची ‘हावठण’ अश्यो मूळ तीन कादंबऱ्यो आनी पांच अणकार मेळून वट्ट 08 साहित्य कृतींचो अभ्यास केला.

अणकाराचो अभ्यास करतना मुखार मांडिल्ल्या अणकाराच्या निकशांचो उपेग केला. अतिअणकार, अल्पअणकार, चुकीचो अणकार, समा अणकार हे निकश लावन अभ्यास केला. अल्पअणकार- कांय अणकारांनी वाक्यांच न्हय जाल्यार कादंबऱ्याचो आवांठ व्हड आशिल्ल्यान परिच्छेद गाळ्ळ्यात. पात्रां गाळ्ळ्यांत. कांय वर्णनां, क्रियाबी गाळ्ळ्यांत तांचो अभ्यास करून तीं नमूद केल्यांत. अतिअणकार- कादंबऱ्यांच्या अणकारांत अतिअणकाराक वाव आसा काय कितें हाचो अभ्यास करून बरयलां. चुकीचो अणकार- सांस्कृतीक चाली रिती चुकीच्या अर्थान मांडल्यात. उतरांच्या अर्थाचो परीघ संकुचीत/ विस्तारीत केला अश्यो देखी अर्थविज्ञान म्हळ्यारूच भासविज्ञानाच्या आदारानूय अभ्यासून मांडल्यात. अलंकार- वाक्प्रचार, म्हर्णीचो शब्दशा अणकार केला जाल्यार तोय मुद्दो नमूद केला.

भासविज्ञानाच्या आदारान अभ्यास केले उपरान्त स्वनाचे पातळेचेर केल्ल्या घुस्पागोंदळांक लागून अर्थांत जाल्लो बदल अभ्यासला आनी बरयला. SVO आनी SOV हे भाशेचे वाक्यरचनेचे घडणीचो

परिणाम अणकाराचेर जाला जाल्यार तो कसो जाला हाचो अभ्यास केला आनी बरयला. अर्थ बदल, अर्थविस्तार आनी अर्थसमानतायेच्या संदर्भांत देखीं सयत चर्चा केल्या. उश्णीं उतरां- नातीं, वाठार, रिती, हांचे कडेन संबंदीत उश्णीं उतरां मोख भाशेच्या अणकारांत कशीं आसपावन घेतल्यांत, सांस्कृतीक आशयघनता आशिल्ल्या उतरांच्या संदर्भांत योग्य वा चुकीचो अर्थ अणकारांत कसो पावला ताचो अभ्यास मांडला.

सातवें प्रकरण:7. समारोप आनी निश्कर्श

ह्या प्रकरणांत पुराय सोद-वावराच्या प्रबंदांतल्या दर एका प्रकरणाचो आपरोस दिला. तशेच पुराय सोद-वावरा संबंदांतले निश्कर्श मांडल्यात.

हेर भासांतल्यान कोंकणींत अणकार जावपाचें प्रमाण चड आसा. साहित्य अकादेमीचो अणकाराचो पुरस्कार 1987त सुरू जालो आनी 1992त कोंकणी भाशेचो आसपाव भारतीय संविधानाचे आठवे अनुसुचींत जालो- ह्या दोनूय घडणुकांचो सकारात्मक परिणाम अणकाराच्या मळार जाल्लो दिसता. अणकाराक मान मेळपाक सुरवात जाली.

कोंकणीच्या मळार अणकार करपी चडांत चड अणकारप्यांनी अणकाराचें प्रशिक्षण घेवूंक ना. भाशे वयल्या मोगा पासत अणकाराचो वावर केला हें समजता. अणकाराच्या संदर्भांत केल्ल्या अल्प वा अतिअणकारा फाटलीं कारणां कितें आसूं येतात तीं स्पश्ट केल्यांत. अणकाराच्या संदर्भांतल्यान केल्ल्या अभ्यासांत अल्पअणकाराच्यो जायत्यो देखी मेळटात. कांय अणकारप्यांनी कथानकांतल्या पात्रांच्या नांवांत बदल, नात्यांत घुस्पागोंदळ केल्लो दिसता.

निश्कर्श-

1. कोंकणी भाशेंत अणकाराच्या मळार सुरवेक रामायण आनी महाभारत ह्या महाकाव्यांचीं अनुसर्जनां मेळटात. कोंकणी संदर्भांत अणकाराचो अभ्यास करतना हेर भासांतल्यान कोंकणींत जाल्लो अणकार असो आसा- पोर्तुगेज गोंया आयले उपरान्त अणकार म्हण फिरगीं भासांतल्यान धर्मीक साहित्याचो कोंकणींत केल्ल्या अणकारा कडेन बोट दाखोवंक येता. देखीक: आमादोर दे सांत आन ह्या पाद्रीन “फ्लॉस सांक्टॉरूं” (Flos Sanctorum) आनी जुआंव दे सां मातीयश ह्या पाद्रीन “सीबॉलूं फिदेंइ” (Symbolum Fidei) हीं पुस्तकां लॅटीन भाशेंतल्यान कोंकणींत अणकारलीं अशें फेलीस्यु कार्दोज ‘कोंकणी शब्दकोश आनी व्याकरणां’ ह्या लेखांत म्हणटात. (कार्दोज, पा111 .न.)

2. कोंकणी भाशेंत साहित्याची रचना (देवनागरी लिपयेंत) करतना शणै गोंयबाब हांणी कांय वेळा फिरंगी भासांतल्या साहित्याचें अनुसर्जनां केला हें स्पश्ट जाता (मोगाचें लग्न, पोवनाचें तपलें). तशेंच तांणी शेक्सपियराच्या नाटकांचो अणकार काणयांच्या रुपान केला तो मेळटा.

3. कोंकणी भाशेंत देवनागरी लिपयेंत साहित्याचो अणकार शणै गोंयबाबा पासून सुरू जाता. कोंकणींतल्यान दुसरे भाशेंत अणकार सुरू जावपाक बरींच वर्सां लागलीं. 1992 ह्या वर्साचो ‘भारतीय शिखर कथा कोश’ हो पयलो कोंकणींतल्यान हेर भाशेंत (हिंदींत) अणकार केल्ल्या कथांचो संग्रह संशोधकाक मेळटा.

4. 1975 वर्सा साहित्य अकादेमीची कोंकणीक भास म्हण मान्यताय मेळ्ळी. पांच वर्सां उपरान्त 1980 वर्सा साहित्य अकादेमीच्या ‘इंडियन लिटरेचर’ (Indian Literature) ह्या दोन म्हयन्याळी अकांत एकाच बरोबर तीन कथा अणकारून छापून आयल्यात. मे-ऑगस्ट म्हयन्यांच्या Vol.23 ह्या अकांत त्यो छापल्यात. ‘A Harvest of Indian Short Stories’ असो माथाळो आशिल्ल्या भागांत ह्यो तीन कथा आसात. ह्यो कथा आनी त्यो अणकारपी अशे आसात: पुंडलीक नायक हांची बी. डी. देसाय हांणी अणकारिल्ली ‘The Turtle’, मीना काकोडकार हांची ओलिव्हिन्यु गोम्स हांणी अणकारिल्ली

‘The hills are abloom’ आनी ओलिव्हिन्यु गोम्स हांची तांणी स्वता अणकारिल्ली कथा – ‘The Bride’.

5. कोंकणी भाशेंत अणकार करपाचें काम जरी जाल्लें आसलें तरी सिद्धांतीक म्हायती दिवपी अशें एककूय पुस्तक मेळना. नागेश करमली, किरण बुडकुले, माधवी सरदेसाय अश्या हाताच्या बोटारं मेजपा इतल्या लोकांनी बरयल्ले अभ्यासपूर्ण लेख वयल्या विधानाक आडवाद थारतात.

6. अणकाराच्यो व्याख्या आनी अणकाराच्या इतिहासाचो अभ्यास केले उपरान्त निश्कर्श येतात ते अशे: भारतीय परंपरेंत अणकार ही संकल्पना आयच्या अणकाराचे कल्पने परस वेगळी आशिल्ली. आदीं सांगलां तें परतून सांगप, आपरोस सांगप ह्या अर्थान अणकार जाला. भावानुवादाचो उपेग चड प्रमाणांत जाला. देखून आदीं कोणेंय सांगलां तें परतून सांगतना अणकारप्यान आपली भर घाल्या, आपली शैली मुखार हाडल्या. कांय कडेन मूळ संहितेंत आशिल्ल्यो गजाली गाळ्ळ्यात. कांय कडेन मूळ संहितेंत नात तीं थळां वा घडणुको हांचो आसपाव केला. (हीं थळां मोख भाशेच्या वाठारांतलीं आसात.)

7. पाश्चात्य अणकाराचे परंपरेंत ग्रीक आनी रोमन अणकार जाल्यात ते धर्मग्रंथांचे न्हय. थंय उतराक उतर दिवपा परस अर्थाक म्हत्व मेळिल्लें. उपरान्त 10व्या शेंकड्याच्या सुमाराच्यान जे अणकार जाल्यात ते ‘बायबल’ ह्या ख्रिस्ती धर्माच्या पवित्र पुस्तकाचे जाल्ल्यान मूळ सांगलां तशेंच अणकारून मोख भाशेंत व्हरपाचेर भर दिला. मूळ संहितेचो अर्थ समजून घेवपाचेर आनी मूळ संहिते कडेन प्रामाणीक रावपाचेर भर दिला. तीच परंपरा फुडें चालू उरून आयज मेरेन पावल्या. देखून आयज संहिता अणकारतना अणकारपी जर अणकारांत गरज नाशिल्ली अती भर घालता जाल्यार अणकाराचे प्रामाणीकतायेचेर प्रस्न चिन्न उबें रावता.

8. अणकाराचे प्रकार ह्या विशयाचेर अभ्यास केले उपरान्त काडिल्ले निश्कर्श अशे आसात: कसल्या साहित्य प्रकाराचो अणकार करता तें मतींत धरून अणकाराचे प्रकार आसात जशे धर्मीक साहित्याचो अणकार, कवितेचो अणकार, हेर. तशेंच अणकार कशे तरेन केला तो मुद्दो लक्षांत घेवन मूळनिश्ठ अणकार, स्वैर अणकार, हेर अशे प्रकार आसात. सध्या यंत्र अणकाराचो काळ कोंकणी खातीरूय सुरू जाला हाची सुलूस मेळटा. 'गूगल' हे कंपनीन 'गूगल ट्रान्सलेट' ह्या नांवाची भौभाशीक यंत्र अणकाराची सर्वीस ऑनलायन दिवपाक सुरू केल्ली. हातूंत संवसारांतल्या खूब भासांचो आसपाव आशिल्लो. 2022च्या मे म्हयन्यांत हेर 23 भासां बरोबर कोंकणीचोय 'गूगल ट्रान्सलेटांत' आसपाव जालो. आतां हेर भासांतल्यान कोंकणींत आनी कोंकणींतल्यान हेर भासांनी अणकार ऑनलायन करपाक मेळटा.

9. अणकाराचीं वेगवेगळीं तंत्रां अणकारपी कळटां-नकळटां आपणायतात. विनय आनी दाबेने हांणी फ्रेंच आनी इंग्लीश भाशेच्यो देखी दिवन हीं आठ तंत्रां नमूद केल्लीं. तीं तंत्रां कोंकणी आनी हेर भारतीय भासांच्यो देखी दिवन प्रबंधांत मांडल्यांत. अणकारीत कथा-कादंबऱ्यांचो अभ्यास करतना ह्या तंत्रांचो उपेग अणकारप्यांनी नकळटां केल्लो मेळटा. अणकारप्यांनी अणकाराचें कसलेंच प्रशिक्षण घेतिल्ल्याची नोंद मेळना. अणकार हो असो प्रकार आसा जातूंत अणकार करपाची प्रक्रिया अणकारप्यां नकळत तांकां ह्या तंत्रां वटेन प्रेरीत करता आसपाक जाय अशें मत संशोधक हांगा मांडटा.

10. अणकाराच्या इतिहासाचेर नदर मारल्यार कांय निश्कर्श काडल्यात ते अशे- इतिहासांत कांय वेळा अणकाराक दुय्यम स्थान मेळिल्ल्याचें जाणवता. पूण ह्या विचाराकय सातत्य ना. एका काळार अणकाराक म्हत्व आसा हें स्पश्ट जाता जाल्यार इतिहासांतल्या दुसऱ्या काळार बायबलाचो अणकार केला म्हण अणकारप्याक जितो हुलपायला. (दुसऱ्या प्रकरणांत तपशील दिल्लो आसा.) अणकारांत सुरवे सावन अर्थाक म्हत्व आसा हें लक्षांत येता. वेगवेगळे विद्वान अर्थाक म्हत्व दितात आनी उतरां फाटल्यान धांवपा बद्दल शिटकायतात हेंय लक्षांत येता.

11. अणकारप्यांनी स्वताची आवयभास आनी तिचें साहित्य समृद्ध करपाच्या हावेसान अणकार आपणायल्लो दिसता. थळावे भाशेक प्रतिशठा मेळोवन दिवपाच्या उद्देशान अभिजात भासांतलें साहित्य थळाव्या भासांनी अणकारिल्लें पळोवपाक मेळटा. भाशेचो दर्जो, तिचो मान वाडोवपा खातीर अणकार कारणीभूत थारला हें स्पश्ट जाता. देखीक- इंग्लंडांत 9व्या शेंकड्यांत आल्फ्रेड राजान इंग्लीश भाशेक प्रतिशठा मेळोवन दिवपाच्या उद्देशान लॅटीन भाशेंतल्यान इंग्लीशींत खूब साहित्य अणकारून घेतिल्लें. बायबलाच्या अणकाराक लागून संवसारांत हेर कडेन थळाव्या भासांक भास म्हण मान मेळपाक हातभार लागलो अशेंय दिसून येता.

12. कोंकणीच्या संदर्भांतूय शणै गोंयबाब, बाकीबाब बोरकार हांणी सुरवेक थोडें साहित्य अणकारून कोंकणींत हाडलां. ‘भगवंतालें गीत’ (1959) हो शणै गोंयबाबन श्रीमद्भगवद्गीतेचो केल्लो अणकार. ‘गिताय’ (1960) हो बाकीबाब बोरकार हांणी केल्लो श्रीमद्भगवतगीतेचो अणकार आमकां कोंकणींत मेळटा. कोंकणीक भास म्हण कित्याक दर्जो दिवचो? कोंकणींत धर्मीक साहित्य खंय आसा ? ह्या प्रस्नांची जाप म्हण हीं पुस्तकां तेन्ना अणकारून कोंकणींत आयलीं. भाशेची तांक दाखोवपाच्या हावेसाक अणकारान पालव दिल्ल्याचें दिसून येता.

13. व्हिकटोरियन काळांत अणकार किचकट केल्ल्यान सामान्य मनशाक कळपाक त्रास जावपाक लागले. आयज लेगीत अणकार किचकट आसत, शब्दकोश वापरून वाचचो पडटा आसत जाल्यार सामान्य मनीस पयस वता अशें अणकारप्यांचें मत आसा हें मुलाखतीं वरवीं समजलें.

14. आमी सगळीं ज्ञान मेळयतना जरी तें वेगवेगळ्या माथाळ्या खाला शिकलीं तरी एका विशयाचो दुसऱ्या विशया कडेन आशिल्लो संबंद कुशीक काडूं नजो. अणकाराचो अभ्यास करतना हो मुद्दो स्पश्ट जाता. राजकी घडामोडी आनी अणकार हांचें आपसांत नातें आसतलें अशें वयलेचाराक दिसना. पूण संवसारांतल्या राजकी घडामोडीचो प्रभाव अणकाराचेर पडला. देखीक: भारतात मुगल राजवट आयले

उपरान्त भारतीय साहित्याचो अणकार पर्शियन भाशेंत केल्लो मेळटा. दुसरी देख: भारतांत ब्रिटिश राज्य प्रस्थापीत जातकच भारतीय साहित्य इंग्लीशींत अणकारिल्लें पळोवपाक मेळटा.

15. कोंकणीच्या संदर्भांत कोंकणीक राजमान्यताय मेळ्ळे उपरान्त अणकारांचे संख्येंत वाड पळोवपाक मेळटा. पुर्तुगेज आयले उपरान्त लॅटीन आनी स्पेनीश भासांतल्यान कोंकणींत अणकार सुरू जालो. पूण हो चडसो धर्मीक साहित्याचोच आसलो. भास बंदी लायले उपरान्तच्या सुमार 250 वर्सांच्या काळांत कोंकणींत कितेंय अणकारील्ल्याचें संशोधकाच्या वाचनांत येवूंक ना. शिकिल्लो लोक जंय भास उलोवपाकूच फाटीं रावतालो थंय ते भाशेंत अणकारपाचो प्रस्न आयलोच ना असो तर्क संशोधक हांगा मांडटा.

16. साहित्य अकादेमीन कोंकणीक स्वतंत्र साहित्यीक भास म्हण मान्यताय दिले उपरान्त लेगीत हेर भासांतल्यान कोंकणींत साहित्य चड अणकारलां. कोंकणीक राजभास म्हण मान्यताय मेळ्ळे उपरान्त आनी आठवे अनुसुचींत तिचो आसपाव जाले उपरांत कोंकणींतल्यान साहित्य हेर भासांनी अणकारपाचें कार्य वाडलां म्हणपाचें अणकारीत पुस्तकांचो आंकडो पळोवन कळटा.

17. कोंकणींतल्यान हेर भासांनी अणकारीत कथा संग्रह आयल्यात ते चडशे वेगवेगळ्या अणकारप्यांनी केल्ल्या कथांच्या अणकारांचीं संकलनां आसात. देखीक- ‘ भारतीय शिखर कथा कोश कोंकणी कहानियाँ’ (1992). दामोदर मावजो आनी जयंती नायक हीं दोग जाणां वयल्या विधानाक आडवाद आसात. तांचे कथा संग्रह कोंकणींतल्यान इंग्लीशींत आनी हिंदींत अणकारल्यात. (परिशिष्ट 1 पळोवचें)

18. कोंकणींतल्यान हेर भासांनी अणकारीत कथांचो अभ्यास अणकार आनी भासविज्ञानाच्या आदारान केले उपरान्त काडिल्ले निश्कर्श अशे आसात:

अणकार करतना मोख भाशेंत अणकारप्यांनी उर्णीं उतरां घेतल्यांत. तांतूंत सांस्कृतीक आशयघनता आशिल्लीं उतरां, नाद अणकारी उतरां, सैम-सुवातींचीं नांवां हांचो आसपाव आसा. सांस्कृतीक आशयघनता आशिल्ल्या उतरांनी-- धर्मीक विधी, जात, म्हयने, नखेत्रां, देव तशेच भुतावळ, नातीं हांचो आसपाव आसा. सांस्कृतीक आशयघनता आशिल्लीं उतरां चडश्या अणकारप्यांनी मोख भाशेंत व्हेल्यांत. हीं उतरां ते भाशेंत उर्णीं उतरां जालीं. सांस्कृतीक आशयघनता आशिल्ल्या उतरांचो अर्थ कांय अणकारप्यांनी थंयच स्पश्ट केला. देखीक-‘बसवो’ हे कथेचो आगुस्टो पिन्टो हांणी केल्लो अणकार. मात ‘महाबळी’ हे कथेंत सांस्कृतीक आशयघनता आशिल्लीं उतरां अणकारांत व्हरूंक तर नाच. तांचो अर्थ वा स्पश्टीकरणूय अणकारांत दिवूंक ना. कांय अणकारांनी सांस्कृतीक आशयघनता आशिल्ल्या कांय उतरांचो अर्थ संदर्भातल्यान समजता पूण दर वेळार वाचप्याक हो अर्थ समजतलोच ही खात्री दिवूंक जायना. अणकारप्यांच्यो मुलाखती घेतल्यो त्या वेळार चडश्या अणकारप्यांनी अर्थ थंयचे थंयच दिवप वा तळटीप दिवन स्पश्ट करप तांकां मानवता हें स्पश्ट केलें.

अर्थ दिवपा फाटलें कारण विचारल्यार तांणी सांगलें तें अशें: आयचो वाचक शब्दकोशा कडेन वा ऑनलायन अर्थ पळोवपा कडेन वचपाची शक्यताय कमी दिसता. वाचतना अर्थ कळो ना जाल्यार ताचो रसभंग जावपाची शक्यताय आसा. अणकार मोख भाशेंतल्या वाचप्यांक नदरे मुखार दवरून केल्लो आसता. ताका अणकार सोंपेपणान समजप ही मोख आसता. देखून जमता तितल्या, सांस्कृतीक आशयघनता आशिल्ल्या उतरांचो थोडे भितर अर्थ दिवप अणकारप्यांक मानवता. अर्थ दितना मात अतिस्पश्टीकरण दिवुनूय रसभंग जावचो ना हाची जतनाय घेवपा पासतूय अणकारप्यांनी शिटकायलां.

नाद अणकारी उतरां: ‘बसवो’ हे कथेच्या अणकारांत नाद अणकारी उतरांय अणकारप्यान अणकारांत घेतिल्ल्यान कोंकणीच्या ह्या नादविश्वाची झलक बिगर कोंकणी वाचकांक पळोवंक मेळटा.

19. अर्थ: अभ्याशिल्ल्या चडश्या कथांनी अर्थाची बाजू सांबाळ्ळ्या. हो अर्थाचो अभ्यास मेकळीं उतरां, वाक्प्रचार आनी म्हणींच्या संदर्भांत केला. उतर क्रियापद आसत जाल्यार ताची छटा जंय समजून घेवूंक ना थंय अर्थ बदल जाल्लो पळोवपाक मेळटा. वाक्प्रचार जंय समजुना थंय अणकारप्यान उतराक उतर असो अणकार केला तो अणकारूय अडेचो दिसता वा घुस्पागोंदळाचो जाला. अणकारपी नक्की कितें सागूंक सोदता तें स्पश्ट जायना. देखून अर्था कडेन बारीकसाणेन लक्ष दिवपाची गरज आसा हें सामकें अधोरेखीत जाता. आदीं सावन अणकाराचेर विद्वानांनी अर्थाचें बोंट धरून चलपाचो मुद्दो मांडला तो परतून एकदा अधोरेखीत जाता.

20. कथेच्या अणकारांत अल्पअणकारा परस अतिअणकार चड जाल्लो दिसता. (सांस्कृतीक आशयघनता आशिल्ल्या उतरांचीं स्पश्टीकरणां सोडून) 'केतकी' हे कथेची देख हांगा मुदयेर थीक कशी आसा. हे कथेंत मुखेल पात्राच्या नांवांत बदल केला. रंजना आनी रामनाथ हांचें नातें भाव-भयणीच्या नात्या सारकें आशिल्लें अशें अणकारलां. हिंदी वाचकाक कथा वाचतना जरी आडखळ जाली ना तरी मूळ कथा वाचिल्ल्यान तो अणकार वाचल्यार, अणकारप्यान मूळ कथेचो गाभो आनी थळ-काळ घेवन आपल्याक जाय तशी रचना केल्या म्हणपाचें स्पश्ट जाता. 'केतकी' कथेक अनुसर्जन न्हय जाल्यार उण्यांत उणें स्वैर अणकार तरी म्हणचें अशें संशोधकाचें मत आसा.

21. भाशेचे वाक्य रचनेचो विचार केले उपरान्त निश्कर्श काडला तो असो: कोंकणीची वाक्य रचना कर्ता, कर्म, क्रियापद अशी आशिल्ल्यान क्रियापदाचो उच्चार कर नासतना वाचकांक कर्माच्या आदारान क्रियापद सुचोवपाची सवलत कांय कडेन आसा. पूण इंग्लीश भाशेंत क्रियापद मदीं आयिल्ल्यान क्रियापद सुचोवपाक मेळना, स्पश्ट सांगचें पडटा. (मॅगी कथेचें उपप्रकरण). तशेंच अणकारप्यांनी जंय मोख भाशेची कर्ता, क्रियापद, कर्म ही वाक्य बांदावळ समजून घेवन अणकार केला जाल्यार तो मोख भाशेंत वाचतना योग्य दिसता. पूण जंय मूळ भाशेचे बांदावळीक लागीं असो अणकार

केला थंय तो अडेचो वा कृतीम दिसता. जे भाशेंतलो वाचक आसा ते भाशेचे बांदावळीक सोब सारको अणकार करचो अशें मुलाखतीनीय अणकारप्यांनी सांगला.

22. पात्रांचीं नांवां आनी नातीं: अभ्याशिल्ल्या कथांच्या अणकारांत चडश्या पात्रांचीं नांवां आनी तांचीं आपसांतलीं नातीं स्पश्ट आसात. पूण कांय अणकारांनी पयल्या वाक्यांत जंय सून आसा ती दुसऱ्या वाक्यांत धूव जाल्या. ‘केतकी’ ह्या अणकारांत मुखेल पात्राचें नांवूच बदल्लां. कोंकणी कथा हिंदींत अणकारतना वाचक मुखेलतायेन भारतीयूच अपेक्षीत आसा. बदलिल्लें नांवूय भारतीय आसा. कांय पात्रांच्या नांवानीच कथा फामाद जाल्ल्यो आसतात. अशा वेळार अणकारप्यान ‘एकटो करता म्हण दुसरो करता’ हो न्याय आपणायलो जाल्यार मूळ कथाकाराचे बाबतीत हो अन्याय जातलो अशें संशोधकाक दिसता.

23. कादंबऱ्यांच्या अणकाराचो अभ्यास अणकार आनी भासविज्ञानाच्या आदारान केले उपरान्त संशोधकान निश्कर्श काडल्यात ते अशे आसात:

अणकार करतना अणकारप्याक मूळ भाशेचे स्वनीम वेवस्थेची जाण आसप गरजेचें आसा. एखाद्रो नाद मूळ भाशेंत स्वनिमी फरक दाखोवपी आसूं येता. देखीक: कोंकणी भाशेंत ‘क’ आनी ‘ख’ हें नाद स्वनिमी फरक दाखयतात. म्हणजे ‘क’ ह्या नादा वाट्याचो ‘ख’ हो नाद वापरल्यार उतराच्या अर्थांत फरक पडटा. चडसो असो अर्थाचो फरक उतरांत ‘क’ वा ‘ख’ हे स्वन पयले सुवातेर आसल्यार जाता. देखीक: ‘कीर’ हें उतर. ह्या उतरांत ‘क’ ह्या स्वना सुवातेर ‘ख’ वापरल्यार उतर ‘खीर’ अशें जातलें. उतराचो अर्थ बदलतलो. पूण ‘तारीख’ ह्या उतरांत ‘ख’ वाट्याचें ‘क’ वापरल्यार व्हडलोसो फरक आयकुप्याच्याय लक्षांत येवचो ना आनी अर्थांत बदल घडचो ना. कारण ‘तारीख’ उतरांत ‘ख’ची सुवात उतरांत निमणी आसा. हे सुवाते संदर्भांत हे दोन स्वन एकामेकांचे वांगडी-स्वन कशे वावुरतात. अणकारप्यान ही स्वनीम वेवस्था सारकी समजून घेतली ना जाल्यार उतराचो अर्थ बदलूं येता. मागीर

मोख भाशेंत ताचो चुकीचो अर्थ पावूं येता. देखीक: विद्या पै हांणी अणकारिल्ले ‘अच्छेव’ हे कादंबरीच्या ‘The Upheaval’ ह्या अणकारा विशीं पळोवया. ‘आळू’ हें उतर अच्छेवांत बारशेच्या(बारस) दिसा रांदतात त्या संदर्भांत येता. पूण ‘The Upheaval’ ह्या अणकारांत आळू वांट्याचें Potatoes (बटाटां) हें उतर वापरलां. (हे देखीची विस्तारान चर्चा सव्या प्रकरणांत केल्या.) Potatoes हाका हिंदींत ‘आलू’ म्हणटात. ‘ळ’ हो नाद हिंदींत ना. चडश्या वेळार हेर भासांनी ‘ळ’ आसा थंय हिंदींत ल वापरतात.

देखीक- कोंकणी हिंदी

नळ नल

काळ काल

जाळ जाल

हाचो परिणाम म्हण अणकारपी ‘ळ’ ह्या स्वना वांट्याचें ‘ल’ समजल्या आसपाक जाय. देखून उतर मेळ्ळें ‘ आलू’. ताचो इंग्लीश भाशेंत अर्थ जाता ‘Potatoes’. देखून मोख संहितेंत Potatoes हें उतर मेळटा.

24. दुसरी देख आसा ‘हावठण’ हे कादंबरेची. तातूंत विद्या पै अणकारतना ‘पोळो’ ह्या उतराचो ‘Cheeks’ असो अणकार दिता. परतूनय ‘ळ’ ह्या स्वनाची बदली ‘ल’ ह्या स्वनान केल्या. कोंकणी भाशेंत ‘ल’ आनी ‘ळ’ हे दोन वेगळे स्वन दोन वेगळ्या स्वनीमांचें प्रतिनिधित्व करतात. ‘ल’ हो स्वन उतरांत सुरवेच्या, मदल्या आनी निमण्या अश्या तिनूय स्थानांचेर आयिल्लो पळोवपाक मेळटा. देखीक: लेगीत, कालय, कालु. पूण ‘ळ’ हो स्वन उतराचे मदीं वा निमणे सुवातेरूच येता, तो हेर स्वनां सारको पयले सुवातेर केन्नाच येना. देखीक: कळम, काळु. कोंकणी भाशेंत ‘ल’ ह्या स्वना बदला ‘ळ’ हो स्वन

वापरल्यार आनी 'ळ' ह्या स्वनाचे सुवातेर 'ल' हो स्वन वापरल्यारूय अर्थांत बदल घडटा. (हे देखीची विस्तारान चर्चा सव्या प्रकरणांत केल्या.)

कोंकणी भाशेंत 'ज' आनी 'झ' ह्या स्वनांचो अभ्यास अणकाराच्या संदर्भांत केला. हे दोन वेगळे स्वन दोन वेगळ्या स्वनिमांचें प्रतिनिधित्व करतात. कोंकणी भाशेंत हे दोनूय स्वन उतरांत पयले, मदले आनी निमणे अशे तिनूय सुवातेर येतात. देखीकः

जागो, वजरो, वीज. तसोच 'झ' हो स्वन झाडो, झगझग, फ्राकेझ असो येता. कोंकणींत 'ल' आनी 'ळ' ह्या स्वनांची अदलाबदल केल्यार जसो अर्थांत फरक पडटा तसो फरक 'ज' ह्या स्वना बदला 'झ' ह्या स्वनाचो वापर केल्यार पडिल्लो दिसना. देखीक- 'दिनीज' हे विशेश नाम. ह्या उतरांत 'ज' बदलून 'झ' केल्यार फरक पडलोना. हेर देखी अशो आसातः

जागो झागो

जाण्टो झाण्टो

जमीन झमीन

'ज' चे सुवातेर 'झ' घाल्यार चूक जाता, पूण दुसऱ्या अर्थाचें उतर जायना. सामान्य कोंकणी मनीस अर्थ समजूक चुकचो ना पूण 'उलोवपी सारको उच्चार करना' अशें दिसपाची शक्यताय खूब आसा. पूण ह्या मुद्द्याचेर अदीक अभ्यास करपाची गरज आसा. मूळ संहितेंत आशिल्ल्या उतरांत जंय 'ज' वा 'झ' हे स्वन आसात थंय अदलाबदल करून अणकारांत वाचपाक मेळ्ळे; पूण अर्थांत फरक पडलो तेन्ना 'ज' वा 'झ' उतरांत निमणे सुवातेर येता तेन्ना वांगडी-स्वन कशे वागतात काय कितें असो दुबाव

संशोधकाक आयलो. हो मुद्दो खोलायेन अभ्यासून कोंकणींत खंयचे स्वन पयले सुवातेर स्वतंत्र स्वनीम आनी निमणे सुवातेर वांगडी-स्वन कशे वावुरतात हें सोदपाची गरज आसा.

26. अर्थाक खूब म्हत्व आशिल्ल्यान मूळ संहितेचो अर्थ जंय अणकारप्याक सारको समजुना थंय अणकारप्यान चुकीचो अर्थ पावयला हें स्पश्ट जाता. देखीक: ‘भावीण’ हें उतर ‘अच्छेव’ हे कादंबरेत आयलां. ताचो ‘The Upheaval’ ह्या अणकारांत मात भावीण आसा त्या प्रसंगांत Prostitute अशें उतर वापरलां. तशेंच ‘हावठण’ हे कादंबरेत ‘देवळीण’ हें उतर आयलां. ते कादंबरेच्या ‘The Kiln’ ह्या अणकारांत परतून Prostitute हें उतर वापरलां. दोनूय कडेन अर्थ चुकीचो पावला. कोंकणी समाजांत आशिल्ले जाती वेवस्थे बदल खुबूच चुकीची म्हायती पावल्या तेन्ना अणकारप्यांनी दर एका उतराच्या अर्थाक कितलें तपासून पळोवपाक जाय हाची ही एक देख आसा. तशेंच भारतांत साहित्य अकादेमीचे अणकाराचें प्रकल्प घेतना मूळ भास येना तेन्ना अणकारपी पूल कसो काम करपी bridge language म्हण हिंदी वा इंग्लीशीचो आदार घेता. अशा वेळार एका अणकारांत चूक जाली जाल्यार फुडल्या सगळ्या अणकारांनी ती येवूं येता.

27. कादंबऱ्यांच्या अणकारा संदर्भात:

भारतीय संस्कृतायेत नात्यांचीं वेगवेगळीं नांवां आसात. कोंकणींतलीं नात्यांचीं नांवां अणकारांत उश्णीं घेतल्यांत थंय भारतीय वाचकांक कोंकणी नात्यांचें नांवां समजतात. इंग्लीशींत मात नात्यांचीं नांवां उर्णीं आसात. एका Uncle ह्या उतरांत काका, मामा, मावसो अश्या वेगवेगळ्या नात्यांचो आसपाव जाता. इंग्लीश अणकारांत उश्णीं उतरां व्हेल्ल्यान, नात्यांचीं नांवां व्हेल्ल्यान, वाचप्यांक कोंकणी समाजांतल्या नात्यांचीं बारीकसाण समजूंक मदत जाता. तशेंच हींच नात्यांचीं नांवां कोंकणी मनीस शेजाऱ्यापाजाऱ्यां खातीरूय वापरतात तेंय पळोवंक मेळटा. उश्णीं उतरां घेवंक नाशिल्लीं

जाल्यार कोंकणी समाजाच्या ह्या खाशेलेपणां सावन तो वाचक वर्ग कुशीक उरपाचो. अणकारांत दिसपी समाजांतल्या नात्याची वीण खोलायेन समजून घेवपा खातीर एकाद्रो अभ्यासकूय प्रवृत्त जावूं येता.

28. कादंबऱ्यांच्या अणकारांत अल्पअणकार चड दिसता आनी अतिअणकार साप्प उणो वा नाच म्हणल्यार जाता. हाचे फाटलें कारण कितें आसूं येता असो विचार करतना संशोधकान अभ्यासाक घेतिल्ल्या कादंबऱ्यां भायर हेर कादंबऱ्यांच्या अणकारांच्या पानांचे संख्येचेर विचार केलो. तशेच अणकारप्यांच्या मुलाखतीनीय प्रस्न विचारलो तेन्ना तशी प्रकाशन संस्थेची मागणी आसता अशी जाप मेळ्ळी. साहित्य अकादेमीन प्रकाशीत केल्ल्या पुस्तकां संदर्भांत पानांचें बंधन ना पूण ज्यो खाजगी प्रकाशन संस्था आसात त्यो अमूकच पानांची कादंबरी आसची अशी मागणी करतात. (खर्चाचो मुद्दो आसूं येता.) ताका लागून अणकारप्यांक अतिअणकाराक वावच उरना.

29. बोली: कांय बरोवप्यांनी कोंकणीच्या हेर बोलयांचो उपेग कांय कथांनी केला. अश्या कथांच्या हिंदी, मराठी अणकारांनी कांय अणकारप्यांनी मोख भाशेंतल्या हेर बोलयांचो उपेग केला. पूण इंग्लीश अणकारांनी असो बोलयेचो उपेग खंयच पळोवंक मेळना. हाचें फाटलें कारण म्हळ्यार मूळ इंग्लीशींत ज्यो बोलयो प्रस्थापीत आसात त्यो भारतीय अणकारप्यांक खबर नासुंये आनी जर अणकारप्यांनी जर असो बोलयांचो उपेग केल्लो जाल्यार लेगीत तो भारतीय इंग्लीश वाचप्यांक समजतलो आशिल्लो व्हय असो प्रस्न आसा. देखून इंग्लीश अणकारांनी बोलयांचो फरक दाखोवप फायद्याचो ना अशें मत संशोधक मांडटा.

31. मूळ भाशेंतले संहितेंत आयिल्लीं भूत-भुतावळ, देव-देवस्पण हाच्यो बारीकसाणी इंग्लीश अणकारांत चड प्रमाणांत सुट्टात जाल्यार मराठी अणकारांत चडांत चड वेळार ह्यो गजाली सांबाळिल्ल्यो मेळटात.

32. कोंकणींतल्यान सगळ्यांत चड अणकारपी म्हण विद्या पै हांचें नांव मुखार येता.

33. भाशाद्वित्व जेन्ना आसता तेन्ना प्रतिशठीत भाशेंतलीं उतरां दुय्यम मानिल्ले भाशेंत व्हरतात. पूण जेन्ना ही परिस्थिती बदलता आनी दुय्यम भाशे कडेन पळोवपाचो दृश्टीकोन सकारात्मक जाता तेन्ना ते भाशेंतलीं उतरां प्रतिशठीत भाशेंत आसपावन घेवपाची पद्दत सुरू जाता. कोंकणी भाशे कडेन पळोवपाचो दृश्टीकोण बदलिल्ल्यान कोंकणींतलीं कितलीशींच उतरां अणकारप्यांनी मोख भाशेंत व्हेल्यात. संशोधक हो मुद्दो हांगा मांडटा.

34. अणकारप्यांच्यो मुलाखती घेतले उपरान्त काडिल्ले निश्कर्श अशे आसात:

1. अणकाराक अजून स्वतंत्र संहिते इतलो मान मेळना पूण साहित्य अकादेमीन अणकाराची येवजण सुरू केल्ल्याक आनी अणकारीत साहित्याक पुरस्कार जाहीर जाल्ल्याक अणकारीत साहित्या कडेन पळोवपाचो दृश्टीकोन सकारात्मक रितीन बदल्ला. हो बदल अणकारप्यां मेरेन पावला.

2. बरो अणकार करपा खातीर मूळ संहिता पुरायेन समजून घेवप गरजेचें. सगळ्यांत चड म्हत्व अर्थाक आसा हें अणकारप्यांनी अधोरेखीत केलें. खंयच्याय लेखकाची शैली अणकारांत हाडपाक जमना जाल्यार जाता पूण अर्थाचो हात सोडपाक जायना.

3. साहित्य प्रकारांत अणकार करपाक सगळ्यांत कठीण प्रकार म्हळ्यार कविता अशें अणकारप्यांचें मत मुलाखतींतल्यान स्पश्ट जालें.

4. सांस्कृतीक आशयघनीत उतरां हीं गद्य साहित्यांतलें सगळ्यांत व्हडलें आव्हान. दर एक अणकारपी वेगवेगळे रितीन ताचो अर्थ स्पश्ट करपाची पद्दत आपणायता.

5. अणकाराचें प्रशिक्षण आसल्यार अणकारप्यांक मदत जाता. अणकार करतना सरळ अर्थ आनी आड अर्थ हो फरक कळप गरजेचें. ना जाल्यार अणकाराक न्याय मेळना.

6. कथनात्मक साहित्याचे बाबतींत फकत कथानक न्हय जाल्यार भाशेच्यो बारीकसाणोय पावोवपाचेर अणकारप्यांचो भर दिसता. अणकारपी मोख भाशेंत उर्णीं उतरां दिवपा संबंदान सकारात्मक दृश्टीकोण बाळगिता हें स्पश्ट जाता.

7. निशिद्ध उतरां आनी गाळीं हांचो वापर जर मूळ संहितेंत आसा जाल्यार तांचो उपेग अणकारांतूय करपा पासून फाटल्यान रावपाची गरज ना अशें मत अणकारप्यांनी उक्तायलें.

8. अणकार करप म्हळ्यार सोंपें काम ह्या गैरसमजा विशीं अणकारप्यांनी नाराजी उक्तायली. स्वतंत्र कृती रचता तेन्ना लेखकाक स्वताचेच शैलीचो विचार करचो पडटा. ताच्या हातांतल्यान जें बरें-वायट बरोवप घडटा ते खातीर तोच स्वता जबाबदार आसता. पूण अणकारप्यांनी मत उक्तायलें ताचो सारांश असो: लेखकान जें बरयल्लें आसा, ताका जो अर्थ अपेक्षीत आसा (अशें अणकारप्याक दिसता), तो अर्थ समजून घेवन मोख भाशेंत तो अर्थ पावोवपाची जबाबदारी अणकारप्याचेर आसता. बरोवप्याचे संहिते वांगडा, अर्था बरोबर प्रामाणीक रावपाच्या प्रयत्नांत बरोवप्याची शैली मोख भाशेंत पावोवपा कडेन आडनदर जावपाची शक्यताय आसता. अशा प्रसंगार शैली परस अर्था कडेन प्रामाणीक रावपाचेर अणकारप्यांनी भर दिला.

9. कोंकणी भाशेंतले अणकारपी उतरां-कोश, म्हणीं-कोश, सांस्कृतीक कोश, प्रत्यक्ष बरोवप्या कडेन संवाद, जाणकारां कडेन संवाद आनी मूळ भाशेंतल्या लोकां कडेन संवाद करप –ह्या सुविधांचो उपेग अणकारतना करतात हें लक्षांत आयलें. Computer Assisted Tools (CAT) हाचो वापर कोंकणींत अणकारपी करना कारण तशें CAT उपलब्ध नाच. कोंकणी भाशा मंडळाचो ‘कोंकणी- इंग्लीश’ शब्दकोश आनी ‘गूगल ट्रान्सलेट’ हे वयल्या मुद्द्याक अपवाद आसात. ह्या क्षेत्रांत अदीक वावर जावन आनीक CAT अणकारप्यांक मेळपाक जाय, ती आयच्या काळाची गरज आसा अशें मत अणकारप्यांनी उक्तायलें.

10. कोंकणी साहित्याचो जेन्ना हेर भासांनी अणकार हाताच्या बोटार मेजपाक कठीण जावचो इतलो उणो आसलो तेन्ना अणकारप्यांनी माथें मारून हेर भासांनी अणकार केलो. हिंदी, इंग्लीश भासांनी केल्ल्या अणकाराचो उपेग करून हेर अणकारप्यांनी तो हेर देशी तसोच विदेशी भासांनी पावयलो. पूण अणकारा कडेन पळोवपाची आशिल्ली आदींची 'दुय्यम' ही नदर अणकारप्यांक जाचक थारली पूण आयज हळूहळू परिस्थिती बदलता हेंय अणकारप्यांनी मान्य केलें. आयच्या अणकारप्यां खातीर एक बुन्याद आदल्यांनी घालून दिल्या जाचो उपेग नव्या अणकारप्यांनी करपाची गरज आसा.

11. कांय अणकारपी स्वता कोंकणींतलीं बरोवपी आसात. तांच्या साहित्याचो अणकार जाला. आपली कथा एका अणकारप्यान खूब मेकळीक घेवन अणकारील्ली. आपणे वाचले उपरान्त अणकारप्याक अणकारीची परवानगी दिली ना. मूळ कथे कडल्यान अणकारप्यान खूब फारकत घेतिल्ली जी आपल्याक मानवली ना असो अणभव शीला कोळंबकारान हांणी कथन केला. कांय अणकारपी एकेच फावट अणकार करून तो अणकार छापपाक सोदतात. ते वाट्याचे अणकाराचेर आनीक संस्कार करपा खातीर रावचे असोय सल्लो तांणी दिला.

हाचे फुडें अभ्यास करपा खातीरचे मुद्दे अशे आसात-

अणकारीत कथा कादंबऱ्यांनी प्रतिबिंबित जाल्लो कोंकणी समाज, संस्कृताय, धार्मीक चाली-रिती आनी सैम.

संदर्भः

कोंकणी

1. आमोणकार, सुरेश गुंडू. *अणकारः कांय विचार*. जाग, म्हाड्डोळ, गोंय, एप्रील, 2001.
2. आल्मैदा, मॅथ्यु. “भास आनी भासविज्ञान”. *कोंकणी भास, साहित्य आनी संस्कृताय*, सं. श्याम वेंरेकार आनी हेर, कोंकणी भाशा मंडळ, मडगांव, गोंय. मार्च, 2003.
3. करमली, नागेश. ‘अणकार’- इतिहास आनी वर्तमान’. *साहित्य शिल्प*, गोवा कोंकणी अकादेमी, पणजी-गोंय, 1995.
4. काकोडकार, मीना. “सुकण्या पिला रे”. *सपनफुलां*, कुळागर प्रकाशन, मडगांव, गोंय, सप्टेंबर, 1990.
5. कादोंज, फेलीस्यु. “कोंकणी शब्दकोश आनी व्याकरणां” *कोंकणी भास, साहित्य आनी संस्कृताय*, सं. श्याम वेंरेकार आनी हेर, कोंकणी भाशा मंडळ, मडगांव, गोंय. मार्च, 2003.
6. गांवकार, भालचंद्र. “अर्थबदल”. *कोंकणी भाशा विज्ञान*, मित्र प्रकाशन, बेतोडें, फोंडें- गोंय, 1993.
7. ---. “साहित्याच्यो तरा”. *साहित्य- एक भासाभास*, मित्र प्रकाशन, बेतोडें, फोंडें- गोंय, 1998.
8. गोमीश, ओलिव्हिन्यु. ‘कोंकणीचेर हेर भासांचो प्रभाव’. *कोंकणी भास, साहित्य आनी संस्कृताय*, सं. श्याम वेंरेकार आनी हेर, कोंकणी भाशा मंडळ, मडगांव, गोंय. मार्च, 2003.
9. चोपडेकार, हनुमंत. “भासःसंकल्पना आनी स्वरूप”. *समाजभासविज्ञानः भाशीक अध्ययनाचें आर्विल्लें शास्त्र*, गोवा कोंकणी अकादेमी, पणजी, गोंय, 2020.
10. ---. “भासाभ्यासःआरंभ आनी परंपरा”. *समाजभासविज्ञानः भाशीक अध्ययनाचें आर्विल्लें शास्त्र*, गोवा कोंकणी अकादेमी, पणजी, गोंय, 2020.
11. थळी, मुकेश. “साहित्याचो अणकार.” *भांगरभूंय*, संप. दामोदर घाणेकार, 15 फेब्रुवारी, 2018.

12. दणायत, जयमाला. “कवासो”. कवासो, अजय प्रकाशन, आर्के आलत, मडगांव, गोंय, डिसेंबर, 1978.
13. दादेगांवकार, उमा आनी हेर., संपादक. साहित्य नवनीत (कोंकणी), स्नेह प्रकाशन, ऑक्टोबर, 1997.
14. नायक, जयंती. “बसवो”. अथांग, राजाई प्रकाशन, आमोणें, केपें, गोंय. 2002.
15. नायक, पुंडलीक. अच्छेव, अपुरबाय प्रकाशन, फोंडें- गोंय, जानेवारी, 1977.
16. नायक, सुशांत. कथामंथन, सानवी प्रकाशन, कवळें, फोंडें- गोंय, ऑक्टोबर, 2018.
17. नायक, शीला. “मॅगी” ओली सांज, जाग प्रकाशन, म्हाड्डोळ, गोंय, ऑगस्ट, 1973.
18. पर्येकार, प्रकाश. “महाबळी”. जाग, दिवाळी अंक, म्हाड्डोळ, गोंय, 1995.
19. बुडकुले, किरण. “अणकार: आयच्या संदर्भांत एक विचार.” जाग, म्हाड्डोळ, गोंय, मार्च, 2001.
20. ---. साहित्य नियाळ: अंतरंग आनी कायारूपां, ॐ श्री दत्त पद्मजा प्रकाशन, श्रीस्थळ काणकोण, गोंय, 04 फेब्रुवारी, 1998.
21. भावे, भूषण. ‘कोंकणींतल्यान अनुवाद अभ्यासक्रम’. साहित्य विमर्श, शाल्मली क्रिएशन्स, 2016.
22. ---. “कोंकणी भास आनी साहित्याचो इतिहास.” साहित्य विमर्श, शाल्मली क्रिएशन्स, सत्तरी, गोंय, ऑगस्ट, 2016.
23. ---. “कोंकणींतल्यान अनुवाद अभ्यासक्रम- काळाची गरज.” साहित्य विमर्श, शाल्मली क्रिएशन्स, सत्तरी, गोंय, ऑगस्ट, 2016.
24. मावजो दामोदर. कार्मेलीन. जाग प्रकाशन, म्हाड्डोळ, गोंय, डिसेंबर, 1981.
25. ---. “भुरगीं म्हगेलीं तीं”. भुरगीं म्हगेलीं तीं, अस्मिताय प्रतिष्ठान, मडगांव, गोंय, एप्रील, 2001.
26. ---, अणकारपी. विमुक्ता. वोल्गा, बिम्ब प्रकाशन, धर्म-लक्ष्मी, सांत लॉरेन्स, आगशी-गोंय, मार्च, 2019.
27. मुरकुंडे, रमा. “विमुक्ता: एक परिचर्चा”. जाग, म्हाड्डोळ, गोंय, जानेवारी, 2022.

- 28.---“हावठण आनी The Kiln- इंग्लिश अणकाराच्या संदर्भात परिचर्चा”. *Latitude* सक्षम
समिक्षा: सरस्वती सन्मान प्राप्त साहित्य-साधकाची, Special Issue, April, 2022.
29. वजरीकार, प्रकाश. कोंकणी कादंबऱ्यांतलें समाजदर्शन, गोंय विद्यापीठ, ताळगांव, गोंय, 2006.
30. वेंरेकार, श्याम. *गोंयच्या इतिहासाचीं दोन पानां*, ओपीनियन पोल निकालाची विस्कटावणी,
अस्मिताय प्रतिष्ठान, सुधारीत आवृत्ती, 2019
31. सरदेसाय, मनोहर, मुखेल संपादक. ‘कोंकण’ कोंकणी विश्वकोश, गोवा विश्वविद्यालय , ताळगांव,
गोंय, 1991. खंड 1 (अं ते ज).
32. ---, संपादक. ‘गोंय’ कोंकणी विश्वकोश, गोवा विश्वविद्यालय , ताळगांव, गोंय, 1991. खंड 1 (अं
ते ज).
33. सरदेसाय, माधवी. “नाद आनी अर्थ”. *भासाभास*, जाग प्रकाशन, म्हाड्डोळ, गोंय, 1993.
- 34.--- “भासविज्ञान: आर्विल्लो इतिहास आनी विकास”. *भासाभास*, जाग प्रकाशन, म्हाड्डोळ, गोंय,
1993.
35. --- “भासविज्ञान: मुखेल फांटे आनी वापर”. *भासाभास*, जाग प्रकाशन, म्हाड्डोळ, गोंय, 1993.
36. --- “व्याकरण विचार”. *भासाभास*, जाग प्रकाशन, म्हाड्डोळ, गोंय, 1993.
37. सैल, महाबळेश्वर. *हावठण*, बिम्ब प्रकाशन, आगशी- गोंय. 2010.

मराठी

1. कऱ्हाडे,सदा. *भाषांतर*. लोकवाङ्मय गृह, मुंबई. तिसरी आवृत्ती,2007.
2. कवडी, नरेश. अणकारपी. *कार्मेलीन*. लेखक दामोदर मावजो. साहित्य अकादेमी, नवी दिल्ली,
1990, 2016.

3. काळे, कल्याण, आणि अंजली सोमण, संपादक. भाषांतरमिमांसा. प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, 1997.
4. कुळकर्णी, सु.बा. कोंकणी भाषा प्रकृती आनी परंपरा (मराठी), गोवा कोंकणी अकादेमी, पणजी, गोंय, 2007.
5. गवळी,अनील.“अर्थपरिवर्तन”.भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा, हिरण्यकेशी प्रकाशन, कोल्हापूर, सुधारीत व्दितीयावृत्ती: 05 मे, 2009.
6. गावस, गोपिनाथ. अणकारपी. “महाबळी”. प्रकाश पर्येकार. कोंकणी कथा मराठीत, किरण बुडकुले,संपादक, साहित्य अकादेमी, नवी दिल्ली, 2005.
7. देशपांडे,(डॉ.)एल.एस. साहित्य-सेतू’ (साहित्याचे भाषांतर:एक अभ्यास), निर्मल प्रकाशन-295, नांदेड,व्दितीय आवृत्ती, 2011.
8. प्रा. प्राची,“लघुकथा: एक वाडमय प्रकार”. लघुकथा: एक वाडमयप्रकार”, प्राची प्रकाशन, बोरिवली (पश्चिम), मुंबई, 92, 1987.
9. फडके, ना.सी. लघुकथा मंत्र आणि तंत्र, व्हिनस प्रकाशन, पुणे, 1968.
- 10.बोरकार, माधव. “मुलं तीं म्हाझी.” कोंकणी कथा मराठी. संपादक किरण बुडकुले, साहित्य अकादेमी, नवी दिल्ली, 2007.
- 11.मोकाशी, डॉ. मधुकर. भाषांतर चिकित्सा’, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, 23 फेब्रुवारी, 2012
- 12.वाघ, विष्णू सुर्या. अनुवादक. “बसवा”. जंयती नायक. कोंकणी कथा मराठीत, किरण बुडकुले, संपादक, साहित्य अकादेमी, नवी दिल्ली, 2005.
- 13.वाळंबे, मो.रा. सुगम मराठी व्याकरण व लेखन, नितीन प्रकाशन, पन्नासवी आवृत्ती, 2015.

1. तिवारी, भोलानाथ. “प्रवेश”. भाषाविज्ञान, किताब महल, इलाहाबाद, सप्तम संस्करण, 1969.
2. व्दिवेदी, कपिल देव. “सामान्य परिचय”. भाषा-विज्ञान एवं भाषा-शास्त्र, विश्वविज्ञालय प्रकाशन, वाराणसी, उत्तर प्रदेश, भारत, पंचदश संस्करण, 2016.
3. ... “ध्वनि-विज्ञान”. भाषा-विज्ञान एवं भाषा-शास्त्र, विश्वविज्ञालय प्रकाशन, वाराणसी, उत्तर प्रदेश, भारत, पंचदश संस्करण, 2016.
4. पर्ई, पुष्पा. अनुवादक. “बसवा”. कथादेश, नोव्हेंबर, 2009.
5. पोपकार, किरण. अनुवादक. “रें...चुरूंगन...”. मीना काकोडकार. कोंकणी की लोकप्रिय कहानियाँ, सं. ज्योती कुंकळकार, प्रभात पेपरबैक्स, नई दिल्ली, 2022.
6. प्रसाद कलिका, सहाय राजवल्लभ अनि श्रीवास्तव मुकुन्दीलाल. “बृहत हिन्दी कोश.” संतकबीर मार्ग, वाराणसी : ज्ञानमण्डल लिमिटेड, फरवरी 2016.
7. मिश्र, रविंद्रनाथ. अनुवादक. “महाबली”. प्रकाश पर्येकार. भाषा, नोव्हेंबर- डिसेंबर, 2002.
8. राठोड, चेतन बी. मोहन राकेश की कहानियों में आधुनिकता बोध, महाराजा कृष्णकुमारसिंहजी विश्वविद्यालय, भावनगर.
9. सिन्हा, सुरेश. हिंदी कहानी: उद्भव और विकास. अशोक प्रकाशन, दिल्ली, 1967.
10. श्यामसुंदर. भाषा-विज्ञान, The Indian Press, Ltd. Allahabad, चतुर्थ संस्करण, 2006.
11. शेजवलकर, रा. नारायण. अनुवादक. “कार्मेलीन”. दामोदर मावजो, साहित्य अकादेमी, नई दिल्ली, 1991.
12. ---अनुवादक. “केतकी”. जयमाला दणायत. भारतीय शिखर कथा कोश कोंकणी कहानियाँ, कमलेश्वर, संपादक, 1992.
13. ---अनुवादक. “मैगी”. भारतीय शिखर कथा कोश कोंकणी कहानियाँ, कमलेश्वर, संपादक, 1992.

14. शेट तुकाराम रामा. अनुवादक. 'पाखलो', अनुवाद: सिंह डॉ. शंभुकुमार, फर्नानडीस सेबी, आलीना प्रकाशन, डोंगरी- मंडूर, 2013.

English

1. Bassnett, Susan. *Translation Studies*, Routledge, New York, Second Edition, 1991.
2. "Chapter I A Historical Survey of Translation Studies in India and the West." [shodhganga.inflibnet.ac.in>bitstream](http://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream). 23rd March, 2018.
3. Chavan, V.P. *The Konkani and the Konkani language*, Asian Educational Services, New Delhi, 1924.
4. Devy.G.N. *In another tongue: Essays on Indian English Literature*, New York, 1993.
5. Cota, Xavier. Translator. *Teresa's man and other stories from Goa*. By Damodar Mauzo, Rupa Publication India pvt. Ltd., 2014.
6. ---. Translator. "These are my children". *These are my children*, Katha, New Delhi, 2019.
7. Gaonkar, Palia. "Tapping the Palpable Source Text: Hayavadana as a target text in English and Konkani". *Akasharpath*. Edited By Dr.Kiran Budkule, Konkani Bhas Ani Sanskriti Prathihtan, World Konkani Centre, Mangaluru-575016, 2016.
8. Gomes, Olivinho J.F. 'Konkani Manasgangotri' Ed., Konkani Sorospot Prakashan,Chandor-Goa,2000.

9. <https://www.britannica.com/topic/Aspects-of-the-Novel>
10. <https://www.britannica.com/search?query=linguistics>
11. <https://www.etymonline.com/word/linguistic>
12. <http://vindhyabachao.org/inventory/medicinal-plants/727-traditional-use-chakunda>
13. <https://en.wikipedia.org/wiki/Translation>
14. <https://en.wiktionary.org/wiki/translate>
15. Jakobson, Roman. 'On linguistics aspects of translation' *On Translation*, Edited by Reuben A. Brower, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1959.
16. Katre, Sumita Mangesh, *The Formation of Konkani*, Deccan College Post Graduate and research Institute, Yeravada, Poona-6, 1966.
17. L. Suneetha Bai. *Historical background of the Konkani language with special reference to its relationship with Sanskrit and Prakrit- Phonological study*, Sukrtindra oriental Research Institute, Kuthapady, Thammanam, Kochi, December, 2004.
18. Longinus. 'Essays on the Sublime'. *Classical Literary Theories*, Translated by T.S. Dorch, Penguin Books, Harmondsworth, England, First Published, 1965.
19. Maffei, Angelo Francis Xavier. *A Konkani Grammar*, Asian Educational Services, 31, Hauz khas village, New Delhi, First reprint 1986.

20. Mallya, N. Purushottam. 'Place and future of Konkani in present day India'.
Essays on Konkani Language and Literature, Editor in chief, D.N. Shanbhag, Konkani Sahitya Prakashan, Belgaum Road Dharwar- Mysore state, 15 December, 1970, (Professor Armando Menezes Felicitation Volume).
21. McArthur, Tom. ed. & etal. *The Oxford Companion to the English Language*, 2018, pp. 1,051–54.
22. Mini Chandran. "The Practice of translation in India."
<https://www.sahapedia.org/the-practice-of-translation-india>. 28th March 2018.
23. Munday, Jeremy. *Introducing Translation Studies Theories and Application*, Routledge, 2016.
24. Murkunde, Rama. "Thoughts of Contemporary Translators on Translation in Fiction". *Trends and Issue in Literature*, 2019.
25. Nair, Sreedevi K. 'Aspects of translation' , Creative Books, New Delhi, 1996.
26. Pai, Vidya. Translator. "Basavo: A Konkani Story"
[.www.women'swriter.com](http://www.women'swriter.com), 2003.
27. ---. Translator. *Karmelin*. By Damodar Mauzo, Sahitya Akademi, Rabindra Bhavan 35, Ferozshah Road, New Delhi 110001, First Published:2004, Republished:2005 & 2013.

28. --- Translator. *The Kiln*. Mahabaleshwar Sail. World Konkani Centre, 2011.
- 29.--- Translator. “The Supreme Sacrifice”. By Prakash Parienakr, *Goa Today*, September, 1996.
- 30.--- Translator. *The Upheaval*. Oxford University Press, New Delhi, 2002.
- 31.Pardo, Betlem Soler. *Translation Studies: An introduction to the History and Develpoment of (Audiovisual) Translation*, Universidad Alfonso X EL Sabio, Canada, 2013.
- 32.Pareinkar, Prakash. “Chandrakor”. Tranlated: Pai Vidya, *Katha*, Sri Aurobindo Marg, New Delhi, 110017, 2002.
- 33.Pereira, José. *Literary Konkani A Brief History*, Goa Konkani Akademi, Panaji, Goa, Second Edition, 1992.
- 34.Pinto, Augusto. Translator. “Basvo: The Nandi Bull”. By Jayanti Naik. *The Salt of the Earth: Stories from Rustic Goa*, Goa 1556, Saligao, 2017.
- 35.Prabhu, M.Sheshagiri. ‘The Konkani Language’. *The Konkani language: Historical and Linguistic perspective*, edited by V.Nithyanantha Bhat and L.Suneetha Bai, Sukrtindra Oriental Research Institute, Thammanam, Kochi-India, January,2004.
- 36.Priolkar, Anant Kakba. *Goa re-discovered*, Bhatkal Books International, Bombay, 1967.
- 37.Raval, Amiben Prakashkumar. “Chief Characteristics of Short Story”, *JETIR*, Volumn 6, Issue 3, March, 2019. (www.jetir.org)

38. Sardesai, Manohar. *A History of Konkani Literature*, Sahitya Akademi, Ravindra Bhavan, 35, Ferozshah Road, New Delhi-110001, 2000.
39. Stevenson & Angus, Waite Maurice. *Concise Oxford English Dictionary*, Great Clarendon street: Oxford University Press, 2011.
40. T. Vijaykumar. 'Translation as Negotiation: The Making of Telugu Language and Literature'. *History of Translation in India*, Edited by Tariq Khan, National Translation Mission, CIL, Mysuru, 2017.
41. "The Reader's Digest great encyclopedia dictionary ." 3. London: The Reader's Digest Association Limited, 1964.
42. Talpankar, Prashanti. "Translation culture in western zone." Mumbai, 06 January 2016.
43. Vaaman Shivram Apte. "Sankrit- Hindi Kosh." Delhi and Varanasi: Bhartiya Vidya Prakashan, 1999.

परिशिष्ट 1

कोंकणींतल्यान इंग्लीश, हिंदी आनी मराठींत अणकारिल्ल्या कथा कादंबऱ्याची सुची.

1. कोंकणींतल्यान इंग्लीशींत अणकारिल्ल्यो कथा आनी कथासंग्रह

क्र.	कथेचें नांव	बरोवपी	अणकारपी	नेमाळ्या/ पुस्तकाचें नांव	वर्स
1	The Hills are Abloom	Meena Kakodkar	Olivinho Gomes	Indian Literature	May- August, 1980
2	The Turtle	Pundalik Naik	B.D. Dessai	Indian Literature	May- August, 1980
3	The Bride	Olivinho Gomes	Olivinho Gomes	Indian Literature	May- August, 1980
4	The Electric Shock	Pundalik Naik	Prakash Thali	Mirror	June, 1986
5	A Tale of Sorrow	Sheela Kolambar	Manoharra i Sardessai	Prateechi	1987
6	The Turtle	Pundalik Naik	Augusto Pinto	Goa Today	February, 1989

7	Marangel	Chandrakant Keni	Augusto Pinto	Goa Today	April, 1989
8	Hippie Girl	Chandrakant Keni	Augusto Pinto	Katha	January , 1990
9	The First Rains	Manoharrai Sardessai	Manoharra i Sardessai	Goa Today	March, 1990
10	Teressa's Man	Damodar Mauzo	Augusto Pinto	Goa Today	September, 1990
11	Coinsanv's Cattle	Damodar Mauzo	Augusto Pinto	Goa Today	September, 1991
12	Tender Love	Chandrakant Keni	Vidya Pai	Katha	1994
13	One's Own , Yet Alien	Meena Kakodkar	Sacheen Pai Raikar	Katha	1994
14	Kanchan	Hema Naik	Mukesh Thali	The Navind Times	May, 1995
15	Glow of Fire	Pundalik Naik	Mukesh Thali	Panorama, The Navhind Times	June, 1995
16	Home Away from Home	Gajanan Jog	Mukesh Thali	The Navind Times	June, 1995

17	A Tall Shadow	Jyoti Kuncolienkar	Mukesh Thali	The Navhind Times	August, 1995
18	Triumphant Defeat	Jayanti Naik	Mukesh Thali	The Navhind Times	August, 1995
19	The Living Death	Mahabaleshwar Sail	Mukesh Thali	The Navhind Times	August, 1995
20	I Swear	Sheela Kolambkar	Mukesh Thali	The Navhind Times	August, 1995
21	A Floral Prophecy	Uday Bhembre	Rahmi Rathi	The Navhind Times	August, 1995
22	The Noose	Manoharra i Sardessai	Manoharra i Sardessai	The Navind Times	Nov, 1995
23	A Keep	Jaimala Danait	Mukesh Thali	The Navind Times	December, 1995
24	The Electric Dawn	Pundalik Naik	Prakash Thali	The Navind Times	Aug, 1996

25	Posko	N. Shivdas	Vidya Pai	Goa Today	March, 1996
26	Hurry Up	Gajanan Jog	Mukesh Thali	The Navind Times	July, 1996
27	The Supreme Sacrifice	Prakash Parienkar	Vidya Pai	Goa Today	September 1996
28	The lottery ticket	Olivinho Gomes	Olivinho Gomes	Indian Literature	Nov- Dec, 1996
29	Emptiness and Fulness	N. Shivdas	Mukesh Thali	The Navind Times	January, 1997
30	The Harvest	Mahaballesh -war Sail	Vidya Pai	Indian Literature	May-June, 1997
31	Kajarpfal	Prakash Parienkar	Vidya Pai	Goa Today	February 1997.
32	Unfulfilled wishes	Pundalik Naik	Vidya Pai	Panorama, The Navhind Times	July, 1997
33	Innocence	Chandrakant Keni	Vidya Pai	Ferry Crossing	1998

34	That Blank Space	Chandrakant Keni	Vidya Pai	Ferry Crossing	1998
35	When as Ass Mounts a Cow	Pundalik Naik	Vidya Pai	Ferry Crossing	1998
36	The Turtle	Pundalik Naik	Vidya Pai	Ferry Crossing	1998
37	Bhiku's Diary	Meena Kakodkar	Sacheen Pai Raikar	Ferry Crossing	1998
38	Transgressio n	Mahabalesh- war Sail	Vidya Pai	Ferry Crossing	1998
39	Ekolyo	Vasant Bhagwant Sawant	Vidya Pai	Ferry Crossing	1998
40	Teresa's Man	Damodar Mauzo	Sacheen Pai Raikar	Ferry Crossing	1998
50	These Are My Children	Damodar Mauzo	Xavier Cota	Ferry Crossing	1998
51	What The Flower Foretold	Uday Bhembre	Vidya Pai	Ferry Crossing	1998
52	The Succour of the Undeserving	Damodar Mauzo	Xavier Cota	Govapuri	April-June, 1999

53	Diverse Ways	Meena Kakodkar	Rashmi Rathi	Govapuri	July-September, 1999
54	Those were the days	Achyut Totekar	Vidya Pai	Goa Today	November, 1999
55	Where Has My Baa Gone?	Shenoi Goembab	Rashmi Rathi	Govapuri	October-December, 1999
56	The Revenge	Prasad Malkarnekar	Vidya Pai	Goa Today	February, 2000
57	The Seedling	Mahabaleshwar Sail	Vidya Pai	Govapuri	April-June, 2000
58	Varsal	Prakash Parienkar	Vidya Pai	Govapuri	April-June, 2000
59	Nagapancha mi	Vasant Bhagwant Sawant	Vidya Pai	Govapuri	April-June, 2000
60	The Prophecy	Vasant Bhagwant Sawant	Vidya Pai	Govapuri	April-June, 2000
61	Intercession	Shashank Sitaram	Vidya Pai	Govapuri	April-June, 2000

62	Teresin Mai	Shashank Sitaram	Vidya Pai	Govapuri	April-June, 2000
63	The Spirit of the Rock	Ramnath Gajanan Gaude	Vidya Pai	Govapuri	April-June, 2000
64	Retribution	Prasad Nilkanth Malkarnekar	Vidya Pai	Govapuri	April-June, 2000
65	Shades of Summer	Sheela Kolambkar	Sacheen Pai Raikar	Govapuri	April-June, 2000
66	Story of Cinderella	Jayanti Naik	Mukesh Thali	The Navhind Times	October, 2000
67	The Trap	Prakash Parienkar	Vidya Pai	Goa Today	October 2001.
68	Chandrakor	Prakash Parienkar	Vidya Pai	Katha	2002
69	Silent Affection	Prakash Parienkar	Vidya Pai	INS Newsletter	July-September, 2003
70	Asaadi	Jayanti Naik	Vidya Pai	Samyukta-Anthology of Indian Short Stories	2003

71	Focus	Shashank Sitaram	Sacheen Pai Raikar	Indian Literature	September-October, 2004
72	The Cross on a Chain	Prakash Parienkar	Vidya Pai	Museindia .com	September-October, 2015
73	My House	Nayana Adarkar	Ramesh Lad	Govapuri	April-June, 2015
74	The Stalk	Pundalik Naik	Vidya pai	Govapuri	July-September, 2015
75	The longings of Youth	Nayana Adarkar	Augusto Pinto	Govapuri	January-March, 2021
	कथा संग्रहाचे नांव	बरोवपी	अणकारपी	----- ----	वर्स
1	These are My Children	Damodar Mauzo	Xavier Cota	----- ----	2007
2	Mirage and Other Stories	Damodar Mauzo	Vidya Pai	----- ---	2014
3	Teresa's Man and Other Stories From Goa	Damodar Mauzo	Xavier Cota	----- -----	2014

4	The Salt of The Earth	Jayanti Naik	Augusto Pinto	----- -----	2017
5	The Wait and Other Stories	Damodar Mauzo	Xavier Cota	----- -----	2022

2.कोंकणींतल्यान मराठींत अणकारिल्ल्यो कथा

क्र.	कथेचें नांव	बरोवपी	अणकारपी	नेमाळ्या/ पुस्तकाचें नांव	वर्स
1	माझी बा कुठे गेली?	शणै गोंयबाब	जयंती नायक	कोंकणी कथा मराठीत	2005
2	गितूल	लक्ष्मणराव सरदेसाय	जयंती नायक	कोंकणी कथा मराठीत	2005
3	अहिल्या	चंद्रकांत केणी	भूषण भावे	कोंकणी कथा मराठीत	2005
4	नारायणाचा मुळा	फेलिस्यु कार्दोज	महाबळेश्वर रेडकर	कोंकणी कथा मराठीत	2005
5	प्रसाद फूल	उदय भेंब्रे	भूषण भावे	कोंकणी कथा मराठीत	2005
6	दिवास्वप्न	दत्ता श्री.नायक	महाबळेश्वर रेडकर	कोंकणी कथा मराठीत	2005
7	मुलं ती माझी	दामोदर मावजो	माधव बोरकार	कोंकणी कथा मराठीत	2005
8	प्राजत्कफुल	मीना काकोडकर	माधव बोरकार	कोंकणी कथा मराठीत	2005
9	गॅरे	शीला कोळंबकार	रश्मिर्थी	कोंकणी कथा मराठीत	2005

10	पारिजात	जयमाला दणायत	गजानन जोग	कोंकणी कथा मराठीत	2005
11	आडवन	पुंडलीक नायक	गजानन जोग	कोंकणी कथा मराठीत	2005
12	युधदविराम	महाबळेश्वर सैल	विष्णु सुर्या वाघ	कोंकणी कथा मराठीत	2005
13	गळसरी	एन.शिवदास	अवधूत य. कुडतरकर	कोंकणी कथा मराठीत	2005
14	अखेरची मैफल	गजानन जोग	विष्णु सुर्या वाघ	कोंकणी कथा मराठीत	2005
15	लपंडाव.	गोकुलदास प्रभू	विष्णु सुर्या वाघ	कोंकणी कथा मराठीत	2005
16	बंड	वसंत भगवंत सावंत	गजानन जोग	कोंकणी कथा मराठीत	2005
17	अश्वत्थामा	शशांक सीताराम,	जयंती नायक	कोंकणी कथा मराठीत	2005
18	बसवा	जयंती नायक	विष्णु सुर्या वाघ	कोंकणी कथा मराठीत	2005
19	सोन्याचा देश	माया शेल्डेकार	गोपीनाथ गावस	कोंकणी कथा मराठीत	2005
20	महाबळी	प्रकाश पर्येकार	गोपीनाथ गावस	कोंकणी कथा मराठीत	2005
21	चित्रा	जयंती नायक	विष्णू वाघ	नवप्रभा	ऑक्टोबर, 2009

22	पाल	जयमाला दणायत	प्रकाश भातम्ब्रेकार	प्रतिष्ठान	सप्टेंबर- अक्टोबर, 2018
23	शल्य	नरेश च. नाईक	चिन्मय मधू घैसास	पंचधारा	ऑक्टोबर - डिसेंबर, 2021

3. कोंकणींतल्यान हिंदींत अणकारिल्ल्यो कथा

क्र.	कथेचें नांव	बरोवपी	अणकारपी	नेमाळ्या/ पुस्तकाचें नांव	वर्स
1	प्यार की बेटी	पुंडलीक नायक	उल्हास सुर्लकर	समकालीन भारतीय साहित्य	एप्रील- जून, 1984
2	बलप्रयोग	पुंडलीक नायक	प्रभाकर शेजवलकर	समकालीन भारतीय साहित्य	1985
3	एक कोंकणी लेखक की मृत्यु	अना म्हांबरो	चंद्रलेखा डिसूजा	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
4	लूट का पैसा	अभयकुमार वेलींगकार	मोहनदास सुर्लकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
5	उत्कंठा	ओलीव्हीन गोमीश	नारायण शेजवलकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
6	प्रसाद का फूल	उदय भेंब्रो	नारायण शेजवलकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992

7	रुद्र	गजानन जोग	नारायण शेजवलकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
8	अकेलेपन की साँझ	गोकुलदास प्रभू	पी. जी. कामत	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
9	वह मकान	गुरुदास कामत बांबोळकार	मोहनदास सुर्लकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
10	अकेला	चन्द्रकांत केणी	मोहनदास सुर्लकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
11	जीत	जयंती नायक	-	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
12	केतकी	जयमाला दणायत	नारायण शेजवलकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
13	तीन तारीख	तानाजी हलर्णकर	मोहनदास सुर्लकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
14	टूरिस्ट	तुकाराम रामा शेट	मोहनदास सुर्लकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
15	एक ज्ञानी एक अज्ञानी	के. दत्ता नायक	नारायण शेजवलकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
16	कौन चोर कौन साव	दत्ताराम दा.का. बांबोळकार	नारायण शेजवलकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
17	पाता वह जो न चाहे	दामोदर मावजो	मोहनदास सुर्लकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992

18	गलसरी	एन. शिवदास	मोहनदास सुर्लकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
19	बूचड़ के घर एक रात	पुंडलीक ना.नायक	मोहनदास सुर्लकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
20	नारायण का मुला	फेलीस्यु कार्दोज	नारायण शेजवलकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
21	इकल्ला	वसन्त भगवंत सावंत	मोहनदास सुर्लकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
22	धधकती छाया	महाबलेश्वर सैल	नारायण शेजवलकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
23	तड़पन	मीना काकोडकार	नारायण शेजवलकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
24	ज़ोर-ज़ुल्म की टक्कर में संघर्ष हमारा नारा है!	शशांक सिताराम	नारायण शेजवलकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
25	सर्विस	शान्ता कंटक	मोहनदास सुर्लकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
26	मैगी	शीला नायक	नारायण शेजवलकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
27	ऐसी उम्र- बावली उम्र	सुरेश काकोडकार	नारायण शेजवलकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
28	रोपाई	सुरेश पिलर्णकर	नारायण शेजवलकर	भारतीय शिखर कथा कोश	1992

29	बाग में फिर बहार	हेमा पुंडलीक नायक	शान्ति कामत	भारतीय शिखर कथा कोश	1992
30	महाबली	प्रकाश पर्येकार	रवींद्रनाथ मिश्र	भाषा	नवंबर- दिसंबर, 2002
31	सांपळा	प्रकाश पर्येकार	-	समकालीन भारतीय साहित्य	जुलाई- आगस्त, 2006
32	उदक	प्रकाश पर्येकार	रवींद्रनाथ मिश्र	भाषा	जनवरी- फरवरी, 2009
33	कहाँ गई मेरी बा?	शणै गोंयबाब	रश्मि रथी	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
34	गीतूल	लक्ष्मणराव सरदेसाय	शोभा वेरेंकार	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
35	घांटी	शांताराम हेदो	ज्योती कुलकर्णी	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
36	शाबलू के भगवान	अच्युत तोटेकार	रुपा च्यारी	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009

37	अहिल्या	चंद्रकांत केणी	आशा गहलोत	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
38	गोठलू	उदय भेंब्रे	मॅगदालीन डिसौजा	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
39	निर्भय निष्पाप	दत्ता श्री. नायक	वृषाली मान्द्रेकार	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
40	भावविभोर	ऑलिव्हीन्यु गोमीश	रुपा च्यारी	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
41	कोंयसांव के ढोर	दामोदर मावजो	ज्योती कुलकर्णी	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
42	रेऽ चुरंगन	मीना काकोडकार	किरण पोपकार	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
43	मै बाँझ नहीं हूँ	शीला कोळंबकार	रमिता गुरव	कथा-दर्पण (कोंकणी)	नवम्बर, 2009

				कहानियाँ हिन्दी में)	
44	अग्निदिव्य	पुंडलीक नायक	उमा प्रियोळकार	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
45	इस पार के पिता	एन्. शिवदास	शुभांगी नगर्सेकार	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
46	मुखौटे	हेमा नायक	चतुरा साकोर्डेकार	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
47	आखिरी महफिल	गजानन जोग	रमिता गुरव	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
48	घुटन	महाबळेश्वर सैल	शोभा वेरेंकार	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
49	कमल	गोकुळदास प्रभु	आशा गहलोत	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009

50	विद्रोह	वसंत भगवंत सावंत	रुपा च्यारी	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
51	अश्वथामा	शशांक सिताराम	चतुरा साकोर्डेकार	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
52	उडान	माया खरंगटे	शुभांगी नगर्सेकार	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
53	अंवसर	जयन्ती नायक	वृषाली मान्द्रेकार	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
54	महाबली	प्रकाश पर्येकार	किरण पोपकार	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
55	मुक्ति	तेजा कामत	मॅदालीन डिसौजा	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
56	प्रतिमाभंग	ज्योती कुंकळकार	किरण पोपकार	कथा-दर्पण (कोंकणी	नवम्बर, 2009

				कहानियाँ हिन्दी में)	
57	वेलकम टू...	देविदास कदम	अमृता डिंगे	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
58	हमारा पांडू	भालचंद्र गांवकार	चतुरा साकोर्डेकार	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
59	विरक्ति सूक्त	मधुसूदन जोशी	सोनिया शिरसाट	कथा-दर्पण (कोंकणी कहानियाँ हिन्दी में)	नवम्बर, 2009
60	बंदरमार	प्रकाश पर्येकार	पुष्पा पै	हिन्दुस्थानी ज़बान	अप्रैल-जून, 2012
61	चंद्रकला	प्रकाश पर्येकार	वृषाली मांद्रेकार	साहित्य अमृत	अप्रैल-जून, 2012
62	आशितमाना	शीला कोळंबकार	-----	समकालीन भारतीय साहित्य	मे-जून, 2018
63	दीर्घायुष्यी	जयंती नायक	जयंती नायक	कोंकणी की लोकप्रिय कहानियाँ	2022

64	बदलता समय	जयमाला ना. दणायत	जयमाला ना. दणायत	कोंकणी की लोकप्रिय कहानियाँ	2022
65	गूँगी गुड़िया	माया अनिल खरंगटे	माया अनिल खरंगटे	कोंकणी की लोकप्रिय कहानियाँ	2022
66	तू जीती, मैं हारी	ज्योती कुंकळकार	ज्योती कुंकळकार	कोंकणी की लोकप्रिय कहानियाँ	2022
67	कथा संग्रह	बरोवपी	अणकारपी	नेमाळ्या/पुस्तका चें नांव	वर्स
*	स्वप्न प्रेमी	दामोदर मावजो	रमिता गुरव	स्वप्नप्रेमी	2022

4. कोंकणींतल्यान इंग्लीश, हिंदी आनी मराठींत अणकारिल्ल्यो कादंबऱ्यो

क्र.	कादंबरीचें नांव	बरोवपी	अणकारपी	भास	वर्स
1	The Upheaval	Pundalik Naik	Vidya Pai	English	2002
2	Karmelin	Damodar Mauzo	Vidya Pai	English	2004
3	Kali Ganga	Mahaballesh war Sail	Vidya Pai	English	2003
4	The Kiln	Mahaballesh war Sail	Vidya Pai	English	2011

5	Aranyakand Forest Saga	Mahaballesh war Sail	Vidya Pai	English	2015
6	Age of Frenzy	Mahaballesh war Sail	Vidya Pai	English	2017
7	कार्मेलीन	दामोदर मावजो	नारायण शेजवलकर	हिंदी	1991
8	पाखलो	तुकाराम रामा शेट	डॉ. शंभू कुमार	हिंदी	2013
9	कार्मेलीन	दामोदर मावजो	नरेश कवडी	मराठी	1990
10	अदृश्ट	महाबळेश्वर सैल	माधव बोरकार आणि प्रकाश थळी	(प्रचीती) मराठी	1994
11	अरण्यकांड	महाबळेश्वर सैल	आनंद वर्ती	मराठी	2002
12	काळीगंगा	महाबळेश्वर सैल	प्रफुल्ल गायतोंडे	मराठी	2003
13	फिरत्या चाकावरती	महाबळेश्वर सैल	माधवी देसाई	मराठी	2010
14	मूळ हरवलेंल झाड	महाबळेश्वर सैल	शैला राव	मराठी	2017

परिशिष्ट 2

इंग्लीश, हिंदी आनी मराठींतल्यान कोंकणींत अणकारिल्ल्या कथा कादंबऱ्याची सुची.

1.1 इंग्लीश, हिंदी आनी मराठींतल्यान कोंकणींत अणकारिल्ल्यो कादंबऱ्यो

क्र.	कादंबरेचें नांव	बरोवपी	अणकारपी	वर्स	मूळ भास
1	आमचीं झाडां अजूनय वाडटात	रस्किन बॉन्ड	मुकेश थळी	2008	इंग्लीश
2	दोंगरावेलो उजो	अनिता देसाय	शीला कोळंबकार	2011	इंग्लीश
3	दीर्घ मौन तें	शशी देशपांडे	प्रशांती तळपणकार	2015	इंग्लीश
4	अस्ताव्यस्त बायलो	मालती राव	सुनेत्रा जोग	2018	इंग्लीश
5	चित्रलेखा	भगवतीचरण वर्मा	प्रभाकर नाडकर्णी	2002	हिंदी
6	मंगलसुत्र	मुंशी प्रेमचंद	नरेंद्र कामत	2003	हिंदी
7	कलि कथा	अलका सरोगी	हेमा नायक	2008	हिंदी
8	बाय गो	कृष्णा सोबती	पुष्पा पई	2009	हिंदी
9	राग दरबारी	श्रीलाल शुक्ला	जयमाला दणायत	2010	हिंदी
10	सावळ्यो रेगो	अमितांव घोश	मीना काकोडकार	2010	हिंदी

11	रक्तकुंड	इन्दीरा पार्थसारथी	माया खरंगटे	2013	हिंदी
12	जिन्दगीनामा	कृष्णा सोबती	जयंती नायक	2015	हिंदी
13	कितले पाकिस्तान	कमलेश्वर	हेमा नायक	2016	हिंदी
14	श्यामची आई	साने गुरुजी	ब्रेन्डा मिनेझीस	2011	मराठी
15	अंतरातलो स्फोट	जयंत विष्णू नारळीकर	प्रेमानंद फडते	2011	मराठी
16	उचल्या	लक्ष्मण गायकवाड	पांडुरंग काशिनाथ गावडे	2012	मराठी
17	हांव असो घडलो	भालचंद्र मुगणेकर	हेमा नायक	2012	मराठी

1.2 इंग्लीश, हिंदी आनी मराठींतल्यान कोंकणींत अणकारिल्ले कथा संग्रह

क्र.	कथा संग्रहाचें नांव	बरोवपी	अणकारपी	वर्स	मूळ भास
1	देव आनी मनीस	लिओ टॉलस्टॉय	रा.ना.नायक	1979	इंग्लीश
2	तोडिल्लीं पाखां	खलिल जिब्रान	ओलिव्हिन्यू गोमिश	1983	इंग्लीश
3	आजयेक वाचूंक	सुधा मुर्ती	सुनेत्रा जोग	2012	इंग्लीश

	शिकयलें आनी हेर काणयो				
4	जाण्टेलो आनी देव	सुधा मुर्ती	सुनेत्रा जोग	2014	इंग्लीश
5	सर्गाचे वाटेर कितें तरी घडलें	सुधा मुर्ती	सुनेत्रा जोग	2016	इंग्लीश
6	शेणिल्ल्या देवलाचें रहस्य	सुधा मुर्ती	सुनेत्रा जोग	2018	इंग्लीश
7	वेंचीक परसाई	हरिशंकर परसाई	प्रभाकर नाडकर्णी	2003	हिंदी
8	आंगणांतल्यो काणयो	अमृता प्रीतम	ज्योती कुंकळकार	2005	हिंदी
9	कावळे आनी काळेंपाणी	निर्मल वर्मा	महाबळेश्वर सैल	2007	हिंदी
10	मंत्र आनी हेर कथा	मुंशी प्रेमचंद	एन. शिवदास	2014	हिंदी

1.3 इंग्लीश, हिंदी आनी मराठींतल्यान कोंकणींत अणकारिल्ल्यो मेकळ्यो कथा

क्र.	कथेचें नांव	बरोवपी	अणकारपी	वर्स	मूळ भास
1	आर्गा	नादान गॉआर्मर	सु.म.तडकोडकार	2006	इंग्लीश

2	मनशांतलें उणेपण	सुधा मुर्ती	सुनेत्रा जोग	2012	इंग्लीश
3	गुन्यांव कोणाचो?	रामदेवलाल श्रीवास्तव	उदय देशप्रभू	2000	हिंदी
4	फॉरेन बावली	प्रमिला बहादूर	उदय देशप्रभू	2000	हिंदी
5	शिकिल्लें अनाडी	विनोदिना गोंयका	उदय देशप्रभू	2000	हिंदी
6	आतां हांचें चड जालें	मोहन वर्मा	उदय देशप्रभू	2002	हिंदी
7	नियतिचो खेळ	पुष्प भाटिया	उदय देशप्रभू	2002	हिंदी
8	साकार जावपी सपनां	शिताशूं भारद्वाज	उदय देशप्रभू	2003	हिंदी
9	सुत्रधार	राजेन्द्र यादव	सोनिया शिरसाट	2003	हिंदी
10	दोन पारलोकवीस	राजेन्द्र यादव	सोनिया शिरसाट	2005	हिंदी
11	बॉसाक पार्टी	भीष्म सहानी	माधवी सरदेसाय	2005	हिंदी
12	मायेची उब	रोहिताश्व	सोनिया शिरसाट	2005	हिंदी
13	शेतकामन्यांचे आत्मघात	चंद्रकिशोर जायसवाल	नयना आडारकार	2006	हिंदी
14	दुख	सुरेंद्र कुमार	उदय देशप्रभू	2006	हिंदी

15	सुरो धल्लेलो हात	घनश्याम रंजन	रमेश भगवंत वेळुस्कार	2008	हिंदी
16	मंगलसुत्र	मुंशी प्रेमचंद	नरेन्द्र कामत	2009	हिंदी
17	जमीन	रामचंद्र सरोज	उदय देशप्रभू	2009	हिंदी
18	सवंग	मीना बंसल	उदय देशप्रभू	2009	हिंदी
19	अंतर	मधूप मगधशाही	उदय देशप्रभू	2009	हिंदी
20	धन्नो	मधू	उदय देशप्रभू	2010	
21	रीण	अरूण रावत	उदय देशप्रभू	2011	हिंदी
22	प्राण-प्रतिष्ठा	-	उदय देशप्रभू	2012	हिंदी
23	भागिल्लो चांदिमाम	गंगाधर गाडगीळ	गजानन जोग	2004	मराठी
24	देवू सटवो म्हार	व्यंकटेश माडगूळकर	रामकृष्ण जुवारकार	2004	मराठी
25	घालमेल	उद्धव शेळके	सुधा सुरेश आमोणकार		मराठी
26	प्रदक्षणा	जी.ए. कुळकर्णी	सुरेश गुंडू आमोणकार	2004	मराठी
27	फाईव्ह गार्डन	भाऊ पाध्ये	गजानन जोग	2004	मराठी
28	मामलेदारसायब आसातूच	श्याम मनोहर	सुरेश गुंडू आमोणकार	2004	मराठी

29	कांय धडाचें न्हय!	रंगनाथ पठारे	नारायण देसाय	2004	मराठी
30	परीक्षा	प्र.ई. सोनकांबळे	पुंडलीक नारायण नायक	2004	मराठी
31	बायल	राजन गवस	प्रकाश थळी	2004	मराठी
32	भिकाऱ्याक ओकारे	अमिताभ	नारायण देसाय	2004	मराठी
33	सी सॉ	मेघना पेठे	पुंडलीक नारायण नायक	2004	मराठी
34	दिवे	जी. के. ऐनापुरे	प्रकाश थळी	2004	मराठी
35	विस्तार	लक्ष्मणराव सरदेसाय	माधवी सरदेसाय	2005	मराठी
36	धा कथिका	छाया महाजन	प्रियदर्शनी तडकोडकार	2009	मराठी

परिशिष्ट 3

अणकार ह्या विशयाचेर कोंकणीतल्यान प्रकाशीत जाल्ले लेख

1. सरदेसाय, माधवी. 'अणकारी उश्णेंपण', जाग, सप्टेंबर, 1999, 93-94.
2. थळी, मुकेश. 'अणकार', जाग, दिवाळी, 1999, 93-94.

3. करमली, नागेश. 'अणकार- इतिहास आनी वर्तमान, साहित्य शिल्प, गोवा कोंकणी अकादेमी, 1995, 100-115.
4. बुडकुले, किरण. 'हेर भासो आनी अणकारीत कोंकणी साहित्य', साहित्य नियाळ (अंतरंग आनी कथारूपां), ॐ श्री दत्त पद्मजा प्रकाशन, 1998, 107-114.
5. केळकर, अशोक रा. (अणकार) 'भारतांतली अणकार कार्याची अवतिकाय: कारणां आनी उपाय', माधवी सरदेसाय, जाग, दिवाळी, 2000, 16-17.
6. बुडकुले, किरण. 'अणकार: आयच्या संदर्भात एक विचार', जाग, मार्च, 2001, 16-19.
7. आमोणकार, सुरेश गुंडू. 'अणकार: कांय विचार', जाग, एप्रील, 2001, 13-15.
8. सरदेसाय, माधवी. 'अणकारी गाठवलां' जाग, दिवाळी-नातलां, 2010.
9. थळी, मुकेश. 'साहित्याचे अणकार', भांगरभूंय, 15 फेब्रुवारी, 2018, 04.
10. थळी, मुकेश. 'अणकार: गरज आनी आव्हानां', जाग, एप्रील, 2021, 06-07.